

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΔΙΑ ΤΗΝ
Γ' ΤΑΞΙΝ
ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΗΣ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
670

ΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ - ΑΘΗΝΑΙ 1965

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΤ'

89

ΣΧΒ

Γραμμάτιο. (Αξιωματικός Α)

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ Γ/Γ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

433 67

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΑΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1965

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

002
4NE
ST20
670

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΗ

138-64

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΦΘΟΓΓΟΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

§ 1. Τὰ γράμματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι 24, τὰ ἴδια μὲ τὰ 24 γράμματα τῆς νέας Ἑλληνικῆς. Ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δὲν ἐπροφέροντο πάντα τὰ γράμματα ταῦτα ἀκριβῶς ὅπως τὰ προφέρομεν ἡμεῖς οἱ νέοι Ἕλληνες. Διὰ τοῦτο πολλάκις ὁ ἴδιος φθόγγος τῆς νέας γλώσσης (π. χ. ὁ φθόγγος ι) φαίνεται παριστανόμενος εἰς διαφόρους λέξεις ἢ εἰς διαφόρους συλλαβὰς τῆς ἰδίας λέξεως μὲ διάφορα γράμματα (π.χ. καὶ μὲ τὸ η ἢ τὸ υ) : *ῥίς, μῦς, μυστήριον*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὸ ἀρχαιότατον Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον περιελάμβανεν ἔν ἀκόμη γράμμα, τὸ F, τὸ ὁποῖον διὰ μὲν τὸ σχῆμά του λέγεται δ ί γ α μ μ α , διὰ δὲ τὴν προφορὰν του β α ὤ. Ἐπροφέρετο περίπου, ὅπως προφέρεται νῦν τὸ β ἢ οἰως τὸ υ εἰς λέξεις, ὅποια π.χ. ἡ λέξις *αἶριον*.

Εἰς δὲ τὴν ἀρχαιότατην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὅπως θὰ ἴδωμεν εἰς τὰ ἐπόμενα, ὑπῆρχε καὶ εἰς ἰδιαιτέρος φθόγγος, τὸ j (γιῶτ), τοῦ ὁποίου ὅμως δὲν παρεδόθη γράμμα (ἦτοι γραπτὸν σημεῖον).

Ἐπροφέρετο δὲ τὸ j, ὅπως προφέρεται τώρα τὸ γι εἰς τὴν λέξιν π.χ. *Πανάγιω* (Πανάγιω) ἢ ὅπως τὸ ἀπλοῦν ι εἰς τὰς λέξεις π.χ. *παιδιά, καθάριος*.

α') Φωνήεντα

§ 2. Ἀπὸ τὰ ἐπτὰ φωνήεντα α, ε, η, ι, ο, υ, ω :

α) τὸ ε καὶ τὸ ο λέγονται **βραχεά** (ἦτοι σύντομα εἰς τὴν προφορὰν)·

β) τὸ η καὶ τὸ ω λέγονται **μακρά** (ἦτοι παρατεταμένα εἰς τὴν προφορὰν), διότι ἀρχῆθεν τὸ μὲν η ἐπροφέρετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὡς παρατεταμένον ε (ἦτοι περίπου ὡς εε), τὸ δὲ ω ὡς παρατεταμένον ο (ἦτοι περίπου ὡς οο)·

γ) τὸ α, ι, υ λέγονται **δίχρονα**, διότι ταῦτα ἀρχῆθεν εἰς ἄλλας μὲν συλλαβὰς ἐπροφέροντο βραχέα, εἰς ἄλλας δὲ μακρά.

Σημείωσις. Ἴνα δηλωθῆ, ὅτι τὸ δίχρονον φωνῆν μιᾶς συλλαβῆς εἶναι βραχύ, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον \smile , ἵνα δὲ δηλωθῆ, ὅτι εἶναι μακρόν, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον — , ὡς π.χ. κτήμᾶ, κτήσις, πήχῃς — ὥρᾶ, τῆμῆ, θῆμός.

β') Σύμφωνα

§ 3. Ἀπὸ τὰ 17 σύμφωνα :

1) ἑνέα, ἦτοι τὰ σύμφωνα κ, γ, χ — π, β, φ — τ, δ, θ, λέγονται **ἄφωνα**.

2) πέντε, ἦτοι τὰ σύμφωνα μ, ν — λ, ρ — σ (ς), λέγονται **ἡμίφωνα**· καὶ

3) τρία, ἦτοι τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ, λέγονται **διπλά**.

Σημείωσις. Εἰς τὰ ἡμίφωνα συγκαταλέγονται προσέτι τὸ δίγαμμα (Ϝ) καὶ τὸ γιώτ (ϝ) (βλ. § 1, Σημ.).

§ 4. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται :

1) κατὰ τὸ φωνητικὸν ὄργανον, μὲ τὸ ὅποιον κυρίως προφέρονται, εἰς τὰ **οὐρανικά** κ, γ, χ, εἰς τὰ **χειλικά** π, β, φ καὶ εἰς τὰ **ὀδοντικά** τ, δ, θ.

2) κατὰ τὸ ποιὸν τῆς πνοῆς, ἢ ὅποια τὰ συνοδεύει κατὰ τὴν προφορὰν των, εἰς τὰ **ψιλὰ** (ἦτοι λεπτὰ) κ, π, τ, εἰς τὰ **μέσα** γ, β, δ καὶ εἰς τὰ **δασέα** (ἦτοι παχέα) χ, φ, θ.

§ 5. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ **ἔνρινα** μ, ν, εἰς τὰ **ὕγρά** λ, ρ, καὶ εἰς τὸ **συριστικὸν** σ (ς).

Σημείωσις 1. Ἐνρινον εἶναι καὶ τὸ γ, ὅταν εὑρίσκηται πρὸ τῶν οὐρανικῶν κ, γ, χ, ἢ πρὸ τοῦ ξ : ἄγκυρα, ἀγγεῖον, ἄγγω, ἄγξω.

Σημείωσις 2. Τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ λέγονται **διπλά**, διότι πλειστάκις προέρχονται ἀπὸ ἑνωσιν δύο συμφώνων, ἦτοι τὸ μὲν ξ ἀπὸ τὸ κ + σ ἢ γ + σ ἢ χ + σ, τὸ δὲ ψ ἀπὸ τὸ π + σ ἢ β + σ ἢ φ + σ καὶ τὸ ζ ἀπὸ τὸ σ + δ ἢ ἀπὸ σύμπεγμα ἄλλων συμφώνων : κόραξ (κόρακς), Ἄραψ (Ἄραβς), Θήβαζε (Θήβασδε), ζάπλουτος (διάπλουτος).

Πίναξ τῶν συμφῶνων

	Οὐρανικά	Χειλικά	Ὀδοντικά
ἄφωνα	κ	π	τ
	γ	β	δ
	χ	φ	θ
ἡμίφωνα	ἔνρινα	μ	ν
	ύγρᾶ	λ	ρ
	συριστικά		σ (ς)
διπλά	ζ	ξ	ψ

γ') Δίφθογγοι

§ 6. Αἱ δίφθογγοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἕνδεκα, αἱ ἐξῆς : **αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου, φ, η, ω**. Ἐκ τούτων αἱ ὀκτώ **αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου** λέγονται **κύριαι**, αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς **φ, η, ω** λέγονται **καταχρηστικά**.

Σημείωσις 1. Ἡμεῖς τὴν δίφθογγον **αι** τὴν προφέρομεν ὅπως τὸ **ε**, τὰς δὲ διφθόγγους **ει, οι, υι** καὶ **η** ὅπως τὸ **ι**, τὴν δίφθογγον **φ** ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν **α** καὶ τὴν δίφθογγον **ω** ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν **ω**, τὰς δὲ διφθόγγους **αυ, ευ, ηυ** τὰς προφέρομεν πρὸ φωνήεντος μὲν καὶ πρὸ τῶν συμφῶνων **β, γ, δ, ζ, λ, μ, ν** καὶ **ρ** ὡς **αβ, εβ, ηβ**, εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν ὡς **αφ, εφ, ηφ**. Ἀρχῆθεν ὁμως ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐκάστη δίφθογγος ἐπροφέρετο οὕτως, ὥστε διεκρίνοντο κατὰ τὴν προφορὰν οἱ δύο φθόγγοι, ἦτοι τὰ δύο φωνήεντα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὕτη ἀποτελεῖται (πρβλ. νῦν : *Νεράιδα, ἀγολέιμονο, ρόιδο*).

Σημείωσις 2. Τὸ **ι**, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὰς **καταχρηστικάς** διφθόγγους ὑπὸ τὸ **α, η, ω**, λέγεται **ὑπογεγραμμένον ἰῶτα**. Τοῦτο ὁμως, ὅταν αἱ δίφθογγοι αὗται γράφονται διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, γράφεται κανονικῶς οὐχὶ ὑποκάτω τῶν κεφαλαίων φωνηέντων **Α, Η, Ω**, ἀλλὰ πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτῶν (**Αι, Ηι, Ωι**) καὶ τότε λέγεται **προσγεγραμμένον ἰῶτα** : *ΑιΔΗΣ* (πρόφ. ἄδης), *ΤΗι ΘΕΩι* (πρόφ. τῆ θεῶ).

§ 7. Αἱ δίφθογγοι γενικῶς εἶναι μακραί. Μόνον ἡ **αι** καὶ ἡ **οι** λαμβάνονται ὡς βραχεῖαι, ὅταν εὐρίσκωνται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος λέξεως κλιτῆς, ἐκτὸς ῥήματος εὐκτικῆς ἐγκλίσεως : *μοῦσαι, πῶλοι, βούλομαι, παιδεῦσαι—μοῦσαις, πῶλοις, παιδεύσαι ἄν, οἴκοι*.

δ') Συλλαβαί, συλλαβισμός

§ 8. Συλλαβή λέγεται τεμάχιον λέξεως αποτελούμενον από έν ή περισσότερα σύμφωνα με έν φωνήεν ή δίφθογγον : τε-τρα-δρα-χμον, στρα-τεύ-μα-τα.

Συλλαβή λέξεως δύναται να αποτεληται και από έν μόνον φωνήεν ή μίαν δίφθογγον : ι-α, οϊ-ει (= νομίζεις).

§ 9. 1) Κατά τον αριθμόν των συλλαβών της, μία λέξις, εάν έχη μίαν μόνον συλλαβήν, λέγεται **μονοσύλλαβος** (π.χ. μῦς), εάν έχη δύο συλλαβάς, λέγεται **δισύλλαβος** (π.χ. οἶκος), εάν έχη τρεῖς συλλαβάς, λέγεται **τρισύλλαβος** (π.χ. παιδίον) και εάν έχη περισσότερας των τριών συλλαβών, λέγεται **πολυσύλλαβος** (π.χ. φιλόθροπος).

2) Ἡ τελευταία συλλαβή λέξεως, ή οποία έχει συλλαβάς περισσότερας τῆς μιᾶς, λέγεται **λήγουσα**, ή πρό τῆς ληγούσης λέγεται **παραλήγουσα**, και ή πρό τῆς παραληγούσης λέγεται **προπαραλήγουσα**, ή δὲ πρώτη συλλαβή αὐτῆς λέγεται **ἀρκτική**.

§ 10. Ὁ χωρισμός λέξεως εἰς τὰς συλλαβάς αὐτῆς λέγεται **συλλαβισμός**. Γίνεται δὲ ὁ συλλαβισμός εἰς τὰς λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας :

α) Ἐν σύμφωνον εὐρισκόμενον μεταξύ δύο φωνηέντων (ή διφθόγγων) συλλαβίζεται με τὸ ἐπόμενόν του φωνήεν (ή δίφθογγον) : λέ-γο-μεν, ἄ-πει-ροι.

β) Δύο σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξύ δύο φωνηέντων (ή διφθόγγων) συλλαβίζονται με τὸ ἐπόμενόν των φωνήεν (ή δίφθογγον), εάν δὲν εἶναι τὰ αὐτὰ και εάν εἶναι ἀρκτικά λέξεως τῆς (ἀρχαίας) Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἄλλως χωρίζονται και συλλαβίζονται τὸ μὲν πρῶτον με τὸ προηγούμενον, τὸ δὲ δεύτερον με τὸ ἐπόμενον φωνήεν (ή δίφθογγον) : πέ-τρα (τρόπος), βιά-θρον (θρόνος), ἔ-στω (σταυρός)· ἄλλά : βάλ-λω, ἐν-νέα, ἐλ-λω, ἄρ-μα, ἐν-τερον.

Σημείωσις. Καὶ τὰ συμπλέγματα γμ ή χμ, θμ, τν, φν, επειδὴ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ συμπλέγματα κμ, τμ, θν, πν, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀρχίζουν λέξεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, συλλαβίζονται και αὐτὰ με τὸ ἐπόμενον φωνήεν : παρ-ῶμα, δρα-χμή (κητός), ἀρι-θμός (τμήμα), φά-την (θητός), δά-φνη (πνέω).

γ) Τρία σύμφωνα εύρισκόμενα μεταξύ δύο φωνηέντων συλλαβίζονται μετά τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος, ὅταν καί τὰ τρία ταῦτα σύμφωνα ἢ τοὐλάχιστον τὰ δύο πρῶτα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀρκητικά λέξεως Ἑλληνικῆς : ἐ-στράτευσε (στρατός), ἐ-χθρός (χθές), βά-πτρον (κτῆμα), ἰ-σχρός (σχῆμα). Ἄλλως χωρίζονται, καί τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν συμφώνων συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν, τὰ δὲ δύο ἄλλα μὲ τὸ ἐπόμενον : ἄρ-κτος, ἄν-δρες, Ἄμ-βρακία.

δ) Αἱ σύνθετοι λέξεις κατὰ τὸν συλλαβισμόν χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικά των μέρη, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ τὴν σύνθεσιν ἔχη συμβῆ ἔκθλιψις, ὅποτε καὶ αὐταὶ συλλαβίζονται ὡς ἀπλᾶι λέξεις : προσ-έχω, συν-άγω, ρουν-εχίς, Ἑλλή-σποντος, ἀλλὰ : πα-ρέχω, ὑ-πάγω, φί-λιπος, ἄ-γρυνος, πρω-ταγωνιστής.

§ 11. Ποσότης συλλαβῶν. Ὁρισμένη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως λέγεται :

1) **φύσει μακρά**, ἐὰν ἔχη μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : κοί-τη, κρού-ω.

2) **θέσει μακρά**, ἐὰν ἔχη μὲν βραχὺ φωνῆεν, ἀλλὰ κατόπιν αὐτοῦ ἀκολουθοῦν δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ ἓν διπλοῦν : ἀ-στός, ἄ-λλος, ἐ-χθρός, τό-ξον.

3) **βραχεῖα**, ἐὰν ἔχη βραχὺ φωνῆεν, κατόπιν δὲ αὐτοῦ ἄλλο φωνῆεν ἢ ἓν μόνον ἀπλοῦν σύμφωνον ἢ τίποτε : ἀ-έ-ρες, φῦ-γε-τε.

ε') Πνεύματα καὶ τόνοι

1. Τὰ πνεύματα

§ 12. Εἰς πᾶσαν λέξιν, ἢ ὅποια ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν ἢ ἀπὸ ρ, σημειοῦται ἐπὶ τοῦ ἀρκητικοῦ φωνήεντος ἢ τοῦ ρ σημεῖον πνεύματος ἢ πνεῦμα.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ **ψιλὴ** (°), ἥτοι σημεῖον λεπτῆς πνοῆς, καὶ ἡ **δασεῖα** (°), ἥτοι σημεῖον παχεῖας πνοῆς : ἀρετή, ὥρα, ῥόδον.

Σημείωσις. Τὸ δασὺ πνεῦμα, ἥτοι ἡ δασεῖα, ἐπροφέρετο ἀρχῆθεν περίπου ὅπως νῦν τὸ σύμφωνον χ' π. χ. ἵππος (πρόφ. χίππος).

§ 13. Δ α σ ὺ ν ο ν τ α ι (ἥτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν δασεῖαν)

κανονικῶς πᾶσαι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ υ ἢ ἀπὸ ρ : ὕπνος, ἑήτωρ.

Ἐκ τῶν λοιπῶν λέξεων ἄλλαι μὲν, αἱ πλεῖσται, ψιλοῦνται (ἦτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν ψιλὴν), ἄλλαι δὲ δασύνονται.

2. Οἱ τόνοι

§ 14. Πάσης λέξεως, ἡ ὁποία ἔχει δύο ἢ περισσοτέρας συλλαβάς, μία συλλαβὴ τονίζεται, ἦτοι προφέρεται ἰσχυρότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας συλλαβάς αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ φωνήεντος (ἢ τῆς διφθόγγου) τῆς τονιζομένης συλλαβῆς γράφεται ἓν σημεῖον, τὸ ὁποῖον καλεῖται τόνος : κόρη, κῆπος, παίζομεν, ἀγαθός, μαθητής.

Σημείωσις. Σημεῖον τόνου κανονικῶς σημειοῦται καὶ ἐπὶ τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου τῶν μονοσυλλάβων λέξεων : μήν, φῶς, παῖς.

§ 15. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς, ἦτοι ἡ ὀξεῖα ('), ἡ βαρεῖα (`) καὶ ἡ περισπωμένη (~).

Σημείωσις. Ἡ διαφορά τοῦ τόνου δὲν παρέχει αἰσθητὴν διαφορὰν τῆς προφορᾶς τῶν φωνηέντων ἢ τῶν διφθόγγων εἰς ἡμᾶς τοὺς νέους Ἑλληνας, ὅπως οὐδὲ ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης αὐτῶν. Πρβλ. (ὀ) ελαιῶν — (τῶν) ελαιῶν, (τὸν) κῆπον — (τῶν) κήπων.

3. Κανόνες τοῦ τονισμοῦ

§ 16. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων τῆς ἀρχαίας γλώσσης γίνεται κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας :

1) Οὐδέποτε μία πολυσύλλαβος λέξις τονίζεται ὑπεράνω τῆς προπαραλήγουσας : (ἄνθρωπος) φιλόστροφος, φιλοσοφία.

2) Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται : (Ὀμηρος) Ὀμήρου, (διδάσκαλος) διδασκάλων.

3) Ἡ προπαραλήγουσα καὶ πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται : πείθομαι, λόγος, ἐλθέ.

4) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη ὀξύνεται : μήτηρ, παῦω.

5) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται : μήτηρ, παῦω.

6) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικῆ, αἰτιατικῆ καὶ κλητικῆ τῶν ὀνομάτων, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὀξύνεται : ἡ τιμή, τὴν τιμήν, ὦ

τιμή — οἱ θεοί, τοὺς θεοὺς, ὧ θεοὶ — ἡ ἐσθής, ὁ ποιμὴν, ὁ ἱμάς.

7) Ἡ μακροκατάληκτος γενική καὶ δοτική τῶν ὀνομάτων ἐν γένει, τονίζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, περισπᾶται : κριτοῦ, κριτῆ, κριτῶν, κριταίς — θεοῦ, θεῶ, θεῶν, θεοῖς.

8) Τῶν ὀνομάτων, ὅπου τονίζεται ἡ ἐνική ὀνομαστική, ἐκεῖ τονίζονται καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις, ἐκτὸς ἂν ἐμποδιζῆ ἡ λήγουσα : γέρον, γέροντος, γέροντες· ἄλλα : γερόντων.

9) Ἡ ἐκ συναρέσεως προερχομένη λήγουσα μιᾶς λέξεως, ὅταν τονίζεται, περισπᾶται : (τιμάω) τιμῶ, (ἤχος) ἤχοῦς, ἐκτὸς ἐὰν πρὸ τῆς συναρέσεως ἡ δευτέρα ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν ὠξύνετο : (ἔσταως) ἐστῶς, (κληῖς - κληῖς) κλεῖς.

10) Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ κατὰ τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : χειρῶναξ, αὔλαξ (βλ. § 11, 2).

11) Κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος συνήθως ἀναβιβάζεται ὅσον τὸ δυνατόν ἀνωτέρω τῆς ληγούσης, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀνωτέρω τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ : (καιρὸς) εὐκαιρος, (δὸς) ἀπόδος, (φρῆν) μεγαλό-φρων, μεγαλόφρον.

12) Β α ρ ε ῖ α τίθεται μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης μιᾶς λέξεως ἀντὶ τῆς ὀξείας, ὅταν κατόπιν τῆς λέξεως ταύτης δὲν ὑπάρχῃ σημεῖον στίξεως : ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ τιμᾶ τοὺς σοφοὺς ἀνδρας.

§ 17. Κατὰ τὸν τόνον αὐτῆς μία λέξις λέγεται :

1) **ὀξύτονος**, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς ληγούσης : ἀνὴρ.

2) **παροξύτονος**, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κόμη.

3) **προπαροξύτονος**, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης : ἄνθρωπος.

4) **περισπωμένη**, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούσης : τοῦ κριτοῦ, τιμῶ.

5) **προπερισπωμένη**, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κῆπος.

6) **βαρύτονος**, ἐὰν ἔχῃ βαρεῖαν ἀντὶ ὀξείας ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ ἐν γένει ἐὰν τονίζεται οὐχὶ ἐπὶ τῆς ληγούσης : χειμῶν βαρὺς ἐπῆλθε — πείθω, παιδεύω.

Σημείωσις. **Θέσις τοῦ τόνου καὶ τοῦ πνεύματος.** Ὁ τόνος ἢ τὸ πνεῦμα :

α) Ἐπὶ τῶν ἀπλῶν φωνέντων καὶ τῶν καταχρηστικῶν διφθόγγων ση-

μειοῦται ὑπεράνω μὲν αὐτῶν, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ μικρὰ γράμματα, ἔμπροσθεν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἄνω, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ κεφαλαῖα : ἡώς, ὁδός - 'Ἡώς, 'Οράτιος· τῇ θεᾷ, ᾧδῇ - 'Ωιδεῖον ἢ ('Ωδεῖον) (βλ. § 6, Σημ. 2).

β) 'Επὶ τῶν κυρίων διφθόγγων σημειοῦται πάντοτε ὑπεράνω τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν φωνηέντων, ἀπὸ τὰ ὅποια αὐται ἀποτελοῦνται : Αἰγεύς, αἰρετός, αὐλός, οὐρανός, σφαῖραι, τὰς σφαίρας, Οἰδίπους.

γ) "Όταν τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος συμπίπτουν ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, τότε ἢ μὲν ὀξεῖα (ἢ ἡ βαρεῖα) σημειοῦται μετὰ τὸ πνεῦμα, ἢ δὲ περισπωμένη ὑπεράνω αὐτοῦ : "Αρτεμις, "Ἡρα, "Ομηρος, αὔρα, Αἴας, — εὐρος, αἶμα.

ς') "Ατονοὶ καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις

1. Π ρ ό κ λ ι σ ι ς

§ 18. Δέκα μονοσύλλαβοι λέξεις, ἤτοι οἱ τέσσαρες τύποι τοῦ ἄρθρου **ὀ, ἦ, οἶ, αἶ**, αἱ τρεῖς προθέσεις **εἰς, ἐν, ἐξ ἢ ἐκ** καὶ τὰ τρία μόρια **ὡς, εἶ, οὖ**, ἐπεὶδὴ πάντοτε προφέρονται λίαν στενωῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένῃν λέξιν, δὲν τονίζονται, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται **ἄτονοι λέξεις ἢ προκλιτικά**.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τὸ μόριον **οὖ** τονίζεται (μὲ ὀξεῖαν), ὅταν εὐθὺς μετ' αὐτὸ ὑπάρχη στίξις : ἐτόξευον μὲν, ἐξικινοῦντο δ' οὖ. φῆς ἢ οὖ; πῶς γὰρ οὖ ;

2. Ἐ γ κ λ ι σ ι ς

§ 19. Μερικαὶ μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι λέξεις προφέρονται πάντοτε λίαν στενωῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε προηγουμένην λέξιν καὶ διὰ τοῦτο ὁ τόνος αὐτῶν κανονικῶς μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς ὀξεῖα) ἢ ὅλως ἀποβάλλεται· ἀνθρωπός τις ταῦτά φησι τῷ πατρί μου.

Αἱ τοιαῦται λέξεις λέγονται **ἐγκλιτικαὶ λέξεις** ἢ ἀπλῶς **ἐγκλιτικά** (πρβλ. τῆς νέας γλώσσης π.χ. φώναξέ με, μίλησέ μου — ὁ φίλος του, λέγε μας).

§ 20. Ἐγκλιτικαὶ λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθεις εἶναι :

1) οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μου, μοί, μὲ — σοῦ, σοί, σέ — οὖ, οἶ, ἔ·

2) οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς, τί, πλὴν τοῦ τύπου αὐτῆς ἄττα (= τινά)·

3) οἱ τύποι τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῶν ῥημάτων εἰμί (= εἶμαι) καὶ φημί (= λέγω), πλὴν τῶν τύπων αὐτῶν εἶ καὶ φῆς·

4) τὰ ἐπιρρήματα πού, ποί, ποθέν — πώς, πῆ ἢ πῆ, ποτέ·

5) τὰ μόρια γέ, τέ, τοί, πέρ, πώ, νύν·

6) τὸ πρόσφυμα δέ (ἄσχετον πρὸς τὸν σύνδεσμον δέ) : τοιός-δε, Μεγαρά-δε (= εἰς τὰ Μέγαρα).

§ 21. Τῶν ἐγκλιτικῶν ὁ τόνος :

1) μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς ὀξεῖα), ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος (ἄνθρωπός τις, κήρυκός τις) ἢ προπερισπωμένη (σφαιρὰ τις, στρατιῶταί τις) ἢ ἄτονος ἢ ἐγκλιτική (εἶ τίς φησί μοι ταῦτα)·

2) ἀποβάλλεται πάντων μὲν τῶν ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη (θεός τις, θεοί τις — ὀρῶ σε, καλῶ τινα), μόνον δὲ τῶν μονοσυλλάβων ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος (γέρον τις, λέγει τι)·

3) διατηρεῖται, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δισύλλαβον (φίλοι τινές, ὀλίγοι εἰσίν), ἢ ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις ἔχη πάθει ἐκθλιψιν (πολλοὶ δ' εἰσὶν ἀγαθοί), ἢ ὅταν προηγηθῆται τοῦ ἐγκλιτικοῦ στίξις ("Ὀμηρος, φασί, τυφλὸς ἦν).

Σημείωσις. Μερικὰ ἐγκλιτικὰ μὲ ὠρισμένας πρὸ αὐτῶν λέξεις ἐνόονται καὶ γράφονται μαζὶ μὲ αὐτὰς ὡς μία λέξις : ὄδε, ἦδε, τόδε, — ὄσπερ, ἦπερ, ὄπερ — τοιάδε, τοιάδε, τοιόνδε — οὔτε, ὡσπερ, ὡστε κλπ. Αἱ λέξεις, αἱ προερχόμεναι ἐκ τοιαύτης ἐνώσεως, διατηροῦν τὸν ἀρχικὸν τῶν τονισμῶν : ἦδε, ἦπερ, τοιάδε, οὔτε, ὡσπερ κλπ.

ζ') Ἄλλα σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ

§ 22. Ἐκτὸς τῶν σημείων τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων, ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ χρησιμοποιοῦνται προσέτι τὰ ἑξῆς σημεῖα :

1) ἡ ὑποδιαστολή (,)· αὕτη γράφεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀνωθυμίαν ὄ,τι πρὸς διάκρισιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ συνδέσμου ὄτι·

2) τὰ διαλυτικά (··)· ταῦτα γράφονται ὑπεράνω τοῦ ι ἢ τοῦ υ , ὅταν ζητῆται νὰ δηλωθῆ, ὅτι τὸ ι ἢ τὸ υ δὲν ἀποτελεῖ δίφθογγον μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενον φωνῆεν τῆς ἰδίας λέξεως : ἀυπνία, τοῦ Γαῖου·

Σημείωσις. Τὰ διαλυτικά δύνανται νὰ παραλείπωνται, ὅταν ὁ χωρισμὸς τῶν δύο φωνηέντων ὑποσημαίνεται ἐκ τῆς θέσεως τῶν σημείων τῶν τόνων ἢ τῶν πνευμάτων : ἄυλος, ἄυλου, Γάιος.

3) ἡ ἀπόστροφος ('), σημειῖον τῆς ἐκθλίψεως (βλ. § 28)·

4) ἡ κορωνίς ('), σημειῖον τῆς κράσεως (βλ. § 26)·

5) τὰ σημεῖα τῆς στίξεως, ἤτοι :

α') ἡ τελεία στιγμή (.)· διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων π ε ρ ί ο δ ο ι, ἤτοι μέρη τοῦ γραπτοῦ λόγου, τὰ ὅποια περιέχουν ἓν ὁπωσδήποτε πλήρες νόημα·

β') ἡ μέση στιγμή ἢ ἄνω στιγμή (·)· διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων κῶλα περιόδου, ἤτοι μέρη αὐτῆς, τὰ ὅποια περιέχουν ἓν νόημα ὁπωσδήποτε αὐτοτελές·

γ') ἡ ὑποδιαστολή ἢ τὸ κόμμα (,)· διὰ τούτου κανονικῶς χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις ἀπὸ τὰς κυρίας καὶ πᾶν ὄνομα κλητικῆς πτώσεως ἀπὸ τὰς ἄλλας λέξεις τῆς προτάσεως·

δ') τὸ ἐρωτηματικὸν (;)· τοῦτο γράφεται κατόπιν λέξεως ἢ εἰς τὸ τέλος προτάσεως ἢ περιόδου, ἢ ὅποια ἐκφέρεται ἐρωτηματικῶς·

ε') τὸ θαυμαστικὸν ἢ ἐπιφωνηματικὸν (!)· τοῦτο γράφεται εἰς τὸ τέλος προτάσεώς τινος ἢ περιόδου ἢ κατόπιν μιᾶς λέξεως ἢ ἀπλῆς φράσεως, ἵνα δηλωθῇ ὅτι ταῦτα ἐκφράζουν θαυμασμὸν τοῦ λέγοντος, ἀναφώνησιν, ἐκπληξιν κ.τ.τ.·

ς') τὰ ἀποσιωπητικά (...)· διὰ τούτων δηλοῦται ὅτι ἀποσιωπᾶται, ἤτοι παραλείπεται νὰ ἐκφρασθῇ μία λέξις ἢ φράσις ἐκ φόβου, ἐντροπῆς κ.τ.τ.·

ζ') ἡ παρένθεσις [()]· ἐντὸς ταύτης περικλείεται μία λέξις ἢ φράσις ὀλόκληρος, ἢ ὅποια παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν λέξεων τῆς προτάσεως ἢ τῆς περιόδου πρὸς ἐπεξηγήσιν ἢ συμπλήρωσιν ἐν γένει τῶν λεγομένων·

η') τὰ εἰσαγωγικά (« »)· ἐντὸς τούτων περικλείονται λόγοι τινὸς ἀποδιδόμενοι αὐτολεξεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΦΘΟΓΓΙΚΑ ΠΑΘΗ

§ 23. Σπανίως αἱ λέξεις διαμένουν ἀπαθεῖς καὶ ἀκέραιαι, ὅπως ἐπλάσθησαν ἐξ ἀρχῆς. Συνήθως συμβαίνουν εἰς αὐτάς διάφορα πάθη τῶν φθόγγων (ἤτοι τῶν φωνηέντων καὶ τῶν συμφώνων), ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποτελοῦνται· (πρβλ. νῦν : λέγει-λέει, κάθισε-κάτσει). Τὰ πάθη ταῦτα καλοῦνται **φθογγικά πάθη**, τὰ δὲ συνηθέστερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ ἐπόμενα.

α') Πάθη φωνηέντων καὶ διφθόγγων. Εὐφωνικά σύμφωνα

1. Συναίρεσις

§ 24. Συναίρεσις λέγεται ἡ συγχώνευσις ἐντὸς μιᾶς λέξεως δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : (Ἄθηνά) Ἄθηνᾶ, (νόος) νοῦς, (ἀγαπάει) ἀγαπᾶ.

§ 25. Ἡ συλλαβή, ἡ ὁποία προέρχεται ἐκ συναίρέσεως, κανονικῶς τονίζεται, ἐὰν πρὸ τῆς συναίρέσεως ἐτονίζετο ἢ μία ἐκ τῶν δύο συλλαβῶν, αἱ ὁποῖαι συνηρέθησαν : τιμῶμεν (τιμάμεν)· ἀλλά : ἔθνη (ἔθνεα), γέλα (γέλαε)· (βλ. καὶ § 16, 9).

2. Κρᾶσις

§ 26. Κρᾶσις λέγεται ἡ συναίρεσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου μιᾶς λέξεως μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον τῆς ἀμέσως ἐπομένης λέξεως καὶ ἡ οὕτω προκύπτουσα συγχώνευσις τῶν δύο λέξεων εἰς μίαν : (τὰ ἄλλα) τᾶλλα, (τὸ ὄνομα) τοῦνομα, (καὶ εἶτα) κᾶτα· (πρβλ. θὰ ἀγαπῶ, θάγαπῶ — τὸ ἐλάχιστον, τοῦλάχιστον).

Ἐπερᾶνω τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου, ἡ ὁποία προκύπτει ἐκ τῆς κράσεως, γράφεται ἡ κορωνίς (βλ. § 22, 4). "Ὅταν ὅμως ἡ πρώτη ἀπὸ τὰς πασχούσας κρᾶσιν λέξεις εἶναι κάποιος ἐκ τῶν δασυνομένων τύπων τοῦ ἄρθρου (ὁ, ἦ, οἶ, αἶ) ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἦ, ὅ), τότε δὲν σημειοῦται ἡ κορωνίς, ἀλλὰ ἡ δασεῖα : (ὁ ἀνὴρ) ἀνήρ, (ἃ ἄν) ἄν.

§ 27. Κρᾶσιν μὲ ἄλλας λέξεις συνήθως πάσχουν :

1) τύποι τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἦ, ὅ), οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς φωνῆεν ἢ δίφθογγον, καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὦ : (ὁ ἄνθρωπος) ἄνθρωπος, (τοῦ ἀνδρός) τάνδρός, (τὸ ἱμάτιον) θοιμάτιον, (τὰ αὐτὰ) ταῦτά, — (ἃ ἐγὼ) ἀγῶ, (ὃ ἐφόρει) οὐφόρει, (οὗ ἔνεκα) οὔνεκα, — (ὧ ἀγαθὲ) ὠγαθῆ·

2) ἡ λέξις ἐγῶ μὲ τὴν λέξιν οἶδα (= γνωρίζω) καὶ μὲ τὴν λέξιν οἶμαι (= νομίζω) : ἐγῶδα, ἐγῶμαι·

3) ὁ σύνδεσμος καὶ καὶ ἢ πρόθεσις πρὸ : (καὶ ἐγὼ) κἀγῶ, (καὶ ὅπως) χῶπως, (πρὸ ἔργου) προῦργον·

4) ὁ σύνδεσμος μέντοι μὲ τὸ μόριον ἄν : μεντᾶν.

Σημειώσεις 1. Μετά την κρᾶσιν ὁ τόνος τῆς πρώτης ἐκ τῶν δύο συγχωνευομένων λέξεων ἀποβάλλεται. Ὑπάρχει δὲ **ι** εἰς τὸν φθόγγον, ὁ ὁποῖος προέρχεται ἐκ τῆς κράσεως, ἐὰν τοῦτο ὑπάρχη εἰς τὴν δευτέραν ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν: *κᾶτα* (= καὶ εἶτα), *ἐγῶδα* (= ἐγὼ οἶδα)· ἀλλὰ *κάπειτα* (= καὶ ἔπειτα).

Σημείωσις 2. Τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας ἕτερος κατὰ τὴν κρᾶσιν αὐτῆς μὲ τὸ προηγούμενον ἄρθρον λαμβάνεται ὁ (ἀρχαιότερος) τύπος ἄτερος: (τοῦ ἀτέρου) *θατέρου*, (τὸ ἄτερον) *θατερον*.

3. Ἐκθλιψις

§ 28. Ὅταν μία λέξις λήγῃ εἰς βραχὺ φωνῆεν, πλὴν τοῦ **υ**, ἡ δὲ ἀμέσως ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ὠσαύτως ἀπὸ φωνῆεν ἢ δίφθογγον, συμβαίνει συνήθως **ἐκθλιψις**, ἣτοι ἀποβάλλεται τὸ τελικὸν βραχὺ φωνῆεν τῆς προηγούμενης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος (ἢ διφθόγγου) τῆς ἀμέσως ἐπομένης: (ἀλλὰ ἐγὼ) ἀλλ' ἐγώ, (οὔτε εἶδον) οὔτ' εἶδον, (ἐπὶ αὐτὸν) ἐπ' αὐτόν, (ἀπὸ ἐκείνου) ἀπ' ἐκείνου.

Ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἐκθλιβέντος φωνήεντος σημειοῦται ἡ ἀπόστροφος (§ 22, 3), οὐχὶ ὁμοῦς καὶ ὅταν ἡ ἐκθλιψις συμβαίη κατὰ τὴν σύνθεσιν λέξεων: (παρὰ ἐμοῦ) παρ' ἐμοῦ, (παρὰ ἔχω) παρ' ἐχοῦ.

§ 29. Ἐὰν τὸ ἐκθλιβέν φωνῆεν ἐτονίζετο, ὁ τόνος αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν:

1) ἐὰν μὲν ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι ἄκλιτος, συναποβάλλεται: (ἐπὶ αὐτοῦ) ἐπ' αὐτοῦ.

2) ἐὰν δὲ ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι κλιτὴ ἢ τὸ ἀριθμητικὸν **ἐπτὰ**, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν αὐτῆς: (δεινὰ ἔπαθον) δειν' ἔπαθον, (ἐπτὰ ἦσαν) ἔπτ' ἦσαν.

§ 30. Ἐὰν μετὰ τὴν ἐκθλιψιν μὲνη εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως ψιλὸν ἢ δύο ἐτερόφωνα ψιλὰ, ἡ δὲ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε τὸ ψιλὸν ἢ τὰ ψιλὰ τρέπονται εἰς δασέα: (ὑπὸ ἡμῶν) ὑφ' ἡμῶν, (κατὰ ἑαυτὸν) καθ' ἑαυτόν, (νύκτα ὄλην) νύχθ' ὄλην, (ἐπτὰ ἡμέραι) ἐφθήμερος· ἀλλά: (σάκος ὑφάντης) σακχυφάντης.

Σημείωσις. Ἐκτὸς τοῦ **υ** δὲν ἐκθλίβονται προσέτι:

α) τὸ τελικὸν **α** καὶ **ο** μονοσυλλαβῶν λέξεων, οἷον **τά**, **τό**, πρὸ κλπ.

β) τὸ τελικὸν **ι** τῶν προθέσεων **ἄχρι**, **μέχρι**, **περί**, τῶν ἀντωνυμικῶν τύπων **τί**, **τι** καὶ **ὅ,τι** καὶ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου **ὅτι**.

4. Προσθετά ἢ εὐφωνικά σύμφωνα

§ 31. Μερικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λήγουν εἰς φωνῆεν, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη μετ' αὐτὰς λέξις ἀρχίζῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, προσλαμβάνουν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ἓν ἐκ τῶν συμφώνων **ν** ἢ **ς** ἢ **κ**, τὰ ὁποῖα τότε καλοῦνται **προσθετά ἢ εὐφωνικά σύμφωνα**.

1) Τὸ εὐφωνικὸν **ν** προσλαμβάνουν :

α') οἱ τύποι ὀνομάτων, ῥημάτων καὶ ἐπιρρημάτων, οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς **-σι**, καὶ ὁ ῥηματικὸς τύπος **ἔστι** : ἀνδράσιν ἀγαθοῖς· εἴκοσιν ἄνδρες· λέγουσιν ἡμῖν παντάπασιν ἀνόμιός ἐστιν ἐκείνῳ·

β') οἱ τύποι τοῦ γ' ἐνικοῦ προσώπου τῶν ῥημάτων, οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς **ε** : εἶπεν ἡμῖν.

2) Τὸ προσθετὸν ἢ εὐφωνικὸν **ς** προσλαμβάνει τὸ ἐπίρρημα **οὔτω** : (οὔτω λέγουσιν) οὔτως ἔλεγον.

Σημείωσις. Τὸ προσθετὸν **ν** καὶ τὸ προσθετὸν **ς** δύνανται νὰ ὑπάρχουν καὶ πρὸ συμφώνου.

3) Τὸ εὐφωνικὸν **κ** προσλαμβάνει τὸ ἀρνητικὸν μόριον **οὐ** : (οὐ λέγω) οὐκ ἔλεγον.

Ὅταν ὁμως ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τὸ εὐφωνικὸν **κ** τρέπεται εἰς **χ** : (οὐκ ἔρχομαι) οὐχ ἔπομαι· (πρβλ. § 30).

Σημείωσις. Κατὰ τὸ οὐκέτι (= οὐκ ἔτι) ἐσηματίσθη καὶ ἡ λέξις **μηκέτι** (= μὴ ἔτι). Χωρὶς δὲ τὸ εὐφωνικὸν **κ** λέγεται **οὐ** καὶ πρὸ φωνήεντος, ὅταν μετὰ τὸ **οὐ** ὑπάρχῃ στίξις : ἐξικνούοντο γὰρ οὐ, οὐδ' ἔβλαπτον οὐδέν (§ 18, Σημ.).

5. Πάθη φωνηέντων

§ 32. Ἐν φωνῆεν ἐντὸς τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διαφόρων λέξεων, συγγενῶν ἐτυμολογικῶς, πολλάκις :

1) πάσχει **συγκοπὴν**, ἥτοι ἀποβάλλεται : πατέρα - πατρός (πατερρός), σκόροdon (σκόροdon), γίγνομαι (γιγένομαι), ἔ-σχον (ἔ-σεχ-ον)· (πρβλ. νῦν : σιτάρι - στάρι)·

2) πάσχει **μετάθεσιν**, ἥτοι ἀλλάσσει θέσιν ἐντὸς τῆς λέξεως : Μυτιλήνη - Μιτυλήνη, Δανούβιος - Δούναβις· (πρβλ. νῦν : ὄνειρο - εἴνορο, ὕλακτῶ - ὕλαχτῶ - ἀλχτῶ)·

3) πάσχει **ἀφομοίωσιν**, ἥτοι γίνεται ὁμοιον μὲ τὸ φωνῆεν τῆς ἀμέσως ἐπομένης ἢ τῆς ἀμέσως προηγουμένης συλλαβῆς τῆς λέξεως :

ἄτερος-ἕτερος, μολάχη-μαλάχη, ὀβελός-ὀβολός· (πρβλ. νῦν : τέσσαρα-τέσσερα)·

4) πάσχει **ἀντιμεταχώρησιν**, ἦτοι ἐναλλάσσει τὸν χρόνον του μετὰ τὸν χρόνον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου φωνήεντος καὶ γίνεται αὐτὸ μὲν ἀπὸ μακροῦ βραχύ, τὸ δὲ ἀμέσως μετ' αὐτὸ ἐπόμενον φωνῆεν ἀπὸ βραχέος μακρόν : (νᾶός, νηός) νεώς, (βασιλῆος) βασιλέως, (βασιλῆᾶ) βασιλέᾶ, (ἠοίκειν) ἐώκειν·

5) μεταβάλλεται **ποιοτικῶς**, ἦτοι τρέπεται εἰς ἄλλο φωνῆεν τοῦ αὐτοῦ χρόνου : νέμω-νομή, ῥήγνυμι-ῥωγμή· ὁμοίως : ἀμείβω-ἀμοιβή, λείπω-λείποιτα·

6) μεταβάλλεται **ποσοτικῶς**, ἦτοι ἀπὸ βραχέος γίνεται μακρόν (**ἐκτείνεται**) ἢ ἀπὸ μακροῦ γίνεται βραχύ (**συστέλλεται**) : ποιέω-ποιητής, ἴσθημι-ἴσθᾶμεν, χιών-χιόνος·

Συστολὴν εἰς ἀπλοῦν βραχύ φωνῆεν πάσχουν καὶ δίφθογγοι : φεύγω-ἔφϋγον, λείπω-ἔλιπον·

Ἡ ἑκτασις βραχέος φωνήεντος εἰς μακρόν φωνῆεν ἢ δίφθογγον μετὰ τὴν ἀποβολὴν συμφώνου ἢ συμφώνων, κατόπιν αὐτοῦ εὐρισκομένων, καλεῖται **ἀντέκτασις** ἢ **ἀναπληρωτικὴ ἑκτασις** : (μέλᾶν-ς) μέλᾶς, (ἔν-ς) εἶς, (ὀδόντ-ς) ὀδοῦς, (τιθέντ-ς) τιθείς, (φθέρ-ιω, φθέρω) φθειρίω·

Σημείωσις. Εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα, ἐκ τοῦ ὁποίου γίνονται πολλαὶ συγγενεῖς λέξεις, δύνανται νὰ παρουσιάζωνται πολλαὶ ὁμοῦ παθήσεις τοῦ φωνήεντος τοῦ θέματος· π. χ. φρήν, φρενός, φρονῶ, ἄφρων — λείπω, λοιπός, ἔλιπον — φέρω, φόρος, φώρ, δί-φρ-ος (**Μετάπτωσις**)·

β') Πάθη συμφώνων

1. Ἀποβολαὶ συμφώνων

§ 33. 1) Ἐκ τῶν συμφώνων (ληκτικά, ἦτοι) τελικὰ λέξεων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι μόνον τὸ ν, τὸ ρ, τὸ σ, τὸ ξ (= κς) καὶ τὸ ψ (= πς)· (βλ. § 5, Σημ. 2) : "Ἑλλην, ῥήτωρ, θεός, κόραξ, Ἄραψ. Πᾶν ἄλλο σύμφωνον, ὅταν εὐρεθῆ εἰς τὸ τέλος μιᾶς λέξεως, ἀποβάλλεται : (τοῦ γέροντ-ος) ὦ γέρον (ἀντὶ ὦ γέροντ), (τοῦ γάλακτ-ος) τὸ γάλα (ἀντὶ τὸ γάλακτ)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Ἡ πρόθεσις **ἐκ** καὶ τὸ μόριον **οὐκ** (ἢ **οὐχ**) προφέρονται μετὴν ἐκάστοτε ἐπομένῃν λέξειν ὡς μία λέξις καὶ ἐπομένως εἰς αὐτὰ τὸ **κ** (ἢ τὸ **χ**) δὲν εἶναι κυρίως τελικόν· (πρβλ. § 31, 3).

2) Τὸ **σ** εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποβάλλεται : (γέγραφ-σ-θε) γέγραφε, (ἐσπάρ-σ-θαι) ἐσπάρθαι.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Οὕτως ἀπὸ τὴν πρόθεσιν **ἐξ** (= ἐκς) προῆλθε κατόπιν ὁ ἕτερος τύπος αὐτῆς **ἐκ** πρὸ συμφώνου : (ἐξ Κορίνθου, ἦτοι ἐκς Κορίνθου) ἐκ Κορίνθου.

3) Τὸ **σ**, τὸ **j** καὶ τὸ **F** (§ 1, Σημ.) εἰς ἀρχαιότερους χρόνους, ὅταν εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἀρχὴν λέξεως πρὸ φωνήεντος ἢ ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων, ἀπεβάλλοντο. Ἀπὸ τὸ **σ** καὶ τὸ **j** κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν προέκυψε κανονικῶς δασυ πνεῦμα (§ 12, Σημ.)· π.χ. (σέρπω) ἔρω, (σέπομαι) ἔπομαι, (σίστημι) ἴστημι, (σέχω, ἔχω) καὶ ἔπειτα ἔχω, (jῆπαρ) ἦπαρ, (Φοῖνος) οἶνος — (λέγοι-σο) λέγοι-ο, (τέλεσ-ος, τέλεος) τέλους (πρβλ. τελεσ-φόρος) — (τιμά-jω) τιμάω-ῶ, (καλέ-jω) καλέω-ῶ — (πνεύω, πνεF-ω) πνέω (πρβλ. πνεῦμα).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τύποι ὡς οἱ κρέασι, γένεσι, ἐτέλεσα κ.τ.δ. προῆλθον ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ τύπου κρέασ-σι γένεσ-σι, ἐτέλεσ-σα δι' ἀπλοποίησεως τοῦ (διπλοῦ) **σσ** εἰς ἓν **σ**.

4) Ὀδοντικὸν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ **σ** ἀποβάλλεται : (τάπητ-ς) ἀπίης, (ἐπίεδ-σα) ἐπίεσα. Οὕτω καὶ (ἐκ τοῦ νύκτ-ς) νύξ, κ.ἄ.τ.

5) Ὀδοντικὸν μετὰ **ν** πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι **ντ**, **νδ**, **νθ**), εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ **σ**, ἀποβάλλεται, ἀλλὰ μετὰ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος· (ἰμᾶ-ντ-σι) ἰμᾶσι, (ὀδόντ-ς) ὀδοῦς, (λυθέντ-ς) λυθείς, (σπένδ-ω, σπένδ-σω) σπείσω, (πάσχω, πένθ-σομαι) πείσομαι (= θά πάθω)· (βλ. § 32, 6).

6) Τὸ **ν** εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ **σ** κανονικῶς ἀποβάλλεται ἢ μετὰ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος (συνήθως εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικὴν τῶν ὀνομάτων) ἢ χωρὶς ἀντέκτασιν (συνήθως εἰς τὴν δοτ. πληθυντικὴν τῶν ὀνομάτων) : (τάλᾶν-ς) τάλᾶς, (κτέν-ς) κτεῖς· ἀλλὰ (κτεν-σὶ) κτεσί, (γείτον-σι) γείτοσι· (ἰδ. καὶ τὸ προηγούμενον).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τῆς προθέσεως **ἐν** τὸ **ν** εἰς συνθέτους μετὰ αὐτὴν λέξεις διατηρεῖται πρὸ τοῦ **σ** καθὼς καὶ πρὸ τοῦ **ζ** ἢ τοῦ **ρ** : ἐνσημαίνω, ἐνσηκίπτω, ἐνσέννυμι, ἐνράπτω, ἐνρῖνος (ἀλλὰ καὶ ἔρῖνος).

Τῆς δὲ προθέσεως **σύν** τὸ **ν** εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις, ἐὰν μὲν ἀκολουθῆ ἀπλοῦν **σ**, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό : (σύν-σιτος) *σύσ-σιτος*· ἐὰν δὲ ἀκολουθῆ ζ ἢ σ μὲ ἄλλο σύμφωνον μαζί, ἀποβάλλεται : (σύν-ζυγος) *σύζυγος*, (συν-σκευάζω) *συ-σκευάζω*, (συν-στρέφω) *συ-στρέφω*.

7) Πᾶν σύμφωνον ἐν γένει, ὅταν ὑπάρχῃ εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς μιᾶς λέξεως, δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν *ἀνομοιώσεως*. Οὕτω προῆλθε τὸ **γίνομαι** ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ **γίγνομαι**, **ἀγήγοχα** (πρκμ. τοῦ ἄγω) ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ **ἀγήγοχα**. (Πρβλ. **πενήντα** ἐκ τοῦ πεντή-ντα, ἐκ τοῦ πεντήμοντα).

Καὶ ὁλόκληρος συλλαβὴ μιᾶς λέξεως δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη συλλαβὴ τῆς λέξεως ἀρχίζῃ ἀπὸ τὸ ἴδιον ἢ ἀπὸ ὅμοιον κᾶπως σύμφωνον : ἀμφορεὺς (ἐκ τοῦ ἀμφι-φορεὺς), σκίμπος (ἐκ τοῦ σκιμπό-πους). Πρβλ. νῦν : ἀποφοιτήριον (ἀντὶ ἀποφοιτητήριον).

2. Ἀνάπτυξις συμφώνων

§ 34. 1) Τὸ ἀρκτικὸν **ρ** διπλασιάζεται :

α') εἰς τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἀρχίζουσι ἀπὸ **ρ**, ὅταν ταῦτα λαμβάνουσι αὐξῆσιν ἢ ἀναδιπλασιασμὸν **ε** : *ῥέω-ἔρρεον*, *ῥίπτω-ἔρριπτον-ἔρριπα*·

β') εἰς πᾶσαν λέξιν, ἡ ὅποια ἀρχίζει ἀπὸ **ρ**, ὅταν ἐν συνθέσει αὐτῆς εὐρεθῆ πρὸ τοῦ **ρ** βραχὺ φωνῆεν : *ῥητός-ἄρρητος-ἀπόρρητος*, *ῥωστός-ἄρρωστος*· ἀλλὰ : *εὐρωστος*, *εὐρωθμος*.

2) Μεταξὺ ἐνρίνου καὶ ὕγρου (§ 5) ἀνεπτύχθη εἰς μερικὰς λέξεις εἰς βοηθητικὸς φθόγγος, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς προφορᾶς. Οὕτω μεταξὺ τοῦ **μ** καὶ τοῦ **ρ** ἢ τοῦ **μ** καὶ τοῦ **λ** ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος **β** : *μεσημ-β-ρία* (ἐκ τοῦ μεσημ-ρία, ἐκ τοῦ μεσημερία), *μέμ-β-λωκα* (ἐκ τοῦ μέ-μλω-κα· πρβλ. *μολ-ᾶν λαβέ*). Ὁμοίως μεταξὺ τοῦ **ν** καὶ τοῦ **ρ** ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος **δ** : ὁ ἀνήρ, τοῦ ἀνδρός (ἐκ τοῦ ἀν-ρός, ἐκ τοῦ ἀνερός)· (βλ. § 32, 1).

3. Μετάθεσις συμφώνων

§ 35. Τὸ ἡμίφωνον **j**, εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὐρισκόμενον, κατόπιν τῶν συλλαβῶν **αν**, **αρ**, **ορ**, ἔπαθεν *ἐπένθεσιν*, ἤτοι μετετέθη πρὸ τοῦ **ν** ἢ **ρ** καὶ ἠνώθη ἔπειτα μὲ τὸ **α** ἢ **ο** εἰς δίφθογγον **αι** ἢ **οι** (ὑφάν-**j**ω) *υφάινω*, (τάλαν-**j**α) *τάλαινα*, (χαρ-**ά**, χάρ-**j**ω) *χαίρω*, (μό-**ρα**, μόρ-**j**α) *μοῖρα*· (πρβλ. *χαμαῖλι-χαίμαλι*).

4. Ἐνώσεις ἢ συγχωνεύσεις συμφώνων

§ 36. 1) Οὐρανικὸν (κ, γ, χ) εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς Ξ : (φύλακ-ς) φύλαξ, (λέγ-ω, ἔλεγ-σα) ἔλεξα, (ὄνυχ-ς) ὄνυξ.

2) Χειλικὸν (π, β, φ) εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς Ψ : (τρέπ-ω, τρέπ-σω) τρέπω, (Ἄραβ-ς) Ἄραβ, (γράφ-ω, γράφ-σω) γράφω (βλ. καὶ § 5, Σημ. 2).

3) Τὸ σ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὐρισκόμενον, κατόπιν ἐνρίνου (μ, ν) ἢ ὑγροῦ (λ, ρ) ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτό, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποιήσις τῶν (δύο) ἐνρίνων (μμ, νν) ἢ ὑγρῶν (λλ, ρρ) εἰς ἓν ἐνρίνον (μ, ν) ἢ ὑγρὸν (λ, ρ) καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγούμενου βραχέος φωνήεντος, ἦτοι τοῦ ᾱ εἰς η (ἢ ᾱ), τοῦ ε εἰς ει, τοῦ ἰ ἢ ῠ εἰς ἰ ἢ ῡ : (νέμ-ω, ἔνεμ-σα, ἔνεμμα) ἐνεῖμα, (φαίνω, ἔφαν-σα, ἔφαν-να) ἔφηνα, (ἀγγέλλω, ἠγγελ-σα, ἠγγελ-λα) ἠγγεῖλα, (φῦρω, ἔφῦρ-σα, ἔφῦρ-ρα) ἔφῦ-ρα.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις δὲν ἀφωμοιώθη τὸ σ μὲ προηγούμενον ὑγρὸν (λ, ρ) ἢ μετὰ τὴν ἀφομοίωσιν διετηρήθησαν τὰ δύο ὑγρά : ἄλσος, Ἔρση, χέρσος, (θάρσος) θάρρος, (χερσόνησος) χερρόνησος.

4) Τὸ ἡμίφωνον j εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐντὸς λέξεως :

α') εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ λ ἀφωμοιώθη πρὸς αὐτό: (ἄγγελ-ος, ἀγγέλ-jω) ἀγγέλλω, (ἔ-βαλ-ον, βάλ-jω) βάλλω.

β') εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ ν ἢ τοῦ ρ, ὅταν δὲν ὑπῆρχε πρὸ αὐτῶν α ἢ ο, ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτά, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποιήσις τῶν (δύο) νν ἢ ρρ εἰς ἓν ν ἢ ρ καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγούμενου ε εἰς ει καὶ τοῦ ἰ ἢ ῠ εἰς ἰ ἢ ῡ : (τέν-jω, τένων) τείνω, (κλί'ν-jω, κλί'ν-νω) κλί'νω, (ἀμῦ'ν-jω, ἀμῦ'ν-νω) ἀμῦ'νω, (σπέρ-jω, σπέρ-ρω) σπείρω, (οἰκτί'ρ-jω, οἰκτί'ρ-ρω) οἰκτί'ρω, (φῦρ-jω, φῦρ-ρω) φῦ'ρω.

γ') εὐρισκόμενον κατόπιν τῶν οὐρανικῶν (κ, γ, χ) καὶ σπανιώτερον κατόπιν τῶν ὀδοντικῶν τ καὶ θ, συνεχωνεύθη μὲ αὐτά εἰς σσ ἢ ττ : (φυλάκ-jω) φυλάσσω ἢ φυλάττω, (τάγ-jω) τάσσω ἢ τάττω, (ταράχ-jω) ταράσσω ἢ ταράττω — (χαρίετ-jα) χαρίεσσα, (πλάθ-jω) πλάσσω.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις τὸ j μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ γ συνεχωνεύθη εἰς ζ : (οἰμωγ-ή, οἰμώγ-jω) οἰμώζω.

δ') εύρισκόμενον κατόπιν τοῦ ὀδοντικοῦ **δ** συνεχωνεύθη με αὐτὸ εἰς **ζ** : (παιδ-**δ**) παίζω, (ἐρίδ-**δ**) ἐρίζω.

ε') εύρισκόμενον κατόπιν ὀδοντικοῦ με **ν** πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι κατόπιν τοῦ **ντ**, **νδ** ἢ **νθ**) συνεχωνεύθη πρῶτον με τὸ ὀδοντικόν εἰς **σ** καὶ ἔπειτα ἔγινε ἀποβολὴ τοῦ **ν**, με ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος : (πάντ-**ν**) πᾶσα, (λυθέντ-**ν**) λυθέν-σα, (ἐκόντ-**ν**) ἐκόν-σα (πρβλ. § 33, 5).

5. Τροπαὶ συμφώνων

§ 37. Ἐντὸς μιᾶς λέξεως :

1) οὐρανικόν ἢ χειλικόν εύρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ, ἐὰν εἶναι ἑτερόπνουν (σ υ μ π ν ε υ μ α τ ῖ ζ ε τ α ι, ἦτοι) γίνεται ὁμόπνουν μετὰ τὸ ἐπόμενον ὀδοντικόν (§ 4, 2) : ταγ-ὄς (ταγ-τός) τακ-τός, (ἐτάγ-θην) ἐτάχ-θην, κρύ-φα (κρυφ-τός) κρυπ-τός, (κρύφ-θην) κρύβ-θην. Οὕτω καὶ ἐπ-τὰ (ἀλλά : ἐβ-δομος), ὀκ-τῶ (ἀλλά : ὄγ-δοος).

Τὰ δυνατὰ δηλαδὴ συμπλέγματα οὐρανικῶν ἢ χειλικῶν μετὰ ὀδοντικά εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι κτ, γδ, χθ — πτ, βδ, φθ.

Σημείωσις. Τῆς προθέσεως **ἐκ** τὸ **κ** δὲν συμπνευματίζεται : ἐκδέρω, ἐκθέω, ἐκφέρω, ἐκχέω κτλ.

2) Οὐρανικόν **κ** ἢ **χ** εύρισκόμενον πρὸ τοῦ **μ** γίνεται **γ** : διώκ-ω (διωκ-μός) διωγ-μός, βρέχ-ομαι (βεβρεχ-μένος) βεβρεγ-μένος.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηροῦνται τὰ συμπλέγματα **κχ**, **χμ** : ἀκμή, αἰχμή.

3) Χειλικόν εύρισκόμενον πρὸ τοῦ **μ** (ἀ φ ο μ ο ι ο ὦ τ α ι με αὐτό, ἦτοι) γίνεται καὶ αὐτὸ **μ** : κόπ-ος (κόπ-μα) κόμ-μα, τρίβ-ω (τριβ-μα) τριμ-μα, γράφ-ω (γράφ-μα) γράμ-μα.

4) Ὀδοντικόν εύρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ **μ** τρέπεται εἰς **σ** : ψεύδ-ομαι (ἐψεύδ-θην) ἐψεύσ-θην, ἄδ-ω (ἄδ-μα) ἄσ-μα, πιθ-ανός (πιθ-τός) πισ-τός.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηρεῖται τὸ ὀδοντικόν πρὸ ἄλλου ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ **μ** : Ἄθλις, Πιθεύς, Κάδμος, πυθμῆν, ἀτμός. Ὀμοίως διατηρεῖται τὸ **ττ**, τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἀπὸ κχ ἢ γχ ἢ χχ (βλ. κατωτέρω).

5) Τὸ **τ** τῆς συλλαβῆς **τι** εὐρισκόμενον κατόπιν φωνήεντος ἢ τοῦ **ν** εἰς πολλὰς λέξεις ἔχει τραπῆ εἰς **σ** : *πλοῦτ-ος* (*πλούτ-ιος*) *πλούσ-ιος*, *ἀθάνατ-ος* (*ἀθανατ-ία*) *ἀθανασία*, *ἐκόντ-ες* (*ἐκόντ-ιος*, *ἐκόνον-ιος*) *ἐκού-σιος*· (βλ. § 32, 6 καὶ 33, 5). (Ἄλλά : *αἰτία*, *σκότιος*, *ἐναντίος* κτλ.).

6) Τὸ ἔνρινον **ν** εὐρισκόμενον

α') πρὸ οὐρανικοῦ ἢ πρὸ τοῦ **ξ** τρέπεται εἰς ἔνρινον **γ** : (*ἐν-κύπτω*) *ἐγκύπτω*, (*συν-γράφω*) *συγγράφω*, (*συν-χέω*) *συγχέω*, (*ἐν-ξύω*) *ἐγξύω*·

β') πρὸ χειλικοῦ ἢ πρὸ τοῦ **ψ** τρέπεται εἰς **μ** : (*ἐν-πνέω*) *ἐμπνέω*, (*συν-βάλλω*) *συμβάλλω*, (*ἐν-φύομαι*) *ἐμφύομαι*, (*ἐν-ψυχος*) *ἔμφυχος*·

γ') πρὸ τοῦ **μ** ἢ πρὸ τῶν ὑγρῶν **λ**, **ρ** ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά : *ἐν-μένω*) *ἐμμένω*, (*συν-λέγω*) *συλλέγω*, (*συν-ράπτω*) *συρράπτω*.

Σ η μ ε ί σ ι ς. Εἰς τὸν παθητικὸν παρακείμενον μερικῶν ἐνρινολήκτων ῥημάτων καὶ εἰς λέξεις συγγενεῖς ἔτυμολογικῶς με αὐτόν, ἀπὸ τὸ σύμπλεγμα **νμ** προέρχεται **σμ** ἀντὶ τοῦ **μμ** : *μιαίνομαι* (*μεμῖαν-μαι*) *μεμῖασμαι*, *μίασμα* — *υφαίνομαι* (*υφαν-μαι*) *υφασμαι*, *υφασμα*.

7) Ὅταν συμβῆ δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ τῆς λέξεως νὰ ἀρχίζου ἀπὸ ἄφωνον δασύ, τότε γίνεται **ἀνομοίωσις**, ἥτοι τῆς πρώτης συλλαβῆς τὸ δασύ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν (§ 5, 2) : *χορεύω-κεχόρευκα* (ἐκ τοῦ *χε-χόρευκα*), *φύω-πέφυκα* (ἐκ τοῦ *φέ-φυκα*), *θύω-τέθυκα* (ἐκ τοῦ *θέ-θυκα*), *ἐτέθην* (ἐκ τοῦ *ἐθέ-θην*), *θρέμματα* (ἐκ τοῦ *θρέφ-μα*)· *τρέφω* (ἐκ τοῦ *θρέφ-ω*), καὶ *τροφή* (ἐκ τοῦ *θροφ-ή*) ἢ *θριξ*, *ταῖς θριξί*, ἀλλὰ *τριχ-ός*, *τριχ-ες* κτλ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Πολλάκις παραμένει τὸ δασύ εἰς δύο ἀλλεπαλήλους συλλαβὰς μιᾶς λέξεως συμφώνως πρὸς ἄλλους συγγενεῖς τύπους αὐτῆς : *ὠρθώθη* (*ὄπως ὀρθώσω*, *ὠρθωσα* κλπ.), *ἐθέλθην* (*ὄπως θέλξω*, *ἔθελξα* κλπ.), *φάθι* (*ὄπως φάτω*, *φατέ* κλπ.).

Εἰς δὲ τὸ β' ἐνίκον πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α' τρέπεται οὐχὶ τῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασύ εἰς ψιλόν : *ἐλύθη*, *λύθητι* (ἐκ τοῦ *λύθηθι*).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1. Μέρη τοῦ λόγου

§ 38. 1) Τὰ μέρη τοῦ λόγου (ἤτοι τὰ εἶδη τῶν λέξεων) ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ, ὅπως καὶ ἐν τῇ νέᾳ, εἶναι δέκα : **ἄρθρον**, (ὄνομα) **οὐσιαστικόν**, (ὄνομα) **ἐπίθετον**, **ἀντωνυμία**, **μετοχή**, **ῥῆμα**, **ἐπίρρημα**, **πρόθεσις**, **σύνδεσμος** καὶ **ἐπιφώνημα**.

2) Ἀπὸ τὰ δέκα μέρη τοῦ λόγου τὰ ἕξ, ἤτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, ἡ μετοχή καὶ τὸ ῥῆμα, λέγονται κ λ ι τ ά, διότι κλίνονται, ἤτοι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ὑπὸ διαφόρους μορφάς (π.χ. θεός, θεοῦ, θεὸν κτλ. — λύω, λύεις, λύει κτλ.)· τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα λέγονται ἄ κ λ ι τ α, διότι δὲν κλίνονται, ἤτοι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον πάντοτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν (π.χ. ἐκεῖ, ὑπέρ, καί, φεῦ).

§ 39. Αἱ διάφοροι μορφαί, ὑπὸ τὰς ὁποίας παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ἐκάστη κλιτὴ λέξις, λέγονται τ ὕ π ο ι αὐτῆς (π.χ. ἦρωσ, ἦρωσ, ἦρωα κτλ. — λέγω, λέγεις κτλ.).

1) Τὸ πρὸς τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος μιᾶς κλιτῆς λέξεως λέγεται **κατάληξις** αὐτῆς (π.χ. -ς, -ος, -α κτλ., -ω, -εις, -ει κτλ.). Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀμετάβλητον μέρος τῆς κλιτῆς λέξεως λέγεται **θέμα** (π.χ. ἦρω- λέγ-).

2) Ὁ τελευταῖος φθόγγος τοῦ θέματος (φωνῆεν ἢ σύμφωνον) λέγεται **χαρακτήρ** αὐτοῦ (π.χ. τὸ ω τοῦ θέματος ἦρω-, τὸ γ τοῦ θέματος λέγ-).

2. Π τ ὠ σ ε ι ς

§ 40. Ἀπὸ τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου τὰ πέντε, ἤτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή, λέγονται π τ ω τ ι κ ά, διότι ἔχουν **πτώσεις**.

Πτώσεις λέγονται οί τύποι, ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρουσιάζεται πᾶν πτωτικόν.

Αἱ πτώσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι πέντε : ἡ **ὀνομαστική**, ἡ **γενική**, ἡ **δοτική**, ἡ **αἰτιατική** καὶ ἡ **κλητική**.

1) **Ὀνομαστική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **τίς** ; (*Τίς ἦλθεν ; Ὁ Παῦλος*).

2) **Γενική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **τίνος** ; (*Τίνος εἶναι τὸ βιβλίον , Τοῦ Παύλου*).

3) **Δοτική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **εἰς τίνα** ; (*σὲ ποιόν* ;). (*Εἰς τίνα ἔδωκε τὸ βιβλίον ; Τῷ Παύλῳ = εἰς τὸν Παῦλον*).

4) **Αἰτιατική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **τίνα** ; (*ποιόν* ;). (*Τίνα εἶδες ; Τὸν Παῦλον*).

5) **Κλητική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα, ὅταν θέλωμεν νὰ καλέσωμέν τινα : **Παῦλε, ἰατρέ**.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική λέγονται μὲν ἐν ὀνομα **ὄρθαι** πτώσεις, ἡ δὲ γενική, ἡ δοτική καὶ ἡ αἰτιατική λέγονται **πλάγια** πτώσεις.

3. Γένος, ἀριθμός, κλίσις

§ 41. Τὰ πτωτικά, ἐκτὸς τῶν πτώσεων, ἔχουν προσέτι γένος, ἀριθμὸν καὶ κλίσιν.

1) Τὰ γένη τῶν πτωτικῶν εἶναι τρία, **ἀρσενικόν**, **θηλυκόν** καὶ **οὐδέτερον** : ὁ **μαθητής**, ἡ **μαθήτρια**, τὸ **δένδρον**.

Σημείωσις. Τὸ γραμματικὸν γένος ἐνὸς πτωτικοῦ διακρίνεται συνήθως ἐκ τῆς καταλήξεως αὐτοῦ : *οἰκ-ος, οἰκ-ία, μῆλ-ον*. Κανονικῶς ὅμως τὸ γραμματικὸν γένος ἐκάστου πτωτικοῦ διακρίνεται ἐκ τοῦ ἄρθρου, τὸ ὅποιον δύναται νὰ προτάσεται αὐτοῦ· καὶ ἀρσενικὰ μὲν εἶναι τὰ πτωτικά, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσεται τὸ ἄρθρον **ὁ**, θηλυκὰ ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσεται τὸ ἄρθρον **ἡ**, καὶ οὐδέτερα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσεται τὸ ἄρθρον **τό** : **ὁ λίθος, ἡ ῥάβδος, τὸ κοράσιον**.

Δὲν συμφωνεῖ δὲ πάντοτε τὸ γραμματικὸν γένος πρὸς τὸ φυσικόν, ἦτοι δύναται ἐν ὀνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐνῶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαίνονμενον ἐν εἶναι φυσικῶς γένους οὐδετέρου (*ὁ λίθος, ἡ ῥάβδος*)· καὶ ἀντιστρόφως δύναται ἐν ὀνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους οὐδετέρου, ἐνῶ τὸ ὑπ'

αυτοῦ σημαίνονμενον ὄν εἶναι φυσικῶς ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους (τὸ *μειράκιον* = ὁ νέος, τὸ *κοράσιον* = ἡ κόρη).

2) Οἱ ἀριθμοὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τρεῖς, ὁ **ἐνικός**, ὅστις δηλοῖ ἓν ὄν, ὁ **πληθυντικός**, ὅστις δηλοῖ πολλά ὄντα, καὶ ὁ **δυσικός**, ὅστις δηλοῖ δύο ὄντα : τῶν *ὀφθαλμῶν* (= οἱ δύο ὀφθαλμοί).

3) Αἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς, ἡ **πρώτη**, ἡ **δευτέρα** καὶ ἡ **τρίτη**.

Σημειώσεις. Ἡ πτώσις, τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ κλίσις λέγονται παρεπόμενα (ἤτοι παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

4. Τὸ ἄρθρον

§ 42. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει μόνον τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον **ὁ, ἡ, τό**. Τοῦτο κλίνεται ὡς ἐξῆς :

Ἐνικός			Πληθυντικός			
Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	
ὄν.	ὁ	ἡ	τό	οἱ	αἱ	τά
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
αἰτ.	τόν	τήν	τό	τούς	τάς	τά

(Δυσικός : ὄνομ. καὶ αἰτ. **τώ**, γεν. καὶ δοτ. **τοῖν** καὶ διὰ τὰ τρία γένη. Σπανιώτεροι τύποι τοῦ θηλυκοῦ προσέτι εἶναι : **τά, ταῖν**).

Σημειώσεις. Τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει κλητικὴν. Τῆς δὲ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων προτάσσεται συνήθως τὸ ἐπιφώνημα **ὦ**, τὸ ὁποῖον ἔνεκα τούτου καλεῖται κλητικὸν ἐπιφώνημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΟΝΟΜΑΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Ὁρισμὸς καὶ διαίρεσις τῶν οὐσιαστικῶν

§ 43. Ὄνόματα οὐσιαστικά λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὄντα, ἤτοι πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, πρᾶξιν, καταστάσιν ἢ ιδιότητα.

1) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, λέγονται **συγκεκριμένα** : Ἀριστοτέλης, θεός, λέων, τράπεζα.

2) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πράξιν, κατάστασιν ἢ ιδιότητα, λέγονται **ἀφρημένα** : θυσία, ἡρεμία, λευκότης.

§ 44. Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικά λέγονται :

1) **ὀνόματα κύρια**, ὅταν σημαίνουν ἓν μόνον ὄρισμένον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα : Περικλῆς, Βουκεφάλας, Σπάρτη, Πίνδος.

2) **ὀνόματα προσηγορικά**, ὅταν σημαίνουν ἓν σύνολον ὁμοειδῶν προσώπων ἢ ζῶων ἢ πραγμάτων : μαθητής, ἵππος, ὄρος.

2. Γένος τῶν οὐσιαστικῶν

§ 45. Τὰ πλεῖστα οὐσιαστικά ἔχουν ἓνα μόνον τύπον καὶ ἓν μόνον γένος : ὁ ἀνῆρ, ἡ γυνή, τὸ τέκνον—ὁ κύων, ἡ θύρα, τὸ ξύλον.

Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά καλοῦνται **μονοκατάληκτα καὶ μονογενῆ**, ἐὰν δὲ εἶναι ὀνόματα ζῶων, καλοῦνται **ἐπίκοινα** : ὁ ἰέραξ, ἡ γαλιῆ.

Ἀπὸ τὰ οὐσιαστικά ὅμως, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ζῶντα ὄντα :

1) πολλὰ ἔχουν ἓνα μόνον τύπον, ἀλλὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν : ὁ παῖς-ἡ παις, ὁ ἵππος-ἡ ἵππος, ὁ βοῦς-ἡ βοῦς· ταῦτα καλοῦνται **μονοκατάληκτα καὶ διγενῆ ἢ κοινοῦ γένους**.

2) πολλὰ ἔχουν δύο τύπους, ἓνα διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος καὶ ἓνα διὰ τὸ θηλυκόν : ὁ μαθητής-ἡ μαθήτρια, ὁ ἱερεὺς-ἡ ἱέρεια, ὁ λέων-ἡ λέαινα. Ταῦτα λέγονται **δικατάληκτα καὶ διγενῆ**.

Σημείωσις. Τῶν ἐπικοίνων οὐσιαστικῶν τὸ φυσικὸν γένος καθορίζεται, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη, διὰ τῶν ἐπιθέτων ὁ ἄρρην-ἡ ἄρρην, ὁ θήλυς-ἡ θήλεια ὁ ἄρρην ἀετός, ἡ ἄρρην ἀλώπηξ - ὁ θήλυς ἀετός, ἡ θήλεια ἀλώπηξ (πρβλ. καὶ νῦν : ἀρσενικός - θηλυκός ἀετός, ἀρσενική - θηλυκή ἀλεπού).

3. Κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν

I. Πρώτη κλίσις

1. Ἀσυναίρετα

§ 46. Κατὰ τὴν **πρώτην κλίσιν** κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ μόνον· ἀρσενικά, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς **-ας ἢ -ης**, καὶ θηλυκὰ εἰς **-α ἢ -η**.

α. Παραδείγματα ἄρσενικῶν

Ἐνικὸς

		(θ. ταμια-)	(θ. Ἀτρείδα-)	(θ. βουλευτα-)
ὄν.	ὁ	ταμίας	Ἀτρείδης	βουλευτῆς
γεν.	τοῦ	ταμίου	Ἀτρείδου	βουλευτοῦ
δοτ.	τῷ	ταμίᾳ	Ἀτρείδῃ	βουλευτῇ
αἰτ.	τόν	ταμίαν	Ἀτρείδην	βουλευτήν
κλητ.	ὦ	ταμία	Ἀτρείδῃ	βουλευτά

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ταμίαι	Ἀτρεῖδαι	βουλευταῖ
γεν.	τῶν	ταμιῶν	Ἀτρείδων	βουλευτῶν
δοτ.	τοῖς	ταμίαις	Ἀτρεῖδαις	βουλευταῖς
αἰτ.	τούς	ταμίαις	Ἀτρείδας	βουλευτάς
κλητ.	ὦ	ταμίαι	Ἀτρεῖδαι	βουλευταῖ

β. Παραδείγματα θηλυκῶν

Ἐνικὸς

		(θ. μαχαιρα-)	(θ. φρουρα-)	(θ. μουσα-)
ὄν.	ἡ	μάχαιρα	φρουρά	μούσα
γεν.	τῆς	μαχαίρας	φρουρᾶς	μούσης
δοτ.	τῇ	μαχαίρᾳ	φρουρᾷ	μούσῃ
αἰτ.	τήν	μάχαιραν	φρουράν	μούσαν
κλητ.	ὦ	μάχαιρα	φρουρά	μούσα

Πληθυντικὸς

ὄν.	αἱ	μάχαιραι	φρουραι	μούσαι
γεν.	τῶν	μαχαιρῶν	φρουρῶν	μούσῶν
δοτ.	ταῖς	μαχαίραις	φρουραῖς	μούσαις
αἰτ.	τάς	μαχαίρας	φρουράς	μούσας
κλητ.	ὦ	μάχαιραι	φρουραι	μούσαι

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
	(θ. νυμφα-)	(θ. τιμα-)				
ὄν.	ῆ	νύμφη	τιμή	αἶ	νύμφαι	τιμαῖ
γεν.	τῆς	νύμφης	τιμῆς	τῶν	νυμφῶν	τιμῶν
δοτ.	τῇ	νύμφη	τιμῇ	ταῖς	νύμφαις	τιμαῖς
αἰτ.	τήν	νύμφην	τιμήν	τάς	νύμφας	τιμάς
κλητ.	ῶ	νύμφη	τιμή	ῶ	νύμφαι	τιμαῖ

§ 47. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν πρωτόκλιτων

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
	Ἄρσενικόν	Θηλυκόν		Ἄρσ. καὶ Θηλ.		
ὄν.	-ᾱς ῆ -ης	-ᾱ ῆ -ᾶ ῆ -η			-αι	
γεν.	-ου	-ᾱς ῆ -ης			-ῶν	
δοτ.	-α ῆ -η	-α ῆ -η			-αις	
αἰτ.	-ᾶν ῆ -ην	-ᾶν ῆ -ᾶν ῆ -ην			-ᾶς	
κλητ.	-ᾶ ῆ -η ῆ ᾶ	-ᾶ ῆ -ᾶ ῆ -η			-αι	

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προῆλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτήρος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ πρωτόκλιτα εἶναι **α ἢ η·** π.χ. ἡ κατάληξις τῆς ἔνικ. ὀνομαστικῆς **-ας** προῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος **α** μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-ς**, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. γενικῆς **-ῶν** ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος **α** μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-ων**, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. αἰτιατικῆς **-ας** ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος **α** μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-νς** (**-ανς = ᾶς**)· (πρβλ. § 33, 6).

Παρατηρήσεις

§ 48. Τὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα :

1) εἰς τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκόν) ἔχουν πάντα τὰς ἰδίας καταλήξεις :

2) τὸ **α** εἰς τὴν κατάληξιν **-ᾶς** (καθὼς καὶ εἰς τὴν κατάληξιν **-α** τοῦ δυϊκοῦ) τὸ ἔχουν πάντοτε μακρόν : ὁ ὄρνιθοθήρας, τοὺς Ἄτρειδᾶς, τῆς χώρας, τὰς σφαιράς (τὼ Ἄτρεῖ-δᾶ, τὼ μούσα·)

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγοῦσης καὶ περισπῶνται : τῶν Ἄτρειδῶν, τῶν γεφυρῶν, τῶν σφαιρῶν, ἀλλά : οἱ ἔτησίαι = τὰ μελτέμα, τῶν ἔτησίων· (βλ. καὶ § 16, 6, 7 καὶ 8).

§ 49. Ἄπὸ τὰ ἀρσενικά πρωτόκλιτα ὀνόματα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς **-ης**, σχηματίζουν τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς **ᾶ**

- 1) τὰ ἔθνικα : ὦ Πέρσα, ὦ Σκόθα·
 2) τὰ εἰς -της : ὦ πολῖτα, ὦ δικαστὰ—δεσπότης, ὦ δέσποτα.
 3) τὰ εἰς -άρχης, -μέτρης, -πώλης, τρίβης, -ώνης κλπ.
 (ἦτοι τὰ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ῥῆμα) : ὦ γυμνασιόρχα, ὦ γεωμέτρα, ὦ παντοπῶλα, ὦ παιδοτρίβα, ὦ τελῶνα.

§ 50. Τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων εἰς -α τὸ α τοῦτο, ἐὰν μὲν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη φωνῆν ἢ ρ, λέγεται **καθαρὸν α** (οἰκί-α, ὄρ-α), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη σύμφωνον, πλὴν τοῦ ρ, λέγεται **μὴ καθαρὸν α** (ῥίζ-α, μοῦσ-α, ἄκανθ-α).

Κατὰ κανόνα τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων :

- 1) τὸ καθαρὸν α εἶναι μακρόν : βασιλείᾱ, θήρᾱ·
 2) τὸ μὴ καθαρὸν α εἶναι βραχὺ καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦτο τρέπεται εἰς η : γλῶσσᾶ (γλώσσης, γλώσση), μᾶζᾶ (μάζης, μάζη).

Σημείωσις 1. Τὸ καθαρὸν α εἶναι βραχὺ :

- 1) εἰς τὰ προπαροξύτονα ὀνόματα, ὡς εὐσέβεια, ἀλήθεια, Φώκαια, Χαιρώνεια, εἴνοια κτλ·
 2) εἰς τὰ ὀνόματα γραῖα, μαῖα, μυῖα·
 3) εἰς τὰ ἐξῆς εἰς -ρα δισύλλαβα ὀνόματα : μοῖρα, πεῖρα, πεῖρα, σφαῖρα καὶ σφῆρα.

Σημείωσις 2. Εἰς τὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὸ α εἶναι μακρόν ἢ βραχὺ, ὅπως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : (ἡ χώρᾱ) τὴν χώρᾱν, ὦ χώρᾱ, (ἡ γλῶσσᾶ) τὴν γλῶσσᾱν - ὦ γλῶσσᾶ.

2. Συνηρημένα

§ 51. Τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτηριστοῦ α τοῦ θέματος ἄλλο α ἢ ε, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα** : (Ἄθηνᾶ) Ἄθηνᾱ, (μνά) μνᾶ, (Ἑρμέας) Ἑρμῆς, (γέα) γῆ.

Παράδειγματα

Ἑνικός

	(θ. Ἑρμεα-, Ἑρμη-)	(θ. μναα-, μνα-)	(θ. γαλεα-, γαλη-)
ὄν.	ὁ Ἑρμῆς	ἡ μνᾶ	ἡ γαλῆ
γεν.	τοῦ Ἑρμοῦ	τῆς μνᾶς	τῆς γαλῆς
δοτ.	τῷ Ἑρμῆ	τῇ μνᾶ	τῇ γαλῆ
αἰτ.	τὸν Ἑρμῆν	τὴν μνᾶν	τὴν γαλῆν
κλητ.	ὦ Ἑρμῆ	ὦ μνᾶ	ὦ γαλῆ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	Ἑρμαῖ	αἱ	μναῖ	γαλαῖ
γεν.	τῶν	Ἑρμῶν	τῶν	μνῶν	γαλῶν
δοτ.	τοῖς	Ἑρμαῖς	ταῖς	μναῖς	γαλαῖς
αἰτ.	τοὺς	Ἑρμᾶς	τάς	μναῖς	γαλαῖς
κλητ.	ὦ	Ἑρμαῖ	ὦ	μναῖ	γαλαῖ

§ 52. Τὰ συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα·

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναίρετων, πλὴν ὅτι τὸ **εα** εἰς τὸν ἐνικὸν τὸ συναίρουσιν εἰς **η** : ὁ Ἑρμῆας - Ἑρμῆς· ἐνῶ : τοὺς Ἑρμῆας - Ἑρμᾶς·

2) εἶναι εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις περισπώμενα· (βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Τὸ ὄνομα ὁ βορέας λαμβάνεται εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀσυναίρετως καὶ συνηρημένως, ἀλλὰ συνηρημένον ἐκφέρεται μὲ διπλοῦν ρ : ὁ βορέας - ὁ βορραῖς, τοῦ βορέου - τοῦ βορραῖ, τῷ βορέα - τῷ βορραῖ κτλ.

II. Δευτέρα κλίσις

1. Ἀσυναίρετα

§ 53. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικά καὶ θηλυκά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς **-ος**, καὶ οὐδέτερα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς **-ον**.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν

Ἐνικὸς

	(θ. ἄνθρωπο-)	(θ. ἰατρο-)	(θ. ψηφο-)	(θ. ὁδο-)
ὄν.	ὁ ἄνθρωπος	ἰατρός	ἡ ψήφος	ὁδός
γεν.	τοῦ ἀνθρώπου	ἰατροῦ	τῆς ψήφου	ὁδοῦ
δοτ.	τῷ ἀνθρώπῳ	ἰατρῷ	τῇ ψήφῳ	ὁδῷ
αἰτ.	τὸν ἄνθρωπον	ἰατρὸν	τὴν ψήφον	ὁδὸν
κλητ.	ὦ ἄνθρωπε	ἰατρέ	ὦ ψήφε	ὁδέ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ ἄνθρωποι	ἰατροὶ	αἱ ψήφοι	ὁδοὶ
γεν.	τῶν ἀνθρώπων	ἰατρῶν	τῶν ψήφων	ὁδῶν
δοτ.	τοῖς ἀνθρώποις	ἰατροῖς	ταῖς ψήφοις	ὁδοῖς
αἰτ.	τοὺς ἀνθρώπους	ἰατροὺς	τάς ψήφους	ὁδοὺς
κλητ.	ὦ ἄνθρωποι	ἰατροὶ	ὦ ψήφοι	ὁδοὶ

Παραδείγματα οὐδετέρων

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς		
	(θ. ποτήριον -) (θ. φυτό -)				
ὄν.	τὸ	ποτήριον	φυτόν	τὰ ποτήρια	φυτὰ
γεν.	τοῦ	ποτηρίου	φυτοῦ	τῶν ποτηρίων	φυτῶν
δοτ.	τῷ	ποτηρίῳ	φυτῷ	τοῖς ποτηρίοις	φυτοῖς
αἰτ.	τὸ	ποτήριον	φυτόν	τὰ ποτήρια	φυτὰ
κλητ.	ὦ	ποτήριον	φυτόν	ὦ ποτήρια	φυτὰ

54. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν δευτεροκλίτων

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.
ὄν.	-ος	-ον	-οι	-ᾶ
γεν.	-ου	-ου	-ων	-ων
δοτ.	-ω	-ω	-οις	-οις
αἰτ.	-ον	-ον	-ους	-ᾶ
κλητ.	-ε	-ον	-οι	-ᾶ

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προήλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτήρος τοῦ θέματος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ δευτεροκλίτα εἶναι ο (ἢ ε)· π.χ. ἡ κατάληξις -ος ἢ -ον προήλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος ο μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ς ἢ -ν, ἡ κατάληξις -ους ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος ο μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -νς (-ονς=ους· βλ. § 33, 6).

Παρατηρήσεις

§ 55. Τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων :

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ ἴδιαι εἰς πάσας τὰς πτώσεις·

2) τῶν οὐδετέρων αἱ καταλήξεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 56. 1) Τὰ οὐδέτερα (οἰασδῆποτε κλίσεως) ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, ἥτοι τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν.

2) Ἡ κατάληξις α εἰς τὰ οὐδέτερα εἶναι βραχεῖα : τὰ δῶρᾶ, τὰ μῆλᾶ (τὰ ποιήματᾶ)· (βλ. καὶ § 16, 2 - 8).

2. Συνηρημένα

§ 57. Ἀπὸ τὰ δευτερόκλιτα οὐσιαστικά, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτήρος **ο** τοῦ θέματος ἄλλο **ο** ἢ **ε**, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα**: (νόος) νοῦς, (ὀστέον) ὀστοῦν· (πρβλ. § 51).

Παραδείγματα

Ἑνικὸς

	(θ. ἐκπλοο-, ἐκπλου-)	(θ. ῥοο-, ῥου)	(θ. προχοο-, προχου-)	(θ. ὀστεο-, ὀστοῦ-)			
ὄν.	ὁ	ἔκπλους	ῥοῦς	ἢ	πρόχους	τὸ	ὀστοῦν
γεν.	τοῦ	ἔκπλου	ῥοῦ	τῆς	πρόχου	τοῦ	ὀστοῦ
δοτ.	τῶ	ἔκπλω	ῥῶ	τῆ	πρόχῳ	τῶ	ὀστῶ
αἰτ.	τόν	ἔκπλουν	ῥοῦν	τήν	πρόχουν	τὸ	ὀστοῦν

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ἔκπλοι	ῥοῖ	αἱ	πρόχοι	τὰ	ὀστᾶ
γεν.	τῶν	ἔκπλων	ῥῶν	τῶν	πρόχων	τῶν	ὀστῶν
δοτ.	τοῖς	ἔκπλοις	ῥοῖς	ταῖς	πρόχοις	τοῖς	ὀστοῖς
αἰτ.	τούς	ἔκπλους	ῥοῦς	τάς	πρόχους	τὰ	ὀστᾶ

Παρατηρήσεις

§ 58. Τὰ **συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα**:

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς κατάληξεις τῶν ἀσυναίρέτων, πλὴν ὅπου τὰ ἀσυναίρετα ἔχουν εἰς τὴν κατάληξιν **ο** ἢ **ε**, ταῦτα ἔχουν **ου** (τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τῆς συναίρέσεως τοῦ **ο+ο** ἢ **ε+ο**)·

2) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις εἰς τὴν συλλαβὴν, εἰς τὴν ὁποίαν τονίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ (τὰ σύνθετα παρὰ τὸν κανόνα § 25)·

3) δὲν ἔχουν κλητικὴν (οὐδὲ δυϊκὸν ἀριθμὸν).

3. Ἀττικόκλιτα

§ 59. Μερικὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουν οὐχὶ εἰς -ος, -ον, ἀλλὰ εἰς -ως, -ων: ὁ Ἄθως, ἡ ἄλως, ὁ νεὼς. Ταῦτα λέγονται **ἀττικόκλιτα**, διότι τὰ μετεχειρίζοντο πρὸ πάντων οἱ ὀμιλοῦντες τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον.

Παραδείγματα

Ένικὸς

	(θ. νεω-)	(θ. Μενέλεω-)	(θ. ἄλω-)	(θ. ἀνώγεω-)
ὄν.	ὁ νεώς	Μενέλεως	ἡ ἄλως	τὸ ἀνώγεων
γεν.	τοῦ νεῶ	Μενέλεω	τῆς ἄλω	τοῦ ἀνώγεω
δοτ.	τῷ νεῷ	Μενέλεω	τῇ ἄλω	τῷ ἀνώγεω
αἰτ.	τὸν νεῶν	Μενέλεων	τὴν ἄλω	τὸ ἀνώγεων
κλητ.	ὦ νεώς	Μενέλεως	ὦ ἄλως	ὦ ἀνώγεων

Πιληθουντικὸς

ὄν.	οἱ νεῷ	—	αἱ ἄλω	τὰ ἀνώγεω
γεν.	τῶν νεῶν	—	τῶν ἄλων	τῶν ἀνώγεων
δοτ.	τοῖς νεῷς	—	ταῖς ἄλωις	τοῖς ἀνώγεωις
αἰτ.	τούς νεῶς	—	τάς ἄλωις	τὰ ἀνώγεω
κλητ.	ὦ νεῷ	—	ὦ ἄλω	ὦ ἀνώγεω

Παρατηρήσεις

§ 60. Τὰ ἀττικὸκλιτα ὀνόματα :

1) ἔχουν εἰς τὰς καταλήξεις πασῶν τῶν πτώσεων ω· ὑπὸ τοῦτο δὲ τὸ -ω ὑπάρχει ἰ ὑπογεγραμμένον, ὅπου ἡ ἀντίστοιχος κατάληξις τῶν κοινῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων ἔχει ἰ : τῷ νεῷ (τῷ θεῷ), οἱ νεῷ (οἱ ναοί)·

2) ἔχουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν·

3) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ὅπου καὶ ὅπως ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ : ὁ λεώς, τοῦ λεῶ — ὁ Δεξίλεως, τοῦ Δεξίλεω — ὁ ταῶς, τοῦ ταῶ κλπ.

Σημείωσις. Μερικὰ ἀττικὸκλιτα ὀνόματα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν χωρὶς τὸ τελικὸν ν : τὸν Ἄθω, τὴν ἄλω, τὴν ἔω, τὴν Κῶ, τὸν Μίνω (κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν).

III. Τρίτη κλίσις

Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις

§ 61. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν (ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις).

Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς ἓν τῶν φωνηέντων α, ι, υ, ω ἢ εἰς ἓν τῶν ληκτικῶν συμφώνων

(ν, ρ, ς, ξ, ψ), εἰς δὲ τὴν ἐνικὴν γενικὴν εἰς -ος (καὶ σπανιώτερον εἰς -ως ἢ -ους).

§ 62. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λέγονται περιττοσύλλαβα, διότι κανονικῶς εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχουν μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (καὶ κλητικῆς).

§ 63. 1) Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ τριτόκλιτα ὀνόματα, ἄλλα μὲν σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν μὲ τὴν κατάληξιν -ς, καὶ ταῦτα λέγονται κ α τ α λ η κ τ ι κ ἄ (στάχυ-ς, γίγα-ς), ἄλλα δὲ τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως, καὶ ταῦτα λέγονται ἀ κ α τ ἄ λ η κ τ α (λιμὴν, γέρον)·

2) τὰ οὐδέτερα τριτόκλιτα ὀνόματα δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν.

§ 64. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) ἄλλα μὲν εἶναι μ ο ν ὀ θ ε μ α, ἤτοι σχηματίζονται ἀπὸ ἓν θέμα εἰς πάσας τὰς πτώσεις (σωλὴν, σωλῆρος κλπ.), ἄλλα δὲ εἶναι δι π λ ὀ θ ε μ α, ἤτοι σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα (λιμὴν, λιμέρος κλπ.)·

2) τῶν διπλοθέμων τὸ ἓν θέμα, ὅταν τοῦτο ἔχη εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν του μακρὸν φωνῆεν, λέγεται ἰ σ χ υ ρ ὸ ν (λιμην-χιων-), τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον ἔχει εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν του βραχὺ φωνῆεν, λέγεται ἀ σ θ ε ν ἔ ς (λιμεν-, χιον-).

§ 65. Τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων τὸ θέμα γενικῶς εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς γενικῆς, ἀφοῦ ἀφαιρηθῆ ἡ κατάληξις αὐτῆς -ος (Ἑλλην-ος, γίγαντ-ος). Ἐὰν δὲ τὸ ὄνομα εἶναι διπλόθεμον, τὸ ἕτερον ἐκ τῶν θεμάτων αὐτοῦ εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (λιμέν-ος, λιμὴν — χιόν-ος, χιών.).

§ 66. 1) Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα διαιροῦνται εἰς **φωνηεντόληκτα** (στάχυ-ς, στάχυ-ος, — πόλι-ς, πόλε-ως) καὶ εἰς **συμφωνόληκτα** (ἀγών, ἀγῶν-ος — γέρον, γέροντ-ος)·

2) τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα ὑποδιαιροῦνται εἰς **ἀφωνόληκτα**, ἤτοι μὲ χαρακτῆρα ἄ φ ω ν ο ν (φύλαξ, φύλακ-ος — πατρίς, πατρίδ-ος), καὶ εἰς **ἡμιφωνόληκτα**, ἤτοι μὲ χαρακτῆρα ἡ μ ἰ φ ω ν ο ν (λιμὴν, λιμέν-ος — ῥήτωρ, ῥήτορ-ος)· (βλ. § 3, 1 - 2).

Α'. Φωνηεντόληκτα

§ 67. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων τριτοκλίτων ὀνομάτων τὰ πλεῖστα εἶναι γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐλάχιστα δὲ εἶναι γένους οὐδέτερου.

§ 68. α') Καταληκτικά εἰς -ως, -ωος ἢ -υς, -υος, μονόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. ἥρω-)	(θ. θω-)	(θ. ἰχθυ-)	(θ. δρυ-)
ὄν.	ὁ ἥρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ-ς	ἡ δρυ-ς
γεν.	τοῦ ἥρω-ος	θῶ-ός	ἰχθύ-ος	τῆς δρυ-ός
δοτ.	τῷ ἥρω-ι	θῶ-ι	ἰχθύ-ι	τῇ δρυ-ι
αἰτ.	τὸν ἥρω-α	θῶ-α	ἰχθύ-ν	τὴν δρυ-ν
κλητ.	ὦ ἥρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ	ὦ δρυ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ ἥρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	αἱ δρύ-ες
γεν.	τῶν ἥρω-ων	θῶ-ων	ἰχθύ-ων	τῶν δρυ-ῶν
δοτ.	τοῖς ἥρω-σι	θῶ-σὶ	ἰχθύ-σι	ταῖς δρυ-σὶ
αἰτ.	τούς ἥρω-ας	θῶ-ας	ἰχθύ-ς	τάς δρυ-ς
κλητ.	ὦ ἥρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	ὦ δρύ-ες

Σημεῖωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἰχθῦς κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ἔγχευς εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν (βλ. καὶ § 50, Σημ.).

Ὅμοιως δὲ κλίνονται καὶ ὅσα φωνηεντόληκτα ἔχουν χαρακτῆρα ι, ὅπως ὁ κῆς, ὁ, ἡ οἷς (ἐκ τοῦ δίς), καὶ τὸ κύριον ὄνομα ὁ Συέννεσις, προσέτι δὲ τὰ ὀνόματα ἡ τίγρις, καὶ ἡ τύρσις, εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν: ὁ κῆς, τοῦ κι-ός, τῷ κι-ι, τὸν κι-ν, οἱ κι-ες, τῶν κι-ῶν, τοῖς κι-σί, τοὺς κι-ς κτλ.

Παρατηρήσεις

§ 69. Τῶν εἰς -υς -υος τριτοκλίτων ὀνομάτων:

1) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἄνευ καταλήξεως, ἢ ἐνικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ν ἀντὶ -α καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ς ἀντὶ -ας: ᾧ ἰχθύ, τὸν ἰχθύ-ν, τοὺς ἰχθύ-ς.

2) οἱ μονοσύλλαβοι τύποι καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ἐν γένει, ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν, περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 6): ὁ μῦς, τὸν μῦν, ᾧ μῦ, τοὺς μῦς — τὰς ὄφρῦς — τοὺς ἰχθύς.

§ 70. β') Καταληκτικά ἀρσενικά και θηλυκά εἰς -ις -εως ἢ -υς -εως, διπλόθεμα, καὶ τὸ οὐδέτερον τὸ ἄστυ

Ἐνικὸς

(θ. πρυτανι- πρυτανε-) (θ. πολι- πολε-) (θ. πελεκυ- πελεκε-) (θ. ἄστυ- ἄστε-)

ὄν.	ὁ	πρύταני-ς	ἡ	πόλι-ς	ὁ	πέλεκυ-ς	τὸ	ἄστυ
γεν.	τοῦ	πρυτάνε-ως	τῆς	πόλε-ως	τοῦ	πελέκε-ως	τοῦ	ἄστε-ως
δοτ.	τῷ	πρυτάνει	τῇ	πόλει	τῷ	πελέκει	τῷ	ἄστει
αἰτ.	τὸν	πρύταני-ν	τὴν	πόλι-ν	τὸν	πέλεκυ-ν	τὸ	ἄστυ
κλητ.	ὦ	πρύτασι	ὦ	πόλι	ὦ	πέλεκυ	ὦ	ἄστυ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	πρυτάνεις	αἱ	πόλεις	οἱ	πελέκεις	τὰ	ἄστη
γεν.	τῶν	πρυτάνε-ων	τῶν	πόλε-ων	τῶν	πελέκε-ων	τῶν	ἄστε-ων
δοτ.	τοῖς	πρυτάνε-σι	ταῖς	πόλε-σι	τοῖς	πελέκε-σι	τοῖς	ἄστε-σι
αἰτ.	τούς	πρυτάνεις	τάς	πόλεις	τούς	πελέκεις	τὰ	ἄστη
κλητ.	ὦ	πρυτάνεις	ὦ	πόλεις	ὦ	πελέκεις	ὦ	ἄστη

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἡ πόλις, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ὀνομάτων, κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ τὰ ὀνόματα τίγρις καὶ τύρσις. Κατὰ δὲ τὸ ὄνομα ὁ πέλεκυς κλίνονται τὰ ὀνόματα ὁ πῆχυς, ὁ πρέσβυς, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἔγχελυς εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (βλ. § 68, Σημ.).

§ 71. Κατάληξις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων εἶναι

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
	'Αρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	'Αρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	-ς ἢ —	—	-ες	-ᾶ
γεν.	-ος (ἢ -ως)	-ος (ἢ -ως)	-ων	-ων
δοτ.	-ϊ	-ϊ	-σϊ	-σϊ
αἰτ.	-ᾶ ἢ -ν	—	-ᾶς ἢ -ξ, -ς (-νς)	-ᾶ
κλητ.	-ς ἢ	—	-ες	-ᾶ

Σημείωσις. Ἡ κατάληξις τῆς ἐνικῆς γενικῆς -ως προῆλθεν ἐξ ἀντιμεταχωρήσεως: πόλη-ος, πόλε-ως — βασιλῆ-ος, βασιλέ-ως (βλ. § 32, 4), ἡ δὲ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς -νς γίνεται -ς μετ' ἀποβολῆν τοῦ ν πρὸ τοῦ σ (βλ. § 32, 4 καὶ 33,6).

Παρατηρήσεις

§ 72. Τὰ εἰς -ις ἢ -υς (γεν. -εως) φωνηεντόληκτα ὀνόματα :

1) σχηματίζονται από δύο θέματα, ἤτοι ὅσα μὲν λήγουν εἰς -ις ἀπὸ ἓν θέμα εἰς ι (πρῦτανι-, πολι-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς ε (πρῦτανε-πολε-), ὅσα δὲ λήγουν εἰς -υς ἀπὸ ἓν θέμα εἰς υ (πελεκυ-, πηχυ-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς ε (πελεκε-, πηχε-)· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ πρῶτον θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς ι ἢ υ, σχηματίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ, ἀπὸ δὲ τὸ δεύτερον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς ε, πᾶσαι αἱ ἄλλαι πτώσεις·

2) τὸν χαρακτῆρα ε μὲ τὸ ἐπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων τὸν συναυροῦν εἰς ει (πόλε-ι, πόλει — πόλε-ες, πόλεις)·

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ εἰς τὴν πῶσιν ταύτην, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τόνιζονται εἰς τὴν προπαρὰλήγουσαν, παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 2) : πόλε-ως, πῆχε-ων·

4) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως καὶ τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν μὲ τὴν κατάληξιν -ν, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν : αἱ πόλεις, τὰς πόλεις — οἱ πῆχεις, τοὺς πῆχεις.

Σημείωσις. Τοῦ οὐδετέρου ὀνόματος τὸ ἄστῦ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὁ χαρακτῆρ ε συναυρεῖται μὲ τὴν κατάληξιν -α εἰς -η : (ἄστε-α) ἄστη.

§ 73. γ' Καταληκτικὰ εἰς -εὺς (γεν.-ἔως), εἰς -αῦς καὶ εἰς -οῦς, μονόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. ἱππευ-)	(θ. ἀλιευ-)		(θ. γραυ-)		(θ. βου-)
ὄν.	ὁ ἱππεύ-ς	ἀλιεύ-ς	ἡ	γραῦ-ς	ὁ	βου-ς
γεν.	τοῦ ἱππέ-ως	ἀλιέως καὶ ἀλιῶς	τῆς	γρα-ός	τοῦ	βο-ός
δοτ.	τῷ ἱππεῖ	ἀλιεῖ	τῇ	γρα-ῖ	τῷ	βο-ῖ
αἰτ.	τὸν ἱππέ-ᾱ	ἀλιέ-α καὶ ἀλιᾱ	τὴν	γραῦ-ν	τὸν	βοῦ-ν
κλητ.	ὦ ἱππεῦ	ἀλιεῦ	ὦ	γραῦ	ὦ	βοῦ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ ἱππεῖς	ἀλιεῖς	αἱ	γραῖ-ες	οἱ	βό-ες
γεν.	τῶν ἱππέ-ων	ἀλιέων καὶ ἀλιῶν	τῶν	γρα-ῶν	τῶν	βο-ῶν
δοτ.	τοῖς ἱππεῦ-σι	ἀλιεῦ-σι	ταῖς	γραυ-σὶ	τοῖς	βου-σὶ
αἰτ.	τούς ἱππέ-ᾱς	ἀλιέ-ας καὶ ἀλιᾱς	τάς	γραῦ-ς	τούς	βοῦ-ς
κλητ.	ὦ ἱππεῖς	ἀλιεῖς	ὦ	γραῖ-ες	ὦ	βό-ες

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς

§ 74. Τῶν εἰς -εὺς ἢ -αῦς ἢ -οῦς φωνηεντολόγητων ὀνομάτων ὁ χαρακτήρ **υ** μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται : βασιλεύς, βασιλεῦ, βασιλεῦσι — γραῦς, γραῦν, γραῦσί· ἀλλὰ βασιλέως, βασιλέα — γραός, γραῆς (βλ. § 33, 3).

§ 75. Τῶν εἰς -εὺς φωνηεντολόγητων ὀνομάτων :

1) τὸ **ε** τοῦ θέματος, τὸ ὁποῖον μένει μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ χαρακτήρος **υ**, συναιρεῖται μὲ τὸ ἐπόμενον **ι** ἢ **ε** τῶν καταλήξεων εἰς **ει** : (ἱππέ-ι) ἱππεῖ, (ἱππέ-ες) ἱππεῖς, (ἱππέ-ε) ἱππεῖ (πρβλ. § 72, 2)·

2) ἡ ἐνική κλητικὴ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα μόνον ἄνευ καταλήξεως : ᾧ βασιλεῦ·

3) ἡ ἐνική γενικὴ ἔχει κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ τὸ **α** τῆς καταλήξεως τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς εἶναι μακρόν· (βλ. § 32, 4).

§ 76. Ὅσα φωνηεντόληκτα εἰς -εὺς ἔχουν φωνῆεν πρὸ τοῦ τελικοῦ **ε** τοῦ θέματος συνήθως συναιροῦν τὸ **ε** τοῦτο μὲ τὸ ἐπόμενον **ω** καὶ **α** τῶν καταλήξεων (τῆς γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ) : (Εὐβοέως) Εὐβοῶς, (Εὐβοέων) Εὐβοῶν, (Εὐβοέα) Εὐβοᾶ, (Εὐβοέας) Εὐβοᾶς.

§ 77. δ') Ἀκατάληκτα εἰς -ῶ, γεν. -οῦς, διπλόθεμα

Ἐ ν ι κ ὸ ς

	(θ. Λητω-, Λητο-)		(θ. ἠχω-, ἠχο-)
ὄν.	ἡ Λητώ		ἡ ἠχώ
γεν.	τῆς Λητοῦς	(ἐκ τοῦ Λητό-ος)	τῆς ἠχοῦς
δοτ.	τῇ Λητοῖ	(ἐκ τοῦ Λητό-ι)	τῇ ἠχοῖ
αἰτ.	τὴν Λητώ	(ἐκ τοῦ Λητό-α)	τὴν ἠχώ
κλητ.	ᾧ Λητοῖ		ᾧ ἠχοῖ

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τὰ ὀνόματα ταῦτα κανονικῶς ἔχουν μόνον ἐνικὸν ἀριθμόν, ὡσάκας δὲ σχηματίζονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικόν, κλίνονται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν : ἡ λεχώ, τῆς λεχοῦς κτλ. — αἱ λεχοί, τῶν λεχῶν, ταῖς λεχοῖς, τὰς λεχοῦς κτλ.

Εἰς τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν ὀξύνονται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 9).

Β'. Συμφωνόληκτα

1. Ἄφωνόληκτα

§ 78. Τὰ ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι :

- 1) οὐρανικόληκτα, ἤτοι με̄ χαρακτῆρα οὐρανικὸν (κ, γ, χ)·
- 2) χειλικόληκτα, ἤτοι με̄ χαρακτῆρα χειλικὸν (π, β, φ)·
- 3) ὀδοντικόληκτα, ἤτοι με̄ χαρακτῆρα ὀδοντικὸν (τ, δ, θ)·

§ 79. Οὐρανικόληκτα καὶ χειλικόληκτα, καταληκτικὰ εἰς -ξ, -ψ, -ς, μονόθεμα

Ἐνικὸς

ὄν.	ὁ	φύλαξ	ἡ	φλόξ	ὁ	ἔνυξ
γεν.	τοῦ	φύλακ-ος	τῆς	φλογ-ός	τοῦ	ἔνουχ-ος
δοτ.	τῷ	φύλακ-ι	τῇ	φλογ-ὶ	τῷ	ἔνουχ-ι
αἰτ.	τὸν	φύλακ-α	τὴν	φλόγ-α	τὸν	ἔνουχ-α
κλητ.	ὦ	φύλαξ	ὦ	φλόξ	ὦ	ἔνυξ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	φύλακ-ες	αἱ	φλόγ-ες	οἱ	ἔνουχ-ες
γεν.	τῶν	φύλακ-ων	τῶν	φλογ-ῶν	τῶν	ἔνουχ-ων
δοτ.	τοῖς	φύλαξι	ταῖς	φλοξί	τοῖς	ἔνουξι
αἰτ.	τούς	φύλακ-ας	τάς	φλόγ-ας	τούς	ἔνουχ-ας
κλητ.	ὦ	φύλακ-ες	ὦ	φλόγ-ες	ὦ	ἔνουχ-ες

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄν.	ὁ	κῶνωψ	Ἄραψ	οἱ	κῶνωπ-ες	Ἄραβ-ες
γεν.	τοῦ	κῶνωπ-ος	Ἄραβ-ος	τῶν	κωνώπ-ων	Ἄράβ-ων
δοτ.	τῷ	κῶνωπ-ι	Ἄραβ-ι	τοῖς	κῶνωψι	Ἄραψι
αἰτ.	τὸν	κῶνωπ-α	Ἄραβ-α	τούς	κῶνωπ-ας	Ἄραβ-ας
κλητ.	ὦ	κῶνωψ	Ἄραψ	ὦ	κῶνωπ-ες	Ἄραβ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων φύλακ-ς, φλόγ-ς, ἔνουχ-ς, κῶνωπ-ς, Ἄραβ-ς — φύλακ-σι, φλογ-σί, κῶνωπ-σι, Ἄραβ-σι (βλ. § 36, 1 καὶ 2).

§ 80. Ὀδοντικόληκτα

α) Καταληκτικὰ εἰς -ς, μονόθεμα

Ἐνικὸς

ὄν.	ὁ	τάπηξ	ἡ	Ἑλληνίς	ὁ	ἔρνις
γεν.	τοῦ	τάπητ-ος	τῆς	Ἑλληνίδ-ος	τοῦ	ἔρνιθ-ος

δοτ.	τῶ	τάπητ-ι	τῆ	Ἑλληνίδ-ι	τῶ	ῥριθ-ι
αἰτ.	τόν	τάπητ-α	τῆν	Ἑλληνίδ-α	τόν	ῥριν
κλητ.	ῶ	τάπητς	ῶ	Ἑλληνίς	ῶ	ῥρι

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	τάπητ-ες	αἱ	Ἑλληνίδ-ες	οἱ	ῥριθ-ες
γεν.	τῶν	ταπήτ-ων	τῶν	Ἑλληνίδ-ων	τῶν	ῥριθ-ων
δοτ.	τοῖς	τάπητ-σι	ταῖς	Ἑλληνί-σι	τοῖς	ῥρι-σι
αἰτ.	τούς	τάπητ-ας	τάς	Ἑλληνίδ-ας	τούς	ῥριθ-ας
κλητ.	ῶ	τάπητ-ες	ῶ	Ἑλληνίδ-ες	ῶ	ῥριθ-ες

Ἐνικός

Πληθυντικός

ὄν.	ὁ	ἀνδριάς	ἐλέφας	οἱ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντ-ες
γεν.	τοῦ	ἀνδριαντ-ος	ἐλέφαντ-ος	τῶν	ἀνδριάντ-ων	ἐλεφάντ-ων
δοτ.	τῷ	ἀνδριάντ-ι	ἐλέφαντ-ι	τοῖς	ἀνδριᾶσ-ι	ἐλέφασ-ι
αἰτ.	τόν	ἀνδριάντ-α	ἐλέφαντ-α	τούς	ἀνδριάντ-ας	ἐλέφαντ-ας
κλητ.	ῶ	ἀνδριάς	ἐλέφαν	ῶ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων τάπητ-ς, Ἑλληνίδ-ς, ῥριθ-ς, ἀνδριάντ-ς, ἐλέφαντ-ς, —τάπητ-σι, Ἑλληνίδ-σι, ἀνδριάντ-σι, ἐλέφαντ-σι (βλ. § 33, 4 καὶ 5).

§ 84. β') Ἀκατάληκτα εἰς -ων, -οντος διπλόθεμα καὶ οὐδέτερα εἰς -α, -ατος

	Ἐνικός	Πληθυντικός	Ἐνικός	Πληθυντικός				
	(θ. γερωντ-, γερонт-)		(θ. σωματ-)					
ὄν.	ὁ	γέρων	οἱ	γέροντ-ες	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματ-α
γεν.	τοῦ	γέροντ-ος	τῶν	γερόντ-ων	τοῦ	σώματ-ος	τῶν	σωμάτ-ων
δοτ.	τῷ	γέροντ-ι	τοῖς	γέρου-σι	τῷ	σώματ-ι	τοῖς	σώμα-σι
αἰτ.	τόν	γέροντ-α	τούς	γέροντ-ας	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματ-α
κλητ.	ῶ	γέρον	ῶ	γέροντ-ες	ῶ	σῶμα	ῶ	σώματ-α

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων γέρωντ, γέροντ, σώματ, οἱ δὲ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς ἐξ ἀρχικῶν τύπων γέροντ-σι, σώματ-σι (βλ. § 33, 1, 4, 5).

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς

§ 82. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἀφωνόληκτα ὀνόματα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν εἰς **α** (τὸν πίνακα, τὴν πατρίδα) καὶ τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (ὦ τάτης, ὦ πατρίς, ὦ ἰμάς, ὦ ὀδοῦς).

Ἐξαιροῦνται καὶ

1) τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν τὰ βαρύτερα ὀδοντιόληκτα εἰς **-ις** τὴν σχηματίζουν εἰς **-ν** (κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα εἰς **-ις, -εως**) : ἡ ἔρις, τὴν ἔριν — ἡ χάρις, τὴν χάριν (ὅπως ἡ πόλις, τὴν πόλιν)·

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν

α') τὰ εἰς **-ις** βαρύτερα ὀδοντιόληκτα, τὸ δεῦτερον ὄνομα **τυραννίς** καὶ τὸ ὄνομα ὁ **παῖς** (= πᾶ-ις) τὴν σχηματίζουν ἄνευ τῆς καταλήξεως **-ς** (κατὰ τὰ εἰς **-ις** φωνηεντόληκτα) : ὦ Ἄρτεμι, ὦ Ἄγι, ὦ ἔρι, ὦ ὄρι, ὦ τυραννί, ὦ παῖ (ὅπως : ὦ πρύτανι, ὦ πόλι)

β') τὰ εἰς **-ας (-αντος)** βαρύτερα ὀδοντιόληκτα τὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα : ὦ ἐλέφαν (ἐκ τοῦ ἐλέφαντ), ὦ γίγαν (ἐκ τοῦ γίγαντ)· (βλ. § 33, 1)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τὰ ὀνόματα ἡ ἀλώπηξ (τῆς ἀλώπεκος) καὶ ὁ ποῦς (τοῦ ποδός) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν (ἀλώπηκ-, πουδ-) εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενές (ἀλώπεκ-, ποδ-) εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

Τὰ δὲ ὄνομα ἡ θριξ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ (ἀρχικὸν) θέμα **θριχ-** εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (ἡ θριξ, ὦ θριξ, ταῖς θριξί), καὶ ἀπὸ τὸ θέμα **τριχ-** εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις (τῆς τριχός, τῇ τριχί)· (βλ. § 37, 7)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Μερικὰ ὀδοντιόληκτα ὀνόματα μὲ θέμα εἰς **-ντ** ἐπαθον συναίρεσιν ἐντὸς τοῦ θέματος (τοῦ **α + ω ἢ α + ο** εἰς **ω**, τοῦ **α + ε ἢ α + ει** εἰς **α** καὶ τοῦ **ο + ει ἢ ο + ε** εἰς **ου**) : ὁ Ξενοφῶν (Ξενοφῶντ), τοῦ Ξενοφῶντος (Ξενοφῶντ-ος) κτλ., ὁ ἀλλᾶς (ἀλλᾶεντ-ς, ἀλλᾶεις), τοῦ ἀλλᾶντ-ος (ἀλλᾶεντ-ος) κτλ., ὁ πλακοῦς (πλακόνεντ-ς, πλακοίεις), τοῦ πλακοῦντος (πλακόνεντ-ος) κτλ. (βλ. § 16, 9, § 25, § 33, 1 καὶ 5)·

2. Ἡμιφωνόληκτα

§ 83. Τὰ ἡμιφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι :

1) ἐνρινόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστῆρα τοῦ θέματος ἔνρινον (**ν**)·

2) ὑγρόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα ὑγρόν (λ , ρ)·

3) σιγμόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα σ.

§ 84. α') Ἐνρινόληκτα

1) Καταληκτικά εἰς -ις, γεν. -ῖνος καὶ ἀκατάληκτα εἰς -αν, γεν. -ᾶνος, -ην, γεν. -ηνος καὶ -ων, γεν. -ωνος, μονόθεμα

Ἐνι κ ὶ σ

	(θ. δελφιν-)	(θ. παιαν-)	(θ. Ἑλλην-)	(θ. χιτων-)
ὄν.	ὁ δελφίς	παιάν	Ἑλλήν	χιτῶν
γεν.	τοῦ δελφίν-ος	παιᾶν-ος	Ἑλλήν-ος	χιτῶν-ος
δοτ.	τῷ δελφίν-ι	παιᾶν-ι	Ἑλλήν-ι	χιτῶν-ι
αἰτ.	τόν δελφίν-α	παιᾶν-α	Ἑλλήν-α	χιτῶν-α
κλητ.	ὦ δελφίς	παιάν	Ἑλλήν	χιτῶν

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ δελφίν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλήν-ες	χιτῶν-ες
γεν.	τῶν δελφίν-ων	παιᾶν-ων	Ἑλλήν-ων	χιτῶν-ων
δοτ.	τοῖς δελφί-σι	παιᾶ-σι	Ἑλλή-σι	χιτῶ-σι
αἰτ.	τούς δελφίν-ας	παιᾶν-ας	Ἑλλήν-ας	χιτῶν-ας
κλητ.	ὦ δελφίν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλήν-ες	χιτῶν-ες

Σημείωσις. Καταληκτικὸν ἐνρινόληκτον εἶναι καὶ τὸ μοναδικὸν ὄνομα ὁ κτεῖς (τοῦ κτεν-ός, τῷ κτεν-ί, τὸν κτέν-α, ὦ κτεῖς — οἱ κτέν-ες, τῶν κτεν-ῶν, τοῖς κτε-σί, τοὺς κτένας κτλ.).

Οἱ τύποι δελφίς, κτεῖς, δελφῖσι, παιᾶσι, Ἑλλήσι, χιτῶσι κλπ. προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων δελφίν-ς, κτέν-ς, δελφίν-σι, παιᾶν-σι, χιτῶν-σι' (βλ. § 33, 6).

§ 85. 2) Ἀκατάληκτα εἰς -ην, γεν. -ένος, -ων, γεν. -ονος, διπλόθεμα

Ἐνι κ ὶ σ

	(θ. ποιμην-, ποιμεν-)	(θ. χελιδων-, χελιδον-)	(θ. κιον-, κιον-)
ὄν.	ὁ ποιμήν	ἡ χελιδὼν	ὁ κίων
γεν.	τοῦ ποιμέν-ος	τῆς χελιδόν-ος	τοῦ κίον-ος
δοτ.	τῷ ποιμέν-ι	τῇ χελιδόν-ι	τῷ κίον-ι
αἰτ.	τόν ποιμέν-α	τὴν χελιδόν-α	τόν κίον-α
κλητ.	ὦ ποιμήν	ὦ χελιδὼν	ὦ κίον

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	ποιμέν-ες	αἱ	χελιδόν-ες	οἱ	κίον-ες
γεν.	τῶν	ποιμέν-ων	τῶν	χελιδόν-ων	τῶν	κίον-ων
δοτ.	τοῖς	ποιμέ-σι	ταῖς	χελιδό-σι	τοῖς	κίο-σι
αἰτ.	τούς	ποιμέν-ας	τάς	χελιδόν-ας	τούς	κίον-ας
κλητ.	ὦ	ποιμέν-ες	ὦ	χελιδόν-ες	ὦ	κίον-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *ποιμέν-σι, χελιδόν-σι, κίον-σι* (βλ. § 33, 6).

§ 86. β') Ὑ γ ρ ό λ η κ τ α

1) Ἀκατάληκτα εἰς -ήρ, γεν. -ῆρος, μονόθεμα, καὶ εἰς -ήρ, γεν. -έρος, -ωρ, γεν. -ορος, διπλόθεμα

Ἐνικός

	(θ. κρατηρ-)	(θ. ἀθῆρ-, ἀθερ-)	(θ. ῥήτωρ-, ῥήτορ-)	
ὄν.	ὁ	κρατῆρ	ἀθῆρ	ῥήτωρ
γεν.	τοῦ	κρατῆρ-ος	ἀθέρ-ος	ῥήτορ-ος
δοτ.	τῷ	κρατῆρ-ι	ἀθέρ-ι	ῥήτορ-ι
αἰτ.	τόν	κρατῆρ-α	ἀθέρ-α	ῥήτορ-α
κλητ.	ὦ	κρατῆρ	ἀθῆρ	ῥῆτορ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	κρατῆρ-ες	ἀθέρ-ες	ῥήτορ-ες
γεν.	τῶν	κρατῆρ-ων	ἀθέρ-ων	ῥητόρ-ων
δοτ.	τοῖς	κρατῆρ-σι	ἀθέρ-σι	ῥήτορ-σι
αἰτ.	τούς	κρατῆρ-ας	ἀθέρ-ας	ῥήτορ-ας
κλητ.	ὦ	κρατῆρ-ες	ἀθέρ-ες	ῥήτορ-ες

Σημείωσις 1. Κατὰ τὸ ὄνομα **ὁ κρατῆρ** κλίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ὄνομα **ὁ σωτήρ** (τοῦ σωτήρος), καὶ κατὰ τὸ ὄνομα **ὁ ἀθῆρ** κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα **ὁ ἀστήρ** (τοῦ ἀστέρος), ἀλλὰ τὸ μὲν ὄνομα **ὁ σωτήρ** σχηματίζει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν **ὦ σωτῆρ**, τὸ δὲ ὄνομα **ὁ ἀστήρ** σχηματίζει τὴν πληθυντικὴν δοτικὴν **τοῖς ἀστράσι** (κατὰ τὰ συγκοπτόμενα).

Σημείωσις 2. Ὑ γ ρ ό λ η κ τ ο ν με χαρακτηῖρα λ εἶναι μόνον **ὁ ἄλς** (τοῦ ἄλός, τῷ ἄλί, τὸν ἄλα, ὦ ἄλς—οἱ ἄλες, τῶν ἄλῶν, τοῖς ἄλσί, τοὺς ἄλας κτλ.).

2) Ο ὕ δ έ τ ε ρ α

§ 87. Οὐδέτερα ὑ γ ρ ό λ η κ τ α εἶναι τὰ ὀνόματα **τὸ ἕαρ** καὶ **τὸ νέκταρ**, εὐχρηστα μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν.

Τὸ ὄνομα τὸ ἔαρ ἐκφέρεται καὶ συνηρημένον : ἔαρ - ἦρ, τοῦ ἔαρος - ἦρος, τῷ ἔαρι - ἦρι κλπ. (βλ. § 56 καὶ § 63, 2).

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα

§ 88. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα

1) τὰ διπλόθεμα σχηματίζουν ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς τὰς ἄλλας πτώσεις : ὁ λιμήν, ἡ χιών, ὁ αἰθήρ, ὁ κοσμήτωρ — τοῦ λιμέν-ος, τῆς χιών-ος, τοῦ αἰθέρ-ος, τοῦ κοσμήτωρ-ος κλπ.

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν τὰ πλεῖστα ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : ἡ ἄκτις — ᾧ ἄκτις, ὁ πελεκάν — ᾧ πελεκάν, ὁ ποιμῆν — ᾧ ποιμῆν, ἡ χελιδὼν — ᾧ χελιδὼν, ὁ ἀστὴρ — ᾧ ἀστὴρ.

Ἐξαιροῦνται ἐκ τῶν διπλοθέμων τὰ βαρύτερα εἰς -ων (γεν. -ονος) καὶ -ωρ (γεν. -ορος), τὰ ὅποια σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ὁ γείτων — ᾧ γείτων, ὁ αὐτοκράτωρ — ᾧ αὐτοκράτωρ.

Τὰ κύρια ὀνόματα Ἄγαμέμνων καὶ Ἀριστογείτων καὶ τὰ ὁμοία εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν προσέτι τὸν τόνον : ᾧ Ἀγάμεμνον, ᾧ Ἀριστόγειτον.

3) Σ Ὑ γ κ ο π τ ὀ μ ε ν α

§ 89. Ἀκατάληκτα εἰς -ηρ, γεν. -ρος, διπλόθεμα

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
	(θ. πατρ-, πατερ-, ἀνηρ-, ἀνερ-)					
ὄν.	ὁ	πατήρ	ἀνήρ	οἱ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες
γεν.	τοῦ	πατρ-ός	ἀνδρ-ός	τῶν	πατέρ-ων	ἀνδρ-ῶν
δοτ.	τῷ	πατρ-ὶ	ἀνδρ-ὶ	τοῖς	πατρά-σι	ἀνδρά-σι
αἰτ.	τόν	πατέρ-α	ἀνδρ-α	τούς	πατέρ-ας	ἀνδρ-ας
κλητ.	ᾧ	πάτερ	ἄνερ	ᾧ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες

Ἐνικὸς

ἡ	Δημήτηρ
τῆς	Δήμητρ-ος
τῇ	Δήμητρ-ι
τὴν	Δήμητρ-α
ᾧ	Δήμητερ

Παρατηρήσεις

§ 90. Τὰ διπλόθεμα εἰς -ηρ ὑγρόληκτα ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ, Δημήτηρ** καὶ **ἄνηρ** λέγονται συγκοπτόμενα, διότι (συγκοπτοῦν, ἦται) ἀποβάλλουν τὸ ε τοῦ ἀσθενοῦς θέματος, τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ** καὶ **γαστήρ** εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὸ ὄνομα **ἄνηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ)· (βλ. § 32, 1 καὶ § 34, 2).

Πάντα τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ μεταξὺ τοῦ συγκεκριμένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως -σι ἔχουν α βραχύ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ τονίζονται: *μητρ-ά-σι, θυγατρ-ά-σι, γαστρ-ά-σι*.

§ 91. Ἐκ τῶν συγκοπτομένων ὀνομάτων :

1) τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ** καὶ **γαστήρ** εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **ἄνηρ** καὶ εἰς ταύτας τὰς πτώσεις καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: *μητρός, μητρὶ — ἀνδρός, ἀνδρὶ, ἀνδρῶν*.

2) τὸ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς πάσας τὰς βραχυκαταλήκτους πτώσεις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν.

3) τὰ ὀνόματα **πατήρ, θυγάτηρ** καὶ **ἄνηρ** εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον: ὦ πάτερ, θύγατερ, ἄνερ.

4) τὸ ὄνομα **γαστήρ** ἔχει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν: ὦ γαστήρ (κανονικῶς· πρβλ. § 88, 2).

§ 92. γ') Σιγμόληκτα

α'. Οὐδέτερα εἰς -ας, γεν. -ως (ἢ -ατος)

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
ὀν.	τὸ	κέρας	τὰ	κέρα ἢ τὰ κέρατ-α
γεν.	τοῦ	κέρωσ ἢ τοῦ κέρατ-ος	τῶν κερῶν	ἢ τῶν κεράτ-ων
δοτ.	τῷ	κέρα ἢ τῷ κέρατ-ι	τοῖς	κέρα-σι
αἰτ.	τὸ	κέρας	τὰ	κέρα ἢ τὰ κέρατ-α
κλητ.	ὦ	κέρας	ὦ	κέρα ἢ ὦ κέρατ-α

Παρατηρήσεις

§ 93. Σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς **-ας** εἶναι ἔξ : *κέρας, κρέας — γέρας, γῆρας — πέρας, τέρας*. Τούτων

1) ὁ χαρακτήρ **σ** μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ **σ** φωνήεντα συναίρουνται : (*κρέασ-ος, κρέα-ος =*) *κρέως*, (*κρέασ-ι, κρέα-ι =*) *κρέα* κλπ. (βλ. καὶ § 33, 3).

2) σχηματίζονται ὡς σιγμόληκτα μόνον ἀπὸ θέμα εἰς **ασ** τὰ ὀνόματα *κρέας, γέρας* καὶ *γῆρας* (τὸ *κρέας*, τοῦ *κρέως*, τῷ *κρέα* κλπ.). Ὡς σιγμόληκτον δὲ ὁμοῦ καὶ ὡς ὀδοντικόληκτον ἀπὸ θέμα εἰς **-ατ** σχηματίζεται τὸ ὄνομα τὸ *κέρας* καὶ τὸ ὄνομα τὸ *τέρας* εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (τὰ *τέρα* ἢ *τέρατα*, τῶν *τεράων* ἢ *τεράτων* κλπ.). Τὸ δὲ ὄνομα τὸ *πέρας* (ὅπως καὶ τὸ ὄνομα τὸ *τέρας* εἰς τὸν ἐνικὸν) ἀπὸ σιγμόληκτον θέμα εἰς **-ασ** σχηματίζει μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις τὰς σχηματίζει μόνον ἀπὸ θέμα εἰς **-ατ** (κατὰ τὰ εἰς **-α** οὐδέτερα ὀδοντικόληκτα) : τὸ *πέρας*, τοῦ *πέρατος* κλπ., τὰ *πέρατα*, τῶν *περάτων* κλπ., τὸ *τέρας*, τοῦ *τεράτος* κλπ. (βλ. § 81).

Σημείωσις. Τὸ καταληκτικὸν **α** τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς, αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων τούτων, τὸ ὅποιον προῆλθεν ἐκ συναίρεσεως τοῦ **α** + **α**, δύναται νὰ βραχύνεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἄλλα οὐδέτερα : τὰ *γέρα* ἢ *γέρα* (ὅπως τὰ *δωρά*).

§ 94. β'. Οὐδέτερα εἰς **-ος**, γεν. **-ους**

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. στελεχες-) (θ. χρεες-)

ὄν.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
γεν.	τοῦ	στελέχους	χρέους	τῶν	στελεχῶν	χρεῶν
δοτ.	τῷ	στελέχει	χρέει	τοῖς	στελέχεσι	χρέεσι
αἰτ.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
κλητ.	ὦ	στέλεχος	χρέος	ὦ	στελέχη	χρέα

Παρατηρήσεις

§ 95. Τῶν σιγμόληκτων οὐδετέρων εἰς **-ος**

1) τὸ θέμα λήγει εἰς **-εσ**, ἀλλὰ τὸ **ε** τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος **σ** εἰς

τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τρέπεται εἰς ο : (θ. ἔθνεσ-) ἔθνος (§ 32, 5)·

2) ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ φωνήεντα συναιροῦνται, ἤτοι τὸ ε+α εἰς η ἢ, ἂν προηγῆται ἄλλο ε, εἰς ᾱ (τὰ βέλεα - βέλη, τὰ χρέεα - χρέᾱ), τὸ ε+ι εἰς ει (τῷ δάσε-ῖ - δάσει), τὸ ε+ο εἰς ου (τοῦ ὄρε-ος - ὄρους), τὸ ε+ω εἰς ω (τῶν τειχέων - τειχῶν)· βλ. καὶ § 33, 3, Σημ.).

Σημείωσις. Μερικὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουσαν ἀσυναίρετον (τῶν ἀνθέων, τῶν χειλέων) ἢ καὶ ἀσυναίρετον καὶ συνηρημένην (τῶν ὀρέων ἢ τῶν ὀρῶν).

§ 96. γ'. Ἄρσενικά ἀκατάληκτα εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ῆς, γεν. -έους), διπλόθεμα

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
	(θ. Σωκρατησ- Σωκρατεσ-)			(θ. Ἑρακλησ- Ἑρακλεεσ		
ὄν.	ὁ Σωκράτης	Ἑρακλῆς	οἱ	Σωκράται	Ἑρακλεῖς	
γεν.	τοῦ Σωκράτους	Ἑρακλέους	τῶν	Σωκρατῶν	Ἑρακλέων	
δοτ.	τῷ Σωκράτει	Ἑρακλεῖ	τοῖς	Σωκράταις	—	
αἰτ.	τὸν Σωκράτη	Ἑρακλέα	τούς	Σωκράτας	Ἑρακλεῖς	
κλητ.	ὦ Σώκρατες	Ἑράκλεις	ὦ	Σωκράται	Ἑρακλεῖς	

Παρατηρήσεις

§ 97. Τὰ ἄρσενικά σιγμόληκτα οὐσιαστικά εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ῆς, γεν. -έους) εἶναι πάντα κύρια ὀνόματα (σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικόν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὄνομα σιγμόληκτον οὐδέτερον εἰς -ος ἢ ῥήμα) : Πολυκράτης (πολὺς, κράτος) — Δημοσθένης (δῆμος, σθένος) — Ἀγαθοκλῆς (ἀγαθός, κλέος) — Ἀριστοφάνης (ἄριστος, φαίνομαι) — Δημοχάρης (Δῆμος, χαίρω) κλπ. Ταῦτα

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν θέμα εἰς -ησ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς θέμα εἰς -εσ εἰς πάσας τὰς ἄλλας πτώσεις. Τούτου ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα φωνήεντα συναιροῦνται, ὅπως εἰς τὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος (§ 95, 2)·

2) εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον : ὦ Ἀριστότελες, ὦ Δημοσθένης, ὦ Ἀγαθόκλεις (Ἀγαθόκλεες)·

3) ὁσάκις λαμβάνονται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σχηματίζονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τὰ μὲν εἰς **-ης**, γεν. **-ους** συνήθως κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὰ δὲ εἰς **-ῆς**, γεν. **-έους** (ἦτοι τὰ εἰς **-κλῆς**) κατὰ τὴν τρίτην·

4) ὅσα λήγουν εἰς **-κλῆς** συναίρουν τὸ **ε** τῆς συλλαβῆς **-κλε**, ὅπου μετ' αὐτὸ ἀκολουθεῖ **η** ἢ **ε** ἢ **ει** : (Θεμιστοκλῆς) **Θεμιστοκλῆς**, (Θεμιστόκλεες) **Θεμιστόκλεις**, (Θεμιστοκλέει) **Θεμιστοκλεῖ**.

Σημείωσις. Τὰ εἰς **-ης**, γεν. **-ους** σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν καὶ εἰς **-ην** (κατὰ τὰ πρωτόκλιτα) : τὸν *Σωκράτην*, τὸν *Δημοσθένην* (ὅπως τὸν *Ἀριστείδην*).

§ 98. δ'. Θηλυκὰ ἀκατάληκτα εἰς **-ώς**, γεν. **-ούς**, διπλόθεμα

		Ἐνικὸς		
		(θ. αἰδωσ-, αἰδοσ-)	(θ. Ἡωσ-, Ἡοσ-)	
ὄν.	ῆ	αἰδῶς	ῆ	Ἡῶς
γεν.	τῆς	αἰδοῦς (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ος)	τῆς	Ἡοῦς
δοτ.	τῇ	αἰδοῖ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ι)	τῇ	Ἡοῖ
αἰτ.	τὴν	αἰδῶ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-α)	τὴν	Ἡῶ
κλητ.	ῶ	αἰδῶς	ῶ	Ἡῶς (πρβλ. § 77).

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα

§ 99. Αἱ καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἶναι αἱ ἴδιαι·

2) τῶν οὐδετέρων διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν· (βλ. § 55, § 56, § 63, 2).

§ 100. Τῶν καταλήξεων τῆς τρίτης κλίσεως **-ι**, **-σι**, **-α** καὶ **-ας** τὸ δῆχρονον **ι** καὶ **α** εἶναι βραχύ : *κλητῆρι*, *κλητῆρσι*, *κλητῆρά*, *κλητῆράς*.

§ 101. Τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα ὀνόματα εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν παντὸς ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (παρὰ τὸν κανόνα, § 16, 8) : ὁ *θηρ*, τοῦ *θηρός*, *τῷ* *θηρι* — *τῶν* *θηρῶν*, *τοῖς* *θηροσὶ* — (*τοῖν* *θηροῖν*). Ἄλλὰ τὰ μονοσύλλαβα ὀνόματα **ῆ δᾶς**, **ὁ θῶς**, **τὸ οὔς**, **ὁ παῖς**, **ὁ Τρῶς** καὶ **τὸ φῶς** εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τονίζονται κανονικῶς : τῶν *δάδων*, τῶν *θῶων*, τῶν *ῶτων*, τῶν *παίδων*, τῶν *Τρώων*, τῶν *φῶτων*.

§ 102. Περιspῶνται παρὰ τὸν κανόνα, ἂν καὶ δὲν προέρχονται ἐκ συναίρεσεως (§ 16, 6)

1) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ὀνόματος ἡ γλαῦξ·

2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν εἰς -εὗς: ὦ γραμματεῦ, ὦ Θεσεῦ·

3) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων τὸ πῦρ καὶ τὸ οὖς· (βλ. καὶ § 69, 2) .

Σημείωσις. Περιspῶνται κανονικῶς αἱ λέξεις παῖς καὶ φῶς, διότι προήλθον ἐκ συναίρεσεως (πάις, φάος). Ἡ δὲ λέξις ἡ κλεις προήλθεν ἐξ ἀρχαιοτέρου τύπου κληίς καὶ κανονικῶς ὀξύνεται· (βλ. § 16, 9)

4. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων

§ 103. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων πάσης κλίσεως ἔχει δύο μόνον τύπους, ἦτοι ἓνα διὰ τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν, καὶ ἄλλον διὰ τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν. Αἱ δὲ καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ τῶν ὀνομάτων εἶναι :

1) τῆς α' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -α, γεν. καὶ δοτ. -αιν.

2) τῆς β' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ω, γεν. καὶ δοτ. -οιν.

3) τῆς γ' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ε, γεν. καὶ δοτ. -οιν.

α') τῶ βουλευτ-ά, τοῖν βουλευτ-αῖν — τῶ μούσα, τοῖν μούσαιν·

β') τῶ ἱατρ-ώ, τοῖν ἱατρ-οῖν — τῶ νήσ-ω, τοῖν νήσ-οιν — τῶ δένδρ-ω, τοῖν δένδρ-οιν·

γ') τῶ ἥρω-ε, τοῖν ἥρώ-οιν — τῶ βό-ε, τοῖν βο-οῖν — τῶ φύ-λακ-ε, τοῖν φυλάκ-οιν — τῶ πόλει, τοῖν πολέ-οιν — τῶ βασιλεῖ, τοῖν βασιλέ-οιν — (τῶ σκέλει, τοῖν σκελοῖν)· (βλ. § 95, 2) .

5. Ἀνώμαλα οὐσιαστικά

§ 104. Πολλὰ οὐσιαστικά ὀνόματα δὲν σχηματίζονται καὶ δὲν κλίνονται ὀ μ α λ ῶ ς, ἦτοι κατὰ πάντα συμφώνως μὲ τοὺς κανόνας μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται. ἂ ν ὀ μ α λ α .

Ἐκ τῶν ἀνωμάτων οὐσιαστικῶν λέγονται :

1) ἔ τ ε ρ ο γ ε ν ῆ, ὅσα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἔχουν (ἔ τ ε ρ ο ν, ἦτοι) διάφορον γένος ἀπὸ τὸ γένος τοῦ ἐνικοῦ, ἢ συγχρόνως τὸ αὐτὸ γένος καὶ διάφορον : ὁ λύχνος — τὰ λύχνα, ὁ σῖτος — τὰ σῖτα, ὁ

δεσμός — οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, τὸ στάδιον — τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι (πρβλ. *nūn* : ὁ πλοῦτος — τὰ πλούτη, ὁ ναῦλος — οἱ ναῦλοι καὶ τὰ ναῦλα)·

2) διπλογενῆ, ὅσα εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐκφέρονται κατὰ δύο γένη : ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγόν, πληθ. τὰ ζυγά — ὁ ρῶτος καὶ τὸ ρῶτον, πληθ. τὰ ρῶτα (πρβλ. *nūn* : τὸ πεῦχο καὶ ὁ πεῦκος — τὰ πεύκα)·

3) ἔτεροκλιτα, ὅσα εἰς τὸν ἕνα ἀριθμὸν κλίνονται κατὰ τινὰ κλίσειν, εἰς τὸν ἄλλον δὲ κατ' ἄλλην, ἢ εἰς τινὰς μὲν πτώσεις κατὰ τινὰ κλίσειν, εἰς ἄλλας δὲ κατ' ἄλλην, οἶον·

α') ὁ **πρεσβευτής**, τοῦ πρεσβευτοῦ κλπ. (κατὰ τὴν α' κλίσειν) — οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβων κλπ. (κατὰ τὴν γ')·

β') τὸ **πῦρ**, τοῦ πυρός κλπ. (κατὰ τὴν γ' κλίσειν) — τὰ πυρά, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κλπ. (κατὰ τὴν β')·

γ') ἡ **γυνή** (κατὰ τὴν α' κλίσειν), τῆς γυναικός, τῇ γυναικί, τὴν γυναίκα, ὧ γύναι — αἱ γυναῖκες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναίξει κλπ. (κατὰ τὴν γ', πρβλ. § 97, 1)·

δ') ὁ **Θαλῆς** (= Θαλέης), τοῦ Θαλέω, τῷ Θαλῆ, τὸν Θαλῆν, ὃ Θαλῆ (κατὰ τὰ συνηρ. τῆς α' κλίσεως καὶ τὰ ἀπτικοκλιτα) — τοῦ Θάλητος, τῷ Θάλητι, τὸν Θάλητα (κατὰ τὴν γ' κλίσειν)·

ε') ὁ **Ἄρης**, τοῦ Ἄρεως (ἀρχῆθεν Ἄρηος, § 32, 4), τῷ Ἄρει, τὸν Ἄρη καὶ Ἄρην, ὧ Ἄρες (κατὰ τὴν γ' καὶ τὴν α' κλίσειν). Ὁμοίως ὁ **Ἀστυάγης** (Κυαζάρης, Τισσαφέρνης καὶ ἄλλα ξενικά ὀνόματα), τοῦ Ἀστυάγου, τῷ Ἀστυάγει (κατὰ τὴν γ' κλίσειν), τὸν Ἀστυάγην, ὧ Ἀστυάγη (κατὰ τὴν α')·

ς') ὁ **ἄμνος**, τοῦ ἀμνοῦ κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) καὶ τοῦ ἀρνός, τῷ ἀρνί, τὸν ἄρνα — οἱ ἄρνες, τῶν ἀρνῶν, τοὺς ἄρνας (ἐκ θ. ἀρην-, ἀρν- τοῦ σπανίου ὀνόματος τῆς γ' κλίσεως ὁ **ἀρήν**, πρβλ. § 90 κ. ἐ.)·

ζ') ὁ **υἰός**, τοῦ υἱοῦ κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) — τοῦ υἱέος, τῷ υἱεῖ — οἱ υἱεῖς, τῶν υἱέων, τοῖς υἱεῖσι, τοὺς υἱεῖς (κατὰ τὴν γ')·

η') ὁ **ὄνειρος**, τοῦ ὄνειρου κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) — τοῦ ὄνειρατος (ἐξ ἀχρήστου ὀνομαστικῆς τὸ ὄνειραρ), τῷ ὄνειρατι — τὰ ὄνειρατα, τῶν ὄνειράτων (κατὰ τὴν γ')·

θ') ὁ **Οἰδίπους**, τοῦ Οἰδίποδος, τῷ Οἰδίποδι, ὧ Οἰδίπου (κατὰ

τὴν γ' κλίσιν) — τοῦ Οἰδίτου, τὸν Οἰδίτου (κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β')

ι') ὁ χρώς, τοῦ χρωτός, τῷ χρωτί, τὸν χρωτα (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), ἀλλὰ δοτικὴ καὶ χρωῶ (κατὰ τὰ ἀπτικόκλιτα, εἰς τὴν φράσιν ἐν χρωῶ = ἕως τὸ δέρμα)

4) μετὰ πλάστα, ὅσα κλίνονται μὲν κατὰ μίαν ὠρισμένην κλίσιν εἰς πάσας τὰς πτώσεις, ἀλλὰ τὸ θέμα των (μετὰ πλάσται, ἤτοι) μεταβάλλεται (πρβλ. τὸ γράψιμ-ον, τοῦ γραψίματ-ος)

α') ὁ κύων, τοῦ κυνός, τῷ κυνί, τὸν κύνα, ὃ κύον — οἱ κύνες, τῶν κυνῶν, τοῖς κυσί κτλ. (θ. κυων-, κυον- κυν-)

β') ὁ μάρτυς, τοῦ μάρτυρος κτλ. ὃ μάρτυς — οἱ μάρτυρες, τῶν μαρτύρων, τοῖς μάρτυ-σι, τοὺς μάρτυρας κτλ. (θ. μαρτυ-, μαρτυρ-)

γ') ὁ σῆς, τοῦ σεός, οἱ σέες, τῶν σέων, τοὺς σέας — τοῦ σητ-ός, οἱ σῆτ-ες, τῶν σητῶν, τοὺς σῆτας (θ. σησ-, σεσ-, σητ-)

δ') ἡ κλείς, τῆς κλειδός, τῇ κλειδί, τὴν κλειδα καὶ τὴν κλειῖν — αἱ κλειδες κτλ., τὰς κλειδας καὶ τὰς κλείς (θ. κλειδ-, κλει-) (πρβλ. § 82, 1)

ε') ἡ ναῦς, τῆς νεὸς (ἀρχῆθεν νηός, § 32, 4), τῇ νη-ί, τὴν ναῦν, ὃ ναῦ — αἱ νῆες, τῶν νεῶν, ταῖς ναυσί, τὰς ναῦς, ὃ νῆες (θ. νου-, νη-, νε-)

ς') ἡ χεῖρ, τῆς χειρός κτλ. — αἱ χεῖρες, τῶν χειρῶν, ταῖς χερσί, τὰς χεῖρας κτλ. — δυῖα. τὸν χεῖρε, τοῖν χερ-οῖν (θ. χερ-, χερ-)

ζ') τὸ γόνυ, τοῦ γόνατ-ος, τῷ γόνατ-ι, τὸ γόνυ — τὰ γόνατα, τῶν γονάτων, τοῖς γόνασι κτλ. (θ. γόνυ-, γονατ-)

η') τὸ δόρυ, τοῦ δόρατ-ος κτλ. (ὅπως τὸ προηγούμενον)

θ') τὸ ἥπαρ, τοῦ ἥπατ-ος, τῷ ἥπατ-ι, τὸ ἥπαρ — τὰ ἥπατα, τῶν ἥπατων κτλ. (θ. ἥπαρ-, ἥπατ-) ὁμοίως τὸ δέλεαρ (τοῦ δελέατ-ος), τὸ στέαρ (τοῦ στέατ-ος), τὸ φρέαρ (τοῦ φρέατ-ος)

ι') τὸ ὕδωρ, τοῦ ὕδατ-ος, τῷ ὕδατ-ι, τὸ ὕδωρ — τὰ ὕδατ-α, τῶν ὑδάτων, τοῖς ὕδασι κτλ. (θ. ὕδωρ-, ὕδατ-)

ια') τὸ οὖς, τοῦ ὠτ-ός, τῷ ὠτ-ί, τὸ οὖς — τὰ ὠτ-α, τῶν ὠτων, τοῖς ὠσί, τὰ ὠτα — τὸ ὠτε, τοῖν ὠτοι (θ. οὖσ-, ὠτ-, βλ. § 101, § 102)

ιβ') ὁ Ἀπόλλων, τοῦ Ἀπόλλωνος, τῷ Ἀπόλλωνι, τὸν Ἀπόλλωνα καὶ Ἀπόλλω, ὃ Ἀπολλων (θ. Ἀπολλων-, Ἀπολλον-, Ἀπολλο-)

ιγ') ὁ Ποσειδῶν (ἀρχῆθεν Ποσειδάων), τοῦ Ποσειδῶνος, τῷ Ποσειδῶνι, τὸν Ποσειδῶνα καὶ Ποσειδῶ, ὃ Πόσειδον

ιδ') **ὁ Ζεὺς**, τοῦ Δι-ός, τῶ Δι-ί, τὸν Δί-α, ὃ Ζεῦ (θ. Ζευ-, Δι-)·
 ιε') **ἡ Πνύξ**, τῆς Πνκ-νός, τῇ Πνκ-νί, τὴν Πύκν-α (θ. Πνυκ-,
 Πυκν-)·

5) ἰ δ ι ο κ λ ι τ α, ὅσα δὲν κλίνονται κατὰ μίαν τῶν τριῶν κλίσεων, ἀλλὰ κατὰ (ἰδίαν, ἤτοι) ἰδιαίτεραν κλίσιν. Εἶναι δὲ ἰδιόκλιτα :
 α') μερικὰ προσηγορικὰ ὀνόματα εἰς -ᾱς, ὡς ὁ φαγᾱς, ὁ καταφαγᾱς κλπ.·

β') πολλὰ κύρια ὀνόματα συντετμημένα, ἰδίᾳ δὲ ξενικὰ· οἷον ὁ **Ἀλεξᾱς** (ἐκ τοῦ Ἀλέξανδρος), τοῦ Ἀλεξᾱ, τῶ Ἀλεξᾱ, τὸν Ἀλεξᾱν, ὃ Ἀλεξᾱ (πρβλ. Γεράσιμος — Μεμᾱς)·

ὁ **Φιλῆς** (ἐκ τοῦ Φιλῆμων), τοῦ Φιλῆ, τῶ Φιλῆ, τὸν Φιλῆν, ὃ Φιλῆ (πρβλ. Σπυρίδων — Πίτης)·

ὁ **Διονῦς** (ἐκ τοῦ Διονύσιος), τοῦ Διονῦ, τῶ Διονῦ, τὸν Διονῦν, ὃ Διονῦ·

ὁ **Ἰησοῦς**, τοῦ Ἰησοῦ, τῶ Ἰησοῦ, τὸν Ἰησοῦν, ὃ Ἰησοῦ (Ἐβραϊκὸν ὄνομα)·

ὁ **Νεκῶς**, τοῦ Νεκῶ, τῶ Νεκῶ, τὸν Νεκῶν, ὃ Νεκῶ (Αἰγυπτιακὸν ὄνομα)·

6) ἄ κ λ ι τ α, ὅσα δὲν κλίνονται, ἤτοι ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον εἰς πάσας τὰς πτώσεις· ἄκλιτα δὲ εἶναι :

α') ἡ λέξις **τὸ χρεῶν** (= ἡ ἀνάγκη), τοῦ χρεῶν, τῶ χρεῶν·

β') πολλὰ ὀνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων, εἰλημμένα, ὅπως δὴποτε ἀμετάβλητα, ἐκ ξένων γλωσσῶν, οἷον ὁ **Ἀδάμ** (τοῦ Ἀδάμ κλπ.), ὁ **Δαβίδ** (τοῦ Δαβίδ κλπ.), ὁ **Ἰῶβ** (τοῦ Ἰῶβ κλπ.), **τὸ Πάσχα** (τοῦ Πάσχα κλπ.), λέξεις Ἐβραϊκαὶ — **τὸ ἄλφα** (τοῦ ἄλφα κλπ.), **τὸ βῆτα** (τοῦ βῆτα κλπ.), **τὸ γάμμα** (τοῦ γάμμα κλπ.)· ὁμοίως δὲ καὶ **τὸ δίγαμμα** (τοῦ δίγαμμα κλπ.), **τὸ δέλτα**, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων, ἀρχῆθεν λέξεις Φοινικικαὶ (πρβλ. νῦν : ὁ Γκαῖτε, ὁ Κλεμανσῶ — τὸ φούτ-μπῶλ, τὸ βέκὸρ — τὸ τράμ, τὸ ζενίθ, τὸ ναδίρ)

7) ἑ λ λ ε ι π τ ι κ ἄ, ὅσα δὲν εἶναι εὐχρηστα, εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς ἢ εἰς πάσας τὰς πτώσεις (ἑλλειπτικὰ κ α τ' ἄ ρ ι θ μ ὀ ν — ἑλλειπτικὰ κ α τ ἄ π τ ῶ σ ι ν)·

α') ἑλλειπτικὰ κατ' ἀριθμὸν εἶναι :

1) τὰ κύρια ὀνόματα· ταῦτα κανονικῶς ἀπαντῶσιν ἢ εἰς μόνον τὸν ἐνικὸν ἢ εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν : **Μενέλαος**, **Ἀριστεί-**

δης — ὁ Πειραιεύς, οἱ Δελφοί, ἡ Κέρκυρα, αἱ Ἀθῆναι — ὁ Ὀλυμπος, ἡ Πίνδος, τὸ Πτώον, τὰ Κεραύνια — τὰ Ὀλύμπια, τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια (πρβλ. ὁ Πύργος, ἡ Καρδίτσα, αἱ Σπέτσαι, τὰ Χριστούγεννα κτλ.)·

2) τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων ἢ φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων : ὁ ἄργυρος, ὁ σίδηρος, ὁ χρυσός — ἡ γῆ, ὁ οὐρανός, ὁ αἶθρ, τὸ ἔαρ, οἱ ἐτησίαι (§ 48, 3) — ἡ νεότης, τὸ γῆρας κτλ.·

β') ἐλλειπτικὰ κατὰ πτώσιν (ἢ ἅμα καὶ κατ' ἀριθμὸν) εἶναι :

1) αἱ λέξεις **τὸ ὄφελος, τὸ ὄναρ, τὸ ὕπαρ** (= ὀπτασία ἐν ἐγρηγόρσει), εὐχρηστοὶ μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ (πρβλ. νῦν : τὸ σέβας — τὰ σέβη, τὰ ἄρματα = τὰ ὄπλα)·

2) ἡ λέξις **μάλη**, εὐχρηστος μόνον εἰς τὴν γενικὴν εἰς τὴν φράσιν **ὑπὸ μάλης** (= ὑπὸ τὴν μασχάλην)·

3) ἡ λέξις **νέωτα**, αἰτιατικῆς ἐνικοῦ, εὐχρηστος εἰς τὴν φράσιν **ἐς νέωτα** (= τοῦ χρόνου)·

4) αἱ λέξεις **ὦ τῶν** (= ὦ φίλε) καὶ **ὦ μέλε** (= καλέ μου)·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

1. Ὅρισμός. Γενικαὶ παρατηρήσεις

§ 105. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ποιότητα ἢ ιδιότητα οὐσιαστικοῦ τινος : (ἄρτος) λευκός, (οἰκία) ὑψηλή, (ὄπλον) βαρύ.

§ 106. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων :

1) τὰ πλεῖστα ἔχουν τρία γένη, ἀρσενικόν, θηλυκόν καὶ οὐδέτερον, καὶ ταῦτα λέγονται τριγενῆ : ὁ καλός, ἡ καλή, τὸ καλόν — ὁ ἄκαρπος, ἡ ἄκαρπος, τὸ ἄκαρπον — ὁ εὐθύς, ἡ εὐθεΐα, τὸ εὐθὺ — ὁ εὐγενής, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές·

2) πολλὰ ἔχουν δύο μόνον γένη, τὸ ἀρσενικόν καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ ταῦτα λέγονται διγενῆ : ὁ φυγᾶς, ἡ φυγᾶς — ὁ ἄρπαξ, ἡ ἄρπαξ.

§ 107. Ἐκ τῶν τριγενῶν ἐπιθέτων :

1) ὅσα ἔχουν τρεῖς καταλήξεις, ἤτοι μίαν δι' ἕκαστον γένος, λέγονται τρικατάληκτα : κακός, κακή, κακὸν — βαρύς, βαρεῖα, βαρῦ·

2) ὅσα ἔχουν δύο καταλήξεις, ἤτοι μίαν διὰ τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται δικατάληκτα : ὁ, ἡ βάρβαρος, τὸ βάρβαρον — ὁ, ἡ εὐέλπις, τὸ εὐελπι.

§ 108. Τὰ διγενῆ ἐπίθετα εἶναι μονοκατάληκτα : ὁ πένης, ἡ πένης — ὁ βλάξ, ἡ βλάξ.

§ 109. 1) Τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν α' κλίσειν, τὸ δὲ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν β' κλίσειν, καὶ ταῦτα λέγονται δευτερόκλιτα, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν γ' κλίσειν, καὶ ταῦτα λέγονται τριτόκλιτα : δίκαι-α, δικαί-α, δίκαι-ον — εὐρ-ύς, εὐρ-εῖα, εὐρ-ύ·

2) τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται ἄλλα μὲν κατὰ τὴν β' κλίσειν, ἄλλα δὲ κατὰ τὴν γ' : ὁ, ἡ βάνασ-ος, τὸ βάνασ-ον — ὁ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές·

3) τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται τὰ πλεῖστα κατὰ τὴν γ' κλίσειν.

2. Κλίσις τῶν ἐπιθέτων

Α') Δευτερόκλιτα

1. Ἄσυναίρετα

§ 110. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἀσυναίρετων ἐπιθέτων

Ἐνικὸς

(θ. καλο-, καλη-, καλο-)			(θ. δικαιο-, δικαία-, δικαιο-)		
καλ-ός	καλ-ή	καλ-ὸν	δίκαι-ος	δικαί-α	δίκαι-ον
καλ-οῦ	καλ-ῆς	καλ-οῦ	δικαί-ου	δικαί-ας	δικαί-ου
καλ-ῶ	καλ-ῆ	καλ-ῶ	δικαί-ω	δικαί-α	δικαί-ω
καλ-ὸν	καλ-ῆν	καλ-ὸν	δίκαι-ον	δικαί-αν	δίκαι-ον
καλ-ἔ	καλ-ῆ	καλ-ὲν	δίκαι-ε	δικαί-α	δίκαι-ον

Πληθυντικοὺς

καλ-οὶ	καλ-αὶ	καλ-ᾶ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α
καλ-ῶν	καλ-ῶν	καλ-ῶν	δικαί-ων	δικαί-ων	δικαί-ων
καλ-οῦς	καλ-αῖς	καλ-οῖς	δικαί-οις	δικαί-αις	δικαί-οις
καλ-οὺς	καλ-ᾶς	καλ-ᾶ	δικαί-ους	δικαί-ας	δίκαι-α
καλ-οὶ	καλ-αὶ	καλ-ᾶ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α

(βλ. § 46, 2, § 53, α, β).

§ 111. Τῶν τρικατάληκτων εἰς **-ος** ἐπιθέτων τὸ θηλυκόν :

1) κανονικῶς λήγει εἰς **-η** : σοφός, σοφή — τερπνός, τερπνή. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως **-ος** τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχη φωνῆεν ἢ ρ, τότε τὸ θηλυκόν λήγει εἰς **α** μακρὸν (§ 50,1) : νέ-ος, νέ-α — τέλει-ος, τε-λεί-α — νεκρ-ός, νεκρ-ᾶ (πλὴν ὄγδο-ος, ὄγδῶ-η)·

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν καὶ γενικὴν τονίζεται ὅπου καὶ ὅπως τὸ ἀρσενικὸν εἰς τὰς ἰδίαις πτώσεις : πλούσιαι, πλουσίων (πλούσιοι, πλουσίων) — ἀρχαῖαι, ἀρχαίων (ἀρχαῖοι, ἀρχαίων) — μικραί, μικρῶν (μικροί, μικρῶν).

§ 112. Ἐκ τῶν εἰς **-ος** ἐπιθέτων δικατάληκτα εἶναι :

1) τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν συνθέτων εἰς **-ος** : (ὁ, ἡ) ἄ-καρπος, (ὁ, ἡ) ἄ-θάνατος, (ὁ, ἡ) ἐπί-τιμος, (ὁ, ἡ) ἔν-δοξος κλπ.

2) μερικὰ ἀπλᾶ, τὰ ὅποια λήγουν εἰς **-ειος** ἢ **-ιος** ἢ **-ιμος** : (ὁ, ἡ) βόρ-ειος, (ὁ, ἡ) γαμήλ-ιος, (ὁ, ἡ) δόκ-ιμος·

3) τὰ ἐπίθετα **βάνουσος, βάρβαρος, ἡμερος, ἡρεμος, ἡσου-χος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος.**

Σημείωσις. Μερικὰ σύνθετα εἰς **-ος** εἶναι τρικατάληκτα, ὡς ἀντάξις, ἀνταξία, ἀντάξιον — ἐναντός, ἐναντία, ἐναντίον — πάγκαλος, παγκάλῃ, πάγκαλον.

Ὅμοιως τὰ εἰς **-ικος** παρασύνθετα : (ἐξεταστής) ἐξεταστικός, ἐξεταστική, ἐξεταστικόν — (εὐδαίμων) εὐδαιμονικός, εὐδαιμονική, εὐδαιμονικόν.

Μερικὰ δὲ ἀπλᾶ ἢ σύνθετα εἰς **-ος** εἶναι συγχρόνως τρικατάληκτα καὶ δικατάληκτα : ὁ βέβαιος, ἡ βεβαία ἢ βέβαιος, τὸ βέβαιον — ὁ ἔρημος, ἡ ἐρήμη ἢ ἔρημος, τὸ ἔρημον — ὁ ἀναίτιος, ἡ ἀναίτια ἢ ἀναίτιος, τὸ ἀναίτιον — ὁ ἀνάξιος, ἡ ἀναξία ἢ ἀνάξιος, τὸ ἀνάξιον.

2. Συνηρημένα

§ 113. Παραδείγματα δευτεροκλίτων συνηρημένων επιθέτων

Ἑνικὸς

(θ. χρυσο-, χρυσα-, χρυσο-)

(θ. εὔνοο-, εὔνου-)

χρυσοῦς	χρυσῆ	χρυσοῦν	ὁ	ἡ	εὔνοος	τὸ	εὔνουν
χρυσοῦ	χρυσῆς	χρυσοῦ	τοῦ	τῆς	εὔνου	τοῦ	εὔνου
χρυσῶ	χρυσῆ	χρυσῶ	τῶ	τῆ	εὔνω	τῶ	εὔνω
χρυσοῦν	χρυσῆν	χρυσοῦν	τόν	τήν	εὔνουν	τὸ	εὔνουν

Πληθυντικὸς

χρυσοῖ	χρυσᾶι	χρυσᾶ	οἱ	αἱ	εὔνοι	τὰ	εὔνοα
χρυσῶν	χρυσῶν	χρυσῶν	τῶν	εὔνων	τῶν	εὔνων	
χρυσοῖς	χρυσᾶϊς	χρυσοῖς	τοῖς	ταῖς	εὔνοις	τοῖς	εὔνοις
χρυσοῦς	χρυσᾶς	χρυσᾶ	τούς	τάς	εὔνοους	τὰ	εὔνοα

(βλ. § 57 κ. ἐ.).

Παρατηρήσεις

§ 114. Τὰ τρικατάληκτα συνηρημένα εἰς -οῦς ἐπίθετα κανονικῶς σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς -ῆ: κυανοῦς, κυανῆ — χαλκοῦς, χαλκῆ. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως -οὺς τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχη ε ἢ ρ, τότε σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς -α: ἐρεοῦς, ἐρεᾶ — κεραμεοῦς, κεραμεᾶ — ἀργυροῦς, ἀργυρᾶ (πρβλ. § 111, 1).

§ 115. Δικατάληκτα συνηρημένα εἰς -οὺς ἐπίθετα εἶναι σύνθετα ἐπίθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὰς λέξεις νοῦς, πλοῦς, ροῦς, χροῦς: ὁ, ἡ κακόνοος, τὸ κακόνοον — ὁ, ἡ εὔπλοος, τὸ εὔπloon — ὁ, ἡ εὔροος, τὸ εὔροον — ὁ, ἡ ἄχροος, τὸ ἄχρον.

Σημείωσις. Τὰ πολλαπλασιαστικὰ ἀριθμητικὰ εἰς -πλοῦς εἶναι τρικατάληκτα καὶ κλίνονται κατὰ τὸ συνηρημένον ἐπίθετον ὁ χρυσοῦς, ἡ χρυσῆ, τὸ χρυσοῦν: ἀπλοῦς, ἀπλή, ἀπloon — διπλοῦς, διπλή, διπloon κλπ.

§ 116. Τῶν δικατάληκτων συνηρημένων εἰς -οὺς ἐπιθέτων

1) τὸ -οα τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου μένει ἀσυναίρετον: τὰ εὔπλοα, τὰ ἄχροα.

2) ἡ ἐκ συναϊρέσεως προερχομένη κατάληξις **-οι** τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς ὡς πρὸς τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : οἱ εὖνοι, εὐχροὶ (ὅπως π. χ. οἱ ταῦροι).

3. Ἄ τ τ ι κ ὀ κ λ ι τ α

§ 117. Παραδείγματα ἀττικοκλίτων ἐπιθέτων

Ἐ ν ι κ ὸ ς			Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς						
			(θ. ἰεω-)						
ὁ	ἡ	ἴλεως	τὸ	ἴλεων	οἱ	αἱ	ἴλεω	τὰ	ἴλεα
τοῦ	τῆς	ἴλεω	τοῦ	ἴλεω	τῶν		ἴλεων	τῶν	ἴλεων
τῶ	τῇ	ἴλεω	τῶ	ἴλεω	τοῖς	ταῖς	ἴλεως	τοῖς	ἴλεως
τὸν	τὴν	ἴλεων	τὸ	ἴλεων	τούς	τάς	ἴλεως	τά	ἴλεα
	ᾧ	ἴλεως	ᾧ	ἴλεων	ᾧ		ἴλεω	ᾧ	ἴλεα

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς

§ 118. Τὰ ἀττικοκλίτα ἐπίθετα

1) εἶναι δικατάληκτα : ὁ, ἡ ἀξιόχρεος, τὸ ἀξιόχρεων — ὁ, ἡ ἀγήρως, τὸ ἀγήρων — ὁ, ἡ ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων — ὁ, ἡ εὐκρεως, τὸ εὐκρεων· τρικατάληκτον δὲ εἶναι μόνον τὸ ἐπίθετον πλέως (πλέα, πλέων)·

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδετέρου ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ **-ω**, ἀλλὰ **-α**, ὅπως τὰ οὐδέτερα τῆς κοινῆς β' κλίσεως : τὰ ἔμπλεα (ὅπως π. χ. τὰ δίκαια).

Β') Τ ρ ι τ ὀ κ λ ι τ α

1. Φωνηεντόληκτα. Τρικατάληκτα

§ 119. Παραδείγματα τρικατάληκτων ἐπιθέτων

Ἐ ν ι κ ὸ ς					
εὐθύ-ς	εὐθεῖα	εὐθύ	ἡμισυ-ς	ἡμίσεια	ἡμισυ
εὐθέ-ος	εὐθείας	εὐθέ-ος	ἡμίσε-ος	ἡμισείας	ἡμίσε-ος
εὐθεῖ	εὐθεῖα	εὐθεῖ	ἡμίσει	ἡμισεία	ἡμίσει
εὐθύ-ν	εὐθεῖαν	εὐθύ	ἡμισυ-ν	ἡμίσειαν	ἡμισυ
εὐθύ	εὐθεῖα	εὐθύ	ἡμισυ	ἡμίσεια	ἡμισυ

Πληθυντικός

εὐθεῖς	εὐθεῖαι	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσε-α (καὶ ἡμίση)
εὐθέ-ων	εὐθειῶν	εὐθέ-ων	ἡμισέ-ων	ἡμισειῶν	ἡμισέ-ων
εὐθέ-σι	εὐθείαις	εὐθέ-σι	ἡμίσε-σι	ἡμισεῖαις	ἡμίσε-σι
εὐθεῖς	εὐθείας	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμισείας	ἡμίσεια (καὶ ἡμίση)
εὐθεῖς	εὐθεῖαι	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσεια (καὶ ἡμίση)

§ 120. Τὰ εἰς **-υς** τρικατάληκτα ἐπίθετα τὰ πλεῖστα εἶναι ὀξύτονα : (βαθύς, βαρύς, εὐρύς, παχύς, ταχύς κτλ.)· βαρύτονα δὲ εἶναι μόνον τὸ **ἡμισυς** καὶ **θῆλυς** (θήλεια, θῆλυ). Τὸ δὲ θηλυκὸν αὐτῶν σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ε**, μὲ τὴν κατάληξιν **-ια** : (βαρέ-ια) **βαρεῖα**.

§ 121. Κατὰ τὴν γ' κλίσιν κλίνονται καὶ δικατάληκτα ἐπίθετα εἰς **-υς** (γεν. **-υος** ἢ **-εος**) σύνθετα, μὲ δεῦτερον συνθετικὸν ὄνομα φωνηεντόληκτον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-υς** (γεν. **-υος** ἢ **-εως**), ὡς

ὁ	ἡ	εὐβοτρυ-ς	τὸ	εὐβοτρυ	διπήχρυ-ς	διπήχρυ'
τοῦ	τῆς	εὐβότρου-ος	τοῦ	εὐβότρου-ος	διπήχε-ος	διπήχε-ος
τῷ	τῇ	εὐβότρου-ϊ	τῷ	εὐβότρου-ϊ	διπήχει	διπήχει
τόν	τὴν	εὐβοτρυ-ν	τὸ	εὐβοτρυ	διπήχρυ-ν	διπήχρυ
		κλπ.		κλπ.	κλπ.	κλπ.
οἱ	αἱ	εὐβότρου-ες	τά	εὐβότρου-α	διπήχεις	διπήχε-α (καὶ διπήχη)
τῶν		εὐβοτρώ-ων	τῶν	εὐβοτρώ-ων	διπήχε-ων	
		κλπ.		κλπ.	κλπ.	

2. Συμφωνόληκτα

§ 122. α') Ἀφωνόληκτα

Ἐνικός

(θ. ἀπαντ-)

(θ. χαριεντ-, χαριετ-)

ἅπας	ἅπασα	ἅπαν	χαρίεις	χαρίεσσα	χαρίεν
ἅπαντ-ος	ἅπάσης	ἅπαντ-ος	χαριέντ-ος	χαριέσσης	χαριέντ-ος
ἅπαντ-ι	ἅπάσῃ	ἅπαντ-ι	χαριέντ-ι	χαριέσση	χαριέντ-ι
ἅπαντ-α	ἅπασαν	ἅπαν	χαριέντ-α	χαριέσσαν	χαρίεν
ἅπας	ἅπασα	ἅπαν	χαρίεν	χαρίεσσα	χαρίεν

Πληθυντικός

ἄπαντ-ες	ἄπασαι	ἄπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαρίεσαι	χαρίεντ-α
ἀπάντ-ων	ἀπασῶν	ἀπάντ-ων	χαριέντ-ων	χαριεσσῶν	χαριέντ-ων
ἄπα-σι	ἀπάσαις	ἄπα-σι	χαρίε-σι	χαρίεσαις	χαρίε-σι
ἄπαντ-ας	ἀπάσας	ἄπαντ-α	χαρίεντ-ας	χαρίεσσας	χαρίεντ-α
ἄπαντ-ες	ἄπασαι	ἄπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαρίεσαις	χαρίεντ-α

Ἐνικός

Πληθυντικός

ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκωντ-ες	ἄκουσαι	ἄκωντ-α
ἄκωντ-ος	ἀκούσης	ἄκωντ-ος	ἀκόντ-ων	ἀκουσῶν	ἀκόντ-ων
ἄκωντ-ι	ἀκούση	ἄκωντ-ι	ἄκου-σι	ἀκούσαις	ἄκου-σι
ἄκωντ-α	ἄκουσαν	ἄκων	ἄκωντ-ας	ἀκούσας	ἄκωντ-α
ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκωντ-ες	ἄκουσαι	ἄκωντ-α

(βλ. § 80 κ. ἐ.).

Σημείωσις. Κατὰ τὰ ἄπας κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον πᾶς, πᾶσα, πᾶν (παντός, παντί — πάντες, πάντων), (βλ. § 36, 4, ε' καὶ § 101 - § 103).

Κατὰ τὸ ἐπίθετον χαρίεις κλίνονται καὶ τὰ ἐπίθετα ἀστεροεῖς (ἀστεροεσσα, ἀστεροέν), ἰχθυοεῖς, ὕληεις, φωνήεις (φωνήεσσα, φωνήεν) κτλ. Τούτων ἡ πληθυντικὴ δοτικὴ καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα εἰς -ετ : (τοῖς φωνήετ-σι =) φωνήεσι, (ἡ φωνήετ-ια =) φωνήεσσα (βλ. § 33, 4 καὶ § 36, 4 γ').

Κατὰ τὸ ἄκων κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον ἐκὼν, ἐκούσα, ἐκόν· (βλ. § 36, 4 καὶ § 81).

§ 123. Ἀφωλόγητα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι :

1) δικατάληκτα ἐπίθετα σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἀφωλόγητον. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα κλίνονται κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ τὸ δεύτερον συνθετικὸν των, οἶον

ὁ, ἡ ἄχαρις, τὸ ἄχαρι — τοῦ, τῆς ἀχάριτος — τόν, τὴν ἄχαριν κτλ. (βλ. § 82).

ὁ, ἡ εὐελπις, τὸ εὐελπι — τοῦ, τῆς εὐέλπιδος — τόν, τὴν εὐελπιν κτλ. — οἶ, αἶ εὐέλπιδες, τῶν εὐελπίδων κτλ.

ὁ, ἡ δίπους, τὸ δίπουν κτλ. (βλ. § 82, Σημ. 1).

ὁ, ἡ μονόδους, τὸ μονόδουν — τοῦ, τῆς μονόδοντος, τοῦ μονόδοντος κτλ. (βλ. § 81 κ. ἐ.).

2) μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα, οἶον

ό, ή βλάξ — τοῦ, τῆς βλακ-ός κτλ., ό, ή άρπαξ — τοῦ, τῆς άρπαγ-ος κτλ.

ό, ή πένης — τοῦ, τῆς πένητ-ος κτλ., ό, ή φυγάς — τοῦ, τῆς φυγάδ-ος κτλ.

ό, ή άπαις — τοῦ, τῆς άπαιδ-ος κτλ., ό, ή έπηλυς — τοῦ, τῆς έπήλυδ-ος κτλ.

β') Ἐνρινόληκτα καί ὕγρόληκτα

§ 124. α'. Τρικατάληκτα

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. μελαν-)

μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α
μέλαν-ος	μελαίνης	μέλαν-ος	μελάν-ων	μελαινῶν	μελάν-ων
μέλαν-ι	μελαίνῃ	μέλαν-ι	μέλα-σι	μελαίναις	μέλα-σι
μέλαν-α	μέλαιναν	μέλαν	μέλαν-ας	μελαίνας	μέλαν-α
μέλαν	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α

Οὔτω κλίνεται καί τὸ ἐπίθετον **τάλας** (τάλαινα, τάλαν)· (βλ. § 33, 35).

§ 125. Τῶν τριτοκλίτων τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκόν

1) λήγει πάντοτε εἰς **α** βραχύ: ταχύς, ταχειᾶ — πᾶς, πᾶσᾶ — φωνήεις, φωνήεσᾶ — ἐκών, ἐκοῦσᾶ — τάλας, τάλαινᾶ.

2) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς ληγούσης: τῶν ταχειῶν, πασῶν, φωνηεσσῶν, ἐκουσῶν, ταιλαινῶν (βλ. καί § 111, 2).

§ 126. β'. Δικατάληκτα

Ἐνικὸς

(θ. εὐδαιμων-, εὐδαιμον-)

(θ. ἄρρηγ-, ἄρρεν-)

ό	ή	εὐδαίμων	τὸ	εὐδαιμον	ό	ή	ἄρρηγ	τὸ	ἄρρεν
τοῦ	τῆς	εὐδαίμων-ος	τοῦ	εὐδαίμων-ος	τοῦ	τῆς	ἄρρεν-ος	τοῦ	ἄρρεν-ος
τῶ	τῇ	εὐδαίμων-ι	τῶ	εὐδαίμων-ι	τῶ	τῇ	ἄρρεν-ι	τῶ	ἄρρεν-ι
τὸν	τὴν	εὐδαίμων-α	τὸ	εὐδαιμον	τὸν	τὴν	ἄρρεν-α	τὸ	ἄρρεν
ῶ		εὐδαιμον			ῶ		ἄρρεν		

Πληθυντικός

οί	αἱ	εὐδαίμον-ες	τὰ	εὐδαίμον-α	οἱ	αἱ	ἄρρεν-ες	τὰ	ἄρρεν-α
τῶν		εὐδαιμόν-ων			τῶν		ἄρρέν-ων		
τοῖς	ταῖς	εὐδαίμο-σι	τοῖς	εὐδαίμο-σι	τοῖς	ταῖς	ἄρρε-σι	τοῖς	ἄρρε-σι
τούς	τάς	εὐδαίμον-ας	τὰ	εὐδαίμον-α	τούς	τάς	ἄρρεν-ας	τὰ	ἄρρεν-α
ᾧ		εὐδαίμον-ες	ᾧ	εὐδαίμον-α	ᾧ		ἄρρεν-ες	ᾧ	ἄρρεν-α

Ἐνικός

Πληθυντικός

ὁ	ἡ	ἀπάτωρ	τὸ	ἀπάτορ	οἱ	αἱ	ἀπάτορ-ες	τὰ	ἀπάτορ-α
τοῦ	τῆς	ἀπάτορ-ος	τοῦ	ἀπάτορ-ος	τῶν		ἀπατόρ-ων		
τῷ	τῇ	ἀπάτορ-ι	τῷ	ἀπάτορ-ι	τοῖς	ταῖς	ἀπάτορ-σι	τοῖς	ἀπάτορ-σι
τὸν	τὴν	ἀπάτορ-α	τὸ	ἀπάτορ	τούς	τάς	ἀπάτορ-ας	τὰ	ἀπάτορ-α
ᾧ		ἀπάτορ*			ᾧ		ἀπάτορ-ες	ᾧ	ἀπάτορ-α

§ 127. Ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσ-
 ἐτι μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνο-
 μα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἐνρινόληκτον ἢ ὑγρόληκτον, οἷον

ὁ	ἡ	μάκαρ,	τοῦ	τῆς	μάκαρ-ος, κτλ.
ὁ	ἡ	ὑψαύχην,	τοῦ	τῆς	ὑψαύχην-ος, κτλ.
ὁ	ἡ	μακρόχειρ,	τοῦ	τῆς	μακρόχειρ-ος, κτλ.

§ 128. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

1) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν πάντα ὁμοίαν μὲ τὸ
 θέμα, καὶ ἂν εἶναι διπλόθεμα, ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ᾧ μέλαν,
 ᾧ τάλαν — (ἐλεῆμων, τὸ ἐλεῆμων) ᾧ ἐλεῆμων — (νοήμων, τὸ νοῆμων) ᾧ
 νοῆμων — (ἄρρηγ, ἄρρεν-ος) ᾧ ἄρρεν — (ἀπάτωρ, ἀπάτορ-ος) ᾧ ἀπάτορ*

2) ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ων τὰ πλεῖστα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον
 εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν
 ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου : (ὁ, ἡ
 εὐγνώμων) ᾧ εὐγνώμων, τὸ εὐγνώμων (ὁ, ἡ εὐσχῆμων) ᾧ εὐσχημων,
 τὸ εὐσχημων ἀλλὰ (ὁ, ἡ ἀμνήμων) ᾧ ἀμνήμων, τὸ ἀμνήμων (ὁ, ἡ με-
 γαλόφρων) ᾧ μεγαλόφρων, τὸ μεγαλόφρων.

* « αἱ δὲ εἰς -ορ ὑπὲρ δύο συλλαβάς κλητικαὶ ἐν ταύτῃ τῇ συλλαβῇ φυλάτ-
 τουσι τὸν τόνον, ἐν ᾗ συλλαβῇ ἔχει αὐτὸν ἡ εὐθεῖα ». Ἡρωδιανός, Α, σελ. 419, 13 - 16.

γ) Σιγμόληκτα

§ 129. Τὰ σιγμόληκτα τριτόκλιτα επίθετα είναι πάντα δικατάληκτα, διπλόθεμα, εις -ης τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ εις -ες τὸ οὐδέτερον, σύνθετα δὲ τὰ πλειῖστα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐδέτερον σιγμόληκτον εις -ος ἢ ῥῆμα : ὁ, ἡ ὑγιής, τὸ ὑγιές — ὁ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές (εὖ, γένος) — ὁ, ἡ πλήρης, τὸ πλήρες — ὁ, ἡ εὐσεβής, τὸ εὐσεβές (εὖ, σέβομαι) — ὁ, ἡ ἀμελής, τὸ ἀμελές (ἀ, μέλει) — ὁ, ἡ εὐώδης, τὸ εὐώδες (εὖ, ὄζω, θ. ὀδ-).

Παραδείγματα

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. ἐπιμελησ-, ἐπιμελεσ-)

ὁ	ἡ	ἐπιμελής	τὸ	ἐπιμελές	οἱ	αἱ	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ
τοῦ	τῆς	ἐπιμελοῦς	τοῦ	ἐπιμελοῦς	τῶν		ἐπιμελῶν		
τῷ	τῇ	ἐπιμελεῖ	τῷ	ἐπιμελεῖ	τοῖς	ταῖς	ἐπιμελέσει	τοῖς	ἐπιμελέσει
τὸν	τὴν	ἐπιμελῆ	τὸ	ἐπιμελές	τούς	τάς	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ
		ᾧ	ἐπιμελές		ᾧ	ἐπιμελεῖς	ᾧ	ἐπιμελῆ	

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. εὐήθησ-, εὐήθεσ-)

ὁ	ἡ	εὐήθης	τὸ	εὐήθες	οἱ	αἱ	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη
τοῦ	τῆς	εὐήθους	τοῦ	εὐήθους	τῶν		εὐήθων		
τῷ	τῇ	εὐήθει	τῷ	εὐήθει	τοῖς	ταῖς	εὐήθεσι	τοῖς	εὐήθεσι
τὸν	τὴν	εὐήθη	τὸ	εὐήθες	τούς	τάς	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη
		ᾧ	εὐήθες		ᾧ	εὐήθεις	ᾧ	εὐήθη	

Παρατηρήσεις

§ 130. Τὰ εις -ης, -ες σιγμόληκτα τριτόκλιτα επίθετα

1) ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα σχηματίζουν μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους·

2) τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους τὴν μὲν ἐνικὴν κλητικὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενές θέμα, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν : ὁ, ἡ εὐσεβής, ᾧ εὐσεβές — (οἱ, αἱ εὐγενεῖς) τούς, τάς εὐγενεῖς·

3) τὰ βαρύτερα εις τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ

θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδέτερου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, εἰς δὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν παντὸς γένους τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν παρὰ τὸν κανόνα : ὁ, ἡ συνή-
θης, ὦ σύνθητες, τὸ σύνθητες — ὁ, ἡ αὐτάρκης, ὦ αὐταρκες, τὸ αὐταρκες
— οἱ, αἱ πλήρεις, τὰ πλήρη, τῶν πλήρων (ἐκ τοῦ πληρέσ-ων, πλη-
ρέ-ων) — οἱ, αἱ εὐμεγέθεις, τὰ εὐμεγέθη, τῶν εὐμεγέθων (ἐκ τοῦ
εὐμεγεθέσ-ων, εὐμεγεθέ-ων) (βλ. § 25).

Σ η μ ε ἰ ὠ σ ι ς 1. Τονίζονται κανονικῶς εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρ-
σενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὸ οὐδέτερον τὰ σύνθετα ὅσα λήγουν εἰς **-ώδης,**
-ώλης καὶ **-ήρης** : εὐώδης, ὦ εὐώδες, τὸ εὐώδες—ἐξώλης, ὦ ἐξώλες, τὸ ἐξώλες
—ξιφήρης, ὦ ξιφήρες, τὸ ξιφήρες.

Σ η μ ε ἰ ὠ σ ι ς 2. Ἐπίθετον εἰς **-ης** ἀρχῆθεν ἦτο καὶ ἡ λέξις ἡ τριήρης (τῆς
τριήρους, τῆ τριήρει, τὴν τριήρη, ὦ τριήρες — αἱ τριήρεις, τῶν τριήρων, ταῖς τριή-
ρεσι, τὰς τριήρεις), ἐγένετο δὲ οὐσιαστικὸν ἡ λέξις αὕτη κατὰ παράλειψιν τῆς λέ-
ξεως ναῦς.

3. Ἀνώμαλα ἐπίθετα

§ 131. Συνήθη ἀνώμαλα ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι πέντε :
μέγας, πολὺς, πρῶος, σῶος ἢ σῶς καὶ **φροῦδος**.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. μεγα- καὶ μεγαλο-)

μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα
μεγάλοῦ	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	μεγάλοις	μεγάλοις	μεγάλοις
μέγα-ν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
ὦ μέγα ἢ μεγάλε	μεγάλῃ	μέγα	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα

(θ. πολυ- καὶ πολλο-)

πολὺς	πολλή	πολύ	πολλοὶ	πολλοὶ	πολλά
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
πολλῳ	πολλῇ	πολλῳ	πολλοῖς	πολλοῖς	πολλοῖς
πολύ-ν	πολλήν	πολύ	πολλούς	πολλάς	πολλά
πολύ	πολλῇ	πολύ	πολλοὶ	πολλοὶ	πολλά

(θ. πραο- και πραε-)

πρᾶος	πραεῖα	πρᾶον	πρᾶοι	πραεῖαι	πραέα
πράου	πραείας	πράου	πραέων	πραειῶν	πραέων
πράω	πραεῖα	πράω	πραέσι	πραεῖαις	πραέσι
πρᾶον	πραεῖαν	πρᾶον	πράους	πραείας	πραέα
	κτλ.			κτλ.	

ὁ σῶς ἢ σῶς τὸ σῶν οἱ σῶ αἰ σῶ τὰ σᾶ
 τὸν σῶν τὴν σῶν τὸ σῶν τοὺς σῶς τὰς σῶς τὰ σᾶ

Οἱ ἄλλοι τύποι ἀναπληροῦνται ὑπὸ τοῦ ὁμαλοῦ σῶς, σῶα, σῶον.

Τὸ δὲ **φροῦδος, φροῦδη** (καὶ **φροῦδος**), **φροῦδον** εἶναι ἐλλειπτικὸν καὶ εὐρίσκεται μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

Π α ρ ἄ ρ τ η μ α

Κλίσις τῶν μετοχῶν

§ 132. Πᾶσαι αἰ μετοχαὶ εἶναι τρικατάληκτοι καὶ (ὅπως τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων) τὸ μὲν θηλυκὸν των κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν τρίτην (πρβλ. § 109, 1).

§ 133. Αἱ δευτερόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν πᾶσαι εἰς **-μένος, -μένη, -μένον**: *γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον* — *γεγραμμένος, γεγραμμένη, γεγραμμένον* (βλ. § 110, καλός, καλή, καλόν).

§ 134. Αἱ τριτόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν

1) εἰς **-ᾶς, ᾶσά, -ᾶν**: *λούσας, λούσασα, λούσαν* (τοῦ λούσαντ-ος, τῆς λουσάσης, τοῦ λούσαντ-ος κτλ., ᾧ λούσας, ᾧ λούσασα, ᾧ λούσαν — οἱ λούσαντ-ες, αἱ λούσασαι, τὰ λούσαντ-α, τοῖς λούσασι κτλ.) (βλ. § 125, ἄπας).

2) εἰς **-εῖς, -εῖσα, -έν**: *παιδευθεῖς, παιδευθεῖσα, παιδευθὲν* (τοῦ παιδευθέντ-ος, τῆς παιδευθεισης κτλ., ᾧ παιδευθεῖς, ᾧ παιδευθεῖσα, ᾧ παιδευθὲν — οἱ παιδευθέντ-ες, αἱ παιδευθεῖσαι, τὰ παιδευθέντ-α, τοῖς παιδευθεῖ-σι κτλ.) (πρβλ. § 122, χαρίεις).

3) εἰς **-οὺς, -οῦσα, -όν**: *διδούς, διδοῦσα, διδόν* (τοῦ διδόντ-ος, τῆς διδούσης, τοῦ διδόντ-ος κτλ., ᾧ διδούς, ᾧ διδοῦσα, ᾧ διδόν — οἱ

διδόντ-ες, αἱ διδοῦσαι, τὰ διδόντ-α, τοῖς διδοῦ-σι κτλ.) (πρβλ. § 80), ὀδοῦς, ὀδόντ-ος)·

4) εἰς **-ύς, -ῦσα, -ύν** : ἀπολλύς, ἀπολλύσα, ἀπολλύν (τοῦ ἀπολλύντ-ος, τῆς ἀπολλύσης, τοῦ ἀπολλύντ-ος κτλ., ὦ ἀπολλύς, ὦ ἀπολλῦσα, ὦ ἀπολλύν — οἱ ἀπολλύντ-ες, αἱ ἀπολλῦσαι, τὰ ἀπολλύντ-α, τοῖς ἀπολλῦ-σι κτλ.) (πρβλ. § 80, ἀνδριάς, καὶ § 122)·

5) εἰς **-ων, -ουσα, -ον** (ἢ **-ῶν, -ῶσα, -ῶν ἢ -ῶν, -οῦσα, -οῦν**) : γράφων, γράφουσα, γράφον (τοῦ γράφοντ-ος, τῆς γραφούσης, τοῦ γράφοντ-ος κτλ., ὦ γράφων, ὦ γράφουσα, ὦ γράφον, — οἱ γράφοντ-ες, αἱ γράφουσαι, τὰ γράφοντ-α, τοῖς γράφου-σι κτλ.) (βλ. § 122, ἄκων) — **τιμῶν** (τιμῶντ-ος), **τιμῶσα** (τιμώσης), **τιμῶν** (τιμῶντ-ος) (πρβλ. § 82, Σημ. 2, Ξενοφῶν) — **καλῶν** (καλοῦντ-ος), **καλοῦσα** (καλούσης) **καλοῦν** (καλοῦντ-ος)·

6) εἰς **-ώς, -υῖα, -ός** : λελυκώς, λελυκυῖα, λελυκός.

(θ. λελυκωσ-, λελυκοτ-)	(θ. λελυκουσ-)	(θ. λελυκοσ-, λελυκοτ-)
λελυκώς	λελυκυῖα	λελυκός
λελυκότη-ος	λελυκυίας	λελυκότη-ος
λελυκότη-ι	λελυκυίᾱ	λελυκότη-ι
λελυκότη-α	λελυκυῖαν	λελυκός
ὦ λελυκώς	ὦ λελυκυῖα	ὦ λελυκός
λελυκότη-ες	λελυκυῖαι	λελυκότη-α
λελυκότη-ων	λελυκυῖῶν	λελυκότη-ων
λελυκότη-σι	λελυκυῖαις	λελυκότη-σι
κτλ.	κτλ.	κτλ.

7) εἰς **-ώς, -ῶσα, ῶς** : ἐστώς, ἐστῶσα, ἐστῶς (τοῦ ἐστῶτ-ος, τῆς ἐστῶσης, τοῦ ἐστῶτ-ος κτλ., ὦ ἐστῶς, κτλ., τοῖς ἐστῶσι κτλ.) (βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Ἡ **λύσσα** ἐκ τοῦ ἢ **λυσάντ-ια**, ἢ **παιδευθεῖσα** ἐκ τοῦ ἢ **παιδευθέντ-ια**, ἢ **διδούσα** ἐκ τοῦ ἢ **διδόντ-ια**, ἢ **ἀπολλῦσα** ἐκ τοῦ ἢ **ἀπολλύντ-ια**, ἢ **γράφουσα** ἐκ τοῦ ἢ **γραφόντ-ια** (βλ. § 36, 4, ε'), ἢ **λελυκυῖα** ἐκ τοῦ ἢ **λελυκῶσα** (βλ. § 33, 3) — **τοῖς λύσασι, τοῖς παιδευθεῖσι, τοῖς διδοῦσι** κτλ. ἐκ τοῦ **λύσαντ-σι, παιδευθέντ-σι, δίδοντ-σι** κτλ. (βλ. § 33, 5).

§ 135. Ἡ ἐνική κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ (ὅπως καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου) τῶν τριτοκλίτων μετοχῶν εἶναι πάντοτε ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν : ὁ γράψας — ὦ γράψας, ὁ λυθείς — ὦ λυθείς κτλ.

4. Παραθετικά

§ 136. Ἡ ιδιότης ἢ ποιότης, τὴν ὁποῖαν δηλοῖ ἐν ἐπίθετον, δύνανται νὰ ὑπάρχῃ εἰς περισσώτερα τοῦ ἑνὸς ὄντα, ἀλλ' εἰς διάφορον βαθμόν : **λευκὸς ὁ ἄρτος, λευκὴ ἡ χιών, λευκὸν τὸ ὄστον.**

1) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει ἀπλῶς τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ιδιότητα, λέγεται ἐπίθετον **θετικῶν βαθμοῦ ἢ θετικόν** : ὁ **ὑψηλὸς Ὀλυμπος**.

2) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ιδιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἐν συγκρίσει πρὸς ἕν ἄλλο οὐσιαστικὸν ὁμοειδὲς ἢ ἑτεροειδὲς ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς **πολλὰ ἄλλα**, ὡς ἐν τι λαμβανόμενα, λέγεται ἐπίθετον **συγκριτικῶν βαθμοῦ ἢ συγκριτικόν** : ὁ **Ὀλυμπὸς ἐστὶν ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης** — ἵππος **λευκότερος** χιόνος — χρυσὸς δὲ **κρείσσων** μυρίων λόγων βροτοῖς.

3) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ιδιότητα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν **καθ' ἑαυτὸ ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς πάντα τὰ ἄλλα** ὁμοειδῆ ὄντα, λέγεται ἐπίθετον **ὑπερθετικῶν βαθμοῦ ἢ ὑπερθετικόν** : ὁ **ὑψηλότερος Ὀλυμπος** — ὁ **Ὀλυμπὸς ἐστὶ τὸ ὑψηλότερον** πάντων τῶν ὀρέων τῆς Ἑλλάδος.

§ 137. Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ ὑπερθετικὸν ἑνὸς ἐπιθέτου ὁμοῦ λέγονται μὲ ἐν ὄνομα **παραθετικά** τοῦ ἐπιθέτου· διακρίνονται δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ θετικῶν διὰ τῆς καταλήξεως αὐτῶν.

Συνήθεις καταλήξεις τῶν παραθετικῶν καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι **-τερος, (-τέρα, -τερον)** διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ **-τατος, (-τάτη, -τατον)** διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

α') Ὁ μ α λ ά π α ρ α θ ε τ ι κ ά

§ 138. Τὰ παραθετικά παντὸς ἐπιθέτου κανονικῶς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θετικῶν, ἀφοῦ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ (τοῦ ἀρσενικοῦ γένους) προστεθοῦν αἱ παραθετικά καταλήξεις, οἷον :

ξηρὸς	(θ. ξηρο-)	ξηρό-τερος	ξηρό-τατος
βραχὺς	(θ. βραχυ-)	βραχύ-τερος	βραχύ-τατος
ὑγιής	(θ. ὑγιεσ-)	ὑγιέσ-τερος	ὑγιέσ-τατος
χαρίεις	(θ. χαριεσ-)	χαριέσ-τερος,	χαριέσ-τατος

§ 139. Τοῦ θέματος τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ὁ χαρακτήρ **ο**, ἐάν ἢ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεΐα, μετὰ τὴν προσθήκην τῶν παραθετικῶν καταλήξεων ἐκτείνεται εἰς **ω** (§ 32, 6) :

νέος	(θ. νεο-)	νεώ-τερος	νεώ-τατος *
σοφός	(θ. σοφο-)	σοφώ-τερος	σοφώ-τατος
ἱκανός	(θ. ἱκᾶνο-)	ἱκανώ-τερος	ἱκανώ-τατος
ἤσυχος	(θ. ἤσῦχο-)	ἤσυχώ-τερος	ἤσυχώ-τατος
τίμιος	(θ. τιμίο-)	τιμιώ-τερος	τιμιώ-τατος
Ἀλλὰ ἀνιαρός		ἀνιαρό-τερος	ἀνιαρό-τατος
ἰσχυρός		ἰσχυρό-τερος	ἰσχυρό-τατος
λίτος		λιτό-τερος	λιτό-τατος
ἔντιμος		ἐντιμό-τερος	ἐντιμό-τατος
ἀκινδύνος		ἀκινδυνό-τερος	ἀκινδυνό-τατος
εὐθύμος		εὐθυμό-τερος	εὐθυμό-τατος
ἄλυπος		ἄλυπό-τερος	ἄλυπό-τατος
ἐλαφρός		ἐλαφρό-τερος	ἐλαφρό-τατος
σεμνός		σεμνό-τερος	σεμνό-τατος
ἐνδοξος		ἐνδοξό-τερος	ἐνδοξό-τατος (βλ. § 11,2).

§ 140. Πολλῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά σχηματίζονται οὐχὶ κανονικῶς διὰ τῆς προσθήκης μόνον τῶν παραθετικῶν καταλήξεων **-τερος** καὶ **-τατος** εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικά ἄλλων ἐπιθέτων (πρβλ. νῦν : *ἐλαφρός* — *ἐλαφρύ-τερος* ἀντὶ ἐλαφρό-τερος, κατὰ τὸ *βαρύ-τερος*, *γλυκός* — *γλυκό-τερος* ἀντὶ γλυκύ-τερος, κατὰ τὸ *πικρό-τερος*). Οὕτω :

1) τὰ παραθετικά τῶν εἰς **-ων**, **-ον**, γεν. **-ονος** τριτοκλίτων ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιθέτων **ἄσμενος** (= εὐχαριστημένος), **ἔρρωμένος** (= δυνατός) καὶ **πένης** (= πτωχός) σχηματίζονται εἰς **-έστερος** **-έστατος** (κατὰ τὰ παραθετικά τῶν εἰς **-ης**, **-ες** σιγμολόγητων) :

εὐδαίμων	(θ. εὐδαιμον-)	εὐδαιμον-έσ-τερος	εὐδαιμον-έσ-τατος
ἄσμενος	(θ. ἄσμενο-)	ἄσμεν-έσ-τερος	ἄσμεν-έσ-τατος
ἔρρωμένος	(θ. ἔρρωμενο-)	ἔρρωμεν-έσ-τερος	ἔρρωμεν-έσ-τατος
πένης	(θ. πενητ-)	πεν-έσ-τερος	πεν-έσ-τατος

* Τὰ ἐπίθετα **κενός** καὶ **στενός** ἀρχῆθεν ἦσαν **κεινός**, **στεινός** καὶ δι' αὐτὸ τὰ ἀρχικά παραθετικά τῶν εἶναι **κενότερος**, **στενότερος** κτλ.

Ὅμοιως σχηματίζονται τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **ἀπλοῦς** καὶ τῶν ἐπιθέτων τῶν συνθέτων μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ὄνομα **νοῦς**:

ἀπλοῦς	(θ. ἀπλοο-)	ἀπλοῦς-τερος	ἀπλοῦς-τατος
		(ἐκ τοῦ ἀπλο-έσ-τερος)	ἀπλο-έσ-τατος)
εὔνοος	(θ. εὔνοο-)	εὔνοος-τερος	εὔνοος-τατος
		(ἐκ τοῦ εὔνο-έσ-τερος)	εὔνο-έσ-τατος)

2) τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **παλαιός** σχηματίζονται οὐχὶ μὲ τὸ θέμα αὐτοῦ παλαιο-, ἀλλὰ μὲ θέμα τὸ ἐπίρρημα **πάλαι**: **παλαί-τερος**, **παλαί-τατος** (πρβλ. ἄνω — ἀνώ-τερος). Κατὰ δὲ τὰ παραθετικά ταῦτα τοῦ **παλαιός** ἐσχηματίσθησαν κατόπιν (μὲ ἀποκοπὴν τοῦ χαρακτῆρος **ο** τοῦ θέματος) καὶ τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

γεραῖος	(γεραί-τερος)	γεραί-τατος)
σχολαῖος	(σχολαί-τερος)	σχολαί-τατος).

Κατὰ ταῦτα δὲ κατόπιν ἐσχηματίσθησαν τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

ὄψιος	(ὄψι-αί-τερος)	ὄψι-αί-τατος)
ἴδιος	(ἴδι-αί-τερος)	ἴδι-αί-τατος ἀλλὰ καὶ
	ἰδιώ-τερος	ἰδιώ-τατος)
ἴσος	(ἴσ-αί-τερος)	ἴσ-αί-τατος).

3) τὰ παραθετικά τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων **ἄρπαξ**, **βλάξ**, **λάλος** (= φλόαρος), **κλέπτης** καὶ **πλεονέκτης** σχηματίζονται εἰς **-ίστερος**, **-ίστατος** (κατὰ τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **ἄχαρις** — **ἄχαρις-τερος**, **ἄχαρις-τατος**):

ἄρπαξ	(θ. ἄρπαγ-)	ἄρπαγ-ίστερος	ἄρπαγ-ίστατος
βλάξ	(θ. βλακ-)	βλακ-ίστερος	βλακ-ίστατος
λάλος	(θ. λαλο-)	λαλ-ίστερος	λαλ-ίστατος
κλέπτης	(θ. κλεπτα-)	κλεπτ-ίστερος	κλεπτ-ίστατος
πλεονέκτης	(θ. πλεονεκτα-)	πλεονεκτ-ίστερος	πλεονεκτ-ίστατος

Σημείωσις. Τοῦ ἐπιθέτου **φίλος** τὰ παραθετικά εἶναι καὶ **φίλ-τερος** καὶ **μᾶλλον φίλος**—**φίλ-τατος** καὶ **μάλιστα φίλος**.

β') Ἀνώμαλα παραθετικά

§ 141. Μερικῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά ἔχουν καταλήξεις οὐχὶ **-τερος**, **-τατος**, ἀλλὰ **-ίων**, **-ιον** εἰς τὸ συγκριτικὸν καὶ **-ιστος**, **-ίστη**, **-ιστον** εἰς τὸ ὑπερθετικόν.

Οὕτω μὲ διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις καὶ ἀνωμαλίας σχηματίζονται τὰ παραθετικὰ τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων :

αἰσχροῦς	ὁ, ἡ αἰσχίων	τὸ αἰσχιον	(θ. αἰσχ-)	αἰσχιστος
ἐχθροῦς	ὁ, ἡ ἐχθίων	τὸ ἐχθιον	(θ. ἐχθ-)	ἐχθιστος
ἡδύς	ὁ, ἡ ἡδίων	τὸ ἡδιον	(θ. ἡδ-)	ἡδιστος
καλῶς	ὁ, ἡ καλλίων	τὸ κάλλιον	(θ. καλλ-)	κάλλιστος
μέγας	ὁ, ἡ μεΐζων	τὸ μεΐζον	(ἐκ τοῦ μέγ-ιων)	μέγιστος
ῥάδιος	ὁ, ἡ ῥάων	τὸ ῥᾶον	(θ. ῥα-)	ῥᾶστος
ταχύς	ὁ, ἡ θάττων	τὸ θᾶιτον	(θ. θαχ-)	τάχιστος
ἀγαθός	ὁ, ἡ ἀμείνων	τὸ ἄμεινον	(θ. ἀμειν-)	ἄριστος
	ὁ, ἡ βελτίων	τὸ βέλτιον	(θ. βελτ-)	βέλτιστος
	ὁ, ἡ κρεΐττων	τὸ κρεΐττον	(θ. κρετ-)	κράτιστος
			(προβλ.)	κράτος
	ὁ, ἡ λῶων	τὸ λῶον	(θ. λω-)	λῶστος
κακός	ὁ, ἡ κακίων	τὸ κάκιον	(θ. κακ-)	κάκιστος
	ὁ, ἡ χείρων	τὸ χεῖρον	(θ. χειρ-)	χείριστος
	ὁ, ἡ ἥττων	τὸ ἥττον	(θ. ἦκ-)	ἐπίρρ. ἥκιστα
μικρός	μικρότερος			μικρότατος
	ὁ, ἡ ἐλάττων	τὸ ἔλαττον	(θ. ἐλάχ-)	ἐλάχιστος
ὀλίγος	ὁ, ἡ μείων	τὸ μείον	(θ. μει-)	ὀλίγιστος
πολύς	ὁ, ἡ πλέων	τὸ πλέον	(θ. πλε-)	πλεΐστος

γεν. τοῦ πλείονος καὶ τοῦ πλέονος.

§ 142. Τὰ εἰς -ίων (-ων), -ιον (-ον) συγκριτικὰ κλίνονται κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα :

Ἐνικὸς

(θ. ἀμεινων-, ἄμεινον- καὶ ἄμεινοσ-)

ὁ,	ἡ	ἀμείνων	τὸ	ἄμεινον
τοῦ,	τῆς	ἀμείνον-ος	τοῦ	ἀμείνον-ος
τῶ,	τῆ	ἀμείνον-ι	τῶ	ἀμείνον-ι
τόν,	τήν	ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω	τὸ	ἄμεινον
	ᾧ	ἄμεινον	ᾧ	ἄμεινον

Πληθυντικός

οί, αἱ	ἀμείνον-ες ἢ ἀμείνους	τὰ ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
τῶν	ἀμεινόν-ων	τῶν ἀμεινόν-ων
τοῖς, ταῖς	ἀμείνο-σι	τοῖς ἀμείνο-σι
τούς, τὰς	ἀμείνον-ας ἢ ἀμείνους	τὰ ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
ὧ	ἀμείνον-ες ἢ ἀμείνους	ὧ ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω

(πρβλ. § 126, εὐδαίμων).

Σημείωσις. Οἱ τύποι **ἀμείνω, ἀμείνους** σχηματίζονται ἀπὸ τὸ σιγμώληκτον θέμα **ἀμεινοσ-** (ἀμείνοσ-α, ἀμεινοσ-ες βλ. 33, 3).

γ') Παραθετικά περιφραστικά καὶ ἔλλειπτικά

§ 143. Παραθετικά ἐπιθέτων σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ διὰ περιφράσεως, ἤτοι τὸ μὲν συγκριτικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μᾶλλον** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μάλιστα** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου : σοφός — **μᾶλλον** σοφός — **μάλιστα** σοφός (πρβλ. νῦν : πιδ σοφός, πάρα παλὺ σοφός) (βλ. καὶ § 140, 3, Σημ.).

Περιφραστικῶς σχηματίζουσι τὰ παραθετικά

1) κανονικῶς αἰ μετοχαί : **συμφέρον** — **μᾶλλον** συμφέρον — **μάλιστα** συμφέρον

2) συνήθως μονοκατάληκτα ἐπίθετα : **εὐελπίς** — **μᾶλλον** εὐελπίς — **μάλιστα** εὐελπίς κτλ.

§ 144. Πολλὰ ἐπίθετα, ἐπειδὴ δηλοῦν ποιότητα ἢ ἰδιότητα, ἢ ὅποια δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ διαφόρους βαθμούς, δὲν ἔχουσι παραθετικά. Τοιαῦτα ἐπίθετα ἄνευ παραθετικῶν εἶναι ὅσα δηλοῦν

1) ὕλην : **χαλκοῦς, ξύλινος**·

2) καταγωγὴν ἢ συγγένειαν : **πατρικός, μητροῦς, παππῶς, ἀδελφικός, παιδικός**·

3) τόπον ἢ χρόνον : **γήινος, θαλάσσιος, ἡμερινός, νυκτερινός**·

4) μέτρον : **σιθαμαῖος, δίτηχος**.

Ἐπίσης πολλὰ σύνθετα μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὸ ἐπίθετον πᾶς ἢ τὸ στερητικὸν **ἀ-** : **πάντιμος, πάγκαλος** — **ἀθάνατος, ἄπνιος**.

§ 145. Μερικῶν ἐπιθέτων ἔλλειπει τὸ θετικὸν ἢ ἐκτὸς τοῦ θετικοῦ ἔλλειπει καὶ τὸ ἕτερον τῶν παραθετικῶν. Τοῦτο συμβαίνει πρὸ πάντων εἰς ἐπίθετα, τὰ ὅποια παράγονται ἀπὸ ἐπιρρήματα ἢ προθέσεις :

(ἄνω)	ἀνώ-τερος	ἀνώ-τατος
(κάτω)	κατώ-τερος	κατώ-τατος
(πρὸ)	πρό-τερος	(πρῶτος)
(ὑπέρ)	ὑπέρ-τερος	ὑπέρ-τατος
—	ὑστερος	ὑστατος
(ἐπικρατῶν)	ἐπικρατέστερος	
(προτιμώμενος)	προτιμό-τερος	
—		ὑπατος
—	—	ἔσχατος

δ') Παραθετικά ἐπιρρήματα

§ 146. Παραθετικά σχηματίζουν καὶ πλεῖστα ἐπιρρήματα, πρὸ πάντων ὅσα παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα, καθὼς καὶ ὅσα ἔχουν τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

1) Τῶν ἐπιρρημάτων, τὰ ὅποια παράγονται ἐξ ἐπιθέτων, παραθετικὸν συγκριτικῷ μὲν βαθμοῦ εἶναι ἢ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικῷ τοῦ ἐπιθέτου, ὑπερθετικῷ δὲ βαθμοῦ ἢ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ ὑπερθετικῷ αὐτοῦ :

(δίκαιος)	δικαίως	δικαιότερον	δικαιότατα
(σαφής)	σαφῶς	σαφέστερον	σαφέστατα
(ἡδὺς)	ἡδέως	ἡδιον	ἡδιστα

Οὕτω καὶ

(ἀγαθός) εἶ — ἄμεινον, βέλτιον, κρεῖττον — ἄριστα, βέλτιστα, κράτιστα
 (ὀλίγος) ὀλίγον — ἔλαττον, μείον, ἥττον — ἐλάχιστα, ἥκιστα
 (πολὺς) πολὺ, μάλα — πλέον, μᾶλλον — πλεῖστον, πλεῖστα, μάλιστα.

2) Τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων τὰ παραθετικά σχηματίζονται συνήθως μὲ τὰς καταλήξεις **-τέρω, -τάτω**, τῶν δὲ χρονικῶν μὲ τὰς καταλήξεις **-τερον, -τατα** :

ἄνω	—	ἀνωτέρω	ἀνωτάτω
κάτω	—	κατωτέρω	κατωτάτω
πέρα	—	περαιτέρω	—
ἐγγυς	—	ἐγγυτέρω	ἐγγυτάτω καὶ
	—	ἐγγύτερον	ἐγγύτατα
πόρρω	—	πορρωτέρω	πορρωτάτω
πρωὶ ἢ πρὸ	—	πρωιαίτερον	πρωιαίτατα καὶ
		πρωαίτερον	πρωαίτατα (πρβλ. § 140, 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 147. Ἀντωνυμίαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον ἀντί ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων: **ἐκεῖνος** γράφει (π.χ. ὁ Πλάτων)—**τοιοῦτος** ἦν Ἀριστείδης (δηλ. δίκαιος).

Αἱ ἀντωνυμίαι εἶναι ἑνέα εἰδῶν : προσωπικαί, δεικτικαί, ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ, κτητικαί, αὐτοπαθεῖς, ἀλληλοπαθεῖς, ἐρωτηματικαί, ἀόριστοι καὶ ἀναφορικαί.

Σημείωσις. Πολλοὶ τύποι τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι οἱ ἴδιοι μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς νέας γλώσσης, οἱ πλεῖστοι ὁμῶς διαφέρουν.

α') Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 148. Προσωπικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν τὰ τρία πρόσωπα τοῦ λόγου, ἤτοι ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ὀμιλεῖ (ἐγώ, πρῶτον πρόσωπον), ἐκεῖνον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται ὁ λόγος (σύ, δεῦτερον πρόσωπον) καὶ ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποῖου γίνεται ὁ λόγος (ὄδε, οὔτος κτλ., τρίτον πρόσωπον).

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.	α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.
ἐγώ	σύ	—	ἡμεῖς	ὑμεῖς	(σφεῖς)
ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὔ)	ἡμῶν	ὑμῶν	(σφῶν)
ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἷ, οἱ	ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)
ἐμέ, με	σέ, σε	(εἰ)	ἡμᾶς	ὑμᾶς	(σφᾶς)

(Δυνικός : α' προσ. *νώ, νῶν*, — β' προσ. *σφῶ, σφῶν*· βλ. § 20, 1).

Σημείωσις. Ἐκ τῶν τύπων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου εὐχρηστοὶ εἶναι κυρίως οἱ τύποι τῆς δοτικῆς οἱ, οἱ — σφίσι. Ἀντὶ τῆς ἐλλειπούσης ἐνικῆς ὀνομαστικῆς αὐτῆς γίνεται χρῆσις τῶν δεικτικῶν ὄδε, οὔτος, ἐκεῖνος, ἀντὶ δὲ τῶν πλαγίων πτώσεων αὐτῆς γίνεται συνήθως χρῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας.

Ὅταν πρὸς ἔμφρασι προστίθεται εἰς τοὺς τύπους τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τὸ (ἐγκλιτικὸν) μόριον γέ, τότε οἱ τύποι τοῦ ἐνικοῦ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' προσώπου τονίζονται ὡς ἐξῆς: *ἔγωγε, ἐμοῦγε, ἐμοίγε, ἐμέγε*.

β') Δεικτικά άντωνυμιαί

§ 149. Δεικτικά λέγονται αί άντωνυμιαί, αί όποια δηλοϋν δεΐξιν.

Δεικτικά άντωνυμιαί τῆς αρχαίας γλώσσης εΐναι αί έξῆς :

ὄδε ἦδε τόδε (= αὐτός ἐδῶ, αὐτός δά)
 οὗτος αὕτη τοῦτο (= ἐτοῦτος, αὐτός)
 ἐκεῖνος ἐκείνη ἐκεῖνο
 τοιόσδε τοιάδε τοιόνδε — τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (= τέτοιος)
 τοσόσδε τοσήδε τοσονδε — τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτον(ν) (= τόσος)
 τηλικόσδε τηλικήδε τηλικόνδε — τηλικούτος, τηλικαύτη, τηλικούτο(ν).

§ 150. Ἐκ τῶν δεικτικῶν άντωνυμιῶν

1) ἡ ὄδε, ἦδε, τόδε κλίνεται ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἄρθρον μὲ τὸ (ἐγκλιτικόν) δὲ κατόπιν αὐτοῦ : τοῦδε, τῆσδε, τοῦδε — τῶδε, τῆδε, τῶδε κτλ. — οἶδε, αἶδε, τάδε — τῶνδε κτλ.

Ὅμοιως αἱ άντωνυμιαί τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε — τοσόσδε, τοσήδε, τοσονδε καὶ τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε κλίνονται μόνον κατὰ τὸ πρῶτον μέρος αὐτῶν (τοῖος, τοία, τοῖον — τόσος, τόση, τόσον — τηλίκος, τηλική, τηλικόν) μὲ τὸ ἐγκλιτικόν δὲ κατόπιν : τοιόσδε τοιάδε, τοιόνδε — τοιοῦδε, τοιαῦδε, τοιοῦδε — τοιωῦδε κτλ.

2) ἡ οὗτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ὡς έξῆς :

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
ὄν.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
αἰτ.	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
κλητ.	ὦ οὗτος	αὕτη	—	—	—	—

Σημείωσις. Ἐκτὸς τῶν κλητικῶν ὦ οὗτος καὶ ὦ αὕτη, ἄλλη κλητικὴ άντωνυμία δὲν ὑπάρχει.

3) ἡ ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο κλίνεται ὡς δευτερόκλιτον τριατάληκτον ἐπίθετον, ἀλλὰ χωρὶς ν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ οὐδετέρου (βλ. § 110, καλὸς) :

4) αἱ άντωνυμιαί τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τηλικούτος (σύνθετοι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων άντωνυμιῶν τοῖος, τόσος, τηλίκος καὶ τῆς οὗτος) κλίνονται ὁμοίως μὲ τὴν άντωνυμιάν οὗτος, αὕτη, τοῦτο π. χ.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

τοιούτος	τοιαύτη	τοιούτο(ν)	τοιούτοι	τοιαῦται	τοιαῦτα
τοιούτου	τοιαύτης	τοιούτου	τοιούτων	τοιούτων	τοιούτων
τοιούτῳ	τοιαύτῃ	τοιούτῳ	τοιούτοις	τοιαύταις	τοιούτοις
τοιούτων	τοιαύτην	τοιούτο(ν)	τοιούτους	τοιαύτας	τοιαῦτα

Ἡ ἔνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων διφορεῖται, ἤτοι λήγει εἰς **-ο** ἢ εἰς **-ον**: τοσοῦτο ἢ τοσοῦτον, τηλικούτο ἢ τηλικούτον.

Σημείωσις. Ἴνα ἐπιτείνηται περισσότερο ἢ δεικτικὴ σημασία τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, προσέθετον πολλάκις οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὸ τέλος αὐτῶν τὸ λεγόμενον δεικτικὸν **-ι**: οὔτοσι (= οὔτος-ι), τοιτοῖ κτλ., αὐτή, ταυτησί κτλ. (πρβλ. νῦν: ἐτοῦτο δά, αὐτὸ δά).

Ὁ τόνος τότε πίπτει πάντοτε ἐπὶ τοῦ δεικτικοῦ **-ι** (τὸ ὁποῖον εἶναι μακρόν), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη βραχὺ φωνῆεν, τοῦτο ἀποβάλλεται: ὄδι (= ὄδε-ι'), τοῖτι (= τοῦτο-ι), ταῖτι (= ταῦτα-ι).

Τὸ δεικτικὸν **-ι** προσλαμβάνουν καὶ δεικτικὰ ἐπιρρήματα, ὡς ὡδί, οὔτωσι (= ἔτσι δά).

γ) Ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ

§ 151. Ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ λέγεται ἡ ἀντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτό.

1) Ὀριστικὴ εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὐτός (κατὰ πᾶσαν πτώσιν), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ὀρίση τι (ἤτοι ἵνα διαστείλῃ, ξεχωρίσῃ τι, ἀπὸ ἄλλα ὁμοειδῆ): Κῦρος ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην (= μόνος του, αὐτοπροσώπως, καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ἀκολουθῶν του).

2) Ἐπαναληπτικὴ δὲ εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὐτός (εἰς τὰς πλαγίας μόνον πτώσεις), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ἐπαναλάβῃ τι, περὶ τοῦ ὁποῖου ἐγίνε προηγουμένως λόγος: Κλεάρχῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς (= τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει).

§ 152. Ἡ ἀντωνυμία αὐτός (αὐτή, αὐτό)

1) κλίνεται ὅπως ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία ἐκεῖνος (ἐκεῖνη, ἐκεῖνο)

2) λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου (ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό) καὶ τότε σημαίνει ὁ ἴδιος (ὄχι διάφορος).

Σημείωσις. Ὄταν πάσχη κρᾶσιν μετὰ τοῦ ἄρθρου ἢ ἀντωνυμία αὐτός, τότε ἡ ἐνική ὀνομαστική καὶ αἰτιατική τοῦ οὐδετέρου αὐτῆς σχηματίζεται ὄχι μόνον μετὰ τὴν κατάληξιν **-ο**, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατάληξιν **-ον** : (τὸ αὐτὸ =) ταῦτὸ καὶ ταῦτόν· (βλ. § 27, 1 καὶ § 150, 4).

δ') Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 153. Κτητικὰ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν κτῆσιν. Κτητικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

α' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος : **ἐμός, ἐμή, ἐμόν** (= ἰδικός μου)·

β' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος : **σός, σή, σόν** (= ἰδικός σου)·

α' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων : **ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον** (= ἰδικός μας)·

β' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων : **ὕμετερος, ὕμετέρα, ὕμετερον** (ἰδικός σας)·

Σημείωσις. Τοῦ γ' προσώπου κτητικὴ ἀντωνυμία ἀρχῆθεν ἦτο ἐπὶ ἐνὸς μὲν κτήτορος ἢ **έός, ἐή, ἐόν** (= ἰδικός του), ἐπὶ πολλῶν δὲ κτητόρων ἢ **σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον** (= ἰδικός των)· ἀλλ' ἢ μὲν **έός, ἐή, ἐόν** εἶναι ὅλος ἀχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς, ἢ δὲ **σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον** σπανία, καὶ ἀντὶ αὐτῶν γίνεται χρῆσις τῆς γενικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ τῆς ὀριστικῆς ἢ αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας: **ὁ τούτου πατήρ, ὁ πατήρ αὐτοῦ**—τοὺς **ἐκείνων φίλους, τοὺς ἑαυτῶν φίλους**.

ε') Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι

§ 154. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ αὐτοπαθείας, ἤτοι ὅταν δηλοῦται ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει : γνῶθι **σαυτὸν** (= γνῶρισε σὺ τὸν ἑαυτὸν σου).

Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἔχουν μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς :

	α' προσώπου		β' προσώπου	
	Ἐνικὸς			
	Ἄρσ.	Θηλ.	Ἄρσ.	Θηλ.
γεν.	ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς	σεαυτοῦ	σεαυτῆς
δοτ.	ἐμαυτῶ	ἐμαυτῆ	σεαυτῶ	σεαυτῆ
αἰτ.	ἐμαυτὸν	ἐμαυτήν	σεαυτὸν	σεαυτήν

Πληθυντικός

	Ἄρσ.	Θηλ.	Ἄρσ.	Θηλ.
γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν
δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	ὑμῖν αὐτοῖς	ὑμῖν αὐταῖς
αἰτ.	ἡμᾶς αὐτούς	ἡμᾶς αὐτάς	ὑμᾶς αὐτούς	ὑμᾶς αὐτάς

γ' προσώπου

Ἐνικός

	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	ἑαυτοῦ	ἑαυτῆς	—
δοτ.	ἑαυτῶ	ἑαυτῇ	—
αἰτ.	ἑαυτὸν	ἑαυτήν	ἑαυτὸ

Πληθυντικός

	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	ἑαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	ἑαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	—
δοτ.	ἑαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς	ἑαυταῖς ἢ σφίσιν αὐταῖς	—
αἰτ.	ἑαυτούς ἢ σφᾶς αὐτούς	ἑαυτάς ἢ σφᾶς αὐτάς	ἑαυτά

Σημείωσις 1. Οἱ τύποι **σεαυτοῦ**, **σεαυτῆς** κτλ., **ἑαυτοῦ**, **ἑαυτῆς** κτλ. εὐρίσκονται καὶ συνηρημένοι: *σαυτοῦ*, *σαυτῆς* κτλ., *αὐτοῦ*, *αὐτῆς* κτλ.

Σημείωσις 2. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν πλαγιῶν πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μὲ τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτὸς (ἐμὲ - αὐτὸν = **ἑμαυτόν**, σὲ - αὐτὴν = **σεαυτόν** κτλ.), ὅπως τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

ς') Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία

§ 155. Ἄλληλοπαθῆς λέγεται ἡ ἀντωνυμία, ἡ ὅποια λαμβάνεται ἐπὶ ἀλληλοπαθείας, ἥτοι ὅταν δηλοῦται ὅτι δύο ἢ περισσότερα πρόσωπα ἐνεργοῦν καὶ πάσχουν ἀμοιβαίως: ἀγαπᾶτε **ἀλλήλους** (= ὁ εἷς τὸν ἄλλον).

Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία ἔχει μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τοῦ δυϊκοῦ, κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς (πρβλ. § 110):

Πληθυντικός	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	ς	
γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ς	ἀλλήλων
δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις	οἰ	ἀλλήλων
αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἄλληλα	αἰ	ἀλλήλω

Σημείωσις. Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία προῆλθεν ἐκ συνεκφορᾶς τῶν τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας **ἄλλος**, ὡς **ἄλλοι** - **ἄλλους** (= *ἀλλήλους*), **ἄλλαι** - **ἄλλας** (= *ἀλλήλας*) κτλ.

ζ') Ἐρωτηματικά ἀντωνυμια

§ 156. Ἐρωτηματικά ἀντωνυμια λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ ἐρωτήσεως.

Ἐρωτηματικά ἀντωνυμια τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

- 1) τίς, τί (= ποῖος ;)
- 2) πότερος, ποτέρα, πότερον (= ποῖος ἀπὸ τούσ δύο ;)
- 3) πόσος, πόση, πόσον
- 4) ποῖος, ποία, ποῖον (= ποιᾶς λογῆς ;)
- 5) πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον (= ποιᾶς ἡλικίας ; πόσον μεγάλος ;)
- 6) ποδαπός, ποδαπή, ποδαπόν (= ἀπὸ ποιὸ μέρος ;)
- 7) πόσιος, πόσιος, πόσιον (= ποῖος κατὰ τὴν ἀλφαβητικὴν σειρᾶν ; πρβλ. τρίτος, τέταρτος κτλ.)
- 8) ποστᾶϊος, ποστᾶία, ποστᾶιον (= ἐντὸς πόσων ἡμερῶν ; πρβλ. τεταρτᾶϊος).

§ 157. Ἐκτὸς τῆς ἀντωνυμιας τίς, τί, αἱ λοιπαὶ ἐρωτηματικά ἀντωνυμια εἶναι δευτερόκλιτοι τρικατάληκτοι (βλ. § 110).

Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμια τίς, τί κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσειν ὡς ἐξῆς :

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς		Δυτικὸς
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	
ὄν.	τίς	τί	τίνες	τίνα	τίνε
γεν.	τίνος ἢ τοῦ	τίνος ἢ τοῦ	τίνων	τίνων	τίνοιν
δοτ.	τίνι ἢ τῷ	τίνι ἢ τῷ	τίσι(ν)	τίσι(ν)	τίνοιν
αἰτ.	τίνα	τί	τίνας	τίνα	τίνε

Σημείωσις. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμια τίς, τί δὲν τονίζεται ὅπως κανονικῶς τονίζονται τὰ μονοσύλλαβα (βλ. § 101).

η') Ἀόριστοι ἀντωνυμια

§ 158. Ἀόριστοι λέγονται αἱ ἀντωνυμια, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἀορίστως ἐν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα.

Ἀόριστοι ἀντωνυμια τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

- 1) τίς, τί (= κάποιος, βλ. § 20, 2)
- 2) ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα (= ὁ τάδε κτλ.)
- 3) ἐνιοι, ἐνιαι, ἐνια (= μερικοί).

§ 159. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ εἶναι δευτερόκλιτος τρικατάληκτος.

Ἡ τίς, τί καὶ ἡ δεῖνα κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσειν ὡς ἐξῆς :

	Ἐνικὸς	Πληθυντικὸς		Δυϊκὸς	
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	
ὄν.	τίς	τί	τινές	τινά ἢ ἄττα	τινέ
γεν.	τινὸς ἢ του	τινὸς ἢ του	τινῶν	τινῶν	τινοῖν
δοτ.	τινὶ ἢ τῷ	τινὶ ἢ τῷ	τισὶ(ν)	τισὶ(ν)	τινοῖν
αἰτ.	τινά	τί	τινάς	τινά ἢ ἄττα	τινέ

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς			
ὄν.	ὁ	ἡ	τὸ	δεῖνα	οἱ	αἱ	δεῖνες
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	δεῖνος	τῶν		δεῖνων
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	δεῖνι	(τοῖς ταῖς		δεῖσι)
αἰτ.	τὸν	τὴν	τὸ	δεῖνα	τούς τὰς		δεῖνας

Σημείωσις. Ἡ ἀντωνυμία **δεῖνα** λαμβάνεται καὶ ἄκλιτος: τοῦ, τῆς **δεῖνα** — τῷ, τῇ **δεῖνα** — τόν, τὴν **δεῖνα** — πληθ. **οἱ δεῖνα**, τῶν **δεῖνα** κτλ.

§ 160. Ὡς ἀόριστοι ἀντωνυμῖαι λαμβάνονται καὶ αἱ ἐξῆς λέξεις, αἱ ὁποῖαι εἰδικώτερον καλοῦνται ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμῖαι :

- 1) πᾶς, πᾶσα, πᾶν (= ὁ καθείς· βλ. § 122)·
- 2) ἕκαστος, ἐκάστη, ἕκαστον (βλ. § 110)·
- 3) ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο (βλ. § 150, 3, ἐκεῖνος)·
- 4) οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδέν — μηδεὶς, μηδεμία, μηδέν (= κανεὶς)·
- 5) ἀμφοτέροι, ἀμφοτέραι, ἀμφοτέρα (= καὶ οἱ δύο· βλ. § 159, ἔνιοι)·
- 6) ἐκάτερος, ἐκάτερα, ἐκάτερον (= καθείς ἀπὸ τούς δύο)·
- 7) ἕτερος, ἕτερα, ἕτερον (= ἄλλος, ἐπὶ δύο)·
- 8) οὐδέτερος, οὐδέτερα, οὐδέτερον — μηδέτερον, μηδετέρα, μηδέτερον (= οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἄλλος)·
- 9) ποσός, ποσὴ, ποσόν (= κάμποσος· βλ. § 156, 3')·
- 10) ποιός, ποιὰ, ποιόν (= κάποιος λογῆς· βλ. § 156, 4)·
- 11) ἀλλοδαπός, ἀλλοδαπή, ἀλλοδαπόν (= ἀπὸ ἄλλον τόπον· βλ. § 156, 6)·

Σημείωσις. Ἡ ἐπιμεριστικὴ ἀντωνυμία οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδέν (μηδεὶς, μηδεμία, μηδέν) κλίνεται ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν εἰς, μία, ἓν, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος ἔχει καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν :

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	
ὄν.	οὐδεις	οὐδεμία	οὐδέν	οὐδένες
γεν.	οὐδενός	οὐδεμιάς	οὐδενός	οὐδένων
δοτ.	οὐδενί	οὐδεμιᾶ	οὐδενί	οὐδέσι
αἰτ.	οὐδένα	οὐδεμίαν	οὐδέν	οὐδένας

δ') Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 161. Ἀναφορικὰ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, διὰ τῶν ὁποίων κανονικῶς μία πρότασις ὀλόκληρος ἀναφέρεται (ἤτοι ἀποδίδεται) εἰς μίαν λέξιν ἄλλης προτάσεως: Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, **ὅς** τὰ πάνθ' ὄρα.

Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλωσσῆς εἶναι :

1) ὅς, ἣ, ὃ (= ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποῖα, τὸ ὁποῖον)·

2) ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ (= ὁ ὁποῖος ἀκριβῶς)·

3) ὅστις, ἣτις, ὅτι (= ὅποιος, ὅποια, ὅποιο)·

4) ὁπότερος, ὁποτέρα, ὁπότερον (= ὅποιος ἀπὸ τούς δύο· πρβλ.

§ 156, 2)·

5) ὅσος, ὅση, ὅσον (πρβλ. § 156, 3)·

6) οἷος, οἷα, οἷον (= τέτοιος πού· πρβλ. § 156, 4)·

7) ὁποῖος, ὁποῖα, ὁποῖον (= ὅποιος λογῆς· πρβλ. § 156, 4)·

8) ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον
ὀπηλίκος, ὀπηλίκη, ὀπηλίκον } (= ὅσον μέγας· πρβλ. 156, 5)·

9) ὀποδαπός, ὀποδαπή, ὀποδαπὸν (= ἀπὸ τὸν τόπον πού· πρβλ.

§ 156, 6)·

§ 162. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι **ὅς**, **ὅσπερ** καὶ **ὅστις** κλίνοντα ὡς ἐξῆς (πρβλ. § 150, 1 καὶ § 159) :

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	ὅς	ἣ	ὃ	ὅσπερ	ἥπερ	ὅπερ
γεν.	οὗ	ἥς	οὗ	οὗπερ	ἥσπερ	οὗπερ
δοτ.	ὧ	ἣ	ὧ	ὧπερ	ἣπερ	ὧπερ
αἰτ.	ὄν	ἣν	ὃ	ὄνπερ	ἣνπερ	ὅπερ
				Πληθυντικὸς		
ὄν.	οἷ	αἷ	ᾧ	οἷπερ	αἷπερ	ᾗπερ
γεν.	ῶν	ῶν	ῶν	ῶνπερ	ῶνπερ	ῶνπερ
δοτ.	οἷς	αἷς	οἷς	οἷσπερ	αἷσπερ	οἷσπερ
αἰτ.	οὓς	ᾧς	ᾧ	οὓσπερ	ᾧσπερ	ᾧπερ

Ἑνικὸς

ὄν.	ὅστις	ἥτις	ὅ,τι
γεν.	οὗτινος ἢ ὄτου	ἥστινος	οὗτινος ἢ ὄτου
δοτ.	ὄτινι ἢ ὄτω	ἥτινι	ὄτινι ἢ ὄτω
αἰτ.	ὄντινα	ἥντινα	ὄ,τι

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἵτινες	αἵτινες	ἅτινα ἢ ἅττα
γεν.	ὄντινων	ὄντινων	ὄντινων
δοτ.	οἷσισι	αἷσισι	οἷσισι
αἰτ.	οὔστινας	ἄστινας	ἅτινα ἢ ἅττα

§ 163. Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων

Ἑρωτηματικά	Δεικτικά	Ἀόριστοι	Ἀναφορικά
τίς ;	ὁδε, οὗτος, ἐκεῖνος	τίς, οὐδεὶς, ὁ δεῖνα, ἕκαστος, ἄλλος, ἔνιοι	ὅς, ὅστις
πότερος ;	(ὁ ἕτερος)	οὐδέτερος, ἑκάτερος, ἕτερος, ἀμφοτέροι	ὀπότερος
πόσος ; ποῖος ; πηλίκος ;	τοσόσδε, τοσοῦτος τοιόσδε, τοιοῦτος τηλικόσδε, τηλικούτος	ποσὸς ποῖδς —	ὅσος, ὀπόσος οἷος, ὀποῖος ἡλίκος, ὀπηλίκος
ποδαπός ;		—	ὀποδαπός
ποῦ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτοῦ, ἐκεῖ	ποῦ	οὔ, ὀπου, ἐνθα
ποῖ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτόσε, ἐκεῖσε	ποῖ	οἷ, ὀποι, ἐνθα
πόθεν ;	ἐνθένδε, ἐντεῦθεν αὐτόθεν, ἐκεῖθεν	ποθεν	ὀθεν, ὀπόθεν, ἐνθεν
πότε ;	τότε	ποτέ	ὀτε, ὀπότε
πηνίκα ;	τηνικάδε, τηνικάυτα	—	ἡνίκα, ὀπηνίκα
πῆ ;	τῆδε, ταύτη	πῆ	ῆ, ῆπερ, ὀπη
πῶς ;	ὡδε, οὕτως(ς)	πῶς	ὡς, ὡσπερ, ὀπως

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 164. Τὰ ἀριθμητικά, ἤτοι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ὠρισμένον πλῆθος ἢ μέτρον, εἶναι ὀνόματα ἐπίθετα ἢ οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα.

α') Ἀριθμητικά ἐπίθετα

§ 165. Τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα λέγονται

1) ἀπόλυτα, ὅταν δηλοῦν ἀπλῶς ὠρισμένον πλῆθος ὄντων τινῶν ἀπολύτως, ἤτοι ἀσχέτως πρὸς ἄλλα ὄντα : **εἷς** στρατιώτης, **δέκα** βιβλία·

2) τακτικά, ὅταν δηλοῦν τὴν τάξιν, ἤτοι τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατέχει τι ἐντὸς μιᾶς σειρᾶς ὁμοειδῶν ὄντων : **ἡ δεκάτη** ἡμέρα τοῦ μηνός — **τὸ πέμπτον** ἔτος τοῦ πολέμου.

Τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ μέχρι μὲν τοῦ 19 ἡ κατάληξις **-τος**, ἀπὸ δὲ τοῦ 20 καὶ ἄνω ἡ κατάληξις **-στός** : (τρία) **τρί-τος**, (δέκα) **δέκα-τος**, (εἴκοσι) **εἴκο-στός**, (τριάκοντα) **τριακο-στός**, (χίλιοι) **χιλιοστός** (βλ. § 110, καλός)·

3) χρονικά, ὅταν δηλοῦν χρόνον, ἤτοι τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει κάτι τι, ἀφοῦ τοῦτο ἤρχισε μίαν προηγούμενην ἡμέραν : **ἐναταῖος** ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας (= τὴν ἐνάτην ἡμέραν, ἀφότου ἐξεκίνησε)·

Τὰ χρονικά ἀριθμητικά σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν τακτικῶν, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις **-αῖος** : (τρίτος) **τριτ-αῖος**, (τέταρτος) **τεταρτ-αῖος** **πυρρετός** (βλ. § 110, δίκαιος)·

4) πολλαπλασιαστικά, ὅταν δηλοῦν ἀπὸ πόσα μέρη σύγκειται κάτι τι : **ἄλμα τριπλοῦν**.

Καὶ τῶν πολλαπλασιαστικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις **-πλοῦς** : (τρία) **τρι-πλοῦς**, (ἑπτὰ) **ἑπτα-πλοῦς** (βλ. § 115, Σημ.)·

5) ἀναλογικά, ὅταν δηλοῦν ποία ἡ ἀναλογία ἐνός ποσοῦ πρὸς ἄλλο ποσὸν ὁμοειδές, ἤτοι ποσάκις ἐν ποσὸν εἶναι μεγαλύτερον ἄλλου ὁμοειδοῦς ποσοῦ : ὁ τῶν *Περσῶν* στρατός ἦν **δεκαπλάσιος** τοῦ τῶν *Ἑλλήνων*.

Καὶ τῶν ἀναλογικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ προστεθῆ εἰς αὐτὸ ἡ κατάληξις **-πλάσιος**: (τρία) τρι-πλάσιος, (δέκα) δεκα-πλάσιος (βλ. § 110, δίκαιος).

§ 166. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, τὰ ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν εἶναι ἄκλιτα· τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι (διακόσια, διακόσια) καὶ ἄνω εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ (βλ. § 110, δίκαιος).

Ἐπίστε ὅμως λαμβάνονται ταῦτα καὶ εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν με ὀνόματα περιληπτικά: **διακοσία ἵππος** (= 200 ἵπποις), **χιλία ναῦς** (= 1000 νῆες).

Τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἐξῆς :

ὄν.	εἷς	μία	ἓν	δύο	τρεῖς	τρία	τέτταρες	τέτταρα
γεν.	ἐνός	μιάς	ἐνός	δυοῖν	τριῶν	τριῶν	τεττάρων	τεττάρων
δοτ.	ἐνὶ	μιᾷ	ἐνὶ	δυοῖν	τρισὶ	τρισὶ	τέτταρσι	τέτταρσι
αἰτ.	ἓνα	μίαν	ἓν	δύο	τρεῖς	τρία	τέτταρας	τέτταρα

Σημείωσις 1. Τὸ δύο λαμβάνεται καὶ ὡς ἄκλιτον, ἰδίᾳ μετὰ τοῦ ἄρθου, π.χ. τῶν δύο μερῶν, τοῖς δύο μέρεσι.

Σημείωσις 2. Ἀριθμούς συνθέτους, οἳ οἱ ἀριθμοὶ 18, 19, 28, 29 κτλ. τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι συνήθως δι' ἀφαιρέσεως ὡς ἐξῆς: **δυοῖν δέοντα εἴκοσι** (= 18), **ἐνός δέοντα εἴκοσι** (= 19), **δυοῖν δέοντα τριάκοντα** (= 28) κτλ. (πρβλ. εἴκοσι **παρὰ** δύο, σαράντα **παρὰ** ἓνα κτλ.).

Τοὺς δὲ ἄλλους συνθέτους ἀριθμούς ἐν γένει τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τρεῖς τρόπους, ἤτοι ἢ προέτασσαν τὸν ἐκάστοτε μικρότερον πρὸ τοῦ μεγαλύτερου, ὅπότε κανονικῶς ἔθετον μεταξὺ αὐτῶν τὸν σύνδεσμον **καὶ**, ἢ προέτασσαν τὸν ἐκάστοτε μεγαλύτερον πρὸ τοῦ μικροτέρου μετὰ τοῦ **καὶ** μεταξὺ αὐτῶν ἢ ἄνω τοῦ **καὶ**, ὅπως νῦν: **πέντε καὶ τριάκοντα καὶ διακόσιοι—διακόσιοι καὶ τριάκοντα καὶ πέντε—διακόσιοι τριάκοντα πέντε**.

Ἐπίσης ἐπὶ τῶν τακτικῶν: **πέμπτος καὶ τριακοστὸς—τριακοστὸς καὶ πέμπτος—τριακοστὸς πέμπτος**.

Σημείωσις 3. Τοὺς κλασματικούς ἀριθμούς οἱ ἀρχαῖοι ἐξέφερον δι' ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὄρους, προσθέτοντες ὅμως εἰς τὸν ἓνα ἐξ αὐτῶν τὴν λέξιν **μέρος** ἢ **μοῖρα**: π.χ. τῶν ἑπτὰ μερῶν τὰ πέντε ἢ τῶν ἑπτὰ αἰ πέντε **μοῖραι** (= $\frac{5}{7}$).

Ἐὰν δὲ ὁ παρονομαστής ἦτο μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμοῦ, παρελείπετο: τὰ πέντε μέρη (= $\frac{5}{6}$), τὰ ἑννέα μέρη (= $\frac{9}{10}$).

β') Ἀριθμητικά οὐσιαστικά

§ 167. Τὰ οὐσιαστικά ἀριθμητικά σημαίνουν ἀφηρημένην ἀριθμητικὴν ποσότητα. Ταῦτα πάντα εἶναι θηλυκοῦ γένους καὶ σχηματίζονται τὰ πλεῖστα ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἢ κατάληξις **-άς** (γεν. -άδος) : (δύο) **δυ-άς**, (τρία) **τρι-άς**, (δέκα) **δεκ-άς**, (ἑκατὸν) **ἑκατοντ-άς**.

Σημείωσις. Τοῦ **εἷς** (μία, ἓν) τὸ οὐσιαστικὸν εἶναι ἡ **μονάς** τοῦ **τέτταρα—ἢ τετράς**, τοῦ **πέντε—ἢ πεμπάς** (= ἢ πεντάς), τοῦ **εἰκοσιν—ἢ εἰκάς** (= εἰκοσάς, εἰκοσαριά), τοῦ **τριακοντα—ἢ τριακάς** (= ἢ τριακοντάς, τριανταριά).

γ') Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα

§ 168. Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα λέγονται αἱ λέξεις, μὲ τὰς ὁποίας δίδεται ὠρισμένη ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **ποσάκις**. Καὶ τούτων τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἢ κατάληξις **-κις** ἢ **-άκις** : (ἑπτὰ) **ἐπτά-κις**, (δέκα) **δεκά-κις**, (ἕξ) **ἕξ-άκις**, (πέντε) **πεντ-άκις**.

Τῶν τριῶν πρώτων ἀριθμητικῶν (**εἷς**, **δύο**, **τρεῖς**) ἐπιρρήματα εἶναι τοῦ **εἷς** — **ἄπαξ** (= μίαν φοράν), τοῦ **δύο** — **δις** (= δύο φορές), τοῦ **τρεῖς** — **τρις** (= τρεῖς φορές).

Σημείωσις. Τὸ σημεῖον **5'**, μὲ τὸ ὁποῖον οἱ ἀρχαῖοι παρίστανον τὸ 6, καλεῖται **στίγμα**, τὸ δὲ σημεῖον **4'**, μὲ τὸ ὁποῖον παρίστανον τὸ 90, καλεῖται **κόππα**, καὶ τὸ σημεῖον **λ**, μὲ τὸ ὁποῖον παρίστανον τὸ 900, καλεῖται **σαμπί**.

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν ἀριθμῶν ἐν γένει οἱ ἀρχαῖοι ἐχρησιμοποιοῦν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου μὲ μίαν κεραίαν πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιὰ ἢ κάτω καὶ ἀριστερά.

Διήρουν δὲ πρὸς τοῦτο τὰ 24 στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τρεῖς ὁμάδας, $\alpha - \theta$, $\iota - \pi$, $\rho - \omega$ καὶ τῆς μὲν πρώτης ὁμάδος τὰ στοιχεῖα τὰ ἐχρησιμοποιοῦν πρῶτον πρὸς παράστασιν τῶν ἀπλῶν μονάδων ($\alpha' = 1$, $\beta' = 2$, $\gamma' = 3$ κτλ.), τῆς δὲ δευτέρας ὁμάδος πρὸς παράστασιν τῶν δεκάδων ($\iota' = 10$, $\kappa' = 20$, $\lambda' = 30$ κτλ.) καὶ τῆς τρίτης πρὸς παράστασιν τῶν ἑκατοντάδων ($\rho' = 100$, $\sigma' = 200$, $\tau' = 300$ κτλ.).

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν χιλιάδων ἐχρησιμοποιοῦν τὰ ἴδια στοιχεῖα, ἀλλὰ μὲ τὴν κεραίαν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά ($\alpha = 1000$, $\beta = 2000$, $\gamma = 3000$ κτλ., $\alpha\omega\kappa\alpha' = 1821$, $\alpha\lambda\mu\beta' = 1912$, $\alpha\lambda\mu\gamma' = 1946$).

Πίναξ τῶν ἀριθμητικῶν

Ἑλλ. σημ.	Ἀραβ. ψηφία	Ἀπόλυτα	Τακτικά	Ἐπιρρήματα
α'	1	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος, -η, -ον	ἅπαξ
β'	2	δύο	δεύτερος, -α, -ον	δις
γ'	3	τρεῖς, τρία	τρίτος, -η, -ον	τρὶς
δ'	4	τέτταρες, τέτταρα	τέταρτος	τετράκις
ε'	5	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
ς'	6	ἕξ	ἕκτος	ἑξάκις
ζ'	7	ἑπτὰ	ἕβδομος	ἑπτάκις
η'	8	ὀκτώ	ὀγδοὺς	ὀκτάκις
θ'	9	ἐννέα	ἐνάτος	ἐνάκις
ι'	10	δέκα	δέκατος	δεκάκις
ια'	11	ἑνδεκα	ἐνδέκατος	ἐνδεκάκις
ιβ'	12	δώδεκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
ιγ'	13	τρεῖς (τρία) καὶ δέκα	τρίτος καὶ δέκατος	τρισκαίδεκάκις
ιδ'	14	τέτταρες (-ρα) καὶ δέκα	τέταρτος καὶ δέκατος	τετρακαίδεκάκις
ιε'	15	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος	πεντεκαίδεκάκις
ισ'	16	ἕκκαίδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος	ἑκκαίδεκάκις
ιζ'	17	ἑπτακαίδεκα	ἕβδομος καὶ δέκατος	ἑπτακαίδεκάκις
ιη'	18	ὀκτωκαίδεκα	ὀγδοὺς καὶ δέκατος	ὀκτωκαίδεκάκις
ιθ'	19	ἐνεκακαίδεκα	ἐνάτος καὶ δέκατος	ἐνεκακαίδεκάκις
κ'	20	εἴκοσι (ν)	εἰκοστὸς	εἰκοσάκις
λ'	30	τριακόντα	τριακοστὸς	τριακοντάκις
μ'	40	τετταράκοντα	τετταρακοστὸς	τετταρακοντάκις
ν'	50	πεντήκοντα	πεντηκοστὸς	πεντηκοντάκις
ξ'	60	ἑξήκοντα	ἑξηκοστὸς	ἑξηκοντάκις
ο'	70	ἑβδομηκόντα	ἑβδομηκοστὸς	ἑβδομηκοντάκις
π'	80	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστὸς	ὀγδοηκοντάκις
ρ'	90	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστὸς	ἐνενηκοντάκις
ρ'	100	ἑκατὸν	ἑκατοστὸς	ἑκατοντάκις
σ'	200	διακόσιοι -αι -α	διακοσιοστὸς	διακοσιάκις
τ'	300	τριακόσιοι -αι -α	τριακοσιοστὸς	τριακοσιάκις
υ'	400	τετρακόσιοι -αι -α	τετρακοσιοστὸς	τετρακοσιάκις
φ'	500	πεντακόσιοι -αι -α	πεντακοσιοστὸς	πεντακοσιάκις
χ'	600	ἑξακόσιοι -αι -α	ἑξακοσιοστὸς	ἑξακοσιάκις
ψ'	700	ἑπτακόσιοι -αι -α	ἑπτακοσιοστὸς	ἑπτακοσιάκις
ω'	800	ὀκτακόσιοι -αι -α	ὀκτακοσιοστὸς	ὀκτακοσιάκις
χ'	900	ἐνακόσιοι -αι -α	ἐνακοσιοστὸς	ἐνακοσιάκις
α	1000	χίλιοι -αι -α	χιλιοστὸς	χιλιάκις
β	2000	δισχίλιοι -αι -α	δισχιλιοστὸς	δισχιλιάκις
ι	10000	μύριοι -αι -α	μυριοστὸς	μυριάκις
κ	20000	δισμύριοι -αι -α	δισμυριοστὸς	δισμυριάκις

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

Ρ Η Μ Α Τ Α

α') Όρισμός και παρεπόμενα του ρήματος

Γενικά τινά περί του σχηματισμού αὐτῶν

§ 169. Ῥήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει κατὰ τι ἢ εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν.

§ 170. Πᾶν ῥῆμα ἔχει πολλοὺς καὶ διαφόρους τύπους καὶ με αὐτοὺς δηλοῦνται τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος, ἧτοι ἡ **διάθεσις**, ἡ **συζυγία**, ἡ **φωνή**, ὁ **χρόνος**, ἡ **ἔγκλισις**, τὸ **πρόσωπον** καὶ ὁ **ἀριθμὸς** αὐτοῦ (πρβλ. § 41, 3, Σημ.).

§ 171. Διάθεσις ῥήματος λέγεται ἡ σημασινομένη ὑπ' αὐτοῦ **κατάστασις** τοῦ ὑποκειμένου. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τῶν ῥημάτων τέσσαρες: **ἐνεργητική**, **μέση**, **παθητική** καὶ **οὐδετέρα**.

1) Ῥήματα ἐνεργητικῆς διαθέσεως ἢ ἐνεργητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ: ὁ παῖς **χορεύει**· **κρούει τὴν θύραν**.

2) Ῥήματα μέσης διαθέσεως ἢ μέσα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἢ δὲ ἐνεργεία του ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον: ὁ παῖς **ἐνδύεται** (=ἐνδύει τὸν ἑαυτὸν του).

3) Ῥήματα παθητικῆς διαθέσεως ἢ παθητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει: ὁ παῖς **λούεται** ὑπὸ τῆς μητρὸς.

4) Ῥήματα οὐδετέρας διαθέσεως λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει τι, ἀλλ' ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν: ὁ παῖς **καθεύδει** (κοιμᾶται).

§ 172. Συζυγία ῥημάτων λέγεται ὁ τρόπος τῆς κλίσεως αὐτῶν. Εἶναι δὲ αἱ συζυγίαι τῶν ῥημάτων δύο, ἧτοι ἡ συζυγία τῶν εἰς **-ω (-ομαι)** καὶ ἡ συζυγία τῶν εἰς **-μι (-μαι)**: **λύ-ω (λύ-ομαι)**, **δείκνυ-μι (δείκνυ-μαι)**.

§ 173. Φωνὴ ῥήματος λέγεται ἐν σύνολον τῶν τύπων αὐτοῦ. Πᾶν δὲ ῥῆμα ἔχει δύο φωνάς ἢ δύο σύνολα τύπων, ἧτοι:

1) τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἥτοι ἐν σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν **-ω** ἢ **-μι**: *λύ-ω*, *λύ-εις* κτλ., *δείκνυ-μι*, *δείκνυ-ς* κτλ.

2) τὴν μέσην φωνήν, ἥτοι ἕτερον σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν **-ομαι** ἢ **-μαι**: *λύ-ομαι*, *λύ-η*, *λύ-εται* κτλ.; *δείκνυ-μαι*, *δείκνυ-σαι* κτλ.

§ 174. Χρόνος ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον δηλοῦται πότε γίνεται ἡ πράξις.

Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἑπτὰ, οἱ ἐξῆς:

1) ὁ ἐνεστώς, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **γίνεται τώρα**, ἥτοι καθ' ὃν χρόνον ὁμιλεῖ ὁ λέγων: ὁ μαθητὴς **γράφει**.

2) ὁ παρατατικός, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **ἐγένετο** (διαρκῶς ἢ ἐπανελημμένως) εἰς τὸ παρελθόν: ὁ μαθητὴς **ἔγραφεν**.

3) ὁ μέλλων (ὁ ἀπλοῦς), ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **θα γίνῃ** ἢ **θα γίνεται** εἰς τὸ μέλλον: ὁ μαθητὴς **γράψει** (θα γράψῃ ἢ θα γράφῃ).

4) ὁ ἀόριστος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ἀπλῶς ὅτι ἡ πράξις **ἔγινεν** εἰς τὸ παρελθόν: ὁ παῖς **ἔγραψε** τὴν ἐπιστολήν.

5) ὁ παρακείμενος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **ἔχει γίνεῖ**, ἥτοι εἶναι τετελεσμένη: ὁ παῖς **γέγραφε** τὴν ἐπιστολήν (= τὴν ἔχει γραμμένην).

6) ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **εἶχε γίνεῖ**, ἥτοι ἦτο τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος: ὁ παῖς **ἔγεγράφε** τὴν ἐπιστολήν (= τὴν εἶχε γραμμένην).

7) ὁ τετελεσμένος μέλλων, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **θα ἔχῃ γίνεῖ**, ἥτοι θα εἶναι τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος: **γεγραφῶς ἔσομαι** τὴν ἐπιστολήν (= θα ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν). ἡ ἐπιστολή **γεγράψεται** (= θα ἔχῃ γραφῆ ἢ θα εἶναι γραμμένη ἢ ἐπιστολή).

Σημείωσις 1. Ἡ σημασία ἐκάστου χρόνου εἶναι οἷα ἐδηλώθη ἀνωτέρω μόνον εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐγκλισιν. Περὶ τῆς σημασίας δὲ τῶν χρόνων εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἴδὲ τὸ Συντακτικόν.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων (ἀπλοῦς καὶ τετελεσμένος) καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται χρόνοι **ἀρκτικοί**, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται χρόνοι **παραγόμενοι** (ἢ **ιστορικοὶ** ἢ **παρωχημένοι**).

Ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων λέγονται προσέτι χρόνοι **συντελικοί**.

§ 175. Ἐγκλισις ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος δηλοῖ τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ ὁμιλοῦντος. Εἶναι δὲ αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης τέσσαρες, ἧτοι ἡ **ὀριστική**, ἡ **ὑποτακτική**, ἡ **προστακτική** καὶ ἡ **εὐκτική**.

1) Ὀριστικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις τοῦ ῥήματος, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πρᾶξιν ὡς βεβαίαν: **προσέχωμεν***

2) Ὑποτακτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πρᾶξιν ὡς ἐπιθυμητὴν ἢ προσδοκωμένην: **προσέχωμεν** (= ἄς προσέχωμεν)· *ἐὰν ζητῆς καλῶς, εὐρήσεις**

3) Προστακτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πρᾶξιν ὡς ἀξίωσιν ἢ προσταγὴν τοῦ ὁμιλοῦντος: **προσέχετε**.

4) Εὐκτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πρᾶξιν ὡς εὐχὴν τοῦ ὁμιλοῦντος: **ὕγιαίνετε** (= εἴθε νὰ ὑγιαίνετε).

Σημείωσις 1. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ (δνητικοῦ) μορίου **ἄν** κανονικῶς παριστᾷ τὴν πρᾶξιν ὡς δυνατὴν: λέγοιτε **ἄν** (= θὰ ἐλέγατε, ἤμπορεῖτε νὰ λέγετε).

Σημείωσις 2. Ἡ σημασία ἐκάστης ἐγκλίσεως εἶναι οἷα ἀνωτέρω ἐδηλώθη εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις. Τίνας δὲ σημασίας λαμβάνει ἐκάστη ἐγκλισις εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις, διδάσκει τὸ Συντακτικόν.

§ 176. Πρόσωπον ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μετὸν ὁποῖον δηλοῦται τίνος προσώπου εἶναι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ, ἧτοι **ἄν** τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι **πρώτου προσώπου** ἢ **δευτέρου** ἢ **τρίτου**: **λέγω** (ἐγώ), **λέγεις** (σύ), **λέγει** (ἐκεῖνος) (βλ. § 148).

§ 177. Ἀριθμὸς ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μετὸν ὁποῖον δηλοῦται, **ἄν** τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ περιλαμβάνῃ ἐν ἡ πολλὰ πρόσωπα ἢ ζῶα ἢ πράγματα: **παίζω** (ἐγώ, **εἷς**), **παίζομεν** (ἡμεῖς, **πολλοί**), **παίζει** (ὁ παῖς, **εἷς**), **παίζουν** (οἱ παῖδες, **πολλοί**).

§ 178. Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων τὸ ῥῆμα ἔχει προσέτι δύο ὀνομαστικούς τύπους, ἧτοι τὸ **ἀπαρέμφατον** καὶ τὴν **μετοχήν**.

1) Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ῥηματικὸν **οὐσιαστικόν**, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον: **λύειν**, **λύεσθαι** — **λύσαι**, **λυθῆναι**. Καλεῖται δὲ ἀπαρέμφατον, διότι εἰς πάντα χρόνον ἔχει μίαν

μόνον κατάληξιν καὶ μόνον του δὲν (παρεμφαίνει, ἤτοι δὲν) δηλοῦ ὠρισμένον πρόσωπον καὶ ἀριθμόν: βούλομαι λέγειν (=θέλω νὰ λέγω)· βουλόμεθα λέγειν (=θέλομεν νὰ λέγωμεν) βούλονται λέγειν (=θέλουν νὰ λέγουν).

2) Ἡ μετοχὴ εἶναι ῥηματικὸν **ἐπίθετον**, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῦ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον (βλ. § 132 κ.έ.): γράφω, γράφουσα, γράφον — γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον — γράφας, γράφασα, γράφαν, — γραφεῖς, γραφεῖσα, γραφέν. Καλεῖται δὲ μετοχὴ, διότι μετέχει τῶν παρεπομένων καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος.

§ 179. Πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις καὶ οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἐξαίρεσει ὠρισμένων τύπων αὐτῶν, σχηματίζονται μονολεκτικῶς. Πρβλ. *ὕγιαίνετε* (=εἶθε νὰ ὑγιαίνετε), *λεγέτω* (=ἄς λέγη), *κόψω* (=θὰ κόψω ἢ θὰ κόπτω), *κέκοφα* (=ἔχω κόψει), *ἐκεκόφην* (=εἶχον κόψει), *κοπήσομαι* (=θὰ κοπῶ), *κέκομαι* (=ἔχω κοπῆ), *ἐκεκόμεην* (=εἶχον κοπῆ) κτλ.

§ 180. Τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης

1) ὁ ἀπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους ὅπως εἰς τὴν νέαν γλώσσαν, ἀλλὰ ἓνα μόνον τύπον, με αὐτὸν δὲ δηλοῦται ἢ μέλλουσα πράξις εἴτε ἀπλῶς **ἐν συνόψει** εἴτε **κατὰ διάρκειαν** ἢ **ἐπανάληψιν**: γράφω (=θὰ γράψω ἢ θὰ γράφω).

2) ὁ τετελεσμένος μέλλων

α') τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται περιφραστικῶς μετὰ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος **εἶμι**: (λύω) *λελυκὸς ἔσομαι* (=θὰ ἔχω λύσει).

β') τῆς μέσης φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς μετὰ τὴν μετοχὴν τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος **εἶμι**: (λύομαι) *λελύσομαι καὶ λελυμένος ἔσομαι* (=θὰ ἔχω λυθῆ ἢ θὰ εἶμαι λυμένος).

β') Συστατικά μέρη τοῦ ῥήματος, **θέμα, χαρακτήρ**

§ 181. Εἰς τοὺς ῥηματικούς τύπους κανονικῶς διακρίνομεν δύο θέματα, τὸ **χρονικὸν** θέμα καὶ τὸ **ῥηματικὸν** θέμα.

1) **Χρονικὸν** θέμα λέγεται ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζονται οἱ τύποι ἑνὸς ὠρισμένου χρόνου ἢ ὠρισμένων χρόνων τοῦ

ρήματος. Κανονικῶς δὲ ἔχουν κοινὸν τὸ χρονικὸν θέμα ὁ ἐνεστώς μὲ τὸν παρατατικόν, ὁ ἀπλοῦς μέλλων μὲ τὸν ἀόριστον καὶ ὁ παρακειμενός μὲ τὸν ὑπερσυντέλικον (καὶ τὸν τετελεσμένον μέλλοντα). Πρβλ. *κόπτ-ω, ἔ-κοπτον — κόψ-ω, ἔ-κοψ-α — κέκοψ-α, ἐ-κεκόψ-ειν (κεκοψ-ὼς ἔσομαι)* κτλ.

2) Ῥηματικὸν θέμα λέγεται τὸ ἀρχικὸν θέμα τοῦ ῥήματος, ἤτοι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ βᾶσις τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν χρονικῶν θεμάτων αὐτοῦ. Οὕτω τὸ ῥηματικὸν θέμα τοῦ ῥ. *κόπτ-ω* εἶναι *κόπτ-*, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐσχηματίσθη τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα *κόπτ-τ-*, τὸ τοῦ μέλλοντος *κοψ* = *κοπ-σ-* καὶ τὸ τοῦ παρακειμένου *κε-κοψ-*, ἐκ τοῦ *κε-κοπ-* κτλ.

Σημείωσις. Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐνίοτε μὲν εἶναι τὸ ἴδιον μὲ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος (*λύ-ω, λέγ-ω, μέν-ω*), συνήθως ὅμως εὐρίσκεται ἀπὸ τὸν ἀόριστον β' (ὡς τοῦ *βάλλω*, ῥηματικὸν θ. *βάλ-*, ἀόρ. β' *ἔ-βαλ-όν*), καὶ συνηθέστερον ἀπὸ κάποιαν λέξιν ἐτυμολογικῶς συγγενῆ πρὸς τὸ ῥῆμα (*βλάπτω — βλάβῃ, τύπτω — τύπος, ῥάπτω — ῥαφή, ἀγγέλω — ἀγγελος, αἴρω — ἄρ-σις* κτλ.).

§ 182. Ὁ χαρακτήρ ἐνὸς χρονικοῦ θέματος λέγεται **χρονικὸς** χαρακτήρ, ὁ δὲ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος λέγεται **ῥηματικὸς** χαρακτήρ.

§ 183. Κατὰ τὸν χαρακτήρα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος αὐτῶν τὰ ῥήματα διαίρουσιν εἰς **φωνηεντόληκτα** καὶ **συμφωνόληκτα**: *λύ-ω, χρί-ω — γράφ-ω, κόπτ-ω* (βλ. § 66).

Ἐποδιαίρουσιν δὲ

1) τὰ μὲν **φωνηεντόληκτα** ῥήματα εἰς **ἀσυναίρετα** (*κωλύ-ω, βασιλεύ-ω, κρού-ω*) καὶ εἰς **συνηρημένα** (*τιμάω-ῶ, φιλέω-ῶ, πληρῶω-ῶ*)

2) τὰ δὲ **συμφωνόληκτα** εἰς **ἀφωνόληκτα** (*ἄγ-ω, βλέπ-ω, πειθ-ω*) καὶ εἰς **ἐνρινόληκτα** ἢ **ὕγρόληκτα** (*μέν-ω, ἀγγέλλ-ω, καθαίρω-ω*).

§ 184. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφορῶν τύπων ἐνὸς ῥήματος τὸ ῥηματικὸν θέμα αὐτοῦ ὑφίσταται διαφοροὺς μετασχηματισμούς, ἄλλους μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ἄλλους δὲ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ πρὸ τῶν ῥηματικῶν καταλήξεων. Πρβλ. ῥηματικὸν θέμα **ταγ-**, ἐξ οὗ *τάσσω, ἔ-τασσ-ον, τάξ-ω, ἔ-ταξ-α, τέ-ταξ-α, ἐ-τε-τάξ-ειν, ταχ-θή-σομαι, ἐ-τά-χθην, τέ-τακ-ται* κτλ.

γ') Αύξεις και άναδιπλασιασμός

1. Αύξεις

§ 185. Οί παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν αὐξῆσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἕκαστος ἐξ αὐτῶν σχηματίζεται. Ἡ αὐξῆσις δηλοῦ τὸ παρελθόν, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν, **συλλαβικὴ καὶ χρονικὴ**.

1) Συλλαβικὴν αὐξῆσιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον. Εἶναι δὲ ἡ συλλαβικὴ αὐξῆσις ἐν **ε ψιλῷ**, τὸ ὁποῖον προτάσσεται* τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων :
πιστεύ-ω — ἐ-πίστευ-ον, ἐ-πίστευ-σα, ἐ-πεπιστεύ-κειν
ὀπι-ω — ἐ-οριπι-ον, ἐ-οριψ-α, ἐ-ορίψ-ειν (34, 1).

2) Χρονικὴν αὐξῆσιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν. Εἶναι δὲ ἡ χρονικὴ αὐξῆσις **ἐκτασις** τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων. (§ 32, 6).

Κατὰ τὴν χρονικὴν αὐξῆσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος

τὸ ᾶ ἢ ε γίνεται	η : ἀγοράζω, ἡγόραζον — ἐλπίζω, ἤλιπζον
τὸ ο γίνεται	ω : ὀδύρομαι, ὠδύρομην
τὸ ι γίνεται	ι : ἴκετεύω, ἰκέτευον
τὸ υ γίνεται	υ : ὕβριζω, ὕβριζον
τὸ αι ἢ ει γίνεται	η : αἰσθάνομαι, ἡσθανόμην — εἰκάζω, ἤκαζον
τὸ αυ ἢ ευ γίνεται	ηυ : αὐξάνω, ηὔξανον — εὐοίσκω, ηὔοισκον
τὸ οι γίνεται	ω : οἰκτίρω, ὤκτιρον

Σημείωσις 1. Τὸ ἀρκτικὸν **ει** γίνεται κατὰ τὴν αὐξῆσιν **η** προσέτι εἰς τὸν παρατατικὸν τοῦ ῥήματος **εἶμι** — **ἦα** ἢ **ἦειν** καὶ εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον τοῦ **οἶδα** (θ. εἶδ-) — **ἦδειν**. Εἰς τὰ ἄλλα ῥήματα μένει : **εἶκω**—**εἶκον**—**εἶργω**—**εἶργον**—**εἶρω**—**εἶρον**.

Τὸ ἀρκτικὸν **ᾶ** ἢ **α**, καίτοι εἶναι μακρὸν, τρέπεται κατὰ τὴν αὐξῆσιν εἰς **η** ἢ **η** κατ' ἀναλογίαν: **ἄθλω** — ἤθλων, **ἄργῶ** — ἤργουν, **ἄδω** — ἤδον (ὅπως **ἄγω** — ἤγον, **αἰτῶ** — ἤτουν).

Σημείωσις 2. Ὑπερσυντέλικοι ῥήματα, τῶν ὁποίων ὁ παρακείμενος ἔχει ἀναδιπλασιασμὸν **ε**, δὲν ἔχουν αὐξῆσιν : **ἐστράτευκα** — **ἐστρατεύκειν**, **ἐζήτηκα** — **ἐζητήκειν**.

* Τὸ **ε** δηλαδὴ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐσήμαινε τότε.

2. Ἀναδιπλασιασμός

§ 186. Οἱ συντελικοὶ χρόνοι (ἦτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων) ἔχουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος ἀναδιπλασιασμόν εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν).

Ὁ ἀναδιπλασιασμός δηλοῖ τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν:

1) **ἐπανάληψις** τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν ε κατόπιν αὐτοῦ. Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμόν λαμβάνουν τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι ἀπὸ ἐν ἀπλοῦν συμφωνῶν ἐκτὸς τοῦ ρ, ἢ ἀπὸ δύο συμφωνῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνρινον ἢ ὑγρόν:

παιδεύω	—πε-παιδευ-κα	ἐ-πε-παιδευέ-κειν
θύω	—τέ-θυ-κα	ἐ-τε-θύ-κειν
	(θέ-θυ-κα)	(ἐ-θε-θύ-κειν)
φυτεύω	—πε-φύτευ-κα	ἐ-πε-φυτεύ-κειν
	(φε-φύτευ-κα)	(ἐ-φε-φυτεύ-κειν)
χορεύω	—κε-χόρευ-κα	ἐ-κε-χορεύ-κειν
	(χε-χόρευ-κα)	(ἐ-χε-χορεύ-κειν) (§ 37,7)
κάμνω (θ. κμη-)	—κέ-κμη-κα	
πνέω (θ. πνευ-)	—πέ-πνευ-κα	
δρῶ (δρά-ω)	—δέ-δρα-κα	
γράφομαι	—γέ-γραμ-μαι	ἐ-γε-γράμ-μην, γε-γράψ-ομαι

2) **ὄ,τι καὶ ἡ αὔξησις**. Λαμβάνουν δὲ

α) συλλαβικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ συμφωνῶν διπλοῦν ἢ ἀπὸ ρ ἢ ἀπὸ δύο συμφωνῶν, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνρινον ἢ ὑγρόν ἢ ὄσων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ, τρία συμφωνῶν:

ζητῶ	—ἐ-ζήτηκα	(ὅπως ἐ-ζήτησα)
ρίπτω	—ἔ-ριψα	(ὅπως ἔ-ριψα)
σπεῖρω (θ. σπερ-, σπαρ-)	—ἔ-σπαρκα	(ὅπως ἔ-σπειρα)
φθειρώ (θ. φθερ-, φθαρ-)	—ἔ-φθαρκα	(ὅπως ἔ-φθειρα)
στρατεύω	—ἐ-στράτευκα	(ὅπως ἐ-στράτευσα)

β) χρονικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν:

ἀδικῶ	— ἡ-δίκη-κα	(ὅπως ἡδίκησα)
ἔρημῶ	— ἡ-ρήμω-κα	(ὅπως ἡρήμωσα)
δμολογῶ	— ὠ-μολόγη-κα	(ὅπως ὠμολόγησα)
αἰτῶ	— ἦ-τη-κα	(ὅπως ἦτησα)
οἰκῶ	— ῶ-κη-κα	(ὅπως ῶκησα)

3. Αὔξεις και ἀναδιπλασιασμός τῶν συνθέτων ῥημάτων

§ 187. 1) Τὰ μετὰ προθέσεων σύνθετα (ἢ παρασύνθετα) * ῥήματα ἔχουν τὴν αὔξῃσιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν μετὰ τὴν πρόθεσιν :

εἰσ-πέμπω	— εἰσ-έ-πεμπον	εἰσ-πέ-πομφα
συν-οικῶ	— συν-ῶ-κουν	συν-ῶ-κηκα
παρα-νομῶ	— παρ-ε-νόμουν	παρα-νε-νόμηκα
ἐγ-κωμιάζω	— ἐν-ε-κωμιάζον	ἐγ-κε-κωμίακα
ἐγ-χειρίζω	— ἐν-ε-χειρίζον	ἐγ-κε-χειρίκα (§ 37, 7).

2) Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, ὅσα ἔχουν πρῶτον συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς προθέσεως, ἔχουν τὴν αὔξῃσιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν εἰς τὴν ἀρχήν, ὡς ἐὰν ἦσαν ἀπλᾶ ῥήματα :

(ἄ-δικος)	ἀδικῶ	— ἡδίκουν	ἡδίκηκα
(δυσ-τυχής)	δυστυχῶ	— ἐ-δυστύχουν	δε-δυστύχηκα
(μυθο-λόγος)	μυθολογῶ	— ἐ-μυθολόγουν	με-μυθολόγηκα
(οἰκο-δόμος)	οἰκοδομῶ	— ὠκοδόμουν	ῶκοδόμηκα.

Σημείωσις. Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, εἰς τὰ ὅποια τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ ἐπίρρημα **εὖ**, συνήθως δὲν λαμβάνουν αὔξῃσιν οὐδὲ ἀναδιπλασιασμόν :

εὐδοκιμῶ	εὐδοκίμουν	εὐδοκίμησα	εὐδοκίμηκα
εὐεργετῶ	εὐεργέτουν	εὐεργέτησα	εὐεργέτηκα
εὐτυχῶ	εὐτύχουν	εὐτύχησα	εὐτύχηκα
εὐωχοῦμαι	εὐωχοῦμην	εὐωχήθην.	

4. Ἀνωμαλῖαι αὔξεως

§ 188. 1) Τὰ ῥήματα **βούλομαι**, **δύναμαι** καὶ **μέλλω** ἔχουν αὔξῃσιν κανονικῶς **έ** καὶ ἀνωμάλως **ἦ** (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ **ῥ. ἐθέλω ἦ θέλω** — ἦθελον).

* Τί λέγονται παρασύνθετοι λέξεις βλ. κατωτέρω, εἰς τὸ τέλος τοῦ περι σνθεσεως κεφαλαίου.

ἐβουλόμην και ἡβουλόμην — ἐβουλήθην και ἡβουλήθην
 ἐδυνάμην και ἡδυνάμην — ἐδυνήθην και ἡδυνήθην
 ἔμελλον και ἤμελλον.

2) Τὰ ῥήματα (κατ)άγνυμι, ὠνοῦμαι και ὠθῶ, ἐνῶ τὸ θέμα τῶν ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν, ἔχουν συλλαβικὴν αὔξησιν **ἐ**: κατ-έ-αξα, ἐ-ωνοῦμην, ἐ-ώθουν.

3) Τὰ ῥήματα ἐθίζω, ἐλίττω, ἔλκω, ἔπομαι, (περι)έπω, ἐργάζομαι, ἔρπω, ἐστιῶ, ἔχω και ἐῶ κατὰ τὴν αὔξησιν τρέπουν τὸ ἀρκτικὸν **ε** ὄχι εἰς **η** ἀλλὰ εἰς **ει**: εἶθιζον, εἶλιττον, εἶλκον, εἶπόμην, περι-εἶπον, εἰργαζόμην, εἶρπον, εἰστίων, εἶχον, εἶων.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. ἐργάζομαι ὁ παρατατικὸς και ὁ ἀόριστος σχηματίζονται και μὲ κανονικὴν αὔξησιν: ἡργαζόμην, ἡργασάμην.

4) Τὸ ῥῆμα ἀν-οίγω εἰς πάντας τοὺς παραγομένους χρόνους, τὸ ῥ. ὀρῶ εἰς τὸν παρατατικὸν και τὸ ῥ. ἀλίσκομαι εἰς τὸν ἀόριστον ἔχουν και συλλαβικὴν και χρονικὴν αὔξησιν ὁμοῦ: ἀν-έωγον, ἀν-έωξα, ἐώρων, ἐῶλων.

5) Τὸ ῥῆμα ἐορτάζω κατὰ τὴν αὔξησιν ἐκτείνει ὄχι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν **ἐ** ἀλλὰ τὸ κατόπιν αὐτοῦ **ο**: ἐώρταζον, ἐώρτασα.

Σημείωσις. Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω ἀνωμαλῖαι τῆς αὔξσεως εἶναι φαινομενικαὶ και ὀφείλονται εἰς διαφόρους φθογικὰς παθήσεις: π.χ. τὸ ῥῆμα ἐργάζομαι ἀρχῆθεν ἦτο Φεργάζομαι και τὸ ῥῆμα ἔχω ἀρχῆθεν ἦτο σέχω, ὁ παρατατικὸς δὲ αὐτῶν ἀρχῆθεν ἦτο κανονικῶς ἐ-Φεργαζόμην, ἐ-σεχον, ἐκ τούτων δὲ κατόπιν προῆλθον οἱ τύποι ἐεργαζόμην, ἐεχον και μετὰ συναίρεσιν τοῦ **εε** εἰς **ει** προῆλθον τέλος οἱ τύποι εἰργαζόμην, εἶχον (βλ. § 33, 3).

Ἐπίσης οἱ τύποι ἐώρταζον, ἐώρτασα προῆλθον ἐκ παλαιότερων κανονικῶν τύπων ἡόρταζον, ἡόρτασα δι' ἀντιμεταχωρήσεως (βλ. § 32, 4).

Ὅμοιος δὲ ἐκ τῶν παλαιότερων τύπων ἀν-ἡΨοιον, ἡΨόρων (μὲ ἰσχυροτέρην συλλαβικὴν αὔξησιν **η**) προῆλθον οἱ τύποι ἀν-έωγον, ἐώρων (μὲ δασεῖαν κατ' ἀναλογία πρὸς τὸ δασυνόμενον ὀρῶ) (βλ. § 32, 4).

6) Ἐκ τῶν συνθέτων ἢ παρασυνθέτων ῥημάτων :

α') τὰ ῥήματα ἀμφι-έννυμι, ἐγγυῶ (ἐκ τῆς λ. ἐγ-γύη), ἐμπεδῶ (ἐκ τῆς λ. ἐμ-πεδος), ἐναντιοῦμαι (ἐκ τῆς λ. ἐν-αντίος), ἐπ-εἶγω, ἐπ-ίσταμαι και καθ-έζομαι ἔχουν τὴν αὔξησιν ὄλως εἰς τὴν ἀρχήν, ὡσάν νὰ ἦσαν ἀπλᾶ: ἡμφιέννυν, ἡγγύων, ἡμπέδουν, ἡναντιοῦμην, ἡπειγον, ἡπιστάμην, ἐκαθεζόμην

β') τὰ ῥήματα **ἐκκλησιάζω** (ἐκ τῆς λ. ἐκ-κλησία), **καθ-εύδω**, **καθ-ἤμαι** καὶ **καθ-ίζω** διαφοροῦνται, ἤτοι ἔχουν τὴν αὐξησιν ἄλλοτε μὲν ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ, ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν πρόθεσιν : ἡκ-κλησιαζόν καὶ ἐξ-εκκλησιαζόν, ἐκάθειδον καὶ καθ-ἠύδον, ἐκαθήμην καὶ καθ-ἤμην, ἐκάθιζον, ἐκάθισα καὶ καθ-ῖσα.

γ') τὰ ῥήματα **ἀν-έχομαι**, **ἀμφι-σβητῶ** (ἀρχῆθεν ἀμφισ-βητῶ), **ἐν-οχλῶ** καὶ (ἐπ) **αν-ορθῶ** ἔχουν συγχρόνως δύο αὐξήσεις, ἤτοι καὶ ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν : ἡν-ειχόμεν, ἡμφ-εσβήτου, ἡν-ώχλων, (ἐπ) ἡν-ώρθουν.

5. Ἄνωμαλῖαι ἀναδιπλασιασμοῦ

§ 189. 1) Τὰ ῥ. **γιγνώσκω** καὶ **γνωρίζω** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν τοῦ β' εἶδους, ἀντιστρόφως δὲ τὰ ῥ. **κτῶμαι**, **μιμνήσκομαι** καὶ **πίπτω** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν τοῦ α' εἶδους, παρὰ τὸν κανόνα (§ 186) : **ἔγνωκα** (θ. γνω-), **ἔγνώρικα** (θ. γνωριδ-) — **κέκτημαι** (θ. κτα-), **μέμνημαι** (θ. μνη-), **πέπτωκα** (θ. πτω-)·

2) τὰ ῥ. **ἐθίζω**, **ἔλκω**, **ἐργάζομαι**, **ἐστιῶ** καὶ **ἔῶ** καὶ τὸ ῥ. (ἀν) **οίγω** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν ὅμοιον μὲ τὴν αὐξησίν των : **εἶθικα**, **εἴλκυκα**, **εἴργασμαι**, **εἰστίακα**, **εἶακα**, (ἀν) **έφωχα**, (ἀν) **έφωγμα**, (ἀν) **εῶ** ζεται (βλ. § 188, 3 καὶ 4)·

3) τὰ ῥ. (κατ) **ἀγνυμι**, **ἀλίσκομαι**, **ὄρῶ**, **ὠθοῦμαι** καὶ **ὠνοῦμαι** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν ε, ἀν καὶ ἀρχίζουσι ἀπὸ φωνῆς : (κατ) **έαγα**, **έάλωκα**, **έόρακα** (καὶ έώρακα), **έωσμαι**, **έώνημαι**·

4) τὰ ῥ. **λαμβάνω**, **λαγχάνω**, **λέγω**, (**συλ**) **λέγω** καὶ (**δια**) **λέγομαι** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν **ει** : **εἴληφα**, **εἴληχα**, **εἴρηκα** (θ. Φερ-, Φερε-), (**συν**) **εἴλοχα**, (**δι**) **εἴλεγμα**.

Ὅμοίως **εἶωθα** (= **συνηθίζω**), **εἶμαρται** (= **εἶναι πεπρωμένον**) τῶν ἀχρήστων εἰς τὸν ἐνεστώτα ῥημάτων **ἔθω** (θ. Φεθ-, Φηθ-) καὶ **μείρομαι** (θ. σμερ-, σμαρ-)·

Σημείωσις. Καὶ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἄλλα μὲν ὀφείλονται εἰς φθογγικὰς παθήσεις, ἄλλα δὲ εἰς ἀναλογίαν (πρβλ. § 188, 5, Σημ.).

§ 190. Ἄττικὸς ἀναδιπλασιασμός. Εἰς μερικὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ α ἢ ε ἢ ο, κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμόν ἐπαναλαμβάνονται οἱ δύο ἀρκτικοὶ φθόγγοι τοῦ θέματος καὶ συγχρόνως ἐκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν αὐτοῦ. Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμός καλεῖται Ἄττικὸς (πρβλ. § 59).

ἀκούω	(θ. ἀκο-)	ἀκ-ήκο-α
ἐλαύνω	(θ. ἐλα-)	ἐλ-ήλα-κα
ἐλέγχομαι	(θ. ἐλεγχ-)	ἐλ-ήλεγ-μαι (ἐκ τοῦ ἐλ-ήλεγγ-μαι)
ἐσθίω	(θ. ἐδε-, ἐδο-)	ἐδ-ήδο-κα
ἔρχομαι	(θ. ἐλυθ-)	ἐλ-ήλυθ-α
ᾄδω	(θ. ᾄδο-)	ᾄδ-ώμο-κα
(ἀπ)όλλυμι	(θ. ὄλε-)	(ἀπ)ολ-ώλε-κα
(ἀπ)όλλυμαι	(θ. ὄλ-)	(ἀπ)όλ-ωλ-α
ὀρύττω	(θ. ὀρυχ-)	ὀρ-ώρυχ-α
φέρω	(θ. ἐνεκ-)	ἐν-ήνοχ-α
ἐγείρομαι	(θ. ἐγερ-)	ἐγ-ήγερ-μαι
ἐγείρομαι	(θ. ἐγορ-)	ἐγορ-ήγορ-α (με ἐπανάληψιν ὄχι μόνον τῶν δύο ἀρκτικῶν φθόγγων ἐγ , ἀλλὰ καὶ τοῦ ρ)

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Ἐκ τῶν ῥημάτων τούτων αὔξησιν (χρονικὴν) εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον ἔχουν μόνον ὅσα ἀρχίζουσιν ἀπὸ α ἢ ο :

ἀκήκοα — ἠκηκόειν
ᾄδώμοκα — ᾄδομώκειν

τὰ ἄλλα δὲν λαμβάνουσιν αὔξησιν εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον :

ἐλήλακα — ἐληλάκειν
ἐλήλυθα — ἐληλύθειν.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Ἀναδίπλωσις τοῦ ῥηματικοῦ θέματος συμφέρει εἰς τινὰ ῥήματα καὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν δευτέρων χρόνων αὐτῶν ἢ παραγωγῆν λέξεων ἐξ αὐτῶν : ἄγ-ω, ἤγ-αγ-ον (ἐκ τοῦ ἄγ-αγ-ον), **φέρω** (θ. ἐνεκ-), ἤν-εγκ-ον (ἐκ τοῦ ἐν-ἐνεκ-ον, ἐν-ενκ-ον) (βλ. § 32, 6)—ἀγωγῆ (ἐκ τοῦ ἀγ-αγ-ή), ἐδωδή (ἐκ τοῦ ἐδ-εδ-ή) (βλ. § 32, 1 καὶ 2).

δ') Τὸ βοηθητικὸν ῥῆμα εἰμί (=εἶμαι)

§ 191. Ἀρκετοὶ τύποι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς μετὰ τὸ ῥῆμα εἰμί ὡς βοηθητικόν. (Πρβλ. τῆς νέας γλώσσης : **ἔχω** γράφει — **εἶχα** γράφει — **εἶμαι** γραμμένος — **ἤμουν** γραμμέ-νος).

§ 192. Τὸ ῥῆμα εἰμί εἶναι ἀνώμαλον, οἱ δὲ χρόνοι αὐτοῦ εἶναι : ἐνεστ. εἰμί, παρατ. ἦν (= ἤμην), μέλλ. ἔσομαι (= θὰ εἶμαι), ἀορ. ἐγενόμην (= ὑπῆρξα ἢ ἔγινα), πρκμ. γέγονα (= ἔχω ὑπάρξει ἢ ἔχω γίνε), ὑπερσ. ἐγεγόνειν (= εἶχα ὑπάρξει ἢ εἶχα γίνε). Ἐκ τούτων

ὡς βοηθητικοὶ πρὸς σχηματισμὸν τῶν ῥημάτων ἐν γένει λαμβάνονται ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ μέλλων, οἱ ὅποιοι κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ὅριστική		Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
εἰ-μί εἶ ἔσ-τί(ν) ἔσ-μέν ἔσ-τέ εἰ-σί(ν) ἔσ-τόν ἔσ-τόν	ῥῆ ῥῆ ῥῆν ῥῆ-σθα ῥῆν ῥῆ-μεν ῥῆ-τε (ῥῆσ-τε) ῥῆ-σαν ῥῆσ-τον ῥῆσ-την	ῶ ῥῆς ῆ ῶ-μεν ῥῆ-τε ῶ-σι(ν) ῥῆ-τον ῥῆ-τον	εἶη-ν εἶη-ς εἶη εἶη-μεν ἢ εἶ-μεν εἶη-τε ἢ εἶ-τε εἶη-σαν ἢ εἶ-εν εἶη-τον ἢ εἶ-τον εἶή-την ἢ εἶ-την	ἴσ-θι ἔσ-τω ἔσ-τε ἔσ-των, ὄντων (ἢ ἔσ-τωσαν) ἔσ-τον ἔσ-των

Ἐπαρέμφω. : εἶναι. Μετοχή : ὦν (ὄντ-ος), οὔσα (οὔσης), ὄν (ὄντ-ος)

Μέλλων	Ὅριστική :	ἔσομαι, ἔση (ἢ ἔσει), ἔσται — ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται
	Εὐκτική :	ἐσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο — ἐσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσονται
	Ἐπαρέμφωτον :	ἔσεσθαι
	Μετοχή :	ἐσόμενος, ἐσομένη, ἐσόμενον.

Σημειώσεις. Τὸ γ' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος (ἔστι) τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (ἔστι) :

1) δταν ἔχη τὴν σημασίαν τοῦ ὑπάρχει ἢ τοῦ εἶναι δυνατόν : ἔστι θεός — ἔστι λαβεῖν

2) δταν εὐρίσκειται κατόπιν τῶν λέξεων τοῦτ' (= τοῦτο), ἀλλ' (= ἀλλά), εἰ, καί, οὐκ : τοῦτ' ἔστι, οὐκ ἔστι

3) δταν εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως : ἔστι τις σοφός.

ε') Σχηματισμὸς τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν χρόνων τῶν ῥημάτων

1. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων

§ 193. Ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων περιλαμβάνει :

1) ῥήματα βαρύτονα, ἦτοι ῥήματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ω ἄτονον (§ 17, 6) : λύω, πείθω

2) ῥήματα συνηρημένα ἢ περισπώμενα, ἦτοι ῥήματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ω περισπώμενον : τιμῶ, ποιῶ (§ 17, 4).

§ 194. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος

	Όριστική		Υποτακτική
	Χρόνοι άρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ένεστώς Παρατατικός	λύ'-ω λύ-εις λύ-ει λύ-ομεν λύ-ετε λύ-ουσι(ν)	ἔ-λυ-ον ἔ-λυ-ες ἔ-λυ-ε(ν) ἐ-λύ-ομεν ἐ-λύ-ετε ἔ-λυ-ον	(ἵνα) λύ-ω λύ-ης λύ-ῃ λύ-ωμεν λύ-ῆτε λύ-ωσι(ν)
Μέλλων	λύ-σω λύ-σεις λύ-σει λύ-σομεν λύ-σετε λύ-σουσι(ν)		
Άόριστος α'		ἔ-λυ-σα ἔ-λυ-σας ἔ-λυ-σε(ν) ἐ-λύ-σαμεν ἐ-λύ-σατε ἔ-λυ-σαν	(ἵνα) λύ-σω λύ-σῃς λύ-σῃ λύ-σωμεν λύ-σῆτε λύ-σωσι(ν)
Παρακείμενος Υπερσυντέλικος	λέ-λυ-κα λέ-λυ-κας λέ-λυ-κε(ν) λε-λύ-καμεν λε-λύ-κατε λε-λύ-κασι(ν)	ἐ-λε-λύ'-κειν ¹ ἐ-λε-λύ-κεις ἐ-λε-λύ-κει ἐ-λε-λύ-κειμεν ² ἐ-λε-λύ-κετε ἐ-λε-λύ-κεσαν	(ἵνα) λε-λύ-κα λε-λύ-κης λε-λύ-κη κλπ. καί (συνηθέστερον) λελυκῶς ᾧ, ᾗς, ᾗ, λελυκότες ᾧμεν, ᾗτε, ᾧσι(ν)
Τετέλ. Μέλλων	λελυκῶς ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυκότες ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται		

1. Ἀρχαιότεροι τύποι προσέτι : ἐλελύ-κη(ν), ἐλελύ-κης, ἐλελύ-κη.
2. Μεταγενέστεροι τύποι προσέτι : ἐλελύ-κειμεν, ἐλελύ-κειτε, ἐλελύ-κεισαν.

ένεργητικῆς φωνῆς (§ 173, 1)

Εὐκτικῆ	Προστακτικῆ	Μετοχῆ 'Απαρέμφατον
(εἶθε) λύ-οιμι λύ-οις λύ-οι λύ-οιμεν λύ-οιτε λύ-οιεν	— λύ-ε λυ-έτω — λύ-ετε λυ-όντων ⁵ ἤ λυ-έτωσαν	λύ-ειν λύ-ων (λύ-οντος) λύ-ουσα (λυ-ούσης) λύ-ον (λύ-οντος)
(ὅτι) λύ-σοιμι ³ λύ-σοις λύ-σοι λύ-σοιμεν λύ-σοιτε λύ-σοιεν		λύ-σειν λύ-σων (λύσοντος) λύ-σουσα (λυσούσης) λύ-σον (λύσοντος)
(εἶθε) λύ-σαιμι λύσαις ἢ λύ-σειας ⁴ λύ-σαι ἢ λύ-σειε (ν) λύ-σαιμεν λύ-σαιτε λύ-σαιεν ἢ λύ-σειαν	— λύ-σον λυ-σάτω — λύ-σατε λυ-σάντων ⁵ ἢ λυ-σάτωσαν	λύ-σαι λύ-σας (λύσαντος) λύ-σασα (λυσάσης) λύ-σαν (λύσαντος)
(εἶθε) λε-λύ-κοιμι λε-λύ-κοις λε-λύ-κοι κτλ. καί (συνθηθέστερον) λελυκῶς εἶην, εἶης, εἶη λελυκότες εἶημεν ἢ εἶμεν, εἶητε ἢ εἶτε, εἶησαν ἢ εἶεν	— λελυκῶς ἔσθι ἔστω λελυκότες ἔσθε ἔστων	λελυ-κέναι λελυ-κῶς (λελυ-κότος) λελυ-κυῖα (λελυ-κυίας) λελυ-κός (λελυ-κότος)
(ὅτι) λελυκῶς ἐσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο ³ λελυκότες ἐσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσοιντο		λελυκῶς ἔσεσθαι λελυκῶς ἐσόμενος λελυκότες ἐσόμενοι

3. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος ἐν γένει οὐδέποτε λαμβάνεται ὡς εὐχητικῆ.

4. Οἱ τύποι τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορ. α', οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -εας, -ειε, -ειαν, λέγονται **Αἰολικοὶ** καὶ εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν ἄλλων.

5. Οἱ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ντων, εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν τύπων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -τωσαν.

§ 195. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος μέσης φωνής

	Όριστική		Υποτακτική
	Χρόνοι άρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ένεστώς Παρατατικός	λύ'-ομαι λύ'-η (ἤ λύει) * λύ'-εται λυ-όμεθα λύ'-εσθε λύ'-ονται	ἐ-λύ'-όμην ἐ-λύ'-ου ἐ-λύ'-ετο ἐ-λυ-όμεθα ἐ-λύ'-εσθε ἐ-λύ'-οντο	(ἴνα) λύ'-ωμαι λύ'-η λύ'-ηται λυ-ώμεθα λύ'-ησθε λύ'-ωνται
Μέσος μέλλων	λύ'-σομαι λύ'-ση (ἢ λύ'-σει) * λύ'-σεται λυ-σόμεθα λύ'-σεσθε λύ'-σονται		
Μέσος ἄ' Ἀόριστος ἄ'		ἐ-λύ'-σάμην ἐ-λύ'-σω ἐ-λύ'-σατο ἐ-λυ-σάμεθα ἐ-λύ'-σασθε ἐ-λύ'-σαντο	(ἴνα) λύ'-σωμαι λύ'-ση λύ'-σηται λυ-σώμεθα λύ'-σησθε λύ'-σωνται
Παρακείμενος Ὑπερσυντέλικος	λέ-λύ'-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται λε-λύ'-μεθα λέ-λυ-σθε λέ-λυ-νται	ἐ-λε-λύ'-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυτο ἐ-λε-λύ'-μεθα ἐ-λέ-λυ-σθε ἐ-λέ-λυ-ντο	(ἴνα) λελυμένος ὦ λελυμένος ἦς λελυμένος ἦ λελυμένοι ὦμεν λελυμένοι ἦτε λελυμένοι ὦσι (ν)
Τετέλ. Μέλλων	λε-λύ'-σομαι ἢ λελυμένος λε-λύ'-ση (ἢ-σει) λε-λύ'-σεται λε-λυ-σόμεθα ἢ λελυμένοι λε-λύ'-σεσθε λε-λύ'-σονται	ἔσομαι ἔσει ἔσται ἔσόμεθα ἔσεσθε ἔσονται	

* Ἐντὶ τῶν εἰς -η παλαιότερων τύπων τοῦ προσώπου τούτου συνηθέστεροι εἶναι ὁ εἰς -ει. Οὕτω δὲ κανονικῶς ἐκφέρονται διὰ τοῦ -ει τὰ δευτέρα ἐνικά τοῦ βούλομαι, οἶμαι καὶ ὄψομαι (βούλει, οἶει, ὄψει).

(§ 173, 2), μέσης διαθέσεως (§ 171, 2). Λύομαι = λύω τὸν ἑαυτὸν μου.

Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ	*Απαρέμφρατον Μετοχὴ
(εἶθε) λύ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο λυ-οίμεθα λύ-οισθε λύ-οιντο	— λύ-ου λυ-έσθω — λύ-εσθε λυ-έσθων ἤ λυ-έσθωσαν	λύ-εσθαι — λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὄτι) λυ-σοίμην λύ-σοιο λύ-σοιτο λυ-σοίμεθα λύ-σοισθε λύ-σοιντο	—	λύ-σεσθαι — λυ-σόμενος λυ-σομένη λυ-σόμενον
(εἶθε) λυ-σαίμην λύ-σαιο λύ-σαιτο λυ-σαίμεθα λύ-σαισθε λύ-σαιντο	— λῦ-σαι λυ-σάσθω — λύ-σασθε λυ-σάσθων* ἤ λυ-σάσθωσαν	λύ-σασθαι — λυ-σάμενος λυ-σαμένη λυ-σάμενον
(εἶθε) λελυμένοι εἶην λελυμένοι εἶης λελυμένοι εἶη λελυμένοι εἶημεν ἢ εἶμεν λελυμένοι εἶητε ἢ εἶτε λελυμένοι εἶησαν ἢ εἶεν	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω — λέ-λυ-σθε λε-λύ-σθων* ἢ λε-λύ-σθωσαν	λε-λύ-σθαι — λε-λυ-μένος λε-λυ-μένη λε-λυμένον
λε-λυ-σοίμην ἢ λελυμένοι ἔσοίμην λε-λύ-σοιο » ἔσοιο λε-λύ-σοιτο » ἔσοιτο λε-λυ-σοίμεθα ἢ λελυμένοι ἔσοίμεθα λε-λύ-σοισθε » ἔσοισθε λε-λύ-σοιντο » ἔσοιντο	λε-λύ-σεσθαι ἢ λε-λυ-μένος ἔσεσθαι — λε-λυ-σόμενος, -η, -ον, ἢ λελυμένος ἔσόμενος, -η, -ον λελυμένοι ἔσόμενοι, -αι, -α	

* Οἱ εἰς -σθων τύποι εἶναι παλαιότεροι καὶ συνηθέστεροι.

§ 196. Παράδειγμα βαρυτόνου ῥήματος μέσης φωνῆς

	Ὀριστικὴ		Ὑποτακτικὴ
	Χρόνοι ἀρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ἑνεστώς Παρατατικός	λῦ'-ομαι λύ-η (ἤ λύ-ει) λύ-εται κτλ.	ἐ-λῦ'-όμην ἐ-λύ-ου ἐ-λύ-ετο κτλ.	(ἵνα) λύ-ωμαι λύ-η λύ-ηται κτλ.
	ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		
Παθ. Μέλλων α'	λῦ-θή-σομαι λυ-θή-ση (ἤ -σει) λυ-θή-σεται λυ-θή-σόμεθα λυ-θή-σεσθε λυ-θή-σονται		
Παθητικός 'Αόριστος α'		ἐ-λῦ'-θην ἐ-λύ-θης ἐ-λύ-θη ἐ-λύ-θημεν ἐ-λύ-θητε ἐ-λύ-θησαν	(ἵνα) λυ-θῶ λυ-θῆς λυ-θῆ λυ-θῶμεν λυ-θῆτε λυ-θῶσι ¹
Παρακείμενος 'Υπερσυντέλ.	λέ-λῦ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται κτλ.	ἐ-λε-λύ-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυ-το κτλ.	(ἵνα) λελυμένος ᾧ ῆς ῆ κτλ.
	ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		
Τετέλ. Μέλλων	λε-λύ-σομαι λε-λύ-ση (ἤ -σει) λε-λύ-σεται κτλ.		
	ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		

1. Οἱ τύποι οὗτοι προῆλθον διὰ συναιρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων λυ-θή-ω, λυ-θή-ης, λυ-θή-η κτλ.

(§ 173, 2), παθητικής διαθέσεως (§ 171, 3). *Λύομαι* = λύομαι υπό ἄλλου.

Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχῆ
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λύ-ου λυ-έσθω κτλ.	λυ-εσθαι λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὅτι) λυ-θη-σοίμην λυ-θή-σοιο λυ-θή-σοιτο λυ-θη-σοίμεθα λυ-θή-σοισθε λυ-θή-σοιντο		λυ-θή-σεσθαι λυ-θη-σόμενος λυ-θη-σομένη λυ-θη-σόμενον
(εἶθε) λυ-θείην ² λυ-θείης λυ-θείη λυ-θείημεν ἢ λυ-θεῖμεν λυ-θείητε ἢ λυ-θεῖτε λυ-θείησαν ἢ λυθεῖεν ³	— λύ-θη-τι ⁴ λυ-θή-τω — λύ-θη-τε λυ-θέ-ντων ἢ λυ-θή-τωσαν	λυ-θῆναι λυ-θεις (λυ-θέντος) λυ-θεῖσα (λυ-θείσης) λυ-θὲν ⁵ (λυ-θέντος)
(εἶθε) λελυμένος εἶην εἶης εἶη κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω κτλ.	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος, -η, -ον
λε-λυ-σοίμην λε-λύ-σοιο λε-λύ-σοιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		λε-λύ-σεσθαι λε-λυ-σόμενος, -η, -ον κτλ.

2. Ἐκ τῶν τύπων *λυ-θε-ίην*, *λυ-θε-ίης*, *λυ-θε-ίη*, *λυ-θε-ίη-μεν* ἢ *λυ-θε-ί-μεν* κτλ. (βλ. § 208).

3. Οἱ βραχύτεροι τύποι *λυθεῖμεν*, *λυθεῖτε*, *λυθεῖεν* εἶναι συνηθέστεροι τῶν μακροτέρων τύπων *λυθείημεν*, *λυθείητε*, *λυθείησαν*.

4. Ἐξ ἀρχικοῦ τύπου *λύ-θη-θι* (βλ. § 37, 7, Σημ.).

5. Ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λυ-θέ-ντ-ς*, *λυ-θέ-ντ-ια*, *λυ-θέ-ντ*, (βλ. § 33, 5 καὶ § 36, 4, ε').

**Γενικαὶ παρατηρήσεις
εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων**

§ 197. Τὰ ῥήματα μέσης καὶ παθητικῆς διαθέσεως (§ 171), ἤτοι τὰ μέσα καὶ τὰ παθητικὰ ῥήματα, ἔχουν πάντας τοὺς χρόνους κοινούς, ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἀορίστου: *λύομαι* (= λύω τὸν ἑαυτὸν μου ἢ λύομαι ὑπὸ ἄλλου), *ἐλυόμην*, *λέλυμαι*, *ἐλελύμην*, *λελύσομαι*· ἀλλὰ: *λύσομαι* (= θὰ λύσω τὸν ἑαυτὸν μου), *λυθήσομαι* (= θὰ λυθῶ ὑπὸ ἄλλου), *ἐλυσάμην* (= ἔλυσα τὸν ἑαυτὸν μου), *ἐλύθην* (= ἐλύθην ὑπὸ ἄλλου).

§ 198. Αἱ καταλήξεις τοῦ μέλλοντος ἐν γένει (ἐνεργητικοῦ, μέσου, παθητικοῦ καὶ μονολεκτικοῦ τετελεσμένου) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις εἶναι αἱ ἴδιαι μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστῶτος: *λύσ-ω* (λύ-ω), *λύσ-ομαι*, *λυθήσ-ομαι*, *λελύσ-ομαι* (λύ-ομαι). Ἄλλὰ

1) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου (ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου μονολεκτικοῦ) μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων ὁ **χρονικὸς χαρακτήρ** αὐτοῦ **σ**: (λύ-ω) *λύσ-ω*, (λύ-ομαι) *λύσ-ομαι*, *λελύσ-ομαι*.

2) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρῶτον τὸ **πρόσφυμα θη** καὶ ἔπειτα ὁ χρονικὸς χαρακτήρ **σ** πρὸ τῶν καταλήξεων: (λύ-ομαι) *λυ-θήσ-ομαι*..

§ 199. Χρονικὸν χαρακτήρα **σ** ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος ἔχει καὶ ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος **α'**: *ἔλυσ-α*, *ἔλυσ-άμην*.

§ 200. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος πλείστων ῥημάτων σχηματίζεται εἰς **-κα**, ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν εἰς **-κειν**, ἤτοι ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῶν φωνηεντολόγητων, τῶν ὀδοντοκόληκτων καὶ τῶν ἐνρινολόγητων ἢ ὑγρολόγητων ῥημάτων ἔχει **χρονικὸν χαρακτήρα κ**: (λύ-ω) *λέλυ-κ-α*, *ἐλελύ-κ-ειν*, (πειθω, θ. πειθ-) *πέπει-κ-α*, (φαίνω, θ. φαν-) *πέφαγ-κ-α*, (καθαίρω, θ. καθαρ-) *κεκάθαρ-κ-α*.

§ 201. Τὸ **ο** καὶ τὸ **ε**, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσιν πᾶσαι σχεδὸν αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, καθὼς καὶ τοῦ μέλλοντος ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἢ παθητικοῦ εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἐκτὸς

τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν, λέγονται **θεματικὰ φωνήεντα** τῶν ἐγκλίσεων τούτων.

Σημείωσις. Κανονικῶς τὸ μὲν θεματικὸν φωνῆεν **ο** ὑπάρχει πρὸ τοῦ **μ** ἢ τοῦ **ν** ἢ πρὸ φωνήεντος : *λύ-ο-μεν, λύ-ο-νται, ἔλυ-ο-ν, λύ-ο-μεν* τὸ δὲ θεματικὸν φωνῆεν **ε** ὑπάρχει πρὸ τοῦ **σ** ἢ **τ** : *λύ-ε-σθε λύ-ε-ται*.

Τύποι οἱοι *λύουσι, λέγουσι* κτλ. προῆλθον ἐκ παλαιότερων τύπων *λύουσι, λέγονσι*, οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύοντι, λέγοντι* (βλ. § 32, 6 καὶ § 37, 5).

Ὁμοίως τύποι οἷος ὁ *λύωσι* προῆλθον ἐκ παλαιότερων *λύωσι — λύωτι* (βλ. § 37, 5).

Ὁμοίως τύποι οἱοι *λελύκασι — γεγράφασι* κτλ. προῆλθον ἐκ παλαιότερων τύπων *λελύκανσι — λελύκαντι, γεγράφανσι — γεγράφαντι* (βλ. § 37, 5).

Τύποι δὲ οἱοι οἱ τοῦ β' ἐνικῆ τοῦ μέσου ἢ τοῦ παθητικοῦ ἐνεστώτος κτλ. *λύη* (*λύεσαι*), *λέγη* (= *λέγεσαι*) κτλ. προῆλθον διὰ συναίρεσως ἐκ παλαιότερων τύπων *λύεαι, λέγεαι*, οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύεσαι, λέγεσαι* (βλ. § 33, 3 καὶ ὑποσημ. * τῆς σελ. 104).

Ὁμοίως τύποι οἱοι *ἐλύου, ἐλέγου* κτλ., *ἐλύσω, ἐτάξω* κττ. προῆλθον διὰ συναίρεσως ἐκ παλαιότερων τύπων *ἐλύ-εο, ἐλέγ-εο* κτλ., *ἐλύσ-ασο, ἐτάξ-ασο* κτλ., οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *ἐλύ-εσο, ἐλέγ-εσο* κττ., *ἐλύσ-ασο, ἐτάξ-ασο* κτλ. (βλ. § 33, 3).

Ὁμοίως προῆλθον τύποι τῆς εὐκτικῆς οἱοι *λύωι, παιδεύσαιο* κττ. ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύ-οισο, παιδεύ-σαισο* κτλ. (βλ. § 33, 3).

Ὁμοίως προῆλθον τύποι τῆς προστακτικῆς *λύου, παιδεύου* κττ. ἐκ παλαιότερων τύπων *λύ-εο, παιδεύ-εο* κτλ., οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύ-εσο, παιδεύ-εσο* κτλ. (βλ. § 33, 3).

Τοῦ δὲ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τύποι οἱοι *λύειν, λέγειν* κτλ. προῆλθον διὰ συναίρεσως ἐκ παλαιότερων τύπων *λύ-ε-εν, λέγ-ε-εν* κτλ., ἦτοι ἡ κατάληξις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου **-ειν** προῆλθεν ἐκ τῆς **-εεν**.

§ 202. Ἡ ὑποτακτικὴ πάντων τῶν χρόνων καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς ἔχει θεματικὰ φωνήεντα **ω** καὶ **η** (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ θεματικὰ φωνήεντα **ο** καὶ **ε** τῆς ὀριστικῆς) : *λύ-ω-μεν* (*λύ-ο-μεν*), *λύ-η-σθε* (*λύ-ε-σθε*).

§ 203. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος **α'** εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν θεματικὸν φωνῆεν **α** : *ἐλύσ-α-μεν, ἐλύσ-α-ντο, λύσ-α-μεν, λύσ-α-σθε, λύσ-α-ντο, λελύκ-α-μεν*.

§ 204. Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν εἰς μὲν

τὸν ἐνικὸν ἔχει θεματικὸν φωνῆεν **ει**, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δοῦκον) **ε**: ἐλελύκ-ει-ν, ἐλελύκ-ει-μεν, (ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-έ-την).

§ 205. 1) Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν σπανίως σχηματίζεται μονολεκτικῶς (λελύκω, λελύκοιμι, λελυκέτω)· συνηθέστερον σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος **εἰμί**: λελυκῶς **ᾧ**, λελυκῶς **εἶην**, λελυκῶς **ἔστω**.

2) Ὁ μέσος παρακείμενος εἰς μὲν τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὴν εὐκτικὴν σχηματίζεται πάντοτε περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν του καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος **εἰμί** (λελυμένος **ᾧ**, λελυμένος **εἶην**), εἰς δὲ τὴν προστακτικὴν σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς: **λέλυσο ἢ λελυμένος ἴσθι**.

§ 206. Εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ μέσου καὶ παθητικοῦ παρακείμενου καὶ ὑπερσυντελείου, οἱ ὁποῖοι σχηματίζονται μονολεκτικῶς, δὲν ὑπάρχουν θεματικὰ φωνήεντα, αἱ δὲ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ: **λέλυ-μαι, ἐλέλυ-ντο, λελύ-σθαι, λελυ-μένος**.

§ 207. 1) Καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου οἱ τύποι ἐν γένει σχηματίζονται χωρὶς θεματικὰ φωνήεντα, ἀλλὰ πρὸς σχηματισμὸν αὐτῶν προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων τὸ πρόσφυμα **θη**, τὸ ὁποῖον πρὸ τοῦ (ἐγκλιτικοῦ) φωνήεντος **ι** καὶ πρὸ τοῦ **ντ** πάσχει συστολὴν καὶ γίνεται **θε**: **ἐλό-θη-ν, ἐλό-θη-σαν, λυ-θε-ῖ-μεν, λυ-θέ-ντων** (βλ. § 32, 6 καὶ § 198, 2).

2) Τὸ πρόσφυμα **θη** εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου συναιρεῖται μὲ τὰς καταλήξεις καὶ οὕτω προκύπτουν (φαινομενικαί) καταλήξεις, **-θῶ, -θῆς, -θῆ** κτλ. (βλ. § 196, ὑποσ.).

Σημείωσις. Καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἡ κατάληξις **-θῆναι** προῆλθε διὰ συναίρεσως ἐκ τοῦ **-θῆναι** (λυ-θη-έναι) **λυ-θῆναι**.

§ 208. Ἡ εὐκτικὴ ἔχει ἐγκλιτικὰ φωνήεντα **ιη** ἢ ἀπλοῦν **ι**, τὰ ὁποῖα προστίθενται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων μετὰ τὸ θεματικὸν φωνῆεν (ὅπου ὑπάρχει τοιοῦτον φωνῆεν). Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν **ι** συναιρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ θέματος: **λυ-θε-ῖ-μεν, λυ-θε-ῖ-μεν, λύ-ο-ι-μεν, λύ-σα-ι-μεν, λύσ-α-ι-ντο**.

ς') Ὁ δυνικός ἀριθμὸς τῶν ῥημάτων

§ 209. Τοῦ δυνικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ῥημάτων ἐν γένει ἰδιαίτεροι καταλήξεις ὑπάρχουν μόνον διὰ τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον, εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς :

I. Τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

α') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -**τον**, -**τον** : **λύ-ε-τον**, **λύ-ε-τον** — **λύσ-ε-τον**, **λύσ-ε-τον** — **λελύκ-α-τον**, **λελύκ-α-τον**· **λύ-η-τον**, **λύ-η-τον** — **λύσ-η-τον**, **λύσ-η-τον** — (**λελύκ-η-τον**, **λελύκ-η-τον**)·

β') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) -**τον**, -**την** : **ἐλύ-ε-τον**, **ἐλυ-έ-την** — **ἐλύσ-α-τον**, **ἐλυσ-ά-την** — **ἐλελύκ-ε-τον**, **ἐλελυκ-έ-την**· **λύ-οι-τον**, **λυ-οί-την** — **λύσ-οι-τον**, **λυσ-οί-την** — **λύσ-αι-τον**, **λυσ-αί-την** — (**λελύκ-οι-τον**, **λελυκ-οί-την**)·

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -**τον**, -**των** : **λύ-ε-τον**, **λυ-έ-των** — **λύσ-α-τον**, **λυσ-ά-των** — (**λελύκ-ε-τον**, **λελυκ-έ-των**)·

II. Τῆς μέσης φωνῆς (ἔξαιρέσει τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου)

α') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -**σθον**, -**σθον** : **λύ-ε-σθον**, **λύ-ε-σθον** — **λύσ-ε-σθον**, **λύσ-ε-σθον** — **λυθήσ-ε-σθον**, **λυθήσ-ε-σθον** — **λέλυ-σθον**, **λέλυ-σθον** — **λελύσ-ε-σθον**, **λελύσ-ε-σθον** — **λύ-η-σθον**, **λύ-η-σθον** — **λύσ-η-σθον**, **λύσ-η-σθον**·

β') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) -**σθον**, -**σθην** : **ἐλύ-ε-σθον**, **ἐλυ-έ-σθην** — **ἐλύσ-α-σθον**, **ἐλυσ-ά-σθην** — **ἐλέλυ-σθον**, **ἐλελύ-σθην**· **λύ-οι-σθον**, **λυ-οί-σθην** — **λύσ-οι-σθον**, **λυσ-οί-σθην** — **λύσ-αι-σθον**, **λυσ-αί-σθην** — **λυθήσ-οι-σθον**, **λυθησ-οί-σθην**·

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -**σθον**, -**σθων** : **λύ-ε-σθον**, **λυ-έ-σθων** — **λύσ-α-σθον**, **λυσ-ά-σθων** — **λέλυ-σθον**, **λελύ-σθων**·

Σημείωσις. Τοῦ δυνικοῦ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἐν γένει καταλήξεις εἶναι αἱ τοῦ δυνικοῦ τῶν ἀντιστοίχων ἐγκλίσεων τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) : **ἐλύθη-τον**, **ἐλυθή-την** — **λυθή-τον**, **λυθή-τον** — **λυθειή-τον** ἢ **λυθεῖ-τον**, **λυθειή-την** ἢ **λυθεῖ-την** — **λύθη-τον**, **λυθή-των**·

ζ') Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων

α') Ἐνεστῶς καὶ παρατατικὸς

§ 210. Τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς ἄγ-ω, ἄδ-ω, ἀλείφ-ω, ἀμείβ-ω, ἄρχ-ω, βλέπ-ω, γράφ-ω, διώκ-ω, ἔχ-ω, πειθ-ω, τρέπ-ω, φεύγ-ω, ψεύδ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἤτοι

1) τὰ **χειλικόληκτα** ἀφωνόληκτα ῥήματα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν των θέμα τὸ πρόσφυμα **τ** καὶ οὕτω λήγουν εἰς **-πτω** : (θ. κοπ-) κόπ-τ-ω, (θ. βλάβ-) βλάβ-τ-ω) βλάπτω, (θ. κρυφ-) κρύφ-τ-ω) κρύπτω (βλ. § 37, 1).

2) τὰ **οὐρανικόληκτα** καὶ τὰ **ὀδοντικόληκτα** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν των θέμα τὸ πρόσφυμα **ι** (§ 1, σημ.) καὶ οὕτω

α') τὰ οὐρανικόληκτα καὶ ἐκ τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτηριστῆρα **θ** ἢ **τ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστώτα εἰς **-ττω** ἢ **-σσω**. Π. χ.

(θ. φυλακ-, φυλάκ-ιω) φυλάττω ἢ φυλάσσω

(θ. ἀλλαγ-, ἀλλάγ-ιω) ἀλλάττω ἢ ἀλλάσσω

(θ. ταραχ-, τaráχ-ιω) ταραττω ἢ ταρασσω

(θ. ἀρμोट-, ἀρμότ-ιω) ἀρμόττω ἢ ἀρμόσσω

(θ. πυρετ-, πυρέτ-ιω) πυρέττω ἢ πυρέσσω (βλ. § 36,4,γ').

β') τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτηριστῆρα **δ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστώτα εἰς **-ζω**. Π. χ.

(θ. ἐλπιδ-, ἐλπιδ-ιω) ἐλπίζω

(θ. ὀδ-, ὀδ-ιω) ὀζω

(θ. παιδ-, παιδ-ιω) παίζω

Σημείωσις. Ἐνεστώτα εἰς **-ζω**, σχηματίζουν, καὶ μερικὰ ῥήματα οὐρανικόληκτα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν συνήθως ἤχον. Π.χ.

(θ. οἰμωγ-, οἰμώγ-ιω) οἰμώζω

(θ. στεναγ-, στενάγ-ιω) στενάζω

(θ. ἀλαλαγ-, ἀλαλάγ-ιω) ἀλαλάζω

(θ. κραγ-, κράγ-ιω) κράζω

(θ. ὀλολυγ-, ὀλολύγ-ιω) ὀλολύζω.

β') Οι άλλοι χρόνοι

§ 211. Τῶν ὀδοντικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-σω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-σομαι**, ὁ ἀόριστος **α'** ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-σα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-σάμην**, ὅπως καὶ τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων : (θ. πειθ-) **πεί-σω** (ἐκ τοῦ πείθ-σω), **πεί-σομαι** (ἐκ τοῦ πείθ-σομαι) — (θ. σπενδ-) **σπεί-σω** (ἐκ τοῦ σπένδ-σω), **σπεί-σομαι** (ἐκ τοῦ σπένδ-σομαι) — (θ. γυμναδ-) **ἐγύμνα-σα** (ἐκ τοῦ ἐγύμναδ-σα), **ἐγύμνα-σάμην** (ἐκ τοῦ ἐγύμναδ-σάμην) (βλ. § 198 κ. ἐ.).

Ἄλλὰ τὰ ὑπερδισύλλαβα ὀδοντικόληκτα εἰς **-ίζω**, ὅσα ἔχουν χαρακτηριστῆρα **δ**, σχηματίζουν τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστῆρα **σ** εἰς **-ιῶ**, **-ιοῦμαι** (κατὰ τὰ εἰς **-έω** συνηρημένα ῥήματα). Οὕτω **κτίζω** — **κτίσω**, **σχίζω** — **σχίσω**, ἀλλὰ **κομίζω** (θ. κομιδ-), **κομιῶ** (**κομιεῖς**, **κομιεῖ**), **κομιοῦμαι** (**κομιεῖ**, **κομιεῖται**).

Σημείωσις. Μέλλοντα ἄσιγμον συνηρημένον κατὰ τὰ εἰς **-άω** συνηρημένα ῥήματα ἔχει καὶ τὸ ῥῆμα **βιβάζω** : **βιβῶ**, **βιβᾶς**, **βιβᾶ** κτλ.

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακειμένος λήγει εἰς **-κα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-κειν** : (θ. κομιδ-), **κεκόμι-κα**, **ἐκεκομί-κειν** (βλ. § 200).

3) ὁ παθητικὸς μέλλων **α'** λήγει εἰς **-σθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος **α'** εἰς **-σθην** : (θ. ψευδ-) **ψευσθήσομαι** (ἐκ τοῦ ψευδ-σθήσομαι), **ἐψεύσθην** (ἐκ τοῦ ἐψεύδ-σθην) — (θ. ἀρμोट-) **ἠρμόσθην** (ἐκ τοῦ ἠρμότ-θην) (βλ. § 37, 4).

4) ὁ μέσος παρακειμένος λήγει εἰς **-σομαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-σμήν** : (θ. πειθ-) **πέπεισομαι** (ἐκ τοῦ πέπειθ-μαι), **ἐπεπείσμήν** (ἐκ τοῦ ἐπεπείθ-μήν) — (θ. κομιδ-) **κεκόμισσομαι** (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-μαι), **ἐκεκομίσθην** (ἐκ τοῦ ἐκεκομίδ-μήν).

§ 212. Τῶν οὐρανικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ξω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξομαι**, ὁ ἀόριστος **α'** ὁ ἐνεργητικὸς εἰς **-ξα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξάμην** : (θ. φυλακ-) **φυλάξω**, **ἐφύλαξα** (ἐκ τοῦ φυλάκ-σω, ἐφύλακ-σα) — (θ. ταγ-) **τάξομαι**, **ἐταξάμην** (ἐκ τοῦ τάγ-σομαι, ἐταγ-σάμην) (βλ. § 36, 1).

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακειμένος λήγει εἰς **-χα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-χειν** (ἦτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ οὐρανικὸς χαρακτηριστῆρ

τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἔαν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ) : (θ. κηρυκ-) *κεκήρυχα, ἐκεκηρύχην* — (θ. ταγ-) *τέταχα, ἐτετάχην*·

3) ὁ παθητικὸς μέλλων ἀ' λήγει εἰς **-χθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἀ' εἰς **-χθην** : (θ. πλεκ-) *πλεχθήσομαι, ἐπλέχθην* (ἐκ τοῦ πλεκ-θήσομαι) — (θ. ἀγ-) *ἀχθήσομαι, ἤχθην* (ἐκ τοῦ ἀγ-θήσομαι κτλ.) (βλ. § 37, 1)·

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-γμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-γμην** : (θ. πλεκ-) *πέπλεγμαι, ἐπεπλέγμην* (ἐκ τοῦ πέπλεκ-μαι, ἐπεπλέκ-μην) — (θ. ταραχ-) *τετάραγμαι, ἐτεταράγμην* (ἐκ τοῦ τετάραχ-μαι, ἐτεταράχ-μην) (βλ. § 37, 2)·

§ 213. Τῶν χειλικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ψω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψομαι**, ὁ ἀόριστος ἀ' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ψα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψάμην** : (θ. κοπ-) *κόψω, ἔκοφα* (ἐκ τοῦ κόπ-σω, ἔκοπ-σα) — (θ. τριβ-) *τροίψομαι, ἐτριψάμην* (ἐκ τοῦ τρίβ-σομαι, ἐτριβ-σάμην) — (θ. γραφ-) *γράψομαι, ἐγραψάμην* (ἐκ τοῦ γράφ-σομαι, ἐγραφ-σάμην) (βλ. § 36, 2)·

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-φα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-φειν** (ἦτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ χειλικὸς χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἔαν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ) : (θ. κοπ-) *κέκοφα, ἐκεκόφην* — (θ. τριβ-) *τέτριφα, ἐτετρίφην* (βλ. § 212, 2)·

3) ὁ παθητικὸς μέλλων ἀ' λήγει εἰς **-φθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἀ' λήγει εἰς **-φθην** : (θ. πεμπ-) *πεμφθήσομαι, ἐπέμφθην* (ἐκ τοῦ πεμπ-θήσομαι, ἐπέμπ-θην) — (θ. καλυβ-) *καλυφθήσομαι, ἐκαλύφθην* (ἐκ τοῦ καλυβ-θήσομαι, ἐκαλύβ-θην) (βλ. § 37, 1)·

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-μμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-μμην** : (θ. κοπ-) *κέκομμαι, ἐκεκόμμην* (ἐκ τοῦ κέκοπ-μαι κτλ.) — (θ. τριβ-) *τέτριμμαι, ἐτετρίμμην* (ἐκ τοῦ τέτριβ-μαι κτλ.) — (θ. γραφ-) *γέγραμμαι, ἐγεγράμμην* (ἐκ τοῦ γέγραφ-μαι κτλ.) (βλ. § 37, 3)·

§ 214. Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων

1) ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ χαρακτήρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος **ε**, ἀντὶ τοῦ **ε** τούτου εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἔχουν **ο** : *κλέπτω, (θ. κλέπ-) κέκλοφα, ἐκεκλόφην* — *τρέπω (θ. τρεπ-), τέτροφα, ἐτετρόφην* — *φέρω (θ. ἐνεκ-) ἐνήροχα, ἐνηρόχην* (βλ. § 190)·

2) τὰ ῥήματα **στρέφω**, **τρέπω** καὶ **τρέφω** εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντελικὸν ἀντὶ τοῦ εἰ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν **α** (βραχύ): (θ. στρεφ-) ἔστραμμαι, ἐστράμμην — (θ. τρεπ-) τέτραμμαι, ἐτετράμμην — (θ. θρεφ-) τέθραμμαι, ἐτεθράμμην.

§ 215. Παράδειγμα κλίσεως

μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων

Ὅριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
ἔψευσ-μαι ἔψευ-σαι ἔψευσ-ται ἔψεύσ-μεθα ἔψευ-σθε ἔψευσμένοι εἰσὶ	ἔψεύσ-μην ἔψευ-σο ἔψευσ-το ἔψεύσ-μεθα ἔψευ-σθε ἔψευσμένοι ἦσαν	— ἔψευ-σο ἔψεύ-σθω — ἔψευ-σθε ἔψεύ-σθων	ἔψευ-σθαι ἔψευσ-μένος ἔψευσ-μένη ἔψευσ-μένον
πέπραγ-μαι πέπραξαι πέπρακ-ται πεπράγ-μεθα πέπραχ-θε πεπραγμένοι εἰσὶ	ἐπεπράγ-μην ἐπέπραξο ἐπέπρακ-το ἐπεπράγ-μεθα ἐπέπραχ-θε πεπραγμένοι ἦσαν	— πέπραξο πεπράχ-θω — πέπραχ-θε πεπράχ-θων	πεπράχ-θαι πεπραγ-μένος πεπραγ-μένη πεπραγ-μένον
γέγραμ-μαι γέγραψαι γέγραπ-ται γεγράμ-μεθα γέγραφ-θε γεγραμμένοι εἰσὶ	ἐγεγράμ-μην ἐγέγραψο ἐγέγραπ-το ἐγεγράμ-μεθα ἐγέγραφ-θε γεγραμμένοι ἦσαν	— γέγραψο γεγράφ-θω — γέγραφ-θε γεγράφ-θων	γεγράφ-θαι γεγραμ-μένος γεγραμ-μένη γεγραμ-μένον

(Βλ. § 37 καὶ § 33, 5)

Σημείωσις. Συμφωνολήκτων ῥημάτων ἐν γένει μονολεκτικοὶ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικῶν εἶναι σπανιώτατοι, ὡς *τετάχεται* (= τεταγμένοι εἰσὶ), *γεγράφαται* (= γεγραμμένοι εἰσὶ), *ἐφθάρηται* (ἐφθαρμένοι εἰσὶ), *ἐτετάχτο* (= τεταγμένοι ἦσαν).

η') Σχηματισμός τῶν χρόνων
τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων

α') Ἐνεστῶς καὶ παρατατικὸς

§ 216. Καὶ τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων πολὺ ὀλίγα σχηματίζουσι τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τοῦ ῥηματικῶν θέματος ἀμετάβλητον, ὡς δέξ-ω, μέν-ω, νέμ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ ἐνρινολήκτα καὶ ὑγρολήκτα ῥήματα σχηματίζουσι τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τοῦ ῥηματικῶν θέματος μετεσχηματισμένον, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προσετέθη τὸ πρόσφυμα *j*. Οὕτω

1) τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουσι χαρακτηριστὴρα **λ**, τὸ ἐνεστατικὸν θέμα ἔχει διπλασιασμένον τὸ **λ**:

(θ. βαλ-, βάλ-*j*-ω) *βάλλω*

(θ. ἀγγέλ-, ἀγγέλ-*j*-ω) *ἀγγέλλω* (βλ. § 36, 4, α')

2) τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουσι χαρακτηριστὴρα **ν** ἢ **ρ**, τὸ θέμα τὸ ὁποῖον ἀρχῆθεν ἔληγεν εἰς **-αν**, **-αρ**, **-εν**, **-ερ**, **-ῖν**, **-ῖρ**, **ῖν**, **-ῦρ**, μετεσχηματίσθη εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ λήγει εἰς **-αίν**, **-αίρ**, **-εῖν**, **-εῖρ**, **-ῖν**, **-ῖρ**, **-ῦν**, **-ῦρ**:

(θ. ὑφάν-, ὑφάν-*j*-ω) *ὑφαίνω*

(θ. καθάρ-, καθάρ-*j*-ω) *καθαίρω*

(θ. κτεν-, κτέν-*j*-ω) *κτείνω*

(θ. σπερ-, σπέρ-*j*-ω) *σπείρω*

(θ. κρῖν-, κρῖν-*j*-ω) *κρῖνω*

(θ. οἰκτίρ-, οἰκτίρ-*j*-ω) *οἰκτῖρω*

(θ. πλῦν-, πλῦν-*j*-ω) *πλῦνω*

(θ. σῦρ-, σῦρ-*j*-ω) *σῦρω* (βλ. § 35 καὶ 36, 4, β')

Σημείωσις. Τὸ ῥῆμα *ὀφείλω* προήλθεν ἐκ παλαιότερου τύπου *ὀφρέλλω*, ὁ ὁποῖος πάλιν προήλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου *ὀφρέλνω* (βλ. § 36, 3).

β') Οἱ ἄλλοι χρόνοι

§ 217. Τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων

1) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος μέλλων σχηματίζεται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστὴρα **σ** (συνηρημένος) εἰς **-ῶ**, **-οῦμαι** (ἤτοι κατὰ τὰ εἰς **-έω** συνηρημένα ῥήματα):

νέμω	(θ. νεμ- νεμέω)	νεμῶ	(νεμέομαι)	νεμουμαι
μένω	(θ. μεν- μενέω)	μενῶ		
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ- ἀγγελέω)	ἀγγεῶ		
καθαίρω	(θ. καθαρ- καθάρεω)	καθαρῶ		
κτείνω	(θ. κτεν- κτενέω)	κτενῶ		

2) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος ἀόριστος ἀ' σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ εἰς **-α**, **-άμην**, μὲ ἐκτεταμένον τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος βραχὺ φωνῆεν, ἤτοι μὲ ἕκτασιν τοῦ ᾠ εἰς **η** (ἢ κατόπιν ἐ **η** ἢ **ρ** εἰς **ᾠ**), τοῦ **ε** εἰς **ει**, τοῦ **ἰ** ἢ **ῶ** εἰς **ἰ** ἢ **ῶ** :

ὕφαινω	(θ. ὕφᾱν-)	ὔφην-α	ὕφην-άμην
λεαίνω	(θ. λεᾱν-)	ἐλέᾱν-α	(λεᾱναι)
μιαίνω	(θ. μιᾱν-)	ἐμίᾱ-να	(μιᾱναι)
μαραίνω	(θ. μαρᾱν-)	ἐμάρᾱν-α	(μαρᾱναι)
καθαίρω	(θ. καθᾱρ-)	ἐκάθῃρ-α	ἐκαθῃρ-άμην
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἤγγελ-α	ἤγγελ-άμην
νέμω	(θ. νέμ-)	ἔνειμ-α	ἔνειμ-άμην
μένω	(θ. μεν-)	ἔμειν-α	
κρίνω	(θ. κρῖν-)	ἔκρῖν-α	(κρῖναι)
ἀμύνω	(θ. ἀμῦν-)	ἤμῦν-α	(ἀμῦναι)

Σ η μ ε ἰ ο σ ι ς 1. Οἱ τύποι ο�ὗτοι προῆλθον ἐκ παλαιότερων ὕφραν-σα, ὕφραννα—ἐκάθαρ-σα, ἐκάθαρρα — ἤγγελ-σα, ἤγγελλα — ἔκριν-σα, ἔκριννα κτλ. (βλ. § 36, 3).

Σ η μ ε ἰ ο σ ι ς 2. Ἔχουν **ᾠ** ἀντὶ **η** εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον ἀόριστον ἀ' προσέτι τὰ ῥήματα **αἴρω**, **ἄλλομαι**, **κερδαίνω** καὶ **κοιλαίνω**, ἂν καὶ τοῦ **α** δὲν προσηγῆται εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (**ἄρ-**, **ἄλ-**, **κερδαίν-**, **κοιλαν-**) ἐ **η** ἢ **ρ** : ἦρα (ὑποτ. ᾠρω, εὐκτ. ᾠρα-ιμι, προστ. ἄρον, ἀρpf. ἄραι κτλ.), ἠλάμην (ὑποτ. ᾠλωμαι, εὐκτ. ᾠλαίμην κτλ.), ἐκέρδᾱνα (ἀρpf. κερδᾱναι κτλ.), ἐκοίλᾱνα (ἀρpf. κοιλᾱναι).

Εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν **η** ἀντὶ **ᾠ** οἱ ἀόριστοι ἦρα καὶ ἠλάμην ἔνεκα τῆς αὐξήσεως (βλ. § 185, 2, Σημ. ἀ').

3) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος σχηματίζεται εἰς **-κα** καὶ ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς **-κειν** (§ 200) :

φαίνω	(θ. φαν-)	πέφαγ-κα	(§ 37, 6, ἀ')
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἤγγελ-κα	ἤγγέλ-κειν

4) ὁ παθητικὸς μέλλων α' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' σχηματίζονται κανονικῶς εἰς **-θήσομαι, -θην**: **μιαίνομαι** (θ. μιαν-), **μιαν-θήσομαι, ἐμιάν-θην** — **ἀγγέλλομαι** (θ. ἀγγελ-), **ἀγγελ-θήσομαι, ἡγγέλ-θην**.

5) ὁ μέσος παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

α') τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων σχηματίζονται κανονικῶς εἰς **-μαι, -μην**: **ἀγγέλλομαι** (θ. ἀγγελ-), **ἡγγελ-μαι, ἡγγέλ-μην** — **αἴρομαι** (θ. ἀρ-), **ἦρ-μαι, ἦρ-μην**.

β') τῶν ἐνρινολήκτων μὲ χαρακτῆρα **ν** σχηματίζονται ἄλλων μὲν (κανονικῶς) εἰς **-μμαι, -μμην**, ἄλλων δὲ εἰς **-σμαι, -σμην**: **ὄξυνομαι** (θ. ὄξυν-), **ὠξυμμαι, ὠξύμμην** — **φαίνομαι** (θ. φαν-), **πέφασμαι, ἐπεφάσμην** (βλ. § 37, 6, γ').

§ 218. Παράδειγμα ένεργητικού και μέσου μέλλοντος και μέσου παρακειμένου και ύπερσυντελικού ένρινολήκτων και ύγρολήκτων ρημάτων (βλ. § 37, 6, γ')

Όριστική	Εύκτική	Άπαρέμφρατον Μετοχή	
νεμ-ῶ νεμ-εῖς νεμ-εῖ νεμ-οὔμεν νεμ-εῖτε νεμ-οὔσι	νεμ-οῖμι ἢ νεμ-οίην νεμ-οῖς ἢ νεμ-οίης νεμ-οῖ ἢ νεμ-οίη νεμ-οῖμεν νεμ-οῖτε νεμ-οῖεν	νε-μεῖν	
		νεμ-ῶν (νεμ-οὔντος) νεμ-οὔσα (νεμ-ούσης) νεμ-οὔν (νεμ-οὔντος)	
νεμ-οὔμαι νεμ-εῖ (ἢ -ῆ) νεμ-εῖται νεμ-οὔμεθα νεμ-εῖσθε νεμ-οὔνται	νεμ-οίμην νεμ-οῖο νεμ-οῖτο νεμ-οίμεθα νεμ-οῖσθε νεμ-οῖντο	νεμ-εῖσθαι	
		νεμ-οὔμενος νεμ-οὔμένη νεμ-οὔμενον	
ἡγγελ-μαι ἡγγελ-σαι ἡγγελ-ται ἡγγέλ-μεθα ἡγγελ-θε ἡγγελ-μένοι εἰσὶ	ἡγγέλ-μην ἡγγελ-σο ἡγγελ-το ἡγγέλ-μεθα ἡγγελ-θε ἡγγελ-μένοι ἦσαν	— ἡγγελ-σο ἡγγέλ-θω — ἡγγελ-θε ἡγγέλ-θων	ἡγγέλ-θαι ἡγγελ-μένος ἡγγελ-μένη ἡγγελ-μένον
ὠξυμ-μαι ὠξυν-σαι ὠξυν-ται ὠξύμ-μεθα ὠξυν-θε ὠξυμ-μένοι εἰσὶ	ὠξύμ-μην ὠξυν-σο ὠξυν-το ὠξύμ-μεθα ὠξυν-θε ὠξυμ-μένοι ἦσαν	— ὠξυν-σο ὠξύν-θω — ὠξυν-θε ὠξύν-θων	ὠξύν-θαι ὠξυμ-μένος ὠξυμ-μένη ὠξυμ-μένον
πέφασ-μαι πέφαν-σαι πέφαν-ται πεφάσ-μεθα πέφαν-θε πεφασ-μένοι εἰσὶ	ἐπεφάσ-μην ἐπέφαν-σο ἐπέφαν-το ἐπεφάσ-μεθα ἐπέφαν-θε πεφασ-μένοι ἦσαν	— πέφαν-σο πεφάν-θω — πέφαν-θε πεφάν-θων	πεφάν-θαι πεφασ-μένος πεφασ-μένη πεφασ-μένον

§ 219. Τὰ ἐνρινόληκτα ῥήματα κλίνω, κρίνω, πλύνω καὶ τείνω τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον ἀ' τοὺς σχηματίζουσι ἀπὸ τοῦ ῥηματικῶν θέμα μετ' ἀποβολὴν τοῦ χαρακτῆρος **ν** :

(θ. κλιν-)	κέ-κλι-κα	ἐκεκλί-κειν	κλι-θήσομαι	ἐκλί-θην
(θ. κριν-)	κέ-κρι-κα	ἐκεκρί-κειν	κρι-θήσομαι	ἐκρί-θην
(θ. πλυν-)	πέ-πλυ-κα	ἐπεπλύ-κειν	πλυ-θήσομαι	ἐπλύ-θην
(θ. τευ-,τα-)	τέ-τα-κα	ἐτετά-κειν	τα-θήσομαι	ἐτά-θην

§ 220. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ῥήματα, ὅσα ἔχουσι θέμα μονοσύλλαβον μὲ φωνῆεν **ε**, εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον **α'**, εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον ἀ' ἢ β' ἀντὶ τοῦ φωνήεντος **ε** ἔχουσι **ᾱ** (πρβλ. § 214, 2) :

σπείρω (θ. σπερ-)	ἔ-σπαρ-κα, ἐσπάρ-κειν, ἔσπαρ-μαι, ἐσπάρ-μην, σπαρ-ήσομαι, ἐσπάρ-ην
στέλλω (θ. στελ-)	ἔ-σταλ-κα, ἐστάλ-κειν, ἔσταλ-μαι, ἐστάλ-μην, σταλ-ήσομαι, ἐστάλ-ην
τείνω (θ. τετ-,τα-)	τέ-τα-κα, ἐτετά-κειν, τέτα-μαι, ἐτετά-μην, τα-θήσομαι, ἐτά-θην
φθείρω (θ. φθερ-)	ἔ-φθαρ-κα, ἐφθάρ-κειν, ἐφθαρ-μαι, ἐφθάρ-μην, φθαρ-ήσομαι, ἐφθάρ-ην.

δ') Δεύτεροι χρόνοι τῶν ῥημάτων

§ 221. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος καὶ ὁ μέσος ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα **σ** καὶ μὲ θεματικὸν φωνῆεν οὐχὶ τὸ **α**, ἀλλὰ τὸ **ο** καὶ τὸ **ε** : ἔλαβ-ο-ν, ἐλαβ-ό-μην (βλ. § 199 καὶ § 201).

Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται ἐνεργητικὸς ἀόριστος δεύτερος ἢ μέσος ἀόριστος δεύτερος καὶ εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου παρατατικῶ (ἐλαβ-ο-ν, ἐλάβαν-ο-ν — ἐλαβ-ό-μην, ἐλάβαν-ό-μην), εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστώτος.

Π. χ. ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος β' τοῦ ῥ. **βάλλω** καὶ ὁ μέσος ἀόριστος β' τοῦ ρ. **γίγνομαι** κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ὅριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
ἔβαλ-ον ἔβαλ-ες ἔβαλ-ε ἔβάλ-ομεν ἔβάλ-ετε ἔβαλ-ον	βάλ-ω βάλ-ης βάλ-η βάλ-ομεν βάλ-ητε βάλ-ωσι	βάλ-οιμι βάλ-οις βάλ-οι βάλ-οιμεν βάλ-οιτε βάλ-οιεν	— βάλ-ε βάλ-έτω — βάλ-ετε βάλ-όντων	βαλ-εῖν βαλῶν βαλοῦσα βαλ-ὸν
ἔγεν-όμην ἔγέν-ου ἔγέν-ετο ἔγεν-όμεθα ἔγέν-εσθε ἔγέν-οντο	γέν-ωμαι γέν-ῃ γέν-ηται γεν-ώμεθα γέν-ησθε γέν-ωντι	γεν-οίμην γέν-οιο γέν-οιτο γεν-οίμεθα γέν-οισθε γέν-οιντο	— γεν-οῦ γεν-έσθω — γέν-εσθε γεν-έσθων	γεν-έσθαι γεν-όμενος γεν-ομένη γεν-όμενον

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή, εἴτε ἀπλᾶ εἴτε σύνθετα, τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης : λαβεῖν — παραλαβεῖν, λαβῶν (λαβόν) — παραλαβῶν (παραλαβόν.)

Πέντε δὲ ῥημάτων, ἦτοι τῶν ῥημάτων λέγω, ἔρχομαι, εὐρίσκω, ὄρω καὶ λαμβάνω προσέτι τὸ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἀορίστου β' ἀπλοῦν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης : εἰπέ, ἐλθέ, εὐρέ, ἰδέ, λαβέ. Ἄλλά : πρόσσειτε, ἄτελθε, ἔξενρε, ἐπίδε, παράλαβε.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Τοῦ μέσου ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον τονίζεται ἰτι τῆς παραληγούσης : (ἄγομαι — ἡγαγόμην) ἀγαγέσθαι, (γίγνομαι — ἐγενόμην) γενέσθαι.

Τὸ δὲ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β', ἐὰν μὲν εἶναι λαβούλλαβον, εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης : ἐλαβόμην — λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ· ἐγενόμην — γενοῦ, παραγενοῦ· ἐὰν δὲ εἶναι μονοσύλλαβον, συντιθέμενον μὲ δισύλλαβον πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον : ἔχομαι, ἐσχόμην — σχοῦ, παράσχο· ἔπομαι, ἐσπόμην — σποῦ, ἐπίσπου.

§ 222. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηῖρα κ ἢ χωρὶς δάσυνσιν τοῦ ψιλοῦ ἢ μέσου ἀφώνου χαρακτηῖρος τοῦ θέματος (πρβλ. § 200, § 212, 2 καὶ § 213, 2).

Ὁ τοιοῦτος ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγεται δεύτερος, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς ὁ α', ἀλλὰ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ συνήθως ἀντὶ τοῦ ε τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχει ο καὶ ἀντὶ τοῦ ᾠ ἔχει η (ἢ ᾠ κατόπιν ρ) :

κτείνω	(θ. κτεν-)	(ἀπ)έ-κτον-α	(ἀπ)εκτόν-ειν
τίκτω	(θ. τεκ-)	τέ-τοκ-α	έτετόκ-ειν
λείπω	(θ. λειπ-)	λέ-λοιπ-α	έλελοίπ-ειν
φαίνω	(θ. φᾶν-)	πέ-φην-α	έπεφήν-ειν
μαίνομαι.	(θ. μᾶν-)	μέ-μην-α	έμεμήν-ειν
πράττω	(θ. πρᾶγ-)	πέ-πρᾶγ-α	έπεπρᾶγ-ειν
κράζω	(θ. κρᾶγ-)	κέ-κρᾶγ-α	έκεκρᾶγ-ειν

§ 223. Ὁ παθητ. μέλλων καὶ ὁ παθητ. ἄοριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται μὲ πρόσφυμα **η** καὶ ὄχι **θη**, ἤτοι χωρὶς τὸ **θ**: κόπτομαι (θ. κοπ-) — κοπ-ή-σομαι, ἐκόπ-η-ν (πρβλ. νῦν: ἐγράφ-θη-κα ἢ ἐγράφ-τη-κα καὶ ἐγράφ-η-κα).

Ὁ τοιοῦτος παθητικὸς μέλλων καὶ παθητικὸς ἄοριστος λέγεται δεύτερος, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ α΄.

Π. χ. ὁ παθητικὸς μέλλων β΄ καὶ ὁ παθητικὸς ἄοριστος β΄ τοῦ ῥ. γράφομαι κλίνονται ὡς ἐξῆς:

Ὅριστική	Ὑποτακτική	Εὐδικτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή.
γράφ-ή-σομαι γράφ-ή-σει γράφ-ή-σεται γράφ-η-σόμεθα γράφ-ή-σεσθε γράφ-ή-σονται		γράφ-η-σοίμην γράφ-ή-σοιο γράφ-ή-σοιτο γράφ-η-σοίμεθα γράφ-ή-σοισθε γράφ-ή-σοιντο		γράφ-ή-σεσθαι γράφ-η-σόμενος γράφ-η-σομένη γράφ-η-σόμενον
ἐγράφ-η-ν ἐγράφ-η-ς ἐγράφ-η ἐγράφ-η-μεν ἐγράφ-η-τε ἐγράφ-η-σαν	γράφ-ῶ γράφ-ῆς γράφ-ῆ γράφ-ῶμεν γράφ-ῆτε γράφ-ῶσι	γράφ-εἶην γράφ-εἶης γράφ-εἶη γράφ-εἶμεν γράφ-εἶητε γράφ-εἶησαν*	— γράφ-η-θι γράφ-η-τω — γράφ-ητε γράφ-έ-ντων	γράφ-ῆ-ναι γράφ-εἰς γράφ-εἶσα γράφ-έν

Σημείωσις. Ὁ παθητικὸς ἄοριστος β΄ εἰς τὸ β΄ ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει (τὴν ἀρχικὴν) κατάληξιν **-θι**: ἀλλάγη-θι, φάνη-θι (βλ. § 196, ὑποσ. 4).

* ἢ γρασ-εἶμεν, γραφ-εἶτε, γραφ-εἶεν.

§ 224. 1) Τὰ ῥήματα (**ἐκ**)πλήττομαι ἢ (**κατα**)πλήττομαι, **σῆγομαι** καὶ **τήκομαι** εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ **η** τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν **ᾶ** : (θ. πληγ-) ἐκ-πλάγ-ήσομαι, κατα-πλάγ-ήσομαι, ἐξ-επλάγ-ην, κατ-επλάγ-ην — (θ. σηπ-) σᾶπ-ήσομαι, ἐσᾶπ-ην — (θ. τηκ-) τᾶκ-ήσομαι, ἐτᾶκ-ην.

2) τὰ ῥήματα **κλέπτω**, **πλέκω**, καὶ **τρέπω** εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' καὶ τὰ ῥήματα **στρέφω** καὶ **τρέφω** εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα β' καὶ εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ **ε** τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν **ᾶ** : (θ. κλεπ-) ἐ-κλά-πην, (θ. πλεκ-) ἐ-πλάκ-ην, (θ. τρεπ-) ἐ-τράπ-ην, (θ. στρεφ-) στραφ-ήσομαι, ἐ-στράφ-ην, (θ. τρεφ-) τραφ-ήσομαι, ἐ-τράφ-ην (πρβλ. § 214, 2).

§ 225. Σπανίως ὁ αὐτὸς χρόνος ἐνὸς ῥήματος σχηματίζεται καὶ ὡς α' καὶ ὡς β' ⁽¹⁾, ὡς (διαφθείρω) **διέφθαρκα** καὶ **διέφθορα**, (ἀλλάττομαι) **ἠλλάχθην** καὶ **ἠλλάγην**, (βλάπτομαι) **ἐβλάφθην** καὶ **ἐβλάβην**. Συνήθως δὲ τότε ὁ εἰς τύπος ἔχει διάφορον σημασίαν τοῦ ἐτέρου· π.χ. : **πέπεικα** (= ἔχω πείσει), **πέποιθα** (= εἶμαι πεπεισμένος) **πέφαγκα** (= ἔχω φανερώσει), **πέφηνα** (= ἔχω φανερωθῆ) **ἐτρεψάμην** (τινά = ἔτρεψά τινα εἰς φυγὴν), **ἐτραπόμην** (= διηυθύνθην) **ἐφάνθην** (= ἀπεδείχθην ὑπὸ ἄλλου), **ἐφάνην** (= ἐδείχθην ἐγώ).

ι') Περισπώμενα ἢ συνηρημένα ῥήματα

§ 226. Περισπώμενα ἢ συνηρημένα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν εἶναι τὰ φωνηεντόλητα ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτῆρα **α ἢ ε ἢ ο**. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, ἦτοι

1) τὴν τάξιν τῶν εἰς **-άω** : **τιμάω - τιμῶ** ⁽²⁾.

2) τὴν τάξιν τῶν εἰς **-έω** : **ποιέω - ποιῶ**.

3) τὴν τάξιν τῶν εἰς **-όω** : **δουλόω - δουλῶ**.

Κλίνονται δὲ ταῦτα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὰ ἐπόμενα παραδείγματα :

1. Μόνον τὸ **ῥ. τρέπω** ἔχει πάντας τοὺς ἀορίστους α' καὶ β' : **ἔτρεπα** — **ἔτραπον** (ποιητικός), **ἔτρεψάμην** — **ἐτραπόμην**, **ἐτρέφθην** — **ἐτράπην**.

2. Τὰ **ῥ. κᾶω** καὶ **κλαῶ**, τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἦσαν κᾶF-jw, κλάF-jw, ἔπειτα **καίF-ω**, **κλαίF-ω**, καὶ τέλος **καί-ω**, **κλαί-ω**, μένουσιν ἀσυναίρετα (πρβλ. § 33, 3 καὶ § 35).

§ 227. Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -άω (θ. τιμᾶ-)

		Ἑνεργητικόν		Μέσον καὶ Παθητικόν	
Ὅρισις	Ἑνεστώτος	(τιμάω) τιμῶ (τιμαίεις) τιμᾶς (τιμαίει) τιμᾶ (τιμάομεν) τιμῶμεν (τιμάετε) τιμᾶτε (τιμάουσι) τιμῶσι		(τιμάομαι) τιμῶμαι (τιμάη, -ει) τιμᾶ (τιμάεται) τιμᾶται (τιμάομεθα) τιμῶμεθα (τιμάεσθε) τιμᾶσθε (τιμάονται) τιμῶνται	
	Παρατατικού	(ἐτίμαον) ἐτίμων (ἐτίμαες) ἐτίμας (ἐτίμαε) ἐτίμα (ἐτιμάομεν) ἐτιμῶμεν (ἐτιμάετε) ἐτιμᾶτε (ἐτίμαον) ἐτίμων		(ἐτιμάομην) ἐτιμῶμην (ἐτιμάου) ἐτιμῶ (ἐτιμάετο) ἐτιμᾶτο (ἐτιμάομεθα) ἐτιμῶμεθα (ἐτιμάεσθε) ἐτιμᾶσθε (ἐτιμάοντο) ἐτιμῶντο	
	Ἑυποτακτική	(τιμάω) τιμῶ (τιμάης) τιμᾶς (τιμάη) τιμᾶ (τιμάωμεν) τιμῶμεν (τιμάητε) τιμᾶτε (τιμάουσι) τιμῶσι		(τιμάωμαι) τιμῶμαι (τιμάη) τιμᾶ (τιμάηται) τιμᾶται (τιμάωμεθα) τιμῶμεθα (τιμάησθε) τιμᾶσθε (τιμάωνται) τιμῶνται	
	Ἑὐχτική	(τιμάοιμι) τιμῶμι ἤ τιμῶν (τιμάοις) τιμῶς ἢ τιμῶης (τιμάοι) τιμῶ ἢ τιμῶη (τιμάοιμεν) τιμῶμεν (τιμάοιτε) τιμῶτε (τιμάοιεν) τιμῶεν		(τιμαίομην) τιμῶμην (τιμαίοιο) τιμῶο (τιμαίοιτο) τιμῶτο (τιμαίοιμεθα) τιμῶμεθα (τιμαίοισθε) τιμῶσθε (τιμαίοντο) τιμῶντο	
	Προστακτική	(τίμαε) τίμα (τιμάετω) τιμάτω (τιμάετε) τιμᾶτε (τιμάοντων) τιμώντων		(τιμάου) τιμῶ (τιμάεσθω) τιμάσθω (τιμάεσθε) τιμᾶσθε (τιμάεσθων) τιμάσθων	
	Ἀπαρ.	(τιμαίειν) τιμᾶν		(τιμάεσθαι) τιμᾶσθαι	
	Μετοχή	(τιμάων) τιμῶν (τιμάουσα) τιμῶσα (τιμάον) τιμών		(τιμαόμενος) τιμώμενος (τιμαομένη) τιμωμένη (τιμαόμενον) τιμώμενον	

§ 228. Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -έω (θ. ποιε-)

		Ἐνεργητικὸν	Μέσον καὶ Παθητικὸν
Ὅρισιτικὴ	Ἐνεστώτος	(ποιέω) ποιῶ (ποιεῖς) ποιεῖς (ποιέει) ποιεῖ (ποιέομεν) ποιούμεν (ποιέετε) ποιεῖτε (ποιέουσι) ποιοῦσι	(ποιέομαι) ποιούμαι (ποιέη, -ει) ποιῆ ἢ ποιεῖ (ποιέεται) ποιεῖται (ποιέομεθα) ποιούμεθα (ποιέεσθε) ποιεῖσθε (ποιέονται) ποιοῦνται
	Παρατατικού	(ἐποίεον) ἐποίουν (ἐποίεις) ἐποίεις (ἐποίεε) ἐποίει (ἐποιέομεν) ἐποιούμεν (ἐποιέετε) ἐποιεῖτε (ἐποίεον) ἐποίουν	(ἐποιέομην) ἐποιούμην (ἐποιέου) ἐποιού (ἐποιέετο) ἐποιεῖτο (ἐποιέομεθα) ἐποιούμεθα (ἐποιέεσθε) ἐποιεῖσθε (ἐποιέοντο) ἐποιούντο
	Ἐπιθετικὴ	(ποιέω) ποιῶ (ποιέης) ποιῆς (ποιέη) ποιῆ (ποιέωμεν) ποιῶμεν (ποιέητε) ποιῆτε (ποιέωσι) ποιῶσι	(ποιέωμαι) ποιῶμαι (ποιέη) ποιῆ (ποιέηται) ποιῆται (ποιεώμεθα) ποιῶμεθα (ποιέησθε) ποιῆσθε (ποιέωνται) ποιῶνται
	Εὐκτική	(ποιέοιμι) ποιοῖμι ἢ ποιήην (ποιέοις) ποιοῖς ἢ ποιήης (ποιέοι) ποιοῖ ἢ ποιήη (ποιέοιμεν) ποιοῖμεν (ποιέοιτε) ποιοῖτε (ποιέοιεν) ποιοῖεν	(ποιεοίμην) ποιοίμην (ποιέοιο) ποιοῖο (ποιέοιτο) ποιοῖτο (ποιεοίμεθα) ποιοίμεθα (ποιέοισθε) ποιοῖσθε (ποιέοιντο) ποιοῖντο
	Προστακτικὴ	(ποιέε) ποίει (ποιέετω) ποιείτω (ποιέετε) ποιεῖτε (ποιέόντων) ποιούντων	(ποιέου) ποιοῦ (ποιεέσθω) ποιείσθω (ποιέεσθε) ποιεῖσθε (ποιεέσθων) ποιείσθων
	Ἀπαρ.	(ποιέειν) ποιεῖν	(ποιέεσθαι) ποιεῖσθαι
	Μετοχή	(ποιέων) ποιῶν (ποιέουσα) ποιοῦσα (ποιέον) ποιοῦν	(ποιεόμενος) ποιούμενος (ποιεομένη) ποιουμένη (ποιεόμενον) ποιούμενον

§ 229. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εις -όω (θ. δουλο-)

		Ἐνεργητικόν	Μέσον καὶ Παθητικόν
Ὅρισις	Ἐνεστώτος	(δουλόω) δουλῶ (δουλόεις) δουλοῖς (δουλόει) δουλοῖ (δουλόομεν) δουλοῦμεν (δουλόετε) δουλοῦτε (δουλόουσι) δουλοῦσι	(δουλόομαι) δουλοῦμαι (δουλόῃ, ει) δουλοῖ (δουλόεται) δουλοῦται (δουλόομεθα) δουλούμεθα (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλόονται) δουλοῦνται
	Παρατατικού	(ἐδούλοον) ἐδούλουν (ἐδούλοες) ἐδούλους (ἐδούλοε) ἐδούλου (ἐδουλόομεν) ἐδουλοῦμεν (ἐδουλόετε) ἐδουλοῦτε (ἐδούλοον) ἐδούλουν	(ἐδουλόομην) ἐδουλούμην (ἐδουλόου) ἐδουλοῦ (ἐδουλόετο) ἐδουλοῦτο (ἐδουλόομεθα) ἐδουλούμεθα (ἐδουλόεσθε) ἐδουλοῦσθε (ἐδουλόοντο) ἐδουλοῦντο
	Ἵποτακτική	(δουλόω) δουλῶ (δουλόῃς) δουλοῖς (δουλόῃ) δουλοῖ (δουλόωμεν) δουλῶμεν (δουλόητε) δουλώτε (δουλόωσι) δουλώσι	(δουλόωμαι) δουλώμαι (δουλόῃ) δουλοῖ (δουλόηται) δουλώται (δουλόωμεθα) δουλώμεθα (δουλόησθε) δουλώσθε (δουλόωνται) δουλώνται
	Εὐκτική	(δουλόοιμι) δουλοῖμι ἤ -οίην (δουλόοις) δουλοῖς ἤ -οίης (δουλόοι) δουλοῖ ἤ -οίη (δουλόοιμεν) δουλοῖμεν (δουλόοιτε) δουλοῖτε (δουλόοιεν) δουλοῖεν	(δουλοοίμην) δουλοίμην (δουλοοιο) δουλοῖο (δουλοοίτο) δουλοῖτο (δουλοοίμεθα) δουλοίμεθα (δουλοοίσθε) δουλοίσθε (δουλόοιντο) δουλοῖντο
	Προσθηκτική	(δούλοε) δούλου (δουλόετω) δουλούτω (δουλόετε) δουλοῦτε (δουλόοντων) δουλούντων	(δουλόου) δουλοῦ (δουλόεσθω) δουλούσθω (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλόεσθων) δουλούσθων
	Ἄπαρ.	(δουλόειν) δουλοῦν	(δουλόεσθαι) δουλοῦσθαι
	Μεσοχή	(δουλόων) δουλώων (δουλόουσα) δουλοῦσα (δουλόον) δουλοῦν	(δουλόόμενος) δουλούμενος (δουλοομένη) δουλουμένη (δουλόόμενον) δουλούμενον

§ 230. Εἰς τὰ συνηρημένα ῥήματα γίνονται αἱ ἐξῆς συναϊρέσεις :

1) Εἰς τὰ εἰς **-άω**, **-ῶ** ῥήματα συναϊροῦνται

α') τὸ **α + ε** ἢ **α + η** εἰς **ᾱ** : (τίμαε) *τίμᾱ*, (τιμάητε) *τιμᾱ̄τε*

β') τὸ **α + ει** ἢ **α + η** εἰς **α** : (τιμάει) *τιμᾱ̄*, (τιμάη) *τιμᾱ̄*

γ') τὸ **α + ο** ἢ **α + ω** ἢ **α + ου** εἰς **ω** : (τιμάομεν) *τιμῶμεν*,
(τιμάωμεν) *τιμῶμεν*, (τιμάουσι) *τιμῶσι*

δ') τὸ **α + οι** εἰς **ω** : (τιμάοιμι) *τιμῶμι*.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ **α + ει** συναϊρεῖται εἰς **α** ἀπλοῦν (καὶ ὄχι εἰς **α**), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ **-ειν** προῆλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν **-εεν** καὶ δὲν περιεῖχεν ἐξ ἀρχῆς **ι** (βλ. § 201, Σημ.).

2) Εἰς τὰ εἰς **-έω**, **-ῶ** ῥήματα συναϊροῦνται

α') τὸ **ε + ε** εἰς **ει** : (ποίεε) *ποίει*, (ποίεετε) *ποιεῖτε*

β') τὸ **ε + ο** εἰς **ου** : (ποιέομεν) *ποιοῦμεν*

γ') τὸ **ε** μὲ μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον εἰς τὸ ἴδιον μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον (ἦτοι **ε + ω = ω**, **ε + η = η**, **ε + ει = ει** κτλ.) :
(ποιέω) *ποιῶ*, (ποιέητε) *ποιῆτε*, (ποιέεις) *ποιεῖς*, (ποιέουσι) *ποιοῦσι* κτλ.

3) Εἰς τὰ εἰς **-όω**, **-ῶ** ῥήματα συναϊροῦνται

α') τὸ **ο + ε** ἢ **ο + ο** ἢ **ο + ου** εἰς **ου** : (δηλόετε) *δηλοῦτε*, (δηλόομεν) *δηλοῦμεν*, (δηλόουσι) *δηλοῦσι*

β') τὸ **ο + η** ἢ **ο + ω** εἰς **ω** : (δηλόητε) *δηλῶτε*, (δηλόω) *δηλῶ*

γ') τὸ **ο + ει** ἢ **ο + η** ἢ **ο + οι** εἰς **οι** : (δηλόει) *δηλοῖ*, (δηλόη) *δηλοῖ*, (δηλόοιμι) *δηλοῖμι*.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ **ο + ει** συναϊρεῖται εἰς **ο** (καὶ ὄχι εἰς **οι**), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ **-ειν** προῆλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν **-εεν** καὶ δὲν περιεῖχον ἐξ ἀρχῆς **ι** (βλ. § 201, Σημ.).

§ 231. Τὰ ῥ. **ζῶ**, **πεινῶ**, **διψῶ** καὶ **χρῶμαι** ἔχουν θέμα μὲ χαρακτῆρα **η** (καὶ ὄχι **α**) καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα, ἂν καὶ ἐν γένει κλίνωνται κατὰ τὰ εἰς **-άω** συνηρημένα ῥήματα, ἐν τούτοις ἔχουν **η** (ἢ **η**), ὅπου τὰ εἰς **-άω** ἔχουν **ᾱ** (ἢ **α**).

(ζή-ω) *ζῶ*, *ζῆς*, *ζῆ*, *ζῶμεν*, *ζῆτε* κτλ.

(ἔζη-ον) *ἔζων*, *ἔζης*, *ἔζη*, *ἔζῶμεν*, *ἔζῆτε* κτλ.

ζῆ, *ζήτω* κτλ.

ζῆν — *ζῶν*, *ζῶσα*, *ζῶν*.

(πεινή-ω) *πεινῶ*, *πεινῆς*, *πεινῆ* *πεινῶμεν*, *πεινῆτε* κτλ.

(ἐπεινή-ον)	ἐπεινων, ἐπεινῆς, ἐπεινή, ἐπεινώμεν, ἐπεινήτε κτλ. πεινήν κτλ.
(διψή-ω)	διψῶ, διψῆς, διψῆ, διψῶμεν, διψήτε κτλ.
(ἐδήψη-ον)	ἐδίψων, ἐδίψης, ἐδίψη, ἐδιψῶμεν, ἐδιψήτε κτλ. διψῆν κτλ.
(χρώ-ομαι)	χρώμαι, χροῖ, χροῖται, χρώμεθα, χροῖσθε κτλ.
(ἐχρη-όμην)	ἐχρώμην, ἐχρῶ, ἐχροῖτο, ἐχρώμεθα, ἐχροῖσθε κτλ. χρῶ, χροῖσθω κτλ. χροῖσθαι — χρώμενος, χρομένη, χρώμενον.

Σημείωσις. Τοῦ ρ. **ζῶ** οἱ τύποι ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῆτε, ζήτω ὑπάρχουν καὶ εἰς τὴν κοινὴν ὁμιλουμένην.

§ 232. Τὰ εἰς **-έω** ῥήματα μὲ μονοσύλλαβον θέμα (ὡς πλέ-ω, πνέ-ω, δέ-ομαι) συναيروῦνται μόνον, ὅπου μετὰ τὸν χαρακτηῖρα **ε** ἀκολουθεῖ **ε** ἢ **ει** τῆς καταλήξεως :

(πλέ-ω)	πλεῖς, πλεῖ, πλέ-ομεν, πλεῖτε κτλ.
(ἔ-πλε-ον)	ἔπλειν, ἔπλει, ἐπλέ-ομεν, ἐπλεῖτε κτλ. πλεῖν κτλ.
(δέ-ομαι)	δέη (ἢ δέει), δεῖται, δε-όμεθα, δεῖσθε κτλ.
(ἐ-δε-όμην)	ἐδέου, ἐδεῖτο, ἐδε-όμεθα, ἐδεῖσθε κτλ. δεῖσθαι—δε-όμενος, δε-ομένη, δε-όμενον.

Σημείωσις. Τὸ ρ. **δέω**, τὸ ὅποιον σημαίνει **δένω** (καὶ ὄχι **ἔχω ἀνάγκη**), συνήθως συναρεῖται εἰς πάντας τοὺς τύπους :

(δέ-ω) **δῶ**, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι—(ἐ-δε-ον) **ἔδουν**, ἔδεις, ἔδει κτλ.

§ 233. Τὸ ρ. **ρίγω**, τὸ ὅποιον κλίνεται ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς **-όω**, ἔχει θέμα μὲ χαρακτηῖρα **ω** (καὶ ὄχι **ο**) καὶ διὰ τοῦτο συνηρημένον ἔχει **ω** ἢ **ω**, ὅπου τὰ εἰς **-όω** ἔχουν **ου** ἢ **οι** :

(ρίγῶ-ω) **ρίγῶ**, **ρίγῶς**, **ρίγῶ** κτλ. — (ἐρρίγω-ον) **ἐρρίγων**, **ἐρρίγως** κτλ.
(ρίγω-οίην) **ρίγῶην**, **ρίγῶης** κτλ. — (ρίγῶ-ειν) **ρίγῶν**, (ρίγῶ-ων) **ρίγῶν**, **ρίγῶντος** κτλ.

§ 234. Τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστώτος τῶν συνηρημένων ῥημάτων τὰ τρία ἐνικὰ σχηματίζονται συνηθέστερον μὲ τὰς καταλήξεις **-οίην**, **-οίης**, **-οίη**, αἱ ὅποια λέγονται Ἄττικαὶ καταλήξεις :

(τιμαοίην)	τιμῶην	(τιμαοίης)	τιμῶης	(τιμαοίη)	τιμῶη
(καλεοίην)	καλοίην	(καλεοίης)	καλοίης	(καλεοίη)	καλοίη
(δηλοοίην)	δηλοίην	(δηλοοίης)	δηλοίης	(δηλοοίη)	δηλοίη.

β') Οι άλλοι χρόνοι

§ 235. Οί άλλοι πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ἐν γένει, συνηρημένων καὶ ἀσυναιρέτων, σχηματίζονται, ἀφοῦ προστεθοῦν εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα αἱ σχετικαὶ καταλήξεις (-σω, -σα, -κα, -κειν, -σομαι, -σάμην, -θήσομαι, -θην, -μαι, -μην).

Ἄλλὰ εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ βραχὺς χαρακτήρ τοῦ θέματος πρὸ τῶν (ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων) καταλήξεων τούτων κανονικῶς **ἐκτείνεται**, ἤτοι τὸ **ᾱ** γίνεται **η** (ἢ **ᾱ** κατόπιν **ε ἦ ι ἦ ρ**), τὸ **ε** γίνεται ὡσαύτως **η**, τὸ **ο** γίνεται **ω** καὶ τὸ (**ἰ ἦ**) **ῦ** γίνεται (**ἰ ἦ**) **ῠ** :

τιμῶ (θ. τιμᾱ-), τιμήσω, ἐτίμη-σα, τετίμη-κα, ἐτετιμή-κειν
τιμή-σομαι, ἐτιμη-σάμην, τιμη-θήσομαι, ἐτιμή-θην
τε-τίμη-μαι, ἐτετιμή-μην

εἰῶ (θ. εἰᾱ-), εἰᾱ'-σω, εἰᾱ'-σα, εἰᾱ'-κα
εἰᾱ'-σομαι, εἰᾱ'-θην
εἰᾱ'-μαι

ἰῶμαι (θ. ἰᾱ-), ἰᾱ'-σομαι, ἰᾱ'-σάμην, ἰᾱ'-θην

θηρῶ (θ. θηρᾱ-), θηρᾱ'-σω, ἐθήρᾱ-σα, τεθήρᾱ-κα, ἐτεθηρᾱ'-κειν
θηρᾱ'-σομαι, ἐθηρᾱ'-σάμην
θηρᾱ'-θήσομαι, ἐθηρᾱ'-θην
τεθήρᾱ'-μαι, ἐτεθηρᾱ'-μην

μηνῶ (θ. μηνῠ-), μηνῠ'-σω, ἐμήνῠ-σα, μεμήνῠ-κα, ἐμεμηνῠ'-κειν
μηνῠ'-σομαι, ἐμηνῠ'-σάμην
μηνῠ'-θήσομαι, ἐμηνῠ'-θην
μεμήνῠ-μαι, ἐμεμηνῠ'-μην.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. (Ἀκροᾶ-ομαι, ἀκροῶμαι), ἀκροᾶ'-σομαι, ἠκροᾶ'-σάμην,
δπως (θηρά-ομαι, θηρῶμαι), θηρᾶ'-σομαι, ἐθηρᾶ'-σάμην.

§ 236. Παρὰ τὸν προηγούμενον κανόνα, ἀρκετὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, χρόνους πάντας ἢ τινὰς μόνον

1) διατηροῦν τὸν βραχὺν χαρακτήρα τοῦ θέματος

2) διατηροῦν τὸν χαρακτήρα βραχὺν ἢ τὸν ἐκτείνουν καὶ συγχρόνως προσλαμβάνουν **σ** πρὸ τοῦ **θ** τοῦ προσφύματος **θη** (**θε**) ἢ καὶ πρὸ τούτου καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ **μ ἦ τ**.

3) παρουσιάζουσι προσέτι διαφόρους ἄλλας ἀνωμαλίας, οἷον :

ἐπ-αινέω, -ῶ	(παρ-)αινέ-σω ἐπ-αινέ-σομαι (=θὰ ἐπαινέσω)	(ἐπ-)ήνε-σα (ἐπ-)ήνε-θην	(ἐπ-)ήνεκ-α (ἐπ-)ήνεμ-αι
αἰρέ-ω, -ῶ (=συλλαμ- βάνω, κυριεύω θ. αἶρε-, Φελ-)	αἰρή-σω	εἶλ-ον	ἤρη-κα
αἰροῦμαι (= ἐκλέγω, προτιμῶ)	αἰρή-σομαι	εἰ-λόμην	ἤρη-μαι
αἰροῦμαι (=ἐκλέγομαι)	αἶρε-θήσομαι	ἤρε-θην	ἤρη-μαι
δέ-ω, δῶ (= δένω)	δή-σω	ἔδη-σα	δέ-δε-κα
δέ-ομαι, δοῦμαι	δε-θήσομαι	ἔδε-θην	δέ-δε-μαι
δύω (= βυθίζω)	δύ'-σω	ἔδύ-σα	δέ-δύ-κα
δύ-ομαι (=βυθίζομαι)	δύ'-σομαι	ἔδύ-ν	δέ-δύ-μαι
θύ-ω (= θυσιάζω)	δύ-θήσομαι	ἔδύ'-θην	
θύομαι (= προσφέρω θυσίαν)	θύ'-σω	ἔθυ-σα	τέ-θύ-κα
θύ-ομαι (=θυσιάζομαι)	θύ'-σομαι	ἔθυ-σάμην	τέ-θύ-μαι
λύ-ω	τύ-θήσομαι	ἔτύ'-θην § 37,7	
λύ-ομαι	λύ'-σω	ἔλυ-σα	λέ-λύ-κα
	λύ'-σομαι	ἔλυ-σάμην	λέ-λύ-μαι
	λύ-θήσομαι	ἔλύ'-θην	
χέ-ω (=χύνω, θ. χευ-, χεF-, χυ-)	χέ-ω	έχε-α	κέ-χῦ-κα
χέ-ομαι	χέ-ομαι	έχε-άμην	κέ-χῦ-μαι
	χῦ-θήσομαι	έχῦ-θην	
αἰδέ-ομαι (= ἐντρέπο- μαι, σέβομαι, θ. αἰ- δεσ-, αἰδε-)	αἰδέ-σομαι	ἤδε-σάμην ἤδε-σ-θην	ἤδε-σ-μαι
άνύ-ω ἢ άνύτ-ω (=τε- λειώνω)	άνῦ'-σω	ἦνῦ-σα ἦνῦ'-σ-θην	ἦνῦ-κα ἦνῦ-σ-μαι
γελά-ω, -ῶ (θ. γελασ-, γελα-)	γελά'-σομαι (=θὰ γελάσω)	ἔγελᾶ-σα	γε-γελᾶ-κα
σπά-ω, σπῶ (=ἔλκω, θ. σπασ-, σπα-) (σπά-ομαι, -ῶμαι)	γελα-σ-θήσομαι σπᾶ'-σω	ἔγελᾶ'-σ-θην ἔσπᾶ-σα	γε-γέλα-σ-μαι ἔ-σπᾶ-κα
χαλά-ω, -ῶ (=χαλα- ρώνω)	σπᾶ'-σομαι σπᾶ-σ-θήσομαι χαλᾶ'-σω	ἔσπᾶ-σάμην ἔσπᾶ'-σ-θην ἔχαλᾶ-σα ἔχαλᾶ'-σ-θην	ἔ-σπᾶ-σ-μαι
τελέ-ω, -ῶ (=ἐκτελῶ)	τελῶ	ἔτέλε-σα	τε-τέλε-κα
τελέ-ομαι, -οῦμαι	τελε-σ-θήσομαι	ἔτελε-σάμην ἔτελέ-σ-θην	τε-τέλε-σ-μαι

καλέ-ω, -ῶ καλέ-ομαι, -οῦμαι δρά-ω, -ῶ (=πράττω) χό-ω ἢ χών-νυμι (=σκεπάζω με χῶμα) χρῖ-ω (=ἀλείφω, μυ- ρώνω)	καλῶ καλοῦμαι κλή-θήσομαι δρᾶ'-σω χῶ-σω χρῖ'-σω	ἐκάλε-σα ἐκάλε-σάμην ἐκλή-θην ἔδρᾶ-σα ἔδρᾶ'-σ-θην ἔχω-σα ἔχῶ-σ-θην ἔχρῖ-σα ἔχρῖ-σάμην ἔχρῖ'-σ-θην	κέκλη-κα κέκλη-μαι δέδρᾶ-κα δέδρᾶ-μαι κέχω-κα κέχω-σ-μαι κέχρῖ-κα κέχρῖ-μαι
ἄκου-ω (θ. ἄκου-, ἄκοF-, ἄκο-) θραύ-ω (=σπῶ, συν- τρίβω) κελεύ-ω (=διατάσσω) κλεί-ω ἢ (κλή-ω) παύ-ω (θ. παυσ-, παύ-) σει-ω πλέ-ω (θ. πλευ-, πλεF-, πλε-) πνέ-ω (θ. πνευ-, πνεF-, πνε-)	ἀκού-σομαι (= θὰ ἀκούσω) — — κελεύ-σω κλεί-σω κλει-σ-θήσομαι παύ-σω παύ-σομαι παυ-σ-θήσομαι σει-σω πλεύ-σομαι ἢ πλευ-σοῦμαι πνεύ-σομαι ἢ πνευ-σοῦμαι	ἤκου-σα ἤκου-σ-θην ἔθραυ-σα ἔθραύ-σ-θην ἐκέλευ-σα ἐκέλευ-σ-θην ἔκλει-σα ἔκλει-σάμην ἐκλεί-σ-θην ἔπαυ-σα ἔπαυ-σάμην ἐπαύ-σ-θην ἔσει-σα ἔσει-σάμην ἔσει-σ-θην ἔπλευ-σα ἔπνευ-σα	ἄκῆκο-α ἤκου-σ-μαι τέθραυ-σ-μαι κεκέλευ-κα κεκέλευ-σ-μαι κέκλει-κα κέκλει-μαι πέπαυ-κα πέπαυ-μαι σέσει-κα σέσει-σ-μαι πέπλευ-κα πέπλευ-σ-μαι πέπνευ-κα

Σ η μ ε ί σ ι ς. Τὸ σ, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μεταξύ τοῦ θέματος καὶ τῶν ἀπό θ, μ, τ ἀρχομένων καταλήξεων, εἰς μερικά ἐκ τῶν ἀνωτέρω βημάτων ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, καὶ ἀόριστοι, ὡς ὁ ἐτέλε-σα, ἐγέλα-σα, προῆλθον ἀπὸ παλαιότερους τύπους ἐτέλεσ-σα, ἐγέλασ-σα, με ἀπολοποίησιν τῶν δύο σ εἰς ἓν (βλ. § 33, 3. Σημ.).

Εἰς ἄλλα τὸ σ τοῦτο παρενεβλήθη κατ' ἀναλογίαν.

Ὁ συνηρημένος μέλλων τῶν βημάτων **καλῶ** καὶ **τελῶ** προῆλθεν ἐξ ἀρχικῶν τύπων **καλέ-σω**, **τελέ-σω** (βλ. § 217, 1, Σημ.).

Ὁ ἐνσιγμος καὶ συγχρόνως συνηρημένος μέλλων **πλευσοῦμαι**, **πνευσοῦμαι** τῶν βημάτων **πλέω** καὶ **πνέω** καλεῖται **Δ ω ρ ι κ ό ς**.

2. Συζυγία τῶν εἰς -μι ῥημάτων

§ 237. Τὰ εἰς -μι ῥήματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις :

1) τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι, ἤτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα με χαρακτῆρα φωνῆεν : (ῥ. θ. δω-) *δί-δω-μι*

2) τὰ συμφωνόληκτα εἰς -μι, ἤτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα με χαρακτῆρα σύμφωνον : (ῥ. θ. δεικ-) *δείκ-νυ-μι*.

§ 238. Τὰ εἰς -μι ῥήματα ἐν γένει κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικόν. Τεσσάρων μόνον φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων, ἤτοι τῶν ῥημάτων **ἴστημι**, **τίθημι**, **ἴημι** καὶ **δίδωμι** κλίνεται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα καὶ ὁ ἀόριστος β', ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 239. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ :

1) τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν πλείστων, σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἀφοῦ τοῦτο λάβῃ **ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν**.

Ἐνεστωτικὸς δὲ ἀναδιπλασιασμός ἐστὶν ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρχικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος με ἐν *ι* κατόπιν αὐτοῦ :

(ῥ. θ. δω-) *δί-δω-μι*, (ῥ. θ. θη-, θι-θη-μι) *τι-θη-μι*, (ῥ. θ. στη-, σι-στη-μι) *ἴ-στη-μι*, (ῥ. θ. ἵη-, ἵι-ἵη-μι) *ἴ-η-μι* (βλ. § 33, 3 καὶ § 37, 7).

2) τῶν συμφωνολήκτων σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἀφοῦ προστεθῇ εἰς αὐτὸ τὸ πρόσφυμα **νυ** :

(ῥ. θ. ζευγ-) *ζεύγ-νυ-μι*, (ῥ. θ. μειγ-) *μείγ-νυ-μι*.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τῶν σιγμολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ὁ χαρακτῆρ *σ* ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ ἐπόμενον *ν* τοῦ προσφύματος **νυ** καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα λήγουν εἰς -**ννυμι** : (ρ. θ. κερασ-, κεράσ-νυμι) **κερά-ννυμι**, (ρ. θ. σβεσ-, σβέσ-νυμι) **σβέ-ννυμι** (πρβλ. *Πέλοπος νῆσος = Πελοπόννησος*).

Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθη καὶ τὸ ρ. στρώ-**ννυμι**, τοῦ ὁποίου τὸ ῥηματικὸν θέμα εἶναι στρω-. Τὸ (**ἀπ**)όλλυμι προῆλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου (**ἀπ**)όλυμι. (Πρβλ. § 216,2 Σημ.).

§ 240. Τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα τῶν εἰς -μι ῥημάτων εἶναι **ἰσχυρὸν** (*ἴστη-*, *δεικνῦ-* κτλ.) καὶ **ἀσθενές** (*ἰσθᾶ*, *δεικνῦ-* κτλ. Πρβλ. § 64). Καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα σχηματίζονται τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ, τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ ἡ ὑποτακτικὴ ἐν γένει, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενές θέμα σχηματίζονται πάντες οἱ ἄλλοι τύποι αὐτῶν.

§ 241. Παράδειγμα κλίσεως συμφωνολήκτου ρήματος εις -μι,
ἤτοι εις -νυμι (ἤ -ννυμι)

		Ἐνεργητικὴ φωνή	Μέση φωνή
Ὅριστική	Ἐνεστώς	δείκ-νῦ-μι δείκ-νῦ-ς δείκ-νῦ-σι δείκ-νῦ-μεν δείκ-νῦ-τε δει-κνύ'-ασι	δείκ-νῦ-μαι δείκ-νῦ-σαι δείκ-νῦ-ται δεικ-νύ'-μεθα δείκ-νῦ-σθε δείκ-νῦ-νται
	Παρατατικός	ἐ-δείκ-νῦ-ν ἐδείκ-νῦ-ς ἐδείκ-νῦ ἐδείκ-νῦ-μεν ἐδείκ-νῦ-τε ἐδείκ-νῦ-σαν	ἐ-δεικ-νύ'-μην ἐδείκ-νυ-σο ἐδείκ-νυ-το ἐδεικ-νύ'-μεθα ἐδείκ-νυ-σθε ἐδείκ-νυ-ντο
Ἑυκατακτική	δεικ-νύ-ω, δεικ-νύ-ης, δεικ-νύ-η κτλ.	δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-η, δεικ-νύ-ηται κτλ.	
Εὐκτική	δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις δεικ-νύ-οι κτλ.	δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύ-οιο, δεικ-νύ-οιτο κτλ.	
Προστακτική	δείκ-νῦ, δεικ-νύ'-τω δείκ-νυ-τε, δεικ-νύ-ντων	δείκ-νῦ-σο, δεικ-νύ-σθω δείκ-νυ-σθε, δεικ-νύ-σθω	
Ἀπαρέμφατον	δεικ-νύ'-ναι	δείκ-νῦ-σθαι	
Μετοχή	δεικ-νύ-ς δεικ-νῦ-σα δεικ-νύ-ν (§ 134,7,Σημ.)	δεικ-νύ-μενος δεικ-νυ-μένη δεικ-νύ-μενον	
Μέλλων Ἀόριστος Παρακείμενος	δείξω ἔδειξα δέδειχα (§ 212, 2)	δείξομαι — δειχ-θήσομαι ἔδειξάμην — ἐδείχ-θην δέδειγα	

§ 242. Παράδειγμα κλίσεως φωνηεντολήκτων εις -μι ρημάτων

Α') 'Ενεργητική φωνή

1. 'Ενεστώς και Παρατατικός

(θ. ιστη-, ιστα-) (θ. τιθη-, τιθε-) (θ. ιη-, ιε-) (θ. διδω-, διδο-)

	'Οριστική			
	'Ενεστώς	Παρατατικός		
	ἴσθη-μι ἴσθη-ς ἴσθη-σι ἴστα̃-μεν ἴστα̃-τε ἴστα̃σι	τί-θη-μι τίθ-ης τίθη-σι τίθε-μεν τίθε-τε τίθέ-ασι	ἴ-η-μι ἴη-ς ἴη-σι ἴε-μεν ἴε-τε ἴασι	δι-δω-μι δίδω-ς δίδω-σι δίδο-μεν δίδο-τε δίδο-ασι
	ἴσθη-ν ἴσθη-ς ἴσθη ἴστα̃-μεν ἴστα̃-τε ἴστα̃-σαν	ἐ-τί-θη-ν ἐτίθει-ς ἐ-τίθει ἐτίθε-μεν ἐτίθε-τε ἐτίθε-σαν	ἴ-η-ν ἴει-ς ἴει ἴε-μεν ἴε-τε ἴε-σαν	ἐ-δι-δουν ἐδίδου-ς ἐδίδου ἐδίδο-μεν ἐδίδο-τε ἐδίδο-σαν
'Υποτακτική	ἰ-στώ ἰσθῆς ἰσθῆ ἰστώμεν ἰσθῆτε ἰστώσι	τι-θῶ τιθῆς τιθῆ τιθώμεν τιθῆτε τιθῶσι	ἰ-ῶ ἰῆς ἰῆ ἰώμεν ἰῆτε ἰῶσι	δι-δῶ δίδῶς δίδῶ διδώμεν δίδῶτε δίδῶσι
Ἐὐκτιχή	ἰ-σταίη-ν ἰσταίη-ς ἰσταίη ἰσταίη-μεν, ἰσταί-μεν ἰσταίη-τε, ἰσταί-τε ἰσταίη-σαν, ἰσταί-εν	τι-θείη-ν τιθείη-ς τιθείη τεθείη-μεν, τιθεῖ-μεν τιθείη-τε, τιθεῖ-τε τιθείη-σαν, τιθεῖ-εν	ἰ-εῖη-ν ἰεῖη-ς ἰεῖη ἰεῖη-μεν, ἰεῖ-μεν ἰεῖη-τε, ἰεῖ-τε ἰεῖη-σαν, ἰεῖ-εν	δι-δοίη-ν διδοίη-ς διδοίη διδοίη-μεν, διδοῖ-μεν διδοίη-τε, διδοῖ-τε διδοίη-σαν, διδοῖ-εν
Προσ-ακτική	ἴ-στη ἰστά-τω ἴστα-τε ἰστά-ντων	τί-θει τιθέ-τω τίθε-τε τιθέ-ντων	ἴ-ει ἰέ-τω ἴε-τε ἰέ-ντων	δί-δου δίδο-τω δίδο-τε δίδο-ντων
'Απαρ.	ἰ-στά'-ναι	τι-θέ-ναι	ἰ-έ-ναι	δι-δό-ναι
Μετοχή	ἰ-στάς (ιστάν-τος) ἰ-στάσα (ιστά-σης) ἰ-σταν̄ (ιστάν-τος)	τι-θείς (τιθέν-τος) τι-θείσα (τι-θείσης) τι-θέν (τιθέν-τος)	ἰ-εῖς (ιέντος) ἰ-εῖσα (ἰεῖσης) ἰ-έν (ιέντος)	δι-δούς (διδόν-τος) δι-δοῦσα (δι-δούσης) δι-δόν (διδόντος)

2. Ἀόριστος

Ὅριστική	ἔ-στη-ν ἔ-στη-ς ἔ-στη ἔ-στη-μεν ἔ-στη-τε ἔ-στη-σαν	ἔ-θη-κα ἔ-θη-κας ἔ-θη-κε ἔ-θε-μεν ἔ-θε-τε ἔ-θε-σαν	ἦ-κα ἦ-κας ἦ-κε εἶμ-εν εἶ-τε εἶ-σαν	ἔ-δω-κα ἔ-δω-κας ἔ-δω-κε ἔ-δο-μεν ἔ-δο-τε ἔ-δο-σαν
Ἑποτακτική	στῶ στῆς στῆ στῶμεν στῆτε στῶσι	θῶ θῆς θῆ θῶμεν θῆτε θῶσι	ῶ ῆς ῆ ῶμεν ῆτε ῶσι	δῶ δῶς δῶ δῶμεν δῶτε δῶσι
Εὐκτική	σταίη-ν σταίη-ς σταίη σταίη-μεν, σταῖ-μεν σταίη-τε, σταῖ-τε σταίη-σαν, σταῖ-εν	θείη-ν θείη-ς θείη θείη-μεν θεῖ-μεν θείη-τε, θεῖ-τε θείη-σαν, θεῖ-εν	εἶη-ν εἶη-ς εἶη εἶη-μεν, εἶ-μεν εἶη-τε, εἶ-τε εἶη-σαν, εἶ-εν	δοίη-ν δοίη-ς δοίη δοίη-μεν δοῖ-μεν δοίη-τε, δοῖ-τε δοίη-σαν, δοῖ-εν
Προτακτική	στῆ-θι στή-τω στή-τε στά-ντων	θἔ-ς θἔ-τω θἔ-τε θἔ-ντων	ἔ-ς ἔ-τω ἔ-τε ἔ-ντων	δῶ-ς δῶ-τω δῶ-τε δῶ-ντων
Ἄπαρ.	στῆναι	θεῖναι	εἶναι	δοῦναι
Μετοχή	στάς, στάντος στάσα, στάσης σταν, στάντος	θείς, θέντος θεῖσα, θείσης θέν, θέντος	εἷς, ἔντος εἶσα, εἷσης ἔν, ἔντος	δούς, δόντος δοῦσα, δούσης δόν, δόντος

Β') Μέση φωνή
1. 'Ενεστώς και Παρατατικός

Όριστική	'Ενεστώς	ΐ-στώ-μαι ΐστα-σαι ΐστα-ται ΐστά-μεθα ΐστα-σθε ΐστα-νται	τίθε-σαι τίθε-σαι τίθε-ται τιθέ-μεθα τίθε-σθε τίθε-νται	ΐ-ε-μαι ΐε-σαι ΐε-ται ΐέ-μεθα ΐε-σθε ΐε-νται	δί-δο-μαι δίδο-σαι δίδο-ται διδό-μεθα δίδο-σθε δίδο-νται
	Παρατατικός	ΐ-στά'-μην ΐστα-σο ΐστα-το ΐστά-μεθα ΐστα-σθε ΐστα-ντο	έ-τι-θέ-μην έτιθε-σο έτιθε-το έτιθέ-μεθα έτιθε-σθε έτιθε-ντο	ΐ-έ-μην ΐε-σο ΐε-το ΐέ-μεθα ΐε-σθε ΐε-ντο	έ-διδό-μην έδιδο-σο έδιδο-το έδιδό-μεθα έδιδο-σθε έδιδο-ντο
	'Υποτακτική	ΐ-στώμαι ΐσθή ΐσθήται ΐστώμεθα ΐσθήσθε ΐστώνται	τι-θῶμαι τιθή τιθήται τιθώμεθα τιθήσθε τιθώνται	ΐ-ῶμαι ΐῆ ΐῆται ΐώμεθα ΐῆσθε ΐώνται	δι-δῶμαι διδῶ διδῶται διδώμεθα διδῶσθε διδῶνται
	Εὐχτική	ΐ-σται-μην ΐσταῖ-ο ΐσταῖ-το ΐσταί-μεθα ΐσταῖ-σθε ΐσταῖ-ντο	τι-θεί-μην τιθεῖ-ο τιθεῖ-το τιθεί-μεθα τιθεῖ-σθε τιθεῖ-ντο	ΐ-εῖ-μην ΐεῖ-ο ΐεῖ-το ΐεῖ-μεθα ΐεῖ-σθε ΐεῖ-ντο	δι-δοί-μην διδοῖ-ο διδοῖ-το διδοί-μεθα διδοῖ-σθε διδοῖ-ντο
	Προσ- ακτική	ΐ-στώ-σο ΐστά-σθω ΐστα-σθε ΐστά-σθων	τί-θε-σο τιθέ-σθω τίθε-σθε τιθέ-σθων	ΐ-ε-σο ΐέ-σθω ΐε-σθε ΐέ-σθων	δί-δο-σο διδό-σθω δίδο-σθε διδό-σθων
	'Απαρ.	ΐ-στώ-σθαι	τί-θε-σθαι	ΐ-ε-σθαι	δί-δο-σθαι
	Μετοχή	ΐ-στώ'-μενος ΐστα-μένη ΐστά-μενον	τι-θέ-μενος τιθε-μένη τιθέ-μενον	ΐ-έ-μενος ΐε-μένη ΐέ-μενον	δι-δό-μενος δίδο-μένη διδό-μενον

2. Ἀόριστος

Ὅριστική	ἐ-θέ-μην ἔ-θου ἔ-θε-το ἐ-θέ-μεθα ἔ-θε-σθε ἔ-θε-ντο	εἶ-μην εἶ-σο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	ἐ-δό-μην ἔ-δου ἔ-δο-το ἐ-δό-μεθα ἔ-δο-σθε ἔ-δο-ντο
Ὑποτακτική	θῶμαι θῆ θῆται θώμεθα θῆσθε θῶντια	ῶμαι ῆ ῆται ώμεθα ῆσθε ῶντια	δῶμαι δῶ δῶται δώμεθα δῶσθε δῶντια
Εὐκτική	θεί-μην θεῖ-ο θεῖ-το θεί-μεθα θεῖ-σθε θεῖ-ντο	εἶ-μην εἶ-ο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	δοί-μην δοῖ-ο δοῖ-το δοί-μεθα δοῖ-σθε δοῖ-ντο
Προστακτική	θοῦ θέ-σθω θέ-σθε θέ-σθων	οῦ ἔ-σθω ἔ-σθε ἔ-σθων	δοῦ δό-σθω δό-σθε δό-σθων
Ἀπαρ.	θέ-σθαι	ἔ-σθαι	δό-σθαι
Μετοχή	θέ-μενος θε-μένη θέ-μενον	ἔ-μενος ἔ-μένη ἔ-μενον	δό-μενος δο-μένη δό-μενον

Παρατηρήσεις

§ 243. 1) Οἱ τύποι τῶν εἰς -μι ῥημάτων, ὅσοι κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα, σχηματίζονται χωρὶς θεματικὸν φωνῆεν, αἱ δὲ προσωπικαὶ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα. Πρβλ. ἴστα-μεν, δείκνυ-μεν· ἀλλὰ λέγ-ο-μεν (§ 201).

2) Πάντα τὰ εἰς **-μι** ῥήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς **-ω** ῥημάτων, τὰ δὲ εἰς **-νυμι** ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς **-ω** καὶ εἰς τὴν εὐκτικὴν : *δεικνύ-οιμι, δεικνυ-οίμην*.

3) Εἰς τὰ φωνηεντόληκτα εἰς **-μι** ῥήματα αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς συναίρουνται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ θέματος, ἦτοι α') τὸ **η + η** εἰς **η** καὶ τὸ **η + η** εἰς **η** : (ἰστή-ητε) *ἰστήτε*, (τιθή-ης) *τιθής*.

β') τὸ **η + ω ἢ ω + η ἢ ω + ω** εἰς **ω** καὶ τὸ **ω + η** εἰς **ω** : (ἰστή-ω) *ἰστώ*, (διδώ-ητε) *διδώτε*, (διδώ-ω) *διδῶ*, (διδώ-η) *διδῶ*.

4) Εἰς τὴν εὐκτικὴν τῶν φωνηεντολήκτων εἰς **-μι** ῥημάτων τὸ **ι** τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων **ιη ἢ ι** συναίρεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ (ἀσθενοῦς) θέματος **α ἢ ε ἢ ο** εἰς **αι, ει, οι** : (ἰσά-ιη-ν) *ἰσάτην* (τιθε-ι-μεθα) *τιθείμεθα* (διδο-ιη-ν) *διδότην* (πρβλ. § 208).

5) Τῆς καταλήξεως τῆς μέσης φωνῆς **-σο** τὸ **σ** διατηρεῖται εἰς τὸ β' ἐνικὸν τοῦ παρατατικοῦ, εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἀόριστου β' **εἴμην** : *ἐδείκνυσο — δείκνυσο, ἐτίθεσο — τίθεσο, ἴστασο, εἴσο* (ἀλλὰ *ἰσταῖο, ἔθου, δοῦ* κτλ. § 33, 3).

§ 244. 1) Τῶν ῥημάτων **τίθημι** καὶ **ἴημι** τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ τὸ β' καὶ γ' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ αὐτῶν κανονικῶς σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς **-έω**) : *τίθει, ἴει — ἐτίθεις, ἐτίθει — ἴεις, ἴει*. Οὕτω σχηματίζεται σπανίως καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος : *τιθείς* (= τίθης), *ἴεις* (= ἴης).

2) Τοῦ ῥ. **δίδωμι** τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος αὐτοῦ σχηματίζονται ὁμοίως κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς **-οω**) : *ἐδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδου — δίδου*.

§ 245. Ἄοριστον β' κατὰ τὰ εἰς **-μι** κλινόμενον τὸ μὲν ῥῆμα **ἴστημι** ἔχει μόνον ἐνεργητικῆς φωνῆς (ἔστην), τὰ δὲ ῥήματα **τίθημι, ἴημι** καὶ **δίδωμι** ἔχουν καὶ ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς : *ἔθηκα, ἐθέμην — ἦκα, εἴμην — ἔδωκα, ἐδόμην*.

§ 246. Ὁ ἀόριστος **ἔστην**

1) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς μετοχῆς (καὶ τοῦ δευτέρου τύπου τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς **σταντων**), σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα (**στη-**)·

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχει κατάληξιν **-θι**: **σπῆ-θι**.

§ 247. Οἱ ἀόριστοι β' ἔθηκα, ἦκα καὶ ἔδωκα

1) εἰς τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς σχηματίζονται ὡς πρῶτοι ἀόριστοι, ἀλλὰ μὲ χαρακτηριστῆρα **κ** (πρβλ. § 199)·

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχουν κατάληξιν **-ς**: **θέ-ς**, **ἔ-ς**, **δό-ς**·

3) εἰς τὰς ἄλλας, πλὴν τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐγκλίσεις ἐν γένει σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν)· πρβλ. **θῶ**, **θῆς**, **θῆ** κτλ. — **τιθῶ**, **τιθῆς**, **τιθῆ** κτλ.

Σημείωσις. Καὶ τῶν μέσων ἀόριστων **ἔθέμην**, **εἶμην**, **ἔδόμην** αἱ ἄλλαι, πλὴν τῆς ὀριστικῆς, ἐγκλίσεις σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ μέσου ἐνεστώτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν)· πρβλ. **θῶμαι**, **θείμην** κτλ., **τι-θῶμαι**, **τι-θείμην** κτλ.

§ 248. Ὁ τόνος τῶν εἰς **-μι** ῥημάτων, ὅταν ταῦτα συντίθενται μετὰ προθέσεως

1) εἰς τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου ἀόριστου β' ἀναβιβάζεται, ἀλλ' ὅχι καὶ πέραν τῆς ληγούσης τῆς προθέσεως, ἐὰν αὕτη εἶναι δισύλλαβος: **ἀνά-στηθι**, **ἀπό-δος**, **ἐπί-θες**, **ἀπό-δοτε**, **κατά-θου**, **κατά-θεσθε**. Ἀλλὰ τοῦ β' ἐνικοῦ τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀόριστου β' ὁ τόνος δὲν ἀναβιβάζεται, ὅταν τοῦτο συντίθεται μὲ πρόθεσιν μονοσύλλαβον ἢ μὲ δισύλλαβον, ἢ ὅποια πάσχει πρὸ αὐτοῦ ἐκθλιψιν: (**θοῦ**) **ἐν-θοῦ** (**οὔ**, **ἀπό** — **οὔ**) **ἀφοῦ**, (τοῦ **ῥ.**) **ἀφ-ίμαι**·

2) εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν διατηρεῖται ὅπου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ: (**ιστάναι**) **ἀφιστάναι**, (**τιθέναι**) **συντιθέναι**, (**δοῦναι**) **ἀποδοῦναι**, (**θέσθαι**) **μεταθέσθαι**, (**ιστάς**) **συνιστάς**, (**τιθεῖς**) **μετατιθεῖς**.

§ 249. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς **-μι** ῥημάτων **ἴστημι**, **τίθημι**, **ἴημι** καὶ **δίδωμι** σχηματίζονται ὅπως τῶν φωνηεντολήκτων ἐν γένει ῥημάτων, ἤτοι ἄλλοι ὁμαλῶς καὶ ἄλλοι ἀνωμάλως (βλ. § 235 κ. ἐ.).

Ένεστώς	Μέλλων	Αόριστος	Παρακείμενος
ΐστημι (=στήνω, ρ. θ. στη-, στᾶ-)	στή-σω στή-σομαι στᾶ-θήσομαι έστηξω	έστη-σα έστη-σάμην (έστη-ν) έστά-θην	έστη-κα (= στέκομαι) είστή-κειν (= έστεκόμην)
τίθημι (=θέτω, ρ. θ. θη-, θε-)	θή-σω θή-σομαι τε-θήσομαι	(έθη-κα) έτέ-θην (§ 37 , 7)	τέθη-κα (ή τέθει-κα) τέθει-μαι (παθητ. κεῖμαι = είμαι τοποθε- τημένος)
ΐημι (=ρίπτω, ρ. θ. ή-, έ-) (§ 239, 1)	ή-σω ή-σομαι έ-θήσομαι	(ή-κα) εί-θην	εί-κα εί-μαι
δίδωμι (=δίδω, ρ. θ. δω-, δο-)	δώ-σω δώ-σομαι δο-θήσομαι	έδω-κα έδό-θην	δέδω-κα δέδο-μαι

§ 250. Ο παρακείμενος **έστηκα** και ο υπερσυντέλικος **είστήκειν** εκτός των κανονικών τύπων έχουν και δευτέρους τύπους, οι οποίοι σχηματίζονται κατά τα εις **-μι** εκ του θέματος **έστα-**. Τοιούτοι τύποι συνήθεις είναι οι εξής: 'Οριστ. Παρακ. **έστα-μεν, έστα-τε, έστᾶ-σι**. 'Υπερσ. **έστα-σαν**. 'Απαρ. **έστά-ναι**. Μετχ. **έστώς, έστώσα, έστώς** (ή έστός, κατά τα πολλά ουδέτερα τής μετοχής του ενεργ. παρακειμένου, π. χ. το γεγονός), γεν. **έστώτος, έστώσης, έστώτος**.

§ 251. Άλλα ρήματα εις **-μι** συμφωνόληκτα κλιόμενα εις τον ενεστώτα και τον παρατατικόν κατά το **δεικνυμι** υπάρχουν αρκετά, ως **κατ-άγνυμι, άμφι-έννυμι, ζεύγνυμι, ζώννυμι, μείγνυμι** κτλ.

Φωνηεντόληκτα δέ εις **-μι** ρήματα συνήθη είναι τα εξής εξ, τα όποια κλίνονται κατά το **ΐστημι — ΐσταμαι**.

Ένεστώς Παρατατικός	Μέλλον	Άόριστος	Παρακείμενος	
ὀ-νί-νη-μι (= ὠφελῶ) παρτ. ὠφέλου ν ὀ-νί-να-μαι ὠνινά-μην	ὀνή-σω ὀνή-σομαι	ὠνη-σα ὠνή-μην ὠνή-θην		ῥ. θ. ὀνη-, ένεστ. θ. ὀ-νι-νη-, ὀ-νι-να-
πίμ-πλη-μι (= γεμίζω) ἐ-πίμπλη-ν πίμ-πλα-μαι ἐ-πιμπλά-μην	πλή-σω πλη-σ-θή- σομαι	ἔπλη-σα ἐπλησά-μην ἐπλή-σ-θην	πέπλη-κα πέπλη-σομαι	ῥ. θ. πλη-, ένεστ. θ. πι-μ-πλη-, πι-μ-πλα-
πίμ-πρη-μι (= πυρπολῶ, καίω) ἐ-πίμπρη-ν πίμ-πρα-μαι (ἐ-πιμπρά-μην)	πρή-σω	ἔπρη-σα ἐπρή-σ-θην		ῥ. θ. πρη-, ένεστ. θ. πι-μ-πρη-, πι-μ-πρα-
ἄγα-μαι (= θαυμάζω) ἡγά-μην	(ἀγά-σο- μαι)	(ἡγα-σά- μην) ἡγά-σ-θην		ῥ. θ. ἀγα-
δύνα-μαι ἐ-δυνά-μην (ἐδύνα, ἐδύνα- το κτλ.)	δυνή-σομαι	ἐδυνή-θην (ἤ ἐδυνά- σ-θην)	δεδύνη-μαι	ῥ. θ. δυνα- (βλ. § 188,1)
ἐπί-στα-μαι (= γνωρίζω καλῶς) ἡπιστά-μην (ἡπίστω, ἡπί- στα-το κτλ.)	ἐπιστή-σο- μαι	(ἡπιστή- θην)		ῥ.θ. ἐπι-στα- (βλ. § 188,6)

‘Ομοίως πρὸς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἐνεστώτα τῶν τριῶν τελευταίων (ἀποθετικῶν) ῥημάτων κλίνεται καὶ ὁ (ἄσιγμος) μέσος ἀόριστος α’ (τοῦ ῥ. ὠνοῦμαι) ἐπιδίμην (= ἡγόρασα), ἐπρίω, ἐπρίατο, ἐπιδίμεθα κτλ.

‘Η ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ πάντων τούτων τονίζονται κατὰ τὰ βαρύτερα :

Υποτ.	δύνομαι	δύνη	δύνηται	κτλ.
	ἐπίστωμαι	ἐπίστη	ἐπίσθηται	κτλ.
Εὐκτ.	πρίωμαι	πρίη	πρίηται	κτλ.
	δυναίμην	δύναιο	δύναιτο	κτλ.

ια΄) Ἀόριστοι β’ βαρυτόνων ῥημάτων κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι

§ 252. Ὁ ἀόριστος β’ μερικῶν βαρυτόνων ῥημάτων κλίνεται κατὰ τὰ εἰς -μι, ὁμοίως μὲ τὸν ἀόριστον β’ ἔστην (βλ. § 246).

Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων τούτων ἔχει χαρακτηριστῆρα

1) $\bar{\alpha}$ ἢ η — $\bar{\alpha}$: ἀποδιδράσκω — ἀπ-έ-δρα-ν (θ. δρα-, δρα-), βαίνω — ἔβη-ν (θ. βη-, βᾶ-), φθάνω — ἔφθη-ν (θ. φθη-, φθᾶ-)·

2) η — ε : ῥέω — ἐρρύη-ν (θ. ῥυη-, ῥυε-), χαίρω — ἐχάρη-ν (θ. χαρη-, χαρε-)·

3) ω — ο : ἀλίσκομαι — ἐάλω-ν (θ. Γαλω-, ἄλω-, ἄλο-), ζῶ — ἐβίω-ν (θ. βιω-, βιο-), γινώσκω — ἔγνω-ν (θ. γνω-, γνο-)·

4) $\bar{\upsilon}$ — $\bar{\upsilon}$: δύομαι — ἔδῦ-ν (θ. δῦ-, δῦ-), φύομαι — ἔφῦ-ν (θ. φῦ-, φῦ-).

Ἄδριστος β'

Ἄδριστος	(ἀπ-)ἔδρᾱ-ν ἔδρα-ς ἔδρα ἔδρα-μεν ἔδρα-τε ἔδρα-σαν	ἔβη-ν ἔβη-ς ἔβη ἔβη-μεν ἔβη-τε ἔβη-σαν	ἔρρῶ-ν ἔρρῶ-ς ἔρρῶ ἔρρῶ-μεν ἔρρῶ-τε ἔρρῶ-σαν	ἔγνω-ν ἔγνω-ς ἔγνω ἔγνω-μεν ἔγνω-τε ἔγνω-σαν	ἔδου-ν ἔδου-ς ἔδου ἔδου-μεν ἔδου-τε ἔδου-σαν
Ἄδριστος	δρῶ δρᾶς δρᾶ δρῶμεν κτλ.	βῶ (πρβλ.στῶ) βῆς βῆ βῶμεν κτλ.	ῥῶ (πρβλ.θῶ) ῥῆς ῥῆ ῥῶμεν κτλ.	γῶ (πρβλ.δῶ) γῆς γῆ γῶμεν κτλ.	δύ-ω (πρβλ. δεικνύ-ω) -ης -η δύ-όμεν κτλ.
Ἄδριστος	δραίη-ν δραίη-ς δραίη δραῖ-μεν κτλ.	βαίη-ν βαίη-ς βαίη βαῖ-μεν κτλ.	ῥυείη-ν ῥυείη-ς ῥυείη ῥυεῖ-μεν κτλ.	γνοίη-ν γνοίη-ς γνοίη γνοῖ-μεν κτλ.	
Ἄδριστος	δρᾶ-θι δρά-τω δρᾶ-τε δρά-ντων	βῆ-θι βῆ-τω βῆ-τε βᾶ-ντων	ῥυεῖ-θι ῥυεῖ-τω ῥυεῖ-τε ῥυεῖ-ντων	γνώ-θι γνώ-τω γνώ-τε γνό-ντων	δύ-θι δύ-τω δύ-τε δύ-ντων
Ἄδριστος	δρᾶ-ναι βῆ-ναι ῥυεῖ-ναι γνώ-ναι δύ-ναι				
Ἄδριστος	δράς, δράντος δρᾶσα, δράσης δράν, δράντος	βάς, βάντος βᾶσα, βάσης βάν, βάντος	ῥυεῖς, ῥυέντος ῥυεῖσα, ῥυεῖσης ῥυέν, ῥυέντος	γνοῖς, γνόντος γνοῖσα, γνοῖσης γνόν, γνόντος	δύς, δύντος δύσα, δύσης δύν, δύντος

§ 253. Κατὰ τὰ εἰς -μι μὲ διαφόρους ἀνωμαλίας κλίνονται προσέτι τὰ ἐξῆς ῥήματα :

1. **Φημι** = λέγω, συμφωνῶ, ἰσχυρίζομαι (ῥ. θ. φη-, φᾶ· βλ. καὶ § 240).

Ὁριστικὴ		Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
φη-μι	ἔ-φη-ν	φῶ	φαίη-ν	—
φή-ς (ἦ φῆς)	ἔ-φη-σθα	φῆς	φαίη-ς	φά-θι
φη-σὶ	ἔ-φη	φῆ	φαίη	φά-τω
φᾶ-μὲν	ἔ-φα-μεν	φῶ-μεν	φαῖ-μεν	—
φᾶ-τέ	ἔ-φα-τε	φῆ-τε	φαῖ-τε	φά-τε
φᾶ-σὶ	ἔ-φα-σαν	φῶσι	φαῖ-εν	φά-ντων

***Απαρ.** φά-ναι. **Μετοχὴ** φά-σκ-ων, φά-σκ-ουσα, φά-σκ-ον.
Μέλλων φή-σω. ***Ἀόριστος** ἔ-φη-σα.

Σημείωσις 1. Τοῦ **φημι** ὁ παρατατικός **ἔφην**, καθὼς καὶ ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ εὐκτικὴ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτοῦ ἔχουν προσέτι σημασίαν ἀόριστου (= εἶπα κτλ.).

Σημείωσις 2. "Ὅταν τὸ **φημι** σημαίη ἀπλῶς λέγω, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι **ἔρῶ** ἢ **λέξω** καὶ ἀόριστος **εἶπον** ἢ **ἔφην**. "Ὅταν δὲ σημαίη **συμφωνῶ** ἢ **ἰσχυρίζομαι**, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι **φήσω** καὶ ἀόριστος **ἔφησα**.

2. **Εἶμι** = θά πάω (ῥ. θ. εἶ-, ἰ-).

Ὁριστικὴ		Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτ.
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
εἶ-μι	ῆ-α ἦ ἦ-ειν	ἶ-ω	ἶ-οιμι	—
εἶ	ῆ-εις ἦ ἦ-εισθα	ἶ-ης	ἶ-οις	ἶ-θι
εἶ-σι	ῆ-ει	ἶ-η	ἶ-οι	ἶ-τω
ἶ-μεν	ῆ-μεν	ἶ-ωμεν	ἶ-οιμεν	—
ἶ-τε	ῆ-τε	ἶ-ητε	ἶ-οιτε	ἶ-τε
ἶ-ασι	ῆ-σαν ἦ ἦ-εσαν	ἶ-ωσι	ἶ-οιεν	ἶ-όντων

***Απαρ.** ἰ-έναι. **Μετοχὴ** ἰ-ὼν (ἰόντος), ἰ-οῦσα (ἰούσης), ἰ-ὸν (ἰόντος).

Σημείωσις 1. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ **φημι** καὶ τοῦ **εἶμι** ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: **ἀπόφημι**, **σύμφαθι**—**ἄπειμι**, **ἄπιθι**.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώσ **εἶμι** εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει πάντοτε σημασίαν μέλλοντος, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐργασίαις, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἄλλοτε ἐνεστώτος καὶ ἄλλοτε μέλλοντος (τοῦ **ἔρχομαι**).

3. Οἶδα = γνωρίζω, ἤξεύρω (ῥ. θ. Φειδ-, ἐξ οὗ οἶδ-, ἰδ-).

Ὀριστικὴ		Ἑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
Ἐνεστώσ	Παρατατικὸς			
οἶδ-α	ἤδ-η ἤ ἤδ-ειν	εἰδῶ	εἰδείη-ν	—
οἶ-σθα	ἤδ-ησθα ἤ ἤδ-εις	εἰδῆς	εἰδείη-ς	ἴσ-θι
οἶδ-ε	ἤδ-ει ἤ ἤδ-ειν	εἰδῆ	εἰδείη	ἴσ-τω
ἴσ-μεν	ἤδ-ε-μεν ἤ ἤσ-μεν	εἰδῶμεν	εἰδεῖ-μεν	—
ἴσ-τε	ἤδ-ε-τε ἤ ἤσ-τε	εἰδῆτε	εἰδεῖ-τε	ἴσ-τε
ἴσ-ασι	ἤδ-ε-σαν ἤ ἤσ-αν	εἰδώσι	εἰδεῖ-εν	ἴσ-των

Ἄπαρ. εἰδ-έναι. Μετοχὴ εἰδ-ώς (εἰδότος), εἰδ-νῖα (εἰδυίας), εἰδ-ός (εἰδότος). Μέλλων εἴ-σομαι καὶ εἰδή-σω.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ οἶδα ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται : σύνοιδα, σύνισθι.

4. Δέδοικα ἢ δέδια = φοβοῦμαι (παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος τοῦ οὐχὶ εὐχρήστου ῥ. **δεῖδω**) καὶ **τέθνηκα** = ἔχω ἀποθάνει (παρακείμενος τοῦ ῥ. θνήσκω).

Ταῦτα ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ τοὺς ἐξῆς εὐχρήστους τύπους κατὰ τὰ εἰς **-μι** :

α') Ὀριστ. δέδι-α, δέδι-ας, δέδι-ε, δέδι-μεν, δέδι-τε, δεδι-ασι. Ἑπερσ. ἐδέδι-σαν. Ἄπαρφ. δεδι-έναι. Μτχ. δεδι-ώς (δεδιότος), δεδι-νῖα (δεδυίας), δεδι-ός (δεδιότος).

β') Ὀριστ. τέθνα-μεν, τέθνα-τε, τεθναῖσι. Ἑπερσ. ἐτέθνα-σαν. Ἄπαρφ. τεθνά-ναι. Μτχ. τεθνε-ώς (γεν. τεθνεῶτος), τεθνε-ῶσα (γεν. τεθνεώσης), τεθνεῶς ἢ τεθνεός (γεν. τεθνεῶτος)· πρβλ. § 250.

5. Ἔοικα = ὁμοιάζω. Παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος (ῥ. θ. Φεικ-, ἐξ οὗ οἶκ-, εἰκ-, βλ. § 188, 5, Σημ.).

Ὀριστ. εἰκ-α, εἰκ-ας, εἰκ-ε, εἰκ-αμεν κτλ. Ἑπερσ. ἐώκ-ειν, ἐώκ-εις, ἐώκ-ει κτλ. (βλ. § 32, 4). Ἄπαρφ. εἰκ-έναι. Μετοχὴ εἰκ-ώς (εἰκότος), εἰκ-νῖα (εἰκυίας), εἰκ-ός (εἰκότος).

6. **Κεῖμαι** = κοίτομαι, εἶμαι βαλμένος (βλ. § 249).

Ὅριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικός		
κεῖ-μαι	ἔ-κει-μην	—	κεῖ-σθαι
κεῖ-σαι	ἔ-κει-σο	κεῖ-σο	κεί-μενος κει-μένη κεί-μενον
κεῖ-ται	ἔ-κει-το	κεῖ-σθω	
κεί-μεθα κτλ.	ἔ-κει-μεθα κτλ.	— κεῖ-σθε κτλ.	

Μέλλων κεί-σομαι, κεί-ση, κεί-σεται κτλ.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα, ἐξαιρέσει τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὁ τόνος ἀναβιβάζεται: *κατάκειμαι, κατάκεισο, ἀλλὰ κατακείσθαι.*

7. **Κάθ-ημαι** (ῥ. θ. καθ-ησ-, καθ-η-).

Ὅριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικός		
κάθη-μαι	ἔ-κάθη-μην	—	καθῆ-σθαι
κάθη-σαι	ἔ-κάθη-σο	κάθη-σο	καθῆ-μενος καθη-μένη καθῆ-μενον
κάθη-ται	ἔ-κάθη-το	καθη-σθω	
καθῆ-μεθα κτλ.	ἔ-καθη-μεθα κτλ.	— κάθη-σθε κτλ.	

Μέλλων (συνηρημένος) καθ-εδοῦμαι (ἐκ τοῦ ῥ. καθ-έζομαι)

8. **Χρῆ** = ὑπάρχει χρεία, χρειάζεται.

Ὅριστ. Ἐνεστ. *χρή.* Παρατ. *χρηῖν ἢ έχρηῖν.* Ὑποτ. *χρηῖ.* Εὐκτ. *χρείη.* Ἄπρφ. *χρηῖναι.* Μτχ. (τὸ) *χρεῶν* (βλ. § 104, 6, α').

Σημείωσις. Τὸ *χρη* εἶναι ἀρχῆθεν ὄνομα οὐσιαστικὸν (= χρεία, ἀνάγκη), οἱ δὲ ἀνωτέρω τύποι προῆλθον ἐκ συνεχφορᾶς τῶν λέξεων *χρηῖ ἦν* — *χρηῖ ἦ* — *χρηῖ εἶη* — *χρηῖ εἶναι* — *χρηῖ ὄν* (βλ. § 154, Σημ. 2 καὶ § 32, 4).

16') Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὸν σχηματισμὸν
ἢ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων

§ 254. Α') Πλείστων ῥημάτων τὸ ῥηματικὸν θέμα μεταβάλλεται ποικιλοτρόπως κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρόνων αὐτῶν. Οὕτω μερικῶν ῥημάτων

1) τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲ ἐν εὖ πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ ἢ μερικῶν ἢ πάντων τῶν ἄλλων χρόνων, π. χ.

α') ῥ. θ. δοκ-, ἐξ οὗ **δοκε-**. (Δοκ-έ-ω) δοκῶ (= φαίνομαι), παρτα. (ἐδόκ-ε-ον) ἐδόκουν, μέλλ. δόξω, ἀόρ. ἔδοξα, παθ. πρκμ. δέδοκ-ται, ὑπερσ. ἐδέ-δοκ-το·

β') ῥ. θ. νεμ-, ἐξ οὗ **νεμε-**. Νέμ-ω (= μοιράζω, βόσκω), παρτα. ἔνεμ-ον, μέλλ. νεμ-ῶ (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σω), ἀόρ. ἔνειμα, παρκα. νενέμ-η-κα — νέμ-ομαι, παρτα. ἐνεμ-όμην, μέσ. μέλλ. νεμοῦμαι (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σομαι), μέσ. ἀόρ. ἐνειμάμην, παθ. ἀόρ. ἐνε-μή-θην πρκμ. νενέμ-η-μαι (βλ. § 235)·

γ') ῥ. θ. βουλ-, ἐξ οὗ **βουλε-**. Βούλομαι (= θέλω), παρτα. ἐβουλ-όμην, μέσ. μέλλ. βουλ-ή-σομαι, παθ. ἀόρ. ἐβουλή-θην, παρκαμ. βεβουλ-η-μαι (βλ. § 188, 1)·

2) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲ τὸ πρόσφυμα **σκ** ἢ **ισκ** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, πολλάκις δὲ συγχρόνως καὶ μὲ ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν (§ 239, 1), π. χ.

α') ῥ. θ. γνω-, ἐξ οὗ **γι-γνω-σκ-**. Γινώσκ-ω (= γνωρίζω, φρονῶ), παρτα. ἐγίνωσκ-ον, μέσ. μέλλ. γνώ-σομαι, ἀόρ. β' ἔγνω-ν (§ 252), πρκμ. ἔγνω-κα, ὑπερσ. ἐγνώ-κειν — γιγνώσκ-ομαι, παρτα. ἐγίνωσκ-όμην, παθ. μέλλ. γνω-σ-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐγνώ-σ-θην, πρκμ. ἔγνω-σ-μαι, ὑπερσ. ἐγνώ-σ-μην·

β') ῥ. θ. εὖρ-, ἐξ οὗ **εὖρ-ισκ**, **εὖρε-**. Εὖρίσκ-ω, παρτα. ἠῦρι-σκ-ον, μέλλ. εὖρ-ή-σω, ἀόρ. β' ἠῦρ-ον, πρκμ. ἠῦρ-η-κα — εὖρίσκομαι, παρτα. ἠῦρισκ-όμην, μέσ. μέλλ. εὖρ-ή-σομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἠῦρ-όμην, παθ. μέλλ. εὖρ-ε-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ἠῦρ-έ-θην, πρκμ. ἠῦρ-η-μαι, ὑπερσ. ἠῦρ-ή-μην·

γ') ῥ. θ. μνη-, ἐξ οὗ (**μι-μνη-ισκ**) **μιμνησκ-**. Ἄνα-μιμνήσκ-ω (= ἐνθυμίζω), παρτα. ἀν-εμίμνησκ-ον, μέλλ. ἀνα-μνή-σω, ἀόρ. ἀν-έ-μνη-σα — ἀνα-μιμνήσκ-ομαι, παρτα. ἀν-ε-μιμνησκ-όμην, παθ. μέλλ. (ἀνα)-μνη-σ-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ἀν-εμνή-σ-θην, πρκμ. μέ-μνη-μαι, ὑπερσ. ἐμε-μνή-μην, τετελ. μέλλ. με-μνή-σομαι·

3) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ

α') μὲ τὸ πρόσφυμα **ν** : ῥ. θ. καμ-, ἐκ τούτου δὲ **καμν-**. Κάμν-ω

(= κοπιάζω, κουράζομαι), παρατ. *ἔκαμν-ον*, μέσ. μέλλ. *καμοῦμαι* (§ 217, 1), ἀόριστος β' *ἔκαμ-ον*, πρκμ. *κέ-κμη-κα*

β') μετὸ πρόσφυμα *αν* (πολλάκις συγχρόνως καὶ μετ' ἐν *ν* πρὸ τοῦ χαρακτηῆρος αὐτοῦ) : ῥ. θ. *βλαστ-*, ἐκ τούτου δὲ *βλαστ-αν-*. *Βλαστάν-ω*, παρατ. *ἐβλάσταν-ον*, ἀόρ. β' *ἔβλαστ-ον*, ὑπερσ. *ἐβλαστ-ή-κειν* ῥ. θ. *μαθ-*, ἐκ τούτου δὲ *μα-ν-θ-αν-*. *Μανθάν-ω*, παρατ. *ἐμάνθαν-ον*, μέσ. μέλλ. (μετ' ἐνεργ. σημασίαν) *μαθ-ή-σομαι*, ἀόρ. β' *ἔμαθ-ον*, πρκμ. *με-μάθ-η-κα*, ὑπερσ. *ἔμε-μαθ-ή-κειν* — *μανθάν-ομαι*

γ') μετὸ πρόσφυμα *νε* : ῥ. θ. *ἴκ-*, ἐκ τούτου δὲ *ἴκ-νε-*. (*Ἄφ-ικ-νέ-ομαι*) ἀφικνοῦμαι (= φθάνω), παρατ. (*ἀφι-ικ-νε-όμην*) ἀφικνούμην, μέσ. μέλλ. *ἀφ-ίζομαι*, μέσ. ἀόρ. β' *ἀφ-ικ-όμην*, πρκμ. *ἀφ-ίγ-μαι*, ὑπερσ. *ἀφ-ίγ-μην*

δ') μετὸ πρόσφυμα *νι* ἢ *νυ* (μετ' ἀντιθέσιν τοῦ *ι* ἢ τοῦ *υ* τούτου πρὸ τοῦ χαρακτηῆρος τοῦ θέματος· πρβλ. § 35) : ῥ. θ. *βη-*, *βα-*, ἐκ τούτου δὲ *βα-νι* καὶ ἐκ τούτου *βαιν-*. *Βαίν-ω* (= βαδίζω), παρατ. *ἔ-βαι-νον*, μέσ. μέλλ. (μετ' ἐνεργ. σημασίαν) *βή-σομαι*, ἀόρ. β' *ἔ-βη-ν* (§ 252), πρκμ. *βέ-βη-κα*, ὑπερσ. *έβε-βήκ-ειν* — *βαίνομαι*, παθ. ἀόρ. (*παρ*) *ε-βά-θην*, πρκμ. *βέ-βα-μαι* ῥ. θ. *ἐλα-*, ἐκ τούτου δὲ *ἐλα-νυ-* καὶ ἐκ τούτου *ἐλαυν-*. *Ἐλαύν-ω*, παρατ. *ἤλαυν-ον*, μέλλ. (συνηρημένος) *ἐλῶ* (*ἐλῶς ἐλῶ κτλ.*, ἐκ τοῦ ἐλά-σω), ἀόρ. *ἤλα-σα*, πρκμ. *ἐλήλα-κα* — *ἐλαύν-ομαι*, πρκμ. *ἐλήλα-μαι*, ὑπερσ. *ἐηλά-μην* (βλ. § 190).

4) Οἱ χρόνοι δὲν σχηματίζονται πάντες ἀπὸ ἐν θέμα, ἀλλ' ἀπὸ διάφορα θέματα συγγενῆ κατὰ τὴν σημασίαν· π.χ. *ἀγορεύ-ω*, παρατ. *ἠγόρευ-ον*, μέλλ. *ἀγορεύ-σω* καὶ (*ἀπ-*, *συν-*, *προσ-*) *ἐρῶ*, ἀόρ. *ἠγόρευ-σα* καὶ (*ἀν-*, *ἀπ-*, *κατ-*, *προσ-*) *εἶπον*, πρκμ. (*ἀν-*, *συν-*, *ἀπ-*) *εἶρηκα*, ὑπερσ. *εἰρήκειν* — *ἀγορεύ-ομαι*, παρατ. *ἠγόρευ-όμην*, παθ. μέλλ. (*ἀνα-*, *προσ-*) *ῥηθήσομαι*, παθ. ἀόρ. (*ἀν-*, *ἀπ-*) *ἐρρήθην* (θ. *ἀγορευ-*, *έρε-*, *ῥε-*, *εἶπ-*).

§ 255. Β') Πολλῶν ῥημάτων μερικοὶ χρόνοι δὲν ἔχουν σημασίαν σύμφωνον μετ' τὴν κατάληξιν αὐτῶν. Οὕτω μερικά ῥήματα ἔχουν

1) ἐνεργητικὸν ἀόριστον ἢ παρακειμένον μετ' σημασίαν μέσου ἢ παθητικὸν ἀόριστον ἢ παρακειμένου·

ἴστημι — *ἔστην* (= ἐστάθην, ἐσταμάτησα), *ἔστηκα* (= στέκομαι)
φύω — *ἔφην* (= ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), *πέφνκα* (= εἶμαι ἐκ φύσεως)·

2) μέσον μέλλοντα με σημασίαν ἐνεργ. ἢ παθ. μέλλοντος : ἄδω—
ἄσομαι (= θὰ τραγουδήσω), ἀδικῶ — ἀδικήσομαι (= θὰ ἀδικηθῶ
ὑπ' ἄλλου)·

3) παθητικὸν μέλλοντα ἢ ἀόριστον με σημασίαν μέσου μέλλοντος
ἢ ἀορίστου : ἀπαλλάττω — ἀπαλλαγῆσομαι (= θὰ ἀπαλλάξω τὸν ἑαυ-
τόν μου), ἀπηλλάγην (= ἀπήλαξα τὸν ἑαυτόν μου), ἀνιῶ — ἠνιάθην
(= ἐλύτῃσα τὸν ἑαυτόν μου).

Σημείωσις. Ὅπως βλέπομεν εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα (§ 253
κ.ε.), πολλὰ ῥήματα ἔχουν πολλὰς συγχρόνως ἀνωμαλίας.

14') Ἀποθετικά ῥήματα *

§ 256. Ἀποθετικὰ ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα
ἔχουν μόνον τὴν μέσση φωνήν (§ 173) : δέχομαι, ἔρχομαι, μάχομαι
(δέχω, ἔρχω κτλ. δὲν ὑπάρχουν).

Τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων

1) ἄλλα ἔχουν μόνον μέσον ἀόριστον (α' ἢ β') με ἐνεργητικὴν
σημασίαν : ἀσπάζομαι — ἠσπασάμην (= ἔχαιρέτισα), αἰσθάνομαι
— ἠσθόμην (= ἐκατάλαβα)· ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ μέσα·

2) ἄλλα ἔχουν μόνον παθητικὸν ἀόριστον με ἐνεργητικὴν σημα-
σίαν : βούλομαι — ἐβουλήθην (= ἠθέλησα), ἐπιμέλομαι — ἐπεμελήθην
(= ἐφρόντισα)· ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ παθητικά·

3) ἄλλα ἔχουν καὶ μέσον καὶ παθητικὸν ἀόριστον, τὸν μὲν μέσον
με σημασίαν ἐνεργητικοῦ ἀορίστου, τὸν δὲ παθητικὸν με σημασίαν
παθητικοῦ : αἰτιῶμαι, ἠτιασάμην (= κατηγόρησα), ἠτιάθην (= κατη-
γορήθην) — ἰῶμαι, ἰασάμην (= ἐθεράπευσα), ἰάθην (= ἐθεραπεύ-
θην)· ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ μεικτά.

* Ἐκλήθησαν ἀποθετικὰ ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν τὰ ῥήματα
ταῦτα, διότι ἐσφαλμένως ἐνομίζετο ὑπ' αὐτῶν, ὅτι ταῦτα εἶχον ἀρχῆθεν καὶ τὴν ἐνερ-
γητικὴν φωνήν, ἔπειτα δὲ (ἀπέθεντο, ἤτοι) ἀπέβαλον αὐτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ἐπιρρήματα

§ 257. Ἐπιρρήματα λέγονται αἱ ἀκλιτοὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν συνήθως τὰ ῥήματα, δηλοῦσαι **τόπον, χρόνον, τρόπον, ποσόν** κτλ.

1) **Τοπικά** ἐπιρρήματα : ἐνθάδε (= ἐδῶ), ἐνταῦθα, ἐκεῖ, ἄνω, κάτω κτλ.

2) **Χρονικά** ἐπιρρήματα : νῦν (= τώρα), σήμερον, χθές, αὔριον, τότε κτλ.

3) **Τροπικά** ἐπιρρήματα : ᾧδε, οὔτω (= ἔτσι), εὖ, καλῶς, κακῶς κτλ.

4) **Ποσοτικά** ἐπιρρήματα : ἄγαν, λίαν (= πολύ), ἄπαξ, δὶς κτλ.

5) **Βεβαιωτικά** ἢ **ἀρνητικά** ἐπιρρήματα : ναί, μάλιστα, δή, δῆτα — οὐ, μὴ — ἄρα, μῶν (= μήπως) κτλ.

Σημειώσεις. Ὡς ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις καὶ τύποι ὀνομάτων ἢ ῥημάτων : δημοσία, ἰδία, προίκα (= δωρεάν) — ἄγε, ἴθι, φέρε (= ἔλα) κτλ.

2. Προθέσεις

§ 258. Προθέσεις λέγονται αἱ ἀκλιτοὶ λέξεις (ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ ὁποῖαι συνήθως τίθενται πρὸ τῶν κλιτῶν λέξεων πρὸς δῆλωσιν διαφόρων ἐπιρρηματικῶν σχέσεων, ἄλλαι μὲν καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, ἄλλαι δὲ μόνον ἐν συντάξει : **παρὰ τὴν θάλασσαν, παραθαλάσσιος, παραπλέω — μέχρι τοῦ θέρους.**

§ 259. 1) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, λέγονται **κύρια** καὶ εἶναι 18, ἐξ μονοσύλλαβοι καὶ δώδεκα δισύλλαβοι : εἰς, ἐν, ἐξ, ἢ ἐκ, πρό, πρὸς, σὺν — ἀνά, διά, κατά, μετά, παρὰ, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ (βλ. § 30, Σημ., § 33, 6 καὶ § 37, 6).

2) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, λέγονται **καταχρηστικαὶ** καὶ εἶναι 9 : α') ἄχρι, μέχρι, ἄνευ, χωρὶς, πλὴν, ἔνεκα ἢ ἐνεκεν, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς, καὶ β') ὡς, νή, μά, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς.

3. Σύνδεσμοι

§ 260. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν αἱ πλεῖσται ἐπιρρήματα καὶ αὐταῖ), αἱ ὁποῖα λαμβάνονται, ἵνα συνδέοῦν λέξεις ἢ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας: Πλάτων **τε** καὶ Ἀριστοτέλης. Χαίρω **δτι** εὐδοκίμεις.

Οἱ σύνδεσμοι εἶναι

- 1) **συμπλεκτικοί**: τέ, καί, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ.
- 2) **διαζευκτικοί**: ἢ, ἤτοι — ἢ, εἴτε — εἴτε, εἴαντε — εἴαντε, ἄντε — ἄντε, ἦντε — ἦντε.
- 3) **ἀντιθετικοί**: μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, μήν, ἀλλὰ μήν, εἰ καί, καίτοι, καίπερ, καὶ μήν.
- 4) **αἰτιολογικοί**: γάρ, ὅτι, ὥς, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδή.
- 5) **τελικοί**: ἵνα, ὅπως, ὥς.
- 6) **συμπερασματικοί**: ἄρα, δή, οὖν, τοίνυν, ὥς, οὐκουν, οὐκοῦν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν, ὥστε.
- 7) **χρονικοί**: ὥς, ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ, ἐπειδή, ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, ἠνίκα, πρὶν.
- 8) **εἰδικοί**: ὅτι, ὥς.
- 9) **ὑποθετικοί**: εἰ, εἴαν, ἄν, ἦν.

4. Ἐπιφωνήματα

§ 261. Ἐπιφωνήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖα δηλοῦν ψυχικόν τι πάθημα, ὡς ἔκρηξιν χαρᾶς, λύπης, θαυμασμοῦ, ἀγανακτήσεως κτλ.

Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι

- 1) **γελαστικά**: ᾄ-ᾄ-ᾄ.
- 2) **θαύμαστικά**: ᾄ, ὦ, βαβαί, παπαῖ!
- 3) **θειαστικά** (ἤτοι δηλοῦντα ἐνθουσιασμόν) : εὐοῖ.
- 4) **σχετλιαστικά** (ἤτοι δηλοῦντα σφοδρὰν λύπην ἢ ἀναγκάτησιν) : παπαῖ, οὐαῖ, οἴμοι, φεῦ, ἰὼ, ἰοῦ!
- 5) **κλητικόν**: ὦ (βλ. § 42, Σημ.).

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

§ 262. Αί πλεῖσται λέξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις διὰ **παραγωγῆς** ἢ διὰ **συνθέσεως**. Πρβλ. *γράφ-ω*, *γραφ-εύς*, *γραφ-ή*, *γραμ-μή*, *γράμ-μα*, *γραμματ-εύς*, *γραμματεύ-ω* — (βιβλίον, πωλῶ) *βιβλιοπώλης* — (πρῶτος ἀγωνιστής) *πρωταγωνιστής*.

1) Λέξις, ἡ ὁποία δὲν προέρχεται ἀπὸ ἄλλην λέξιν, ἀλλὰ σχηματίζεται (ἀπὸ κάποιαν ρίζαν, ἥτοι) ἀπὸ **ἐν ἀρχικὸν θέμα** μὲ τὴν προσθήκην ἀμέσως εἰς αὐτὸ καταλήξεως μόνον, λέγεται **πρωτότυπος** ἢ **ἀπλῆ** λέξις: (θ. *γραφ-*) *γράφ-ω*, (πολι-) *πόλι-ς*.

2) Λέξις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ μίαν ἄλλην λέξιν μὲ τὴν προσθήκην εἰς τὸ θέμα αὐτῆς ἐνὸς παραγωγικοῦ προσφύματος, λέγεται **παράγωγος**: (φύσι-ς) *φυσικ-ός*, (ιά-ομαι, ἰῶμαι) *ια-τρό-ς*.

3) Λέξις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ **δύο** ἄλλας λέξεις πρωτοτύπους ἢ παραγώγους μὲ τὴν ἔνωσιν τῶν θεμάτων αὐτῶν, λέγεται **σύνθετος**: (ναῦ-ς, πῆγ-νυμι) *ναυ-πηγ-ός*, (λόγο-ς, γράφ-ω) *λογο-γράφ-ος*.

Σημείωσις. Μία καὶ ἡ αὐτὴ λέξις εἰς μίαν σειρὰν συγγενῶν πρὸς αὐτὴν ἐτυμολογικῶς λέξεων δύναται νὰ εἶναι παράγωγος ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ πρωτότυπος ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην. Πρβλ. *πόλι-ς*, (ἐκ ταύτης) *πολί-της*, (ἐκ ταύτης) *πολιτ-ικός* καὶ *πολιτ-εύω*, (ἐκ ταύτης) *πολίτευ-μα*.

§ 263. Κατὰ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σύνθεσιν κανονικῶς λαμβάνονται θέματα λέξεων καὶ οὐχὶ ἀκέραιαι λέξεις Πρβλ. (πόλι-ς) **πολί-της**, (λόγο-ς, γράφ-ω) **λογο-γράφ-ος**.

* **Ἔτυμος** = ἀληθής, βέβαιος, πραγματικός. **Ἔτυμολογία** δὲ λέγεται ἡ ἀνάλυσις λέξεως εἰς τὰ συστατικά της μέρη καὶ ἡ εὑρεσις τῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας αὐτῆς.

Α') Π Α Ρ Α Γ Ω Γ Η

Γενική προεισαγωγική παρατήρησις

§ 264. 1) Κατὰ τὴν παραγωγὴν τὰ θέματα τῶν πρωτοτύπων λέξεων σπανίως μένουσιν ἀκέραια καὶ ἀμετάβλητα, συνήθως δὲ ἀποβάλλουσι ἓνα ἢ περισσοτέρους ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων αὐτῶν, ὑφίστανται ποιοτικὴν μεταβολὴν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ἢ ἄλλας μεταβολὰς (§ 32 κ. ἐ.). Πρβλ. **ώρα** (θ. ώρα-), **ώραϊος** (ἐκ τοῦ ώρα-ιος), ἀλλὰ **ὠρ-ιμος** — **τέλος** (θ. τελεσ-, πρβλ. τελεσ-φόρος), **τέλειος** (ἐκ τοῦ τέλεσ-ιος, τέλε-ιος), ἀλλὰ **τελ-ικὸς** — **φρῆν** (θ. φρην-, φρεν-), **φρον-έω**.

2) Αἱ πλεῖσται παραγωγικαὶ καταλήξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας καταλήξεις διὰ τῆς ἐνώσεως μετὰ τινος ἢ μετὰ τινῶν ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν στοιχείων δύο ὁμοειδῶν καταλήξεων. Πρβλ. **βασιλεῦ-ς** — **βασιλεύ-ω**, **ιδιώτ-ης** — **ιδιωτ-εύω**, **πίναξ** (**πίνακ-ος**) — **πινακ-ίς** (**πινακ-ίδ-ος**) **πινακ-ίδ-ιον**.

1. Παράγωγα ῥήματα

α') Ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων)

§ 265. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ὀνομάτων ἔχουσιν ποικίλας σημάσεις, συνήθως δὲ σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον **εἶναι** ἢ **γίνεται** ἢ **ἔχει** ἢ **παρέχει** ἢ **ποιεῖ** ὅ, τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον.

1) Ἀρχικὴ παραγωγικὴ κατάληξις εἶναι **-jω**: **τιμῆ** (θ. τιμα-, τιμά-jω), **τιμάω-ῶ**· **ἀνία** (ἀνια-, ἀνιά-jω), **ἀνιάω-ῶ**· **ὀφθαλμία** (ὀφθαλμιά-jω), **ὀφθαλμιάω-ῶ**· **πόνος** (θ. πονε-, πονέ-jω), **πονέω-ῶ**· **δοῦλος** (θ. δουλο-, δουλό-jω), **δουλόω-ῶ**· **βασιλεὺς** (βασιλεύ-jω), **βασιλεύ-ω**· **φυλάξ** (φυλάκ-jω) **φυλάσσω**· **παῖς** (παῖδ-jω), **παίζω**· **ἐλπὶς** (ἐλπιδ-jω), **ἐλπίζω**· **μέλας** (μελάν-jω), **μελαίνω**· **καθαρός** (καθάρ-jω), **καθαίρω** (βλ. § 33 κ. ἐ.).

2) Ἀπὸ παραδείγματα ὡς τὰ προηγούμενα προήλθον αἱ παραγωγικαὶ καταλήξεις **-άω**, **-ιάω**, **-έω**, **-όω**, **-εύω**, **-ζω**, **-άζω**, **-ίζω**, **-νω**, **-αίνω**, **-ύνω**, **-αίρω** κτλ. (βλ. § 264, 2): **σφρῆγος**—**σφριγ-άω-ῶ** (= ἔχω σφρῆγος), **ἐρυθρός** — **ἐρυθρ-ιάω-ῶ** (= γίνομαι ἐρυθρός), **εὐδαίμων** — **εὐδαιμον-έω-ῶ** (= εἶμαι εὐδαίμων), **πλήρης** — **πληρ-όω-ῶ** (= ποιῶ πλήρες), **δοῦλος** — **δουλ-εύω** (= εἶμαι δοῦλος), **δόξα** — **δοξα-ζω** (= παρέχω δόξαν), **ἡσυχος** — **ἡσυχ-άζω**, **φενάκη** — **φενακ-ίζω**,

ὑστερος — ὑστερ-ίζω, ἡδὺς — ἡδύ-νω, ὑγιής — ὑγι-αίνω, χαλεπός — χαλεπ-αίνω, λαμπρός — λαμπρ-ύνω, μέγας — μεγαλ-ύνω, μῆκος — μηκ-ύνω, μέγας — μεγ-αίρω κτλ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα κύρια ἢ ἐθνικά ἢ ἀπὸ ὀνόματα ζώων μὲ τὴν κατάληξιν **-άζω** ἢ συνηθέστερον **-ίζω**, σημαίνουν συνήθως ὅτι τὸ ὑποκείμενον μιμεῖται ἢ ἀκολουθεῖ τὰ φρονήματα ἐκείνου, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: Βοιωτὸς — βοιωτ-ιάζω (= μιμοῦμαι τὰ ἥθη ἢ τὴν γλῶσσαν τῶν Βοιωτῶν), Φίλιππος — φιλιππ-ίζω (= ἀκολουθῶ τὰ πολιτικά φρονήματα τοῦ Φιλίππου), πῖθηκος — πῖθηκ-ίζω (πρβλ. παπαγάλος — παπαγαλ-ίζω = μιμῶ σὰν παπαγάλος).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα μὲ τὴν κατάληξιν **-άω** ἢ **-ιάω** σημαίνουν συνήθως **ἔφρουν**, ἤτοι σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ **πάθουν**: θάνατος — θανατ-άω (= ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὸν θάνατον), στρατηγός — στρατηγ-ιάω, λίθος — λιθ-άω (= πάσχω ἀπὸ λιθίασιν), σπλῆν — σπλην-ιάω.

β') Ἐκ ῥημάτων

§ 266. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων ῥημάτων εἶναι

1) **ἐναρκτικά**, ἤτοι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον **ἀρχίζει** νὰ κάμνη ἢ νὰ πάσχη ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-σκω**: γηράω-ῶ — γηρά-σκω, ἡβάω-ῶ — ἡβά-σκω (= ἀρχίζω νὰ γίνωμαι ἔφηβος).

2) **θαμιστικά**, ἤτοι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐκτελεῖ (**θαμά**, ἤτοι) συχνὰ καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-άζω**, **-ίζω**, **-ύζω**: στένω — στεν-άζω, αἰτῶ — αἰτ-ίζω (= αἰτῶ συχνὰ καὶ πολὺ), ἔρω — ἔρω-ύζω.

3) **ἐφρουντικά**, ἤτοι σημαίνουν **ἔφρουν**, δηλαδὴ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-ιάω** ἢ **-είω** καὶ προσαρτᾶται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ μέλλοντος τοῦ πρωτοτύπου: κλαίω — (κλαύσ-ομαι) κλαυσ-ιάω-ῶ, τυρανῶ (τυραννήσ-ω) τυραννησ-είω (ἐπιθυμῶ νὰ τυραννήσω, ἤτοι νὰ γίνω τύραννος). Πρβλ. § 265, 2, Σημ. 2.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων

§ 267. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιρρημάτων ἢ ἐπιφωνημάτων σημαίνουν συνήθως, ὅτι τὸ ὑποκείμενον **εἶναι** ἢ **ποιεῖ** ἐκεῖνο,

τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-ζω (-άζω, -ίζω, -ύζω)**· *δίχα* — *διχά-ζω*, *ἀλαλά* — *ἀλαλά-ζω*, *ἐγγυῶς* — *ἐγγ-ίζω*, *ἐλελεῦ* — *ἐλελ-ίζω*, *γρυῦ* — *γρυ-ζω* (πρβλ. νῦν : *γαῦ*, *γαῦ* — *γαυγίζω*, *τσάκ* — *τσακίζω*).

2. Παράγωγα οὐσιαστικά

α') Ἐκ ῥημάτων

§ 268. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἐκ ῥημάτων σημαίνουν

1) τὸ **ἐνεργοῦν πρόσωπον**· συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-εὐς, -ός, -της, -τήρ, -τωρ**· (θηλυκά τῶν εἰς **-της, -τήρ, -τωρ** σχηματίζονται μὲ τὰς κατάληξεις **-τις, -τειρα, -τρια, -τρίς**) : *γράφω* — *γραφ-εὐς*, *νέμω* — *νομ-εὐς*, *πέμπω* — *πομπ-ός*, *τρέφω* — *τροφ-ός*, *ποιέω* — *ποιη-τής* (*ποιή-τρια*), *πρόφημι* — *προφήτης* (*προφῆ-τις*), *αὐλέω* — *αὐλη-τής* (*αὐλη-τρίς*), *καλέω* — *κλη-τήρ*, *σῶζω* — *σω-τήρ* (*σώ-τειρα*), *συλλαμβάνω* — *συλ-λήπ-τωρ* (*συλ-λήπ-τρια*).

Σημείωσις. Παράγωγα ἐκ ῥημάτων οὐσιαστικά εἰς **-τήρ**, τὰ ὁποῖα δηλοῦν τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, ὀλίγα εἶναι εὐχρηστα εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ὡς *κλητήρ*, *μνηστήρ*, *σωτήρ*. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τοὺς εἰρημένους συγγραφεῖς τὰ τοιαῦτα παράγωγα εἰς **-τήρ** δηλοῦν τὸ ὄργανον : *ζώννυμι* — *ζωσ-τήρ*, *καίω* — *καυ-τήρ*, *νίπτω* (ἢ *νίζω*) — *νιπ-τήρ* κτλ.

2) τὴν **ἐνέργειαν**· συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-α, -η, -ος** (γεν. -ου), **-ία** (*-εία*), **-μός, -σις, -σία** : *φθείρω* (θ. *φθερ-*) — *φθορ-ά*, *τρέπω* — *τροπ-ή*, *ἀμείβω* — *ἀμοιβ-ή*, *λέγω* — *λόγ-ος*, *μαίνομαι* (θ. *μαν-*) — *μαν-ία*, *βασιλεύω* — *βασιλεία*, *κολακεύω* — *κολακεία*, *ὀδύρομαι* — *ὀδον-μός*, *λύω* — *λύ-σις*, *πράττω* — (*πρᾶγ-σις*) *πρᾶξις*, *θύω* — *θυ-σία*.

3) τὸ **ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας**· συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-μα, -μή, -ος** (γεν. -ους) : *ποιέω* — *ποίη-μα*, *γράφω* — *γράμ-μα*, *γραμ-μή*, *γινώσκω* — *γνώ-μη*, *ψεύδομαι* — *ψευδ-ος*.

4) τὸ **ὄργανον**· συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-τρον, -θρον** : *ἀρόω*, *-ῶ* — *ἄρο-τρον*, *πλήττω* (θ. *πληγ-*) — *πληκ-τρον*, *κλείω* — *κλει-θρον*.

5) τὸν **τόπον**· συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-τήριον, -τρον, -θρον** : *βουλεύομαι* — *βουλευ-τήριον*, *δικάζω* (θ. *δικαδ-*) — *δικασ-τήριον*, *θεάομαι*, *-ῶμαι* — *θέατρον*, *βαίνω* (θ. *βα-*) — *βά-θρον*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὸ ὄργανον σημαίνουν καὶ μερικά ἐκ τῶν εἰς **-εὺς**: σφάττω — σφαγ-εὺς (= τὸ ξίφος), τέμνω — τομ-εὺς (= σκυτοτομικὸν ὄργανον, τὸ κοπίδι).

Μερικά δὲ ἐκ τῶν εἰς **-τρον**, ἰδίᾳ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σημαίνουν τὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν σχετικὴν ἐνέργειαν: λύω — τὰ λύ-τρα, διδάσκω — τὰ δίδακ-τρα, τρέφω (θ. θρεφ.) — τὰ θρέπ-τρα (= ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὴν τροφήν).

β') 'Εξ ἐπιθέτων

§ 269. Τὰ οὐσιαστικά ἐν γένει τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων εἶναι ἀφηρημένα (βλ. § 43, 2). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ιά, -ιά, (-ειά, -οιά), -ος** (γεν. **-ους**), **-σύνη, -οσύνη, -της** (γεν. **-τητος**) ἢ **-τῆς** (γεν. **-τῆτος**): σοφός — σοφ-ία, κακός — κακ-ία, ἀληθής (θ. ἀληθεσ-, ἀλήθεσ-ια, ἀλήθε-ια) — ἀλήθεια, εὔνους (εὔνο-ια) — εὔνοια, εὐρὺς — εὐρ-ος, δίκαιος — δικαιο-σύνη, σώφρων — σωφρ-οσύνη, κέρδος — κερδ-οσύνη, ἱερός — ἱερω-σύνη, ταχύς — ταχύ-της (ταχύ-τητος) ἢ ταχυ-τῆς (ταχυ-τῆτος).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικά τῶν ἐπιθέτων βοηθός καὶ ἐνεργός εἶναι βοηθία, ἐνέργεια (ὅπως ἀλήθεια). Ἀντιθέτως δὲ τοῦ ἐπιθέτου ἀμαθής παράγων οὐσιαστικὸν εἶναι ἀμαθία (ὅπως σοφία). Τῶν δὲ ἐπιθέτων ἀγαθός, καλός, βῆδιος οὐσιαστικά εἶναι ἡ ἀρετή, ἡ καλλονὴ ἢ τὸ κάλλος, ἡ ῥαστώνη (πρβλ. ὑπερθ. ῥῆστος, § 141).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Μερικῶν ἐπιθέτων τὸ ἀφηρημένον οὐσιαστικὸν γίνεται ἀπὸ τὸ ὀηλικὸν αὐτῶν, ὅπως εἶναι ἢ μὲ ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου: αἴτιος (αἰτία) ἢ αἰτία, ἄξιος (ἄξια) — ἡ ἀξία, ἀνδρείος (ἀνδρεία) — ἡ ἀνδρεία, ἐχθρός (ἐχθρά) — ἡ ἐχθρα. Πρβλ. νῦν: θερμός, θερμῆ — ἡ θερμη, ζεστός, ζεστή — ἡ ζέστη. Παρομοίως δὲ παράγονται οὐσιαστικά ἐν γένει καὶ ἀπὸ μετοχᾶς διὰ καταβιβασμοῦ τοῦ τόνου: (ἀκούμαι) ἀκούμενος — Ἀκουμένός, (ἐδεξάμην, δεξάμενος) δεξαμένη — δεξαμένη.

γ') 'Εξ οὐσιαστικῶν

§ 270. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν εἶναι

1) **παρώνυμα**, ἤτοι ὀνόματα παράγωγα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἀπλῶς τὸν ἔχοντα σχέσιν μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ τὸν ἀνήκοντα εἰς αὐτό· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-εὺς** (θηλ. **-εια**), **-της** (θηλ. **-τις**), **-έτης, -ίτης, -ώτης, -ιώτης**: ἵππος — ἵππ-εὺς, ἱερόν — ἱερ-εὺς (ἱέρ-εια), δῆμος — δημό-της, πόλις — πολί-της (πολίτις), φυλὴ — φυλ-έτης, ὄπλον — ὄπλ-ίτης, θίασος — θιασ-ώτης, στρατιὰ — στρατιώτης (πρβλ. § 268, 1).

2) **ὕποκοριστικά**, ἤτοι παριστάνουν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον, ὡς **μικρὸν**, εἴτε διότι τοῦτο ὄντως εἶναι μικρὸν εἴτε χάριν θωπείας ἢ σκώμματος ἢ καταφρονήσεως· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-άριον, -ιον, -ίδιον, -ις** (γεν. **-ίδος**), **-σκος, -ίσκος, -ίσκη, -ύδριον, -ύλλιον** : **παῖς** — **παιδ-άριον, ῥύαξ** — **ῥυάκ-ιον**, **θυγάτηρ** — **θυγάτρ-ιον**, **πίναξ** — **πινάκ-ιον**, **πινακίς** — **πινακίδ-ιον**, **ξίφος** — **ξιφ-ίδιον**, **πύλη** — **πυλ-ίς**, **νεανίας** — **νεανί-σκος**, **οἶκος** — **οἰκ-ίσκος**, **παῖς** — **παιδ-ίσκη**, **νέφος** — **νεφ-ύδριον**, **δένδρον** — **δενδρ-ύλλιον** (πρβλ. νῦν : **παιδ-άκι**, **ἀνθρωπ-άκος**, **πορτ-ούλα** κτλ.)

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Μερικῶν ὑποκοριστικῶν ἀπεβλήθη σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἔννοια τῆς μικρότητος : **βιβλίον** (= βιβλος), **θηρίον** (= θήρ).

3) **μεγεθυντικά**, ἤτοι παριστάνουν, ὅτι κάποιος ἔχει μέγα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι **-ίας, -ων** : **μέτωπον** — **μετωπ-ίας**, **γαστήρ** — **γαστρ-ων**, **χεῖλος** — **χειλ-ων** (πρβλ. νῦν : **κεφάλ-ας**, **δοντ-ᾶς**, **κοιλ-αρᾶς** κτλ.)·

4) **τοπικά**, ἤτοι σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου διαμένει ἢ δρᾷ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι **-ιον, -εῖον** : **στρατηγός** — **στρατήγ-ιον** (νῦν **στρατηγ-εῖον**), **ἔμπορος** — **ἐμπόρ-ιον** (= ἐμπορικὸς λιμὴν), **χαλκεὺς** (**χαλκέως**, **χαλκέ-ιον**) — **χαλκεῖον**, **ιατρός** — **ιατρ-εῖον**, **διδάσκαλος** — **διδασκαλ-εῖον** (= οἰκία διδασκάλου, **σχολεῖον**)·

5) **περιεκτικά**, ἤτοι σημαίνουν τόπον, ὁ ὁποῖος περιέχει πολλὰ ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δηλοῦν τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ών, -ιά, -ωνιά** : **ἐλαία** — **ἐλαι-ών**, **ὄρνις** — **ὄρνιθ-ών**, **μυρμηξ** — **μυρμηκ-ιά**, **ὁδός** — **ὁδ-ών** καὶ **ὁδ-ωνιά**· οὕτω καὶ **στρατός** — **στρατ-ιά**·

6) **πατρωνυμικά**, ἤτοι σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονον ἐκείνου, τὸν ὁποῖον δηλοῦν τὸ πρωτότυπον (ὄνομα πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ προγόνου τινός)· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-δης, -άδης, -ιάδης, -ίδης (-ειδης, -οιδης), -ίων** (θηλ. **-άς**, γεν. **-άδος, -ίς**, γεν. **-ίδος**) : **Βούτης** — **Βουτά-δης**, **Βορέας** — **Βορεά-δης**, **Ἀσκληπιός** — **Ἀσκληπι-άδης**, **Πέλοψ** — **Πελοπ-ίδης**, **Ἀτρεὺς** — **Ἀτρεΐδης**, **Ἡρακλῆς** — **Ἡρακλείδης**, **Λητῶ** — **Λητοΐδης**, **Κρόνος** — **Κρον-ίων**, **Θέστιος** — **Θεστι-άς** (**Θεστι-άδος**), **Δαναός** — **Δανα-ίς** (**Δανα-ίδος**) (πρβλ. νῦν **κατάληξιν -πουλλος, -πουλλο**, π.χ. τὸ **ἀρχοντόπουλλο**)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Μὲ τὰ πατρωνυμικά ἔχουν σχέσιν καὶ τὰ ὀνόματα τὰ παραγόμενα ἐκ συγγενικῶν ὀνομάτων μὲ τὰς καταλήξεις **-αδοῦς, -αδῆ, -ιδουῶς, -ιδῆ**: ἀνεμ-αδοῦς (= υἱὸς ἀνεψιοῦ ἢ ἀνεψιάς, ἦτοι ἐξαδέλφου ἢ ἐξαδέλφης), ἀνεμ-ιαδῆ — ἀδελφ-ιδουῶς, ἀδελφ-ιδῆ (= κόρη ἀδερφοῦ ἢ ἀδερφῆς)·

7) **γονεωνυμικά**, ἦτοι σημαίνουν νεογνὸν ζώου ἢ μικρὸν κατὰ τὴν ἡλικίαν ζῷον εἶδους τινός· καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ιδεῦς**: αἰετός — αἰετ-ιδεῦς, λύκος — λυκ-ιδεῦς, λαγὼς — λαγ-ιδεῦς· μερικῶν ὅμως ζώων τὸ νεογνὸν δηλοῦται συνήθως μὲ ἰδιαιτέρον ὄνομα, ὡς ἀμνός (= τὸ νεογνὸν τοῦ προβάτου, ἀρνάκι), δέλφας (= χοίριδιον), ἔριφος (= κατσιάκι), μόσχος (= μοσχάρι), νεβρός (= ἐλαφάκι), νεοσσός (= πουλάκι), πῶλος (= ἀλογάκι ἢ γαϊδουράκι· πρβλ. πουλάρι), σκύλαξ (= σκυλάκι), σκύμνος (= λεονταράκι)·

8) **ἔθνικά**, ἦτοι σημαίνουν τὸν καταγόμενον ἐκ τινος χώρας ἢ πόλεως ἢ τόπου ἐν γένει, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ιος** (θηλ. **-ία**), **-εὺς** (θηλ. **-ίς**), **-νός, -ηνός, -ῖνος, -της** (θηλ. **-τις**), **-άτης, -ιάτης, -ήτης, -ίτης, -ώτης**: Κόρινθος — Κορινθ-ιος (Κορινθ-ία), Μέγαρα — Μεγαρ-εὺς (Μεγαρ-ίς), Ἀσία — Ἀσια-νός, Λάμψακος — Λαμψακ-ηνός, Τάρας — Ταραντ-ῖνος, Τεγέα — Τεγεά-της (Τεγεᾶ-τις), Γόθειον — Γυθε-άτης, Κρότων — Κροτων-ιάτης, Αἰγίνα — Αἰγινή-της, Ἴος — Ἰ-ήτης, Στάγαιρα — Σταγυρ-ίτης, Σικελία — Σικελι-ώτης, Λαύρειον — Λαυρε-ώτης. Κατὰ ταῦτα καὶ ἡπειρος — ἡπειρ-ώτης, νῆσος — νησ-ιώτης.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τῶν παραγωγικῶν καταλήξεως **-ιον, -ίδιον, -ιος, -ίδης** τὸ **ι**, ἐὰν μὲν προηγῆται βραχὺ φωνῆεν, κανονικῶς συναϊρεῖται μὲ αὐτό, ἐὰν δὲ προηγῆται μακρὸν φωνῆεν, ὑπογράφεται ὑπ' αὐτό: χαλκεὺς (θ. χαλκε-) χαλκεῖον, λέξις (θ. λέξε-) λεξεῖδιον, βοῦς (θ. βο-) βοῖδιον, Ἀτρεὺς (θ. Ἀτρε-) Ἀτρεῖδης, Λητῶ (θ. Λητο-) Λητοῖδης, Χίος (θ. Χί-, ὁ Χί-ιος) Χίος, Λάρισα (θ. Λάρισα-) Λαριασαῖος, Ἄργος (θ. Ἄργεσ-) Ἀργεῖος, γραῦς (θ. γρά-) γράδιον, λαγὼς (θ. λαγω-) λαγῶδιον, Κῶς (θ. Κω-) Κῶος.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Εἰς τὰ εἰς **-ος** οὐδέτερα τριτόκλιτα μετὰ τὴν προσθήκην τῆς ὑποκοριστικῆς καταλήξεως **-ίδιον** ἀποβάλλεται ὅχι μόνον ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος **σ**, ἀλλὰ καὶ τὸ **ε** πρὸ αὐτοῦ: ξίφος (θ. ξίφεσ-) ξιφ-ίδιον, σκάφος (θ. σκαφεσ-) σκαφ-ίδιον, (ὄξος — ὄξε-ίδιον = ξίδι)·

3. Παράγωγα επίθετα

α') Ἐκ ῥημάτων

§ 271. Ἐπίθετα ἐκ ῥημάτων παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-τος** καὶ **-τέος** (κυρίως **ῥηματικά επίθετα**)· ἐκ τούτων

α') τὰ εἰς **-τος** σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος ἢ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δύναται ἢ εἶναι ἄξιος νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα : γράφω — γραπ-τός (= γεγραμμένος), μείγνυμι — μεικ-τός (= μεμειγμένος), ἀλίσκομαι — ἄλω-τός (= ὁ δυνάμενος νὰ ἀλωθῇ), βαίνω — βα-τός, ἄβα-τος (= ὁ δυνάμενος ἢ μὴ δυνάμενος νὰ πατηθῇ), ἐπαινῶ — ἐπαινε-τός, θαυμάζω — θαυμασ-τός (= ἄξιος νὰ ἐπαινῆται — νὰ θαυμάζεται).

β') τὰ εἰς **-τέος** σημαίνουν ὅτι ὀφείλει τις νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα : γράφω = γραπ-τέος (= ὅστις πρέπει νὰ γραφῇ), διαβαίνω — διαβα-τέος (= ὅστις πρέπει νὰ διαβαθῇ). Πρβλ. τὸ ἐνοίκιον προπληρω-τέον· ἀφαιρε-τέος, πολλαπλασιασ-τέος, διαιρε-τέος κτλ.

2) μὲ τὰς καταλήξεις **-άς, -ής, -ός, -νός, -ανός, -ρός, -ερός**· ταῦτα σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ενεστώτος ἢ τοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος : φεύγω (θ. φυγ-) — φυ-γός (= ὁ φεύγων), μείγνυμι (θ. μιγ-) μιγ-ός (= ὁ μεμειγμένος), ἀ-μιγ-ής (= ὁ μὴ μεμειγμένος), λείπο-μαι — λοιπ-ός (= ὁ ὑπολειπόμενος), στίλβω — στιλπ-νός (= ὁ στίλβων), στέγω — στεγ-ανός (= ὁ καλῶς στέγων, ἦτοι καλύπτων), λάμπω — λαμπ-ρός, θάλλω — θαλ-ερός, μαινώ (θ. μιαν-) — μια-ρός.

3) μὲ τὰς καταλήξεις **-ικός, -τικός, -ιμος, -μων, -τήριος**· ταῦτα σημειοῦν ἰκανότητα ἢ ἐπιτηδεότητα ἢ κλίσιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : ἀρχω — ἀρχ-ικός (= ἰκανὸς νὰ ἀρχῇ), ἀμύνομαι — ἀμυν-τικός (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἀμύνεσθαι), ἐρίζω (θ. ἐριδ-) — ἐρισ-τικός (= ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἐρίζειν), ὠφελῶ — ὠφέλ-ιμος, μάχομαι — μάχ-ιμος (= ἰκανὸς νὰ μάχεται), φρονῶ — φρόν-ιμος, νοέω-ῶ — νοή-μων (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ νοῆ), ἐλεέω-ῶ — ἐλεή-μων (= ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ νὰ ἐλεῇ), ἐπιλανθάνομαι (θ. ἐπιληθ-) — ἐπιλησ-μων, σφάζω (θ. σω-) — σωτήριος (= ὁ ἰκανὸς νὰ σφάζῃ).

β') Ἐξ ὀνομάτων

§ 272. Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν καὶ σπανίως ἐπιθέτων) παράγονται

1) με τὰς καταλήξεις **-ιος** (**-αιος, -ειος, -οιος, -ῶος**), **-κός** (**-ικός, -ακός**)· ταῦτα σημαίνουν ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος ἀνήκει ἢ ἔχει σχέσιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : οὐρανός — οὐράνιος, ἀγορά (ἀγορά-ιος) — ἀγοραῖος, κῆπος — κηπ-αῖος, χέρσος — χερσαῖος, οἶκος (θ. οἰκε-, οἰκέ-ιος) — οἰκειος, ἵππος — ἵππειος, βασιλεὺς (βασιλε-ιος) — βασιλείος (= τοῦ βασιλέως), Κίμων — Κιμών-ειος, γέλως (θ. γελο (σ-), γελό-ιος) — γελοῖος, ἦρος — (ἡρώ-ιος) — ἡρῶος, πάππος — παππ-ῶος, φύσι-ς — φυσι-κός, πανήγυρι-ς, πανηγυρι-κός, λίβυς — λιβυ-κός, θῆλυ-ς — θηλυ-κός, Ἀθηναῖος — Ἀθηναῖ-κός, Ῥόδιος — Ῥοδι-ακός (= τῶν Ῥοδίων).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Εἰς **-ειος** (καὶ ὅχι εἰς **-ιος**) κανονικῶς λήγουν τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια παράγονται ἀπὸ ὀνόματα προσώπων ἢ ζώων: Ὀμηρος — Ὀμίρ-ειος, Πυθαγόρας — Πυθαγόρ-ειος, ὄνος — ὄν-ειος, κύκνος — κύκν-ειος, βοῦς (βο-ός) — βό-ειος κτλ.

2) με τὰς καταλήξεις **-εος** (**-οῦς**), **-ινος**· ταῦτα σημαίνουν ὕλην ἢ (σπανίως) χρῶμα : ἄργυρος — (ἀργύρεος) ἀργυροῦς, χρυσός — (χρύσεος) χρυσοῦς, κύανος — (κυάνεος) κυανοῦς, λίθος — λίθινος·

3) με τὰς καταλήξεις **-μος, -μιος**· ταῦτα σημαίνουν τὸν κατάλληλον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : καῦσις — καύσι-μος (= κατάλληλος πρὸς καῦσιν), χρῆσις — χρήσι-μος, ἐδωδή — ἐδώδ-μιος (= φαγώσιμος), πένθος — πένθ-μιος·

4) με τὰς καταλήξεις **-εις** (γεν. **-εντος**), **-όεις, -νός, -εινός, -λός, -ηλός, -λέος, -ρός, -αρός, -ερός, -ηρός, -ώδης**· ταῦτα σημαίνουν πλησμονήν, ἤτοι ἀφθονίαν ἐκείνου, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : χάρις — χαρῖ-εις (= πλήρης χάριτος), ἀστὴρ — ἀστερ-όεις, ἰχθύς — ἰχθυ-όεις, σκοτός (θ. σκοτεσ-, σκοτεσ-νός, σκοτεν-νός =) σκοτεινός, φῶς — φωτ-εινός (πρβλ. § 36, 3), δέος (θ. δεεσ-) — δει-λός, παχὺς — παχυ-λός, φειδῶ — φειδω-λός, ἀπάτη — ἀπατη-λός, ὕψος — ὕψ-ηλός, δίψα — διψα-λέος, ψώρα — ψωρα-λέος, ἀνία — ἀνια-ρός, ἰσχυς — ἰσχυ-ρός, φθόνος — φθονε-ρός, λιπός — λιπ-αρός, σκιά — σκι-ερός, λύπη — λυπη-ρός, ὄγκος — ὄγκ-ηρός, ἄνθος — ἀνθ-ηρός, ἀφρός — ἀφρ-ώδης (= πλήρης ἀφροῦ)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὰ εἰς **-ώδης** σημαίνουν πολλὰκίς ὁμοιότητα ἢ ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος ἀρμόζει εἰς ὅτι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : γάλα — γαλακτ-ώδης (= γαλακτο-ειδής), σφήξ — σφηκ-ώδης (= σφηκτο-ειδής), παιδάριον — παιδαρι-ώδης (= ἀρμόζων εἰς παιδάριον).

5) με τὰς καταλήξεις **-αῖος, -ιαῖος, -ήσιος, -ινός, -ερινός**· ταῦτα σημαίνουν μέτρον ἢ χρόνον: *πήχυσ* — *πηχυν-αῖος* (= ἔχων μῆκος ἑνὸς πήχεως), *στάδιον* — *σταδι-αῖος*, *πλέθρον* — *πλεθρ-ιαῖος*, *σπιθαμῆ* — *σπιθαμ-ιαῖος*, *ἔτος* — *ἐτ-ήσιος*, *ἡμέρα* — *ἡμερ-ινός*, *ἔαρ* — *ἔαρ-ινός*, *θέρους* — *θερ-ινός*, *φθινόπωρον* — *φθινοπωρ-ινός*, *μεσημβρία* — *μεσημβρ-ινός*, *νῦξ* — *νυκτ-ερινός*, *χειμὼν* — *χειμ-ερινός*.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων

§ 273. Ἐξ ἐπιρρημάτων (ἰδίως τοπικῶν καὶ χρονικῶν) παράγονται ἐπίθετα

1) με τὰς καταλήξεις **-ιος, -ιμος, -νός, -ινός**: *πρόσθεν* — *πρόσθ-ιος*, *ὀπισθεν* — *ὀπίσθ-ιος*, *ὄψις* — *ὄψ-ιος* καὶ *ὄψ-ιμος*, *πρῶ* ἢ *πρωί* — *πρῶ-ιος* ἢ *πρωῖος* καὶ *πρῶ-ιμος*, *πέρυσσι* — *περυσσι-νός*, *χθές* — *χθεσ-ινός* (βλ. καὶ § 145).

2) με τὰς καταλήξεις **-αῖος, -ικός**: *ῥάδιγην* — *ῥαγδ-αῖος*, *χύδην* *χυδ-αῖος*, *καθόλου* — *καθολ-ικός*.

4. Παράγωγα ἐπιρρήματα

§ 274. Ἐπιρρήματα παράγονται ἀπὸ πᾶν κλιτὸν μέρος τοῦ λόγου ἢ ἀπὸ ἄλλα ἐπιρρήματα.

1) **Τοπικά** ἐπιρρήματα παράγονται με τὰς καταλήξεις

α') **-ασι, -ησι, -οι, -θι** πρὸς δῆλωσιν στάσεως ἐν τόπῳ: *Πλαταιαὶ* — *Πλαται-ασι* (= ἐν Πλαταιαῖς), *Ἀθηναί* — *Ἀθῆν-ησι*, *Μέγαρα* — *Μεγαρ-οῖ*, *οἶκος* — *οἶκ-οι*, *ἄλλος* — *ἄλλο-θι*, *αὐτός* — *αὐτό-θι*.

β') **-θεν, -οθεν, -ωθεν** πρὸς δῆλωσιν κινήσεως ἀπὸ τόπου: *οἶκος* — *οἶκο-θεν* (= ἐκ τοῦ οἴκου), *ἄλλος* — *ἄλλο-θεν*, *ἐκεῖ* — *ἐκεῖ-θεν*, *ἄνω* — *ἄνω-θεν*, *πᾶς* — *πάντ-οθεν*, *ἀμφοτέροι* — *ἀμφοτέρω-οθεν*.

γ') **-δε, -ζε, -σε** πρὸς δῆλωσιν κινήσεως εἰς τόπον: *Μέγαρα* — *Μεγαρά-δε* (= εἰς τὰ Μέγαρα), *Ἀθηναί* — (*Ἀθήνας-δε*) *Ἀθήναζε*, *ἄλλος* — *ἄλλο-σε* (= εἰς ἄλλο μέρος).

2) **Τροπικά** ἐπιρρήματα παράγονται με τὰς καταλήξεις

α') **-ως, -ῶς**: *δίκαιος* — *δικαί-ως*, *κακός* — *κακ-ῶς*, *βαρὺς* — *βαρ-έ-ως*, *εὐγενής* — *εὐγεν-ῶς*, *ἄλλος* — *ἄλλ-ως*, *ὁμολογούμενος* — *ὁμολογουμέν-ως*, *ἐσκεμμένος* — *ἐσκεμμέν-ως*.

β') **-δην, -άδην, -ίνδην, -δόν, -ηδόν**: *βαίνω* (θ. βα-) — *βά-*

δην, μείγ-νυμι — μίγ-δην, τρέχω — τροχ-άδην, ἄριστος — ἀριστ-ίνδην, ἀγέλη — ἀγελη-δόν, ταῦρος — ταυρ-ηδόν

γ') -ί, -εί, -τί: ἄμισθος — ἄμισθ-ί, ἐθέλων — ἐθειλοντ-ί, πάνδημος — πανδημ-εί, ἐλληνίζω — ἐλληνισ-τί, ὀνομάζω — ὀνομασ-τί

δ') -ς: ἀναμείγ-νυμι (ἀναμίγ-ς) — ἀναμίξι, ἐναλλάσσω (ἐναλλάγ-ς) ἐναλλάξι.

3) Ποσοτικά ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις -κίς, -άκίς: ἐπτὰ — ἐπτά-κίς, δέκα — δεκά-κίς, μύριοι — μυριάκις, πολλὸς — πολλ-άκις, πόσος — ποσ-άκις (βλ. § 168).

4) Χρονικά ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὴν κατάληξιν -τε: ἄλλος — ἄλλο-τε, ἕκαστος — ἐκάστο-τε.

Β') ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 275. Εἰσαγωγή. Ἐκ τῶν δύο λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἐνοῦνται καὶ σχηματίζουν μίαν ἄλλην λέξιν σύνθετον, ἐκείνη, ἡ ὁποία ἔχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ συνθέτῳ, λέγεται **πρῶτον συνθετικόν** (μέρος) αὐτῆς, ἐκείνη δέ, ἡ ὁποία ἔχει τὴν δευτέραν θέσιν, λέγεται **δευτέρον συνθετικόν** (μέρος) αὐτῆς. Π.χ. ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει **ναυπηγός** ἡ λέξις ναῦς εἶναι ἀ' συνθετικόν (μέρος) αὐτῆς, ἡ δὲ λέξις **πήγνυμι** β' συνθετικόν ἐν τῇ συνθέτῳ **κατάγω** ἡ λέξις **κατά** εἶναι ἀ' συνθετικόν καὶ ἡ λέξις ἄγω β' συνθετικόν.

Ἐκαστον ἐκ τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν μιᾶς συνθέτου λέξεως δύναται νὰ εἶναι κλιτὸν ἢ ἀκλιτὸν: **φυγόπονος** (φεύγω, πόνος), **εὐγενής** (εὖ, γένος), **ὑπεράνω** (ὑπέρ, ἄνω).

Γενικὴ προεισαγωγικὴ παρατήρησις

§ 276. 1) Πρωτοκλιτὸν ἢ δευτεροκλιτὸν ὀνόματος ὁ χαρακτήρ **α ἢ ο** τοῦ θέματος αὐτοῦ ὡς πρώτου συνθετικοῦ, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, κανονικῶς ἀποβάλλεται: (κιθάρα, θ. κιθαρα-, ᾠδὴ) **κιθαρ-ωδός**, (ἵππος, θ. ἵππο-, ἄρχω) **ἵππ-αρχος**.

2) Τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ, ὅταν εἶναι βραχύ, (**α, ε, ο**), κανονικῶς ἐκτείνεται (§ 32,6): (ἀ, ἀκέομαι) **ἀν-ήκεστος**, (ὑπό, ἀκούω) **ὑπῆ-κοος**, (στρατός, ἄγω) **στρατ-ηγός**, (λόχος, ἄγω) **λοχ-ᾶγός**, (ἄρμα, ἐλαύνω) **ἀρματ-ηλάτης**, (εὖ, ὄνομα) **εὐ-ώνυμος**.

Σημείωσις 1. Ἐάν τὸ β' συνθετικὸν ἤρχιζέ ποτε ἀπὸ **F ἢ σ**, τότε διατη-

ρεΐται τὸ τελικὸν α ἢ ο τοῦ θέματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ καὶ συνήθως συναϊρεΐται μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ : (θεός, εἶδος, Γεῖδος) *θεο-ειδής*, (θύρα, ὄραω, Γοράω — θυρα-ορός) *θυρωρός*, (κακός, ἔργον, Γέργον — κακό-εργός) *κακοῦργος*, (κλήρος, ἔχω, σέχω — κληρό-οχος) *κληροῦχος*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Καὶ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ δὲν ἐκτείνεται, ἀν τὸ β' τοῦτο συνθετικὸν ἤρχιζέ ποτε ἀπὸ F ἢ σ, ἢ ἀν τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν αὐτοῦ εἶναι θέσει μακρὸν (§ 11, 2) : (αἰχμή, ἄλωτος, Γαλίσκομαι) *αἰχμ-άλωτος*, (ἦνία, ἔχω, σέχω) *ἦνίοχος*, (ἄγχι, ἄλς, σάλς) *ἀγχι-αλος*, (ναῦς, ἄρχω) *ναύ-αρχος* (τὸ α τοῦ ἄρχω εἶναι θέσει μακρὸν).

Αἱ λέξεις *ἄλεθρος* καὶ *ἄροφος* ὡς β' συνθετικά δὲν ἐκτείνουν τὸ ἀρκτικὸν ο, ὅταν ἢ πρὸ αὐτῶν συλλαβὴ εἶναι μακρά (φύσει ἢ θέσει) : *δι-ώροφος*, *παν-ωλεθρία*, ἀλλὰ *χωσ-όροφος*, *ψῆχ-όλεθρος*, *ὑψ-όφορος* (τὸ υ τῆς λέξεως ὕψος εἶναι θέσει μακρὸν)· πρβλ. καὶ § 34, 1, β'.

Α'. Πρῶτον συνθετικὸν

1. Κ λ ι τ ὸ ν

α') Ὄνομα οὐσιαστικὸν

§ 277. Τὸ θέμα οὐσιαστικοῦ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ὡς α' συνθετικὸν, κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ἰδίᾳ ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο εἶναι δευτερόκλιτον : (ἄγορά, θ. ἀγορα-) *ἀγορα-νόμος*, (σκιά, θ. σκια-) *σκια-μαχῶ*, (νίκη, θ. νικη-) *νικη-φόρος*, (δῆμος, θ. δημο-) *δημο-κρατία*, (λίθος, θ. λιθο-) *λιθό-στρωτος*, (βοῦς, θ. βου-) *βου-κέφαλος*, (ναῦς, θ. ναυ-) *ναυ-μάχος*, (τέλος, θ. τελεσ-) *τελεσ-φόρος* (βλ. § 46 κ.έ.). Ἄλλὰ

1) συνήθως τὸ θέμα πρωτοκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν μετασχηματίζεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα, ἦτοι λήγει εἰς ο : (θ. ἡμερα-) *ἡμερο-δρόμος*, (θ. ὕλη-) *ὑλο-τόμος*, (θ. ἀμαξα-) *ἀμαξο-πηγός*, (θ. παιδ-) *παιδ-ο-νόμος*, (θ. ἰχθυ-) *ἰχθυ-ο-πώλης*, (θ. κρεασ-) *κρε-ο-πώλης*, (θ. ἀνθεσ-) *ἀνθ-ο-πώλης*, (θ. ριν-) *ῥιν-ό-κερωσ*.

2) σπανίως καὶ τὸ θέμα τῶν δευτεροκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν, μετασχηματίζεται κατὰ τὰ πρωτόκλιτα, ἦτοι λήγει εἰς η ἢ α : (θ. ἔλαφο-) *ἐλαφη-βόλος*, (θ. θανατο-) *θανατη-φόρος*, (θ. βιβλιο-) *βιβλια-γράφος*, (θ. λαμπαδ-) *λαμπαδ-η-φόρος*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τῶν εἰς **-μα** οὐδετέρων τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πολλάκις τὸ θέμα ἀποβάλλει τὴν τελικὴν συλλαβὴν **ατ**: (θ. ἀρματ-) **ἀρματ-ηλάτης**, (θ. αἱματ-) **αἱματ-ο-σταγής**, (θ. σωματ-) **σωματ-ο-ειδής**, ἀλλὰ **σωμ-ασκῶ**, **αἱμ-ο-βαφής**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Τῶν ὀνομάτων **γῆ**, **πῦρ**, **ὕδωρ** ὡς πρώτων συνθετικῶν θέμα εἶναι **γῆ-** ἢ **γεω-**, **πυρ-** ἢ **πυρι-** ἢ **πυρο**, **ὕδατο-** ἢ **ὕδρο-** ἢ **ὕδρ**: **γγ-γενής**, **γεω-μέτρης**, **γεω-γράφος** — **πυρ-φόρος**, **περι-φλεγής**, **πυρο-ειδής** — **ὕδατο-ει-δής**, **ὕδρο-πότης**, **ὕδρ-αγωγός**.

β') Ἐπίθετον

§ 278. Τῶν ἐπιθέτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, λαμβάνεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ, οἰουδήποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, ἢ τὸ ὅλον σύνθετον: (ἄκρα, πόλις) **ἀκρό-πολις**, (Μεγάλη, πάλις) **Μεγαλό-πολις**, (Θερμαί, πύλαι) **Θερμο-πύλαι**, (ἄξιος, νίκη) **ἀξιό-νικος**, (διακόσιοι, μέδιμνοι) **διακασιο-μέδιμνος**, (χίλια, τάλαντα) **χιλιο-τάλαντος**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τοῦ ἐπιθέτου **καλός** ὡς πρώτου συνθετικοῦ θέμα εἶναι **καλλι-** (**καλλί-μορφος**, **καλλί-νικος**) καὶ τοῦ ἐπιθέτου **πᾶς** εἶναι **παντο-** ἢ **παν-** (**παντο-πόρος**, **παν-σέληνος**).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Τῶν τεσσάρων πρώτων κλιτῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν **εἷς**, **δύο**, **τρεις**, **τέσσαρες**, ὅταν ταῦτα λαμβάνονται ὡς πρώτα συνθετικά, θέμα εἶναι **μονο-**, **δι-**, **τρι-**, **τετρα-**: (ἐν εἶδος) **μονο-ειδής**, **δί-δραχμον**, **τρί-πους**, **τετρα-πηγυς**.

Τὰ δὲ ἄκλιτα ἀπόλυτα ἀριθμητικά ὡς πρώτα συνθετικά ἢ μένου ἀμετάβλητα ἢ μετασχηματίζονται καὶ λήγουν εἰς **α** (κατὰ τὸ ἐπτὰ, ἑννεά, δέκα): **πεντά-δραχμον**, **ἕξα-έτης**, **εἰκοσί-πηγυς**, **εἰκοσά-πηγυς**, **ἑκατόμ-πεδος**, **ἑκατοντα-έτης**.

γ') Ῥῆμα

§ 279. Τοῦ ῥήματος ὡς πρώτου συνθετικοῦ λαμβάνεται τὸ θέμα ἢ τὸ ῥηματικόν ἢ τὸ χρονικόν (κανονικῶς τοῦ **ἐνεργητικοῦ ἀορίστου** ἢ τοῦ **μέλλοντος**):

1) **ἀμετάβλητον**, ὅταν τὸ β' συνθετικόν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν: (ἔχω, ἐγγύη) **ἐχ-έγγυον**, **φθιν-όπωρον**, **πειθ-αρχῶ**, **ῥίψ-ασπις**.

2) **μετεσχηματισμένον** διὰ τῆς προσλήψεως ἑνὸς **ε** ἢ **ι** ἢ **ο**, ὅταν τὸ β' συνθετικόν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνων: **ἐχ-έ-φρων**, **χαιρ-έ-**

κακος, **δεχ-ι-τέκτων**, **κρυψ-ι-νους**, **φυγ-ό-δικος**, **στρεψ-ό-δικος**,
δωσ-ι-δικος, **εύρησ-ι-λογος**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Οὕτω καὶ ἐκ τῶν εἰς -έω συνηρημένων ῥημάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πρὸ φωνήεντος μὲν λαμβάνεται τὸ θέμα ἄνευ τοῦ χαρακτήρος **ε**, πρὸ συμφώνου δὲ λαμβάνεται τὸ θέμα μὲ **ο** ἀντὶ τοῦ χαρακτήρος **ε**: (φιλέ-ω) **φιλό-άνθρωπος**, (μισέ-ω) **μισο-γύνης**.

2. Ἄ κ λ ι τ ο ν

§ 280. Ἐκ τῶν ἀκλίτων ὡς πρῶτα συνθετικὰ δύνανται νὰ λαμβάνονται

1) **ἐπιρρήματα**· ταῦτα ἢ μένουν ἀπαθῆ ἢ πάσχουν φθογγικὰς παθήσεις ἢ ἀναλογικούς μετασχηματισμούς κατὰ τὸ τέλος αὐτῶν : **δει-μνηστος**, **ἀγχι-νους**, **ἀνω-φερής**, **ἀρι-μελής**, **εὐ-γενής**, **παλινοδία**, **παλιρ-ροια**, **χαμαί-ζηλος**, **ὑπι-πέτης** — (ἄγχι) **ἀγχε-μαχος**, (χαμαί) **χαμ-ερπής**, (ὀψέ) **ὀπι-μαθής**, (ἔνδον) **ἐνδό-μυχος**, (ὀπισθεν) **ὀπισθό-δομος**, **ὀπισθο-φύλαξ**·

2) **αἱ κύριαι προθέσεις**· αὗται

α') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, ἔχουν κανονικῶς ἐπιρρηματικὴν σημασίαν : **εἰσ-άγω** (= ἄγω **ἐντός**), **ἐπι-τίθημι** (= θέτω **ἐπάνω**), **συμ-μένω** (= μένω **μαζί**)·

β') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ὄνομα, ἄλλοτε μὲν ἔχουν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, ὡς **ἀμφι-θάλασσος** (= ὁ ἔχων ἀμφοτέρωθεν θαλασσαν), **σύν-τροφος** (= ὁ τρεφόμενος μαζί), ἄλλοτε δὲ τὴν συνήθη προθετικὴν σημασίαν, ὡς **ἀνά-λογος** (= ὁ ἀνὰ λόγον), **παρά-λογος** (= ὁ παρὰ λόγον), **ἐν-τιμος** (= ὁ ἐν τιμῇ), **ὑπερ-άνθρωπος** (= ὁ ὑπὲρ ἄνθρωπον)· βλ. § 28 κ.έ. καὶ § 33, 6, Σημ.

3) **ἀχώριστα μόρια**· οὕτω καλοῦνται μερικαὶ ἐπιρρηματικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε λαμβάνονται μεμονωμέναι, ἀλλὰ πάντοτε ἐν συνθέσει ὡς πρῶτα συνθετικὰ (πρβλ. νῦν : **ξε**, π.χ. γράφω—ξεγράφω, λέω—ξελέω).

Ἄχώριστα μόρια τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθη εἶναι :

α') τὸ στερητικὸν **ἀ-** καὶ τὸ στερητικὸν **νη-**, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ **ἄνευ** ἢ **ὄχι**: **ἄ-καρπος** (= ἄνευ καρποῦ), **ἄ-γνωστος** (= ὄχι γνωστός), **ἄ-τυχῆς** (= ἄτυχος), **νη-ποιεῖ** (= ἀτιμωρητί), **νημεμία** (= ἔλλειψις ἀνέμου), **νωδός** (ἐκ τοῦ νη-όδους = ἄνευ ὀδόνταν)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὸ στερητικὸν **α-** πρὸ φωνήεντος συνήθως γίνεται **ἀν-**: **ἀν-εὐθνος**: ἀλλά : **ἀ-ήττητος**, **ἀ-οπλος**, **ἀ-υπνος**, **ἄκων** (ἐκ τοῦ **ἀ-έκων**), **ἀργός** (ἐκ τοῦ **ἀ-εργός**)· πρβλ. § 276, 2, Σημ. 1.

β') τὸ **δυσ-**, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ **κακὸς** ἢ τοῦ **δύσ-κολος**: **δυσ-ώδης** (= κακῶς ὄζων), **δυσ-ειδής** (= ἔχων κακὴν μορφήν, ἄσχημος), **δυσ-άλωτος** (= δυσκόλως ἀλισκόμενος)·

γ') τὰ ἐπιτακτικὰ μόρια **ἀ-**, **ἀρι-**, **ἐρι-**, **ζα-**, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ **πολύ**, **πάρα πολύ**: **ἀ-τενής** (= λίαν τεταμένος), **ἀ-χανής** (= λίαν χαίνων, πολὺ ἐκτεταμένος), **ἀρι-ζήλωτος** (= λίαν ζηλωτός), **ἐρι-τιμος** (= πολύτιμος), **ζα-πλουτος** (= βαθύπλουτος)·

δ') τὸ **ἡμι-** (ἐξ οὗ τὸ ἐπίθετον **ἡμισυς**): **ἡμι-θεος**, **ἡμι-τάλαντος**.

Β'. Δεύτερον συνθετικόν

1. Κ λ ι τ ὶ ο ν

α') Ὄνομα οὐσιαστικόν

§ 281. Σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικόν δυνατὸν νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, δυνατὸν ὅμως νὰ εἶναι ἐπίθετον.

1) Ὄταν ἐν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικόν εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, τότε τὸ β' συνθετικόν συνήθως μένει ἀμετάβλητον: (ἄρμα, ἄμαξα) **ἀρμ-άμαξα**, (ξίφος, μάχαιρα) **ξίφο-μάχαιρα**, (ἵππος, δρόμος) **ἱππό-δρομος**, (ἀμφί, θέατρον) **ἀμφι-θέατρον**, (ὀπισθεν, φύλαξ) **ὀπισθο-φύλαξ**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Εἰς μερικὰ τοιαῦτα σύνθετα τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι β' συνθετικόν, μετασχηματίζεται εἰς **-ον** ἢ **-ιον**: (πρό, θύρα) **πρό-θυρον**, (ἡμισυς, μέδιμος) **ἡμι-μέδιμ-ον**, (ἡμισυς, ὀβολός) **ἡμι-ωβόλ-ιον** (πρβλ. **ἡμι-τάλαντ-ον**), (πρό, ἄστρ) **προ-άστ-ιον**.

2) Ὄταν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικόν εἶναι ἐπίθετον, τότε τὸ β' συνθετικόν

α') μένει ἀμετάβλητον, ἂν εἰς τὸ ὄλον σύνθετον παρέχεται μορφὴ ἐπιθέτου (δικαταλήκτου ἢ μονοκαταλήκτου): **ἄ-υπνος**, **εὐ-ἀριθμος**, **πάν-δημος**, **ἄ-τοπος**, **εὐ-δαίμων**, **ἀ-χίτων**, **εὐ-χαρις**, **εὐ-παις**, **μακρό-χειρ**·

β') μετασχηματίζεται κατὰ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς **-ος**, **-ιος**, **-ης**, **-ων**: (μηχανή) **πολυ-μήχαν-ος**, (σπονδῆ) **ὀμό-σπον-δος**, (σῶμα) **ἀ-σώματ-ος**, (αἷμα) **ὀμ-αιμ-ος**, (ἀνήρ) **ἄν-ανδρ-ος**, (θάλαττα)

ἐπι-θαλάττι-ιος, (πατήρ, μήτηρ, γαστήρ) *ὀμο-πάτερ-ιος*, *ὀμο-μήτερ-ιος*,
ὀμο-γάστρ-ιος, (ἄλς) *ἐν-άλ-ιος*, (τέλος) *εὐ-τελ-ής*, (εἶδος) *εὐ-εἰδ-ής*,
 (μέγεθος) *ὑπερ-μεγέθ-ης*, (φρῆν) *ἄ-φρ-ων*, *σώ-φρ-ων* (πρᾶγμα)
πολυ-πράγμ-ων, (κτῆμα) *ἀ-κτῆμ-ων*.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς . Τὰ ὀνόματα *πατήρ*, *μήτηρ* καὶ *γαστήρ* ὡς δευτέρα συνθετικά ἐπιθέτων μὲ ἀ' συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς τῆς λέξεως *ὄμοδ* (= εἰς καὶ ὁ αὐτός) μεταβάλλουν τὴν λήγουσαν *-ηρ* εἰς *-ωρ*: *ἀ-πάτωρ*, *ἀ-μήτωρ*, *προ-γάστωρ*.

Ἡ λέξις *γῆ* ὡς β' συνθετικὸν ἐπιθέτων μετασχηματίζεται εἰς *-γεωσ* ἢ *-γαιος* (ἢ *-γειος*) : *λεπτό-γεωσ*, *μεσό-γαιος*, (*μεσό-γειος*).

Αἱ λέξεις *ἀγορά* καὶ *ὄνομα* ὡς β' συνθετικά μετασχηματίζονται εἰς *-ήγυρις*, *-ώνυμος*: *παν-ήγυρις*, *ὄμ-ήγυρις* — *εὐ-ώνυμος*, *ἀν-ώνυμος*.

β') Ἐπίθετον

§ 282. Τὸ ἐπίθετον ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον : (*γνωστός*) *ἄ-γνωστός*, (ἴσος) *ἄν-ισος*, (*ποικίλος*) *πολυ-ποίκιλος*, (*συνήθης*) *ἀ-συνήθης* (*πρβλ.* *νεοελλ.* : *μον-ἀκριβος*, *ῥοδο-κόκκινος*).

γ') Ῥῆμα

§ 283. Λέξις σύνθετος μὲ ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν δυνατὸν νὰ εἶναι πάλιν ῥῆμα, δυνατὸν ὅμως νὰ εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον : (*γράφω*) *ἀντι-γράφω*, *ζω-γράφος*, (*ἀκούω*) *ὑπ-ακούω*, *ὑπ-ήκοος*.

1) Τὸ ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, μόνον ὅταν τὸ ἀ' συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις· ἄλλως σχηματίζεται *παρὰ-σύνθετον* ῥῆμα εἰς *-έω* ἀπὸ συγγενὲς σύνθετον ὄνομα, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ ἐνεργεῖν πρόσωπον : *συγ-γράφω*, ἄλλὰ *ζωγραφέ-ω*, *-ῶ* (ἐκ τοῦ *ζωγράφος*) — *ἐξ-εργάζομαι*, *κατ-εργάζομαι*, ἄλλὰ *εὐεργετ-έω*, *-ῶ* (ἐκ τοῦ *εὐ-εργέτης*)· *βλ.* § 286.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς . Σύνθετα ῥήματα ὡς τὰ τῆς νέας γλώσσης *βιοπαλαίω*, *χαρτοπαίζω*, *καλοτηρώω*, *κακογράφω* κτλ. κανονικῶς δὲν σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ὅμως ἀρχίζουν νὰ σχηματίζονται τοιαῦτα σύνθετα, ὡς *ἀμπελο-τέμνω*, *θυρο-κόπτω* κτλ.

2) Ὅταν μὲ ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν σχηματίζεται ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον, τότε τὸ θέμα τοῦ ῥήματος, τὸ ὅποιον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, προσλαμβάνει τὰς καταλήξεις

α') *-ς* : (*θηρά-ω*) *ὄρμιθο-θήρα-ς*, (*νικά-ω*) *ὀλυμπιο-νίκη-ς*,

(γινώ-σκ-ω) ἀ-γνώ-ς (= ἄγνωστος ἢ ἄγνωῶν), (ὠνέ-ομαι) τελ-
 ώνη-ς, (πωλέ-ω) βιβλιο-πώλη-ς, (θνήσκω, θ. θνη-) ἡμι-θνή-ς,
 (πλήττω, θ. πληγ-) οἰστρο-πλήξ (ἐκ τοῦ οἰστροπλήγ-ς)·

β') -ης (γεν. -ου), -ος : (ἄρχ-ω), σχολάρχ-ης, (πέτ-ομαι)
 ὑπι-πέτ-ης, (γράφ-ω) ζω-γράφ-ος, (πήγ-νυ-μι) ναυ-πηγ-ός·

γ') -ῆς (γεν. -οῦς) : (βλάπτω, θ. βλαβ-) ἀ-βλαβ-ῆς, (μαν-
 θάνω, θ. μαθ-) εὐ-μαθ-ῆς, (σέβ-ομαι) εὐ-σεβ-ῆς, (πίπτω, θ. πετ-)
 προ-πετ-ῆς·

δ') -της, -τωρ : (ἴστημι, θ. στα-) ἐπι-στά-της, (δίδωμι, θ.
 δο-) προ-δό-της, (λαβάνω, θ. ληβ-) ἀντι-λήπ-τωρ.

2. Ἄ κ λ ι τ ο ν

§ 284. Λέξεις ἄκλιτος ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητος : ἔκ-
 παλαι, ὑπέρ-ευ, ὑπερ-άνω, σύν-αμα.

Νόδα σύνδετα καὶ παρασύνδετα

§ 285. **Νόθη σύνθεσις.** Μερικαὶ σύνθετοι λέξεις σχηματίζονται
 καὶ κατὰ τὸ α' καὶ κατὰ τὸ β' συνθετικόν, ἢ μόνον κατὰ τὸ α', οὐχὶ ἀπὸ
 θέματα ἀπλᾶ, ἀλλ' ἀπὸ ἀκεραίους τύπους λέξεων : (νέα, πόλις) **νεά-**
πολις, (ἐνῶ : ἄκρα, πόλις — ἀκρό-πολις), (ναῦς, νεώς, οἶκος)
νεώσ-οικος, (δορί, κτητός) **δορι-κτητος**, (πᾶσι, γνωστός) **πασί-γνω-**
στος, (νοῦν, ἔχω) **νουν-εχής**. Οὕτως ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις **Πελο-**
πόννησος (ἐκ τῶν λέξεων **Πέλοπος νῆσος**).

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα καλοῦνται νόθα.

§ 286. 1) Αἱ παράγωγοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι παράγονται ἀπὸ ἄλλας
 λέξεις (οὐχὶ ἀπλᾶς, ἀλλὰ) συνθέτους, λέγονται **παρασύνθετοι** :
 (στρατός, ἄγω — στρατ-ηγός) **στρατηγ-έω, -ῶ**, (σῦκον, φαῖνον — συκο-
 φάντης) **συκοφαντ-έω, -ῶ**, (πολὺς, πρᾶγμα — πολυ-πράγμων) **πολυ-**
πραγμον-έω -ῶ.

2) Παρασύνθετα παράγονται καὶ ἀπὸ δύο ἢ περισσοτέρας λέξεις,
 αἱ ὁποῖαι συνεχέρονται μὲν κανονικῶς καὶ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν,
 ἀλλὰ δὲν ἐνοῦνται εἰς μίαν λέξιν σύνθετον : (Ἄρειος πάγος) Ἄρειο-
 παγ-ίτης, (καλὸς κάγαθος) **καλοκαγαθ-ία**, (ἐν χειρὶ τίθημι) **ἐγχειρ-ίζω**,
 (κατὰ χώραν τίθημι) **καταχωρ-ίζω**, (ὁ ἀπὸ τῶν χειρῶν ἔχων τὸν βίοτον)
 ἀποχειροβίος (πρβλ. νῦν : Μαύρη θάλασσα — **Μαυροθαλασσ-ίτης**,
 Ἐρυθρὸς Σταυρὸς — **Ερυθροσταυρ-ίτης**, ἔξω φρενῶν — **ἐξωφρεν-ικός**).

Τονισμός και σημασία τῶν συνδέτων

α') Τονισμός

§ 287. Παρά τὸν κανόνα (§ 16, 11) δὲν ἀναβιβάζεται κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι

1) οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ά, -ή, -μός, -εύς, -τής, -τήρ** : (φορὰ) **μισθο-φορά**, (βολή) **προσ-βολή**, (σιτισμός) **ἐπι-σιτισμός**, (γραφεὺς) **συγ-γραφεύς**, (ἱερεὺς) **ἀρχ-ιερεύς**, (ἀγωνιστής) **ἀντ-αγωνιστής**, (πλωτήρ) **συμ-πλωτήρ**· (ἀλλὰ δεσμός — σύνδεσμος)·

2) ῥηματικὸν ἐπίθετον εἰς **-τέος** ἢ ἐπίθετον ἐν γένει, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ῆς ἢ -ικός** : (δοτέος) **ἀπο-δοτέος**, (σαφής) **ἀ-σαφής**, (ἐπιεικής) **ἀν-ἐπιεικής**, (συμβουλεύω) **συμ-βουλευτικός**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὰ ῥηματικά ἐπίθετα εἰς **-τος** ὡς β' συνθετικά, ὅταν μὲν ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχη ἡ ἔννοια τοῦ δυνατοῦ, διατηροῦν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ εἶναι τρικατάληκτα, ὅταν δὲ ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχη ἡ ἔννοια τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἀναβιβάζουν τὸν τόνον καὶ εἶναι δικατάληκτα (§ 271, 1, α') : **αἰρετός** — **ἐξαιρετός**, **-ή, -όν** (= δυνάμενος νὰ ἐξαيرهθῆ) — **ό, ἡ ἐξάιρετος**, τὸ **ἐξάιρετον** (= ἐξηρημένος, ἐκλελεγμένος)· **λυτός** — **διαλυτός, -ή, -όν** (= δυνάμενος νὰ διαλυθῆ) — **ό, ἡ διάλυτος**, τὸ **διάλυτον** (= διαλελυμένος). Οὕτως **ό, ἡ ἄγραπτος** (= μὴ γεγραμμένος), **ό, ἡ χειροποίητος** (= χειρὶ πεποιημένος), **ό, ἡ νεόδαρτος** (= νεωστὶ δεδαρμένος)·

§ 288. Τὰ εἰς **-ος** σύνθετα, τῶν ὁποίων τὸ μὲν α' συνθετικὸν εἶναι θέμα ὀνομαστικόν, τὸ δὲ β' συνθετικὸν εἶναι θέμα ῥηματικόν, τονίζονται συνήθως, ὅταν μὲν ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν, εἰς τὸ β' συνθετικόν, ἤτοι εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὅταν δὲ ἔχουν παθητικὴν ἢ ἀμετάβητον σημασίαν, εἰς τὸ α' συνθετικόν, ἤτοι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν : **λογο-γράφος** (= ὁ γράφων λόγους) — **αὐτό-γραφος** (= ὁ ὑπ' αὐτοῦ γραφεὶς), **πρωτο-τόκος** (= ἡ τὸ πρῶτον τεκοῦσα) — **πρωτό-τοκος** (= ὁ τεχθεὶς πρῶτος), **αὐτό-μολος** (= ὁ αὐτὸς μολῶν, ἤτοι ἐλθών).

Ἐὰν ὁμως τὰ τοιαῦτα σύνθετα ἔχουν τὴν παραλήγουσαν φύσει ἢ θέσει μακράν, τότε τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης : **ναυ-πηγός**, **ἀργυρο-αμοιβός**, **κυν-ηγός**, **ψυχο-πομπός**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Παρά τὸν ἀνωτέρω κανόνα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, ἂν καὶ ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν

α') τὰ εἰς **-ος** σύνθετα μὲ πρόθεσιν ἢ μὲ τὸ ἐπίρρημα **εὖ** ἢ μὲ τὰ ἀχώριστα μόρια **ἀ-** καὶ **δυσ-** : **πρό-μαχος**, **διά-δοχος**, **εὖ-φορος**, **ἄ-γονος**, **δύσ-τροπος**.

β') ὅσα λήγουν εἰς **-οχος, -αρχος** καὶ **-συλος** (ἐκ τῶν β. ἔχω, ἄρχω, συλῶ):
ἡνι-οχος, καύ-αρχος, ἱερό-συλος
 γ') αἱ σύνθετοι λέξεις ἐπίβουλος, κακοῦργος, πανοῦργος (§ 276, 2, Σημ. 1).

β') Σημασία

§ 289. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σημασίαν των διαιροῦνται εἰς

1) **ὀριστικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὁποῖα, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ ἀ' συνθετικὸν γίνεται προσδιορισμὸς τοῦ β' συνθετικοῦ, ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς ἢ κατὰ πτώσιν γενικήν: ἀκρόπολις (= ἄκρα πόλις), παλαιγενής (= πάλαι γενόμενος), ὀψιμαθής (= ὀψὲ μαθῶν), δημογέρον (= τοῦ δήμου γέροντων), ὀλιγαρχία (= ὀλίγων ἀρχή), πάμπρωτος (= πάντων πρῶτος).

2) τὰ **ἀντικειμενικά** ἢ **σύνθετα ἐξαρτήσεως**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὁποῖα, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ ἐν ἐκ τῶν συνθετικῶν μερῶν λαμβάνει θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ἐτέρου: λογογράφος (= ὁ γράφων λόγους), δεισιδαίμων (= ὁ δεδιώς, ἦτοι φοβούμενος τοὺς δαίμονας), ἀρχέκακος (= ὁ ἄρχων, ἦτοι κάμνων ἀρχὴν τοῦ κακοῦ).

3) **κτητικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὴν μετοχὴν ἔχων (φέρων, παράγων κτλ.) μὲ ἀντικείμενον αὐτῆς ἀμφοτέρωθεν τὰ συνθετικά μέρη τοῦ συνθέτου, τὸ ἐν ὡς ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἐτέρου: ἀργυρότοξος (= ὁ ἔχων ἀργυροῦν τόξον), σώφρων (= ὁ ἔχων σώας τὰς φρένας), πολυκαρπος (= ὁ ἔχων ἢ φέρων ἢ παράγων πολλοὺς καρπούς· (πρβλ. ξανθομάλλης = ἐκεῖνος ποῦ ἔχει ξανθὰ μαλλιά, ἀνοιχτομάτης = ἐκεῖνος ποῦ ἔχει ἀνοιχτὰ τὰ μάτια του κτλ.).

4) **συνδετικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν ἀπλῶς συνύπαρξιν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὰ δύο συνθετικά μέρη τοῦ συνθέτου, ἦτοι τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν ὅ,τι καὶ τὰ δύο συνθετικά μέρη αὐτῶν συνδεόμενα μὲ τὸ καί: ἱατρομαντις (= ἱατρὸς συγχερόνως καὶ μάντις), πλουθυγεία (= πλοῦτος καὶ ὑγεία), τραγάλαφος (= τράγος συγχερόνως καὶ ἔλαφος), γλυκύπιικρος (= γλυκὺς καὶ πικρὸς).

Σημείωσις. Συνδετικά σύνθετα πολὺ ὀλίγα ἔχει ἡ ἀρχαία γλῶσσα, πλεῖστα δὲ ἡ μεσαιωνικὴ καὶ ἰδίως ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ, ὡς θεάνθρωπος, ἡμερονύκτιον, ἱατροφιλόσοφος, νυχθημερόν — ἀμπελοχώραφα, γυναικόπαιδα, μαυροκίτρινος, στενόμακρος, ἀνοιγοκλείνω, μπαινοβγαίνω κτλ. (βλ. καὶ § 280, 2).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

***Αγαμαι.** Βλ. σελ. 141, § 251,

*Αγνυμι. Βλ. *Κατάγνυμι*.

*Αγορεύω. Βλ. σελ. 148, § 254, 3.

*Αγω (= ὀδηγῶ, φέρω· θ. ἀγ-), παρατ. ἤγον, μελλ. ἄξω, ἄορ. β' ἤγαγον (§ 190, Σημ. 2), παρακμ. ἤχα ἢ ἀγήοχα (§ 33, 7). — *Αγομαι, παρατ. ἠρόμην, μέσ. μέλλ. ἄξομαι, μέσ. ἄορ. β' ἠγαγόμην, πᾶθ. μέλλ. ἀχθήσομαι, παθ. ἄορ. ἤχθην, παρακμ. ἤγμαι, ὑπερσ. ἤγμην.

*Αδω (= τραγουδῶ, ψάλλω· θ. ἀειδ-, ἀδ-), παρατ. ἤδον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) ἄσομαι (= θὰ τραγουδήσω ἢ θὰ τραγουδῶ), ἄορ. ἤσα. — *Αδομαι, παθ. ἄορ. ἤσθην.

Αἰδοῦμαι. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Αἰρέω-ῶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3. Βλ. καὶ *Αλίσκομαι.

Αἶρω (= ὑψώνω, σηκώνω· θ. ἀρ-, ἐξ οὗ αἰρ-, § 216, 2) παρατ. ἤρον, μελλ. ἄρῶ, ἄορ. ἤρα (ὑποτ. ἄρω, προστ. ἄρον κτλ. § 217, 2, Σημ. 2), παρακμ. ἤρακα. — Αἶρομαι, παρατ. ἠρόμην, μέσ. μέλλ. ἀροῦμαι, μέσ. ἄορ. ἠράμην, παθ. ἄορ. ἤρθην, παρακμ. ἤρμαι.

Αἰσθάνομαι (ἀποθετικόν, = καταλαβαίνω· θ. αἰσθ-, ἐξ οὗ αἰσθαν-, § 254, 3, β', αἰσθε-), παρατ. ἠσθάνομην, μέσ. μέλλ. αἰσθήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἠσθόμην, παρακμ. ἠσθημαι, ὑπερσυντ. ἠσθήμην.

*Ακοῦμαι (ἀποθετικόν, = θεραπεύω· θ. ἀκεσ-), μέλλ. (συνηρημένος) ἀκοῦμαι, μέσ. ἄορ. ἠκεσάμην (§ 236, 1).

*Ακούω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

*Αλίσκομαι (ἀποθετικόν, παθητικόν τοῦ αἰρέω -ῶ, = συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι· θ. φαλ-, ἀλ-, ἐξ οὗ ἀλίσκ-, ἄλω-, § 188, 4, § 189, 3, § 252, 3), παρατ. ἠλισκόμην, μέσ. μέλλων (με παθητικὴν σημασίαν) ἀλώσομαι, ἐνεργ. ἄορ. β' (με παθ. σημασίαν) ἐάλων, ἐνεργ. παρακμ. (με παθ. σημασίαν) ἐάλωκα, ὑπερσ. ἠλώκειν.

*Αμαρτάνω (= ἀποτυγχάνω· θ. ἀμαρτ-, ἐξ οὗ ἀμαρταν-, § 254, 3, β', ἀμαρτε-, § 254, 1), παρατ. ἠμάρτανον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. ση-

μασίαν) ἀμαρτήσομαι, ἀόρ. β' ἡμαρτον, παρακμ. ἡμάρτηκα. — Παθ. (ἀπροσώπως) ἀμαρτάνεται, παρατ. ἡμαρτάνετο, παθ. ἀόρ. ἡμαρτήθη, παρακμ. ἡμάρτηται.

Ἀμφιέννυμι (ἀμφί - ἔννυμι = ἐνδύω· θ. Γεσ-, ἐσ-, ἐξ οὗ ἔννυ- ἐκ τοῦ ἔσνυ-, § 239, 2. Σημ.), παρατ. ἡμφιέννυν, μέλλ. (συνηρημένος) ἀμφιῶ, -εῖς κτλ. ἀόρ. ἡμφίεσα. — Ἀμφιέννυμαι, παρατ. ἡμφιεννύμην, μέσ. μέλλ. ἀμφιέσομαι, παρακμ. ἡμφιέσμαι (§ 186, 6).

Ἀναλίσκω ἢ ἀναλόω -ῶ (= ἐξοδεύω· θ. ἀν-αλ-, ἐξ οὗ ἀναλίσκ-, § 254, 2, ἀν-αλο-), παρατ. ἀνήλισκον ἢ ἀνήλουν, μέλλ. ἀναλώσω, ἀόρ. ἀνήλωσα, παρακμ. ἀνήλωκα. — Ἀναλίσκομαι, παρατ. ἀνηλίσκόμεν ἢ ἀνηλούμην, παθ. μέλλ. ἀναλωθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἀνηλώθην, παρακμ. ἀνήλωμαι.

Ἀνοίγω ἢ ἀνοίγνυμι (ἀνά - οἶγω· θ. Φοιγ-, οἶγ-, ἐξ οὗ οἶγνυ-, § 239, 2), παρατ. ἀνέωγον, μέλλ. ἀνοίξω, ἀόρ. ἀνέωξα, παρακμ. ἀνέωχα. — Ἀνοίγομαι, παρατ. ἀνεωγόμεν, παθ. ἀόρ. ἀνεώχθην, παρακμ. ἀνέωγμαί, τετελ. μέλλ. ἀνεώξομαι (= θὰ εἶμαι ἀνοικτός). Βλ. § 188, 4.

Ἀνύω ἢ ἀνύτω (= τελειώνω). Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Ἀπ-εχθάνομαι (ἀποθετικόν, = καθίσταμαι μισητός· θ. ἐχθ-, ἐξ οὗ ἐχθαν-, § 254, 3, β', ἐχθε-), παρατ. ἀπηχθανόμεν, μέσ. μέλλ. (με παθ. σημασίαν) ἀπεχθήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' (με παθ. σημασίαν) ἀπηχθόμην, παρακμ. ἀπήχθημαι.

Ἀπο-διδράσκω (= δραπετεύω· θ. δρᾶ-, ἐξ οὗ διδρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-εδίδρασκον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ἀπο-δράσομαι, ἀόρ. β' ἀπ-έδραον (§ 252, σελ. 143), παρακμ. ἀπο-δέδρακα.

Ἀπο-θνήσκω (θ. θαν-, θνη-, ἐξ οὗ θνησκ-, ἐκ τοῦ θνησκ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-έθνησκον, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπο-θανοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπ-έθανον, παρακμ. τέθνηκα, ὑπερσυντ. ἐτεθνήκειν, τετελ.-μέλλ. τεθνήξω (§ 253, 4).

Ἀπ-όλλυμι (= καταστρέφω, χάνω· θ. ὀλ-, ἐξ οὗ ὀλλυ-, ἐκ τοῦ ὀλνυ-, § 239, 2, Σημ.), παρατ. ἀπ-ώλλυν, μέλλ. (συνηρημένος) ἀπο-λῶ, ἀόρ. ἀπ-ώλεσα, παρακμ. ἀπ-ολώλεκα. — Ἀπ-όλλυμαι, παρατ. ἀπωλλύμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπ-ολοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπ-ωλόμην, ἐνεργ. παρακμ. β' (με παθ. σημασίαν) ἀπ-όλωλα (= ἔχω καταστραφεῖν, εἶμαι χαμένος), ὑπερσ. ἀπ-ωλώλειν (§ 190).

Ἀρέσκω (θ. ἀρ-, ἀρε-, ἐξ οὗ ἀρεσκ-, § 254, 2), παρατ. ἤρεσκον, μέλ. ἀρέσω, ἀόρ. ἤρεσα. — Ἀρέσκομαι, παρατ. ἤρεσκόμην, μέσ. ἀόρ. ἤρεσάμην.

Ἀρχέω -ῶ, ἄορ. ἤροεσα (§ 236, 1).

Ἀρόω -ῶ (= ἄροτριῶ θ. ἄρο-), ἄορ. ἤροσα (§ 236, 1).

Ἀφ-ίημι. Βλ. *ἴημι*.

Ἀφικνέομαι -οῦμαι (= φθάνω). Βλ. σελ. 148, § 254, 3, γ'.

Ἀχθομαι (ἀποθετικόν, = δυσαρεστοῦμαι, ἀγανακτῶ θ. ἀχθ-, ἀχθεσ-), παρατ. ἤχθόμην, μέσ. μέλλ. ἀχθέσομαι, παθ. ἄορ. (με μέσσην σημασίαν) ἤχθίσθην (§ 236, 2).

Βαίνω (= βαδίζω). Βλ. σελ. 148 (§ 254, 3, δ').

Βάλλω (= ρίπτω, κτυπῶ θ. βαλ-, ἐξ οὗ βαλλ-, § 216, 1, βλη-), παρατ. ἔβαλλον, μέλλ. (συνηρημένος) βαλῶ, ἄορ. β' ἔβαλον, παρακμ. βέβληκα, ὑπερσ. ἐβεβλήκειν. — *Βάλλομαι*, παρατ. ἔβαλλόμην, μέσ. μέλλ. (περι)βαλοῦμαι, μέσ. ἄορ. β' (περι)εβαλόμην, παθ. μέλλ. βληθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐβλήθην, παρακμ. βέβλημαι, ὑπερσ. ἐβεβλήμην.

Βιβάζω (εὐχρηστον σύνθετον: ἀναβιβάζω, διαβιβάζω κτλ.), παρατ. ἐβίβαζον, μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶ, -ᾶς, -ᾶ κτλ., ἄορ. ἐβίβασα. — *Βιβάζομαι*, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶμαι; -ᾶ, -ᾶται κτλ., μέσ. ἄορ. ἐβιβασάμην.

Βλαστάνω. Βλ. σελ. 148 (§ 254, 3, β').

Βούλομαι. Βλ. σελ. 147 (§ 254, 1, γ').

Γηράσκειω (θ. γηρα-, ἐξ οὗ γηρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἐγήρασκον, μέλλ. γηράσω καὶ μέσος (με τὴν αὐτὴν σημασίαν) γηράσομαι, ἄορ. ἐγήρασα καὶ ἄορ. β' ἐγήραν (§ 252), παρακμ. γεγήρακα.

Γίγνομαι (ἀποθετικόν, θ. γεν-, ἐξ οὗ γι-, γεν-, γι- γν-, § 32, 6, γενε-), παρατ. ἐγινόμην, μέσ. μέλλ. γενήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐγενόμην, παρακμ. γεγένημαι καὶ ἐνεργ. παρακμ. β' (με τὴν αὐτὴν σημασίαν) γέγονα, ὑπερσ. ἐγεγόνειν (πρβλ. § 239, 1).

Γινώσκω (= γνωρίζω, φρονῶ, ἀποφασίζω). Βλ. σελ. 147, § 254, 2, α'.

Δάκνω (= δαγκάνω θ. δηκ-, δακ-, ἐξ οὗ δακν-, § 254, 3, α'), παρατ. ἔδακνον μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) δήξομαι (= θὰ δαγκάνω ἢ θὰ δαγκάσω), ἄορ. β' ἔδακον. — *Δάκνομαι*, παρατ. ἔδακνόμην, παθ. ἄορ. (καὶ ὡς μέσος) ἐδήχθην, παρακμ. δέδηγμαί.

Δέω, -ῶ (= δένω). Βλ. σελ. 130 καὶ § 232, Σημ.

Λέω (= ἔχω ἀνάγκη· θ. δε-, ἐξ οὗ δεε-, § 254, 1), παρατ. ἔδεον, μέλλ. δεήσω, ἀόρ. ἐδέησα (συνήθως ὡς ἀπρόσωπον ῥῆμα : δεῖ, ἔδει, δεήσει, ἐδέησε, δεδέηκε). — *Λέομαι* (= ἔχω ἀνάγκη ἢ παρακαλῶ), παρατ. ἐδέομην, μέσ. μέλλ. δεήσομαι, παθ. ἀόρ. (μὲ μέσσην σημασίαν) ἐδεήθην (= ἔλαβον ἀνάγκη ἢ παρεκάλεσα), παρακμ. δεδέημαι (§ 235).

Διαλέγομαι (ἀποθετικόν, = συνομιλῶ, συζητῶ), παρατ. διελεγόμην, μέσ. μέλλ. διαλέξομαι, παθ. ἀόρ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) διελέχθην, παρακμ. διείλεγμαι. Βλ. Λέγω.

Δίδωμι. Βλ. σελ. 134, § 242 κ.έ.

Δοκέω, -ῶ. Βλ. σελ. 147, § 254, 1, α'.

Δράω, -ῶ. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Δύναμαι. Βλ. σελ. 141, § 251.

Δύο. Βλ. σελ. 130, § 236, 3 καὶ § 252.

Ἐγείρω (= σηκώνω· θ. ἐγερ-, ἐξ οὗ ἐγειρ-, § 216, 2 καὶ ἐγρ-, § 32, 1), παρατ. ἤγειρον, μέλλ. (συνηρημένος) ἐγερεῶ, ἀόρ. ἤγειρα. — *Ἐγείρομαι*, παρατ. ἤγειρόμην, μέσ. ἀόρ. β' ἤγρόμην, παθ. ἀόρ. (καὶ ὡς μέσος) ἠγέρθην, παρακμ. ἐγήγερμαι (= ἔχω σηκωθῆ, εἶμαι σηκωμένος) καὶ ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ ἀμετάβατον σημασίαν) ἐγρήγορα, (= εἶμαι ξύπνιος, ἀγρυπνῶ, § 190).

Ἐθέλω ἢ (σπανιώτερον) *θέλω* (θ. ἐθελ-, ἐξ οὗ ἐθελε-, § 254, 1), παρατ. ἤθελον, μέλλ. ἐθελήσω, ἀόρ. ἠθέλησα, παρακμ. ἠθέληκα, ὑπερσ. ἠθελήκειν (§ 235).

Εἶμι (ἐνεστῶς μὲ σημασίαν μέλλοντος = θὰ πορευθῶ, θὰ πάω)· βλ. σελ. 144, § 253, 2.

Εἰμί. Βλ. σελ. 100, § 192.

Εἴωθα (παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος = συνήθιζω· θ. Γηθ-, Φωθ-, ὦθ-), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατατικοῦ) εἴωθειν (= συνήθιζον, § 189, 4).

Ἐκ-πλήττω (= προξενῶ ἐκπληξιν), παρατ. ἐξ-ἐπληττον, μέλλ. ἐκ-πλήξω, ἀόρ. ἐξ-ἐπληξα. — *Ἐκ-πλήττομαι*, παρατ. ἐξ-ἐπληττόμην, παθ. μέλλ. (μὲ μέσ. σημασίαν) ἐκ-πλαγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' (καὶ ὡς μέσος) ἐξ-επλάγην, παρακμ. ἐκ-πέπληγμαι, ὑπερσ. ἐξ-επεπλήγμην. Ὅμοίως σχηματίζονται οἱ χρόνοι τοῦ καταπλήττω· βλ. καὶ πλήττω.

Ἐλαύνω (= κτυπῶ νὰ πάη ἐμπρός). Βλ. σελ. 148, § 254, 3, δ'.

Ἐλκω (= σύρω, τραβῶ· θ. Γελκ-, ἔλκυ-), παρατ. εἶλκον, μέλλ.

ἔλξω, ἄορ. εἴλκυσσα, παρακμ. εἴλκυκα. — Ἔλκομαι, παρατ. εἰλόκομην, μέσ. ἄορ. εἰλκυσάμην, παθ. ἄορ. εἰλκυσθήην, παρακμ. εἴλκυσμαι (§ 188, 3).

Ἔμέω, -ῶ (= κάμνω ἔμετον θ. ἔμεσ-), ἄορ. ἤμεσα (§ 236, 1).

Ἔοικα. Βλ. σελ. 145, § 253, 5.

Ἐπαινῶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Ἐπιλανθάνομαι (ἀποθετικόν, = λησμονῶ), παρατ. ἐπελανθανόμην, μέσ. μέλλ. ἐπιλήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐπελαθόμην, παρακμ. ἐπιλέλησμαι, ὑπερσ. ἐπελελήσμην. Βλ. Λανθάνω.

Ἐπιμελέομαι, -οῦμαι ἢ ἐπιμέλομαι (ἀποθετικόν, = φροντίζω θ. ἐπι-μελ-, ἐπι-μελε-), παρατ. ἐπεμελούμην, μέσ. μέλλ. ἐπιμελήσομαι, παθ. ἄορ. (ὡς μέσος) ἐπεμελέθην, παρακμ. ἐπιμεμέλημαι.

Ἐπίσταμαι (= γνωρίζω καλῶς). Βλ. σελ. 141, § 251.

Ἔπομαι (ἀποθετικόν, = ἀκολουθῶ θ. σεπ-, ἐπ-, σπ-), παρατ. εἰπόμην, μέσ. μέλλ. ἔπομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐσπόμην. (Βλ. § 32, 1, § 33, 3, § 188, 3 καὶ § 211, Σημ. 2).

Ἔρχομαι (ἀποθετικόν ἐκ τοῦ θ. ἐρχ- σχηματίζεται μόνον ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἐνεστώτος, οἱ δὲ ἄλλοι τύποι ἐκ τοῦ θέματος εἰ-, ι-, ἐλυθ-, ἐλθ-), παρατ. ἦα, μέλλ. εἶμι (= θὰ ἔλθω ἢ θὰ πάω, § 253, 2, Σημ. 2), ἄορ. β' ἦλθον, παρακμ. ἐλήλυθα, ὑπερσ. ἐληλύθειν (§ 190).

Ἐρωτῶ (θ. ἐρωτα-, ἐρ-, ἐρε-), παρατ. ἠρώτων, μέλλ. ἐρωτήσω καὶ μέσος (μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν) ἐρήσομαι, ἄορ. ἠρώτησα καὶ μέσ. ἄορ. β' (μὲ ἐνεργ. σημασ.) ἠρόμην, παρακμ. ἠρώτηκα.—Ἐρωτῶμαι, παρατ. ἠρωτώμην, παθ. ἄορ. ἠρωτήθην, παρακμ. ἠρώτημαι.

Ἐσθίω (= τρώγω θ. ἐδ-, ἐδε-, ἐσθι-, φαγ-), παρατ. ἤσθιον, μέσ. μέλλ. (ἄσιγμος, μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἔδομαι (= θὰ φάγω ἢ θὰ τρώγω), ἄορ. β' ἔφαγον, παρακμ. ἐδήδοκα, παθ. παρακμ. ἐδήδεσμαι (§ 190).

Εὐρίσκω. Βλ. σελ. 147, § 254, 2.

Ἔχω (θ. σεχ-, ἐχ-, ἐχ-, σχ-, σχε-), παρατ. εἶχον, μέλλ. ἔξω καὶ σχήσω, ἄορ. β' ἔσχον (ὑποτ. σχῶ, σχῆς, σχῆ κτλ., εὐκτ. σχοίην, σχοίης, σχοίη, σχοίμεν, κτλ., ἀλλὰ παρᾶσχοιμι, παρᾶσχοις κτλ., προστ. σχέες, σχέτω κτλ., ἀπαρμφ. σχεῖν, μετχ. σχών), παρακμ. ἔσχηκα.—Ἐχομαι, παρατ. εἰχόμην, μέσ. μέλλ. ἔξομαι καὶ σχήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἔσχόμην (ὑποτ. σχῶμαι, σχῆ, σχῆται κτλ.), παρακμ. ἔσχημαι (§ 32, 1, § 33, 3, § 188, 3).

Ἔψω (= βράζω θ. ἐψ-, ἐψε-), παρατ. ἤψον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἐψήσομαι (= θὰ βράζω ἢ θὰ βράσω), ἄορ. ἤψησα.—Ἐψομαι

Ζεύγνυμι (= ζευγνύω, ζεύω· θ. ζευγ-, ἐξ οὗ ζευγνυ-, § 239, 2, καὶ ζυγ-), παρατ. ἐζεύγνυν, ἀόρ. ἐζευξα.— **Ζεύγνυμαι**, μέσ. ἀόρ. ἐζευσξάμην, παθ. ἀόρ. ἀ' ἐζεύχθην καὶ β' ἐζύγην, παρακμ. ἐζευνγαί.

Ζῶ (θ. ζη-, βιω-, βιο-), παρατ. ἐζῶν, μέλλων ζήσω καὶ μέσ. (μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν) βιώσομαι, ἀόρ. β' ἐβίων, παρακμ. βεβίωκα. Παθ. παρακμ. βεβίωται, μετχ. τὰ βεβιωμένα (§ 252).

Ζώννυμι (= ζωννύω, ζώνω, θ. ζωσ-, ἐξ οὗ ζωννυ-, ἐκ τοῦ ζωσσυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. ἐζωσα, παθ. παρακμ. ἐζωσμαι ἢ ἐζωμαι (§ 236, 2).

Ἦδομαι (ἀποθετικόν, = εὐχαριστοῦμαι· θ. ἦδ-), παθ. μέλλ. (ὡς μέσος) ἦσθήσομαι, παθ. ἀόρ. (ὡς μέσος) ἦσθην (§ 37, 4).

Θέω (= τρέχω, θ. θευ-, ἐξ οὗ θεF-, θε-), παρατ. ἔθειον, μέσος μέλλων (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) θεύσομαι (= θά τρέχω ἢ θά τρέξω).— **Θέομαι** (§ 33, 3). Βλ. καὶ *Τρέχω*.

Θιγγάνω (= ἐγγίζω, ψάύω· θ. θιγ-, ἐξ οὗ θιγγαν-), ἀόρ. β' ἔθιγον (§ 254, 3, β').

Θνήσκω. Βλ. *Ἀποθνήσκω*.

Θραύω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Θύω (= θυσιάζω). Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Ἰέω. Βλ. *Καθίζω*.

Ἰημι. Βλ. σελ. 134, § 242 κ. ε'.

Ἰκνέομαι, -οῦμαι. Βλ. *Ἀφικνεῖσθαι*.

Ἰλάσκομαι (ἀποθετικόν, = ἐξιλεώνω· θ. ἱλα-, ἐξ οὗ ἱλασκ-, § 254, 2), παρατ. ἱλασκόμην, μέσ. μέλλ. ἱλάσομαι, μέσ. ἀόρ. ἱλασάμην, παθ. ἀόρ. ἱλάσθην.

Ἰστημι. Βλ. σελ. 134, § 242 κ. ε'.

Καθέξομαι (ἀποθετικόν, = πηγαίνω νὰ καθίσω· θ. σεδ-, ἐδ-, ἐξ οὗ ἐξ- ἐκ τοῦ ἐδj-, § 210, 2, β', καὶ ἐδε-), παρατ. (μὲ σημασίαν ἀορίστου) ἐκαθεζόμην (= ἐκάθισα), μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) καθεδοῦμαι.

Καθεύδω (= κοιμῶμαι κατὰ + εὔδω, θ. εὔδ-), παρατ. ἐκάθευδον ἢ καθηῦδον, μέλλ. καθευδήσω (§ 188, 6, β').

Κάθημαι. Βλ. σελ. 146, § 253, 7.

Καθίζω (κατὰ + ἴζω = βάζω ἄλλον νὰ καθίσῃ· θ. σιδ-, ἰδ-, ἐξ οὗ

ιζ- ἐκ τοῦ ἰδj-, § 210, 2, β'), παρατ. ἐκάθιζον, μέλλων (συνηρημένος) καθιῶ, -εἰς κτλ., ἀόρ. ἐκάθισα ἢ καθίσα.—Καθίζομαι, παρατ. ἐκαθιζόμεν, μέσ. μέλλ. καθιζήσομαι, μεσ. ἀόρ. ἐκαθισάμεν (§ 188, 6, β' καὶ § 211, 1).

Καλέω, -ῶ. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Κάμνω. Βλ. σελ. 147, § 254, 3.

Κατάγνυμι (κατὰ + ἄγνυμι = συντριβῶ, τσακίζω· θ. φαγ-, ἄγ-, ἐξ οὗ ἄγνυ- § 239, 2), μέλλων κατ-άξω, ἀόρ. κατ-έαξα.—Κατάγνυμαι μέσ. ἀόρ. β' κατ-εάγην, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ παθητικὴν σημασίαν) κατ-έαγα (= εἶμαι τσακισμένος).

Κεῖμαι. Βλ. σελ. 146, § 253, 6.

Κελεύω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Κεράννυμι (= ἀνακατεύω, ἐπὶ ὑγρῶν· θ. κερασ-, ἐξ οὗ κεραννυ-, ἐκ τοῦ κερασνυ-, § 239, 2, Σημ., κρα-,), ἀόρ. ἐκέρασα.—Κεράννυμαι, μέσ. ἀόρ. ἐκερασάμεν, παθ. μέλλ. κραθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐκράθην, παρακμ. κέκραμαι, ὑπερσ. ἐκεκράμεν.

Κλαίω ἢ κλάω (θ. κλαυ-, κλαF-, ἐξ οὗ κλαFj- = κλαι-, κλαε-). παρατ. ἐκλαιον ἢ ἔκλαον, μέλλ. κλαίσω ἢ (μέσος μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν) κλαύσομαι, ἀόρ. ἔκλαυσα.—Κλαίομαι, μέσ. ἀόρ. ἐκλαυσάμεν.

Κλείω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Κράζω (θ. κραυγ-, κραγ-, ἐξ οὗ κραζ-, ἐκ τοῦ κραγj-, § 210, 2β', Σημ.), ἀόρ. β' ἐκραγον, παρακμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος) κέκραγα (= φωνάζω δυνατά), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατ.) ἐκεκράγειν (§ 222).

Κρεμάννυμι (= κρεμῶ, θ. κρεμασ-, ἐξ οὗ κρεμαννυ-, ἐκ τοῦ κρεμασνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. ἐκρέμασα.—Κρεμάννυμαι, παθ. ἀόρ. ἐκρεμάσθην, παρακμ. κρέμαμαι (ἐνεστῶς μὲ σημασίαν παρακμ.).

Λαγχάνω (= λαμβάνω διὰ κλήρου, θ. ληχ-, λαχ-, ἐξ οὗ λαγχαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάγχανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήξομαι (= θὰ λάβω διὰ κλήρου), ἀόρ. β' ἔλαχον, παρακμ. εἶληχα.—Λαγχάνομαι, παθ. ἀόρ. ἐλήχθην, παρακμ. εἶληγμαί (§ 189, 4).

Λαμβάνω (θ. ληβ-, λαβ-, ἐξ οὗ λαμβαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάμβανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήψομαι (= θὰ λαμβάνω ἢ θὰ λάβω), ἀόρ. β' ἔλαβον, παρακμ. εἶληφα, ὑπερσ. εἶληφειν.—Λαμβάνομαι, παρατ. ἐλαμβανόμεν, μέσ. ἀόρ. ἐλαβόμεν, παθ. μέλλ. ληφθή-

σομαι, παθ. ἄορ. ἐλήφθην, παρακμ. εἴλημμαι, ὑπερσ. εἰλήμμη (§ 189, 4).

Λανθάνω (= μένω ἀπαρατήρητος, διαφεύγω τὴν προσοχὴν, θ. ληθ-, λαθ-, ἐξ οὗ λανθαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάνθανον, μέλλ. λήσω, ἄορ. β' ἔλαθον, παρακμ. λέληθα, ὑπερσ. ἐλελήθειν. Βλ. καὶ Ἐπιλανθάνομαι.

Λέγω (θ. λεγ-, Γερε-, ἐρε-, ῥε-, εἰπ-), παρατ. ἔλεγον, μέλλ. λέξω ἢ ἐρῶ (συνηρημένος), ἄορ. α' ἔλεξα ἢ εἶπα, ἄορ. β' εἶπον, παρακμ. εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν.—Λέγομαι, παρατ. ἐλεγόμην, παθ. μέλλ. λεχθήσομαι ἢ ἔρηθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐλέχθην ἢ ἐρηθήθην, παρακμ. λέλεγμαι ἢ εἶρημαι, ὑπερσ. εἰρήμην, τετελ. μέλλ. εἰρήσομαι (§ 189, 4). Βλ. καὶ διαλέγομαι καὶ συλλέγω.

Λείπω (= ἀφήνω, θ. λειπ- λιπ-, λοιπ-), παρατ. ἔλειπον, μέλλ. λείψω, ἄορ. β' ἔλιπον, παρακμ. λέλοιπα, ὑπερσ. ἐλελοίπειν (§ 222).—Λείπομαι, παρατ. ἐλειπόμην, μέσ. μέλλ. λείβομαι, μέσ. ἄορ' β' ἐλιπόμην, παθ. μέλλ. λειφθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐλείφθην, παρακμ. λέλειμμαι, ὑπερσ. ἐλελείμμη, τετελ. μέλλ. λελείβομαι.

Λεύω (θ. λευ- εὐχρηστον τὸ σύνθετον καταλεύω = λιθοβολῶ, φονεύω διὰ λιθοβολισμοῦ), παρατ. κατ-έλευον, ἄορ. κατ-έλευσα. παθητ. μέλλ. κατα-λευσθήσομαι, παθ. ἄορ. κατ-ελεύσθην (§ 236, 3).

Μανθάνω. Βλ. σελ. 148, § 254, 2, β'.

Μάχομαι (ἀποθετικόν, θ. μαχ-, μαχε-), παρατ. ἐμαχόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) μαχοῦμαι, μεσ. ἄορ. ἐμαχεσάμην, παρακμ. μεμάχημαι.

Μείγνυμι (= σμίγω, θ. μειγ-, ἐξ οὗ μειγνυ-, § 239, 2, καὶ μιγ-), παρατ. ἐμείγνυν, μέλλ. μείξω, ἄορ. ἔμειξα.—Μείγνυμαι, παρατ. ἐμειγνόμην, μέσ. ἄορ. ἐμειξάμην, παθ. μέλλ. μειχθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐμειχθην (καὶ β' ἐμίγην), παρακμ. μέμειγμα, ὑπερσ. ἐμεμείγμη.

Μέλει (ἀπρόσωπον, = ὑπάρχει φροντίς, θ. μελ-, μελε-), παρατ. ἔμελε, μελ. μελήσει, ἄορ. ἐμέλησε, παρακμ. μεμέληκε, ὑπερσ. ἐμελήκει.

Μέλλω (= σκοπεύω, ἀναβάλλω, θ. μέλλ-, μελλε-), παρατ. ἔμελλον ἢ ἤμελλον (§ 188, 1), μέλλ. μελλήσω, ἄορ. ἐμέλλησα. — Μέλλεται.

Μένω (θ. μεν-, μενε-), παρατ. ἔμενον, μέλλ. (συνηρημένος) μενῶ, ἄορ. ἔμεινα, παρακμ. μεμένηκα (§ 254, 1).

Μιμνήσκω (εὐχρηστα τὰ σύνθετα ἀναμιμνήσκω = θυμίζω, ὑπομιμνήσκω = ὑπεθυμίζω· θ. μνη-, ἐξ οὗ μιμνησκ-, ἐκ τοῦ μιμνησκ-, § 254, 2, γ'), παρατ. ἐμίμνησκον, μέλλ. μνήσω, ἀόρ. ἔμνησα.—*Ἀναμιμνήσκομαι*, παρατ. ἐμιμνησκόμην, μέσ. μέλλ. μνήσομαι, παθ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν, ἀπλοῦς) μνησθήσομαι, παθ. ἀόρ. (με μέσῃν σημασίαν, καὶ ἀπλοῦς) ἐμνήσθην, παρακμ. (με σημασίαν ἐνεστῶτος) μέμνημαι (= ἐνθυμοῦμαι), ὑπερσ. (με σημασίαν παρατ.) ἐμεμνήμην (= ἐνεθυμούμην), τετελ. μέλλ. μεμνήσομαι.

Νέμω. Βλ. σελ. 147, § 254, 1.

Νέω (= πλέω, κολυμβῶ, θ. νευ-, νεF-, νε-), παρατ. ἔνεον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) νεύσομαι (= θὰ πλέω ἢ θὰ πλεύσω) ἀόρ. ἔνευσα, παρακμ. νένευκα (§ 33, 3).

Ξέω (= ξύνω, θ. ξεσ-), ἀόρ. ἔξεσα (§ 236, 1).

Οἶδα. Βλ. σελ. 145, § 253, 3.

Οἶομαι ἢ *οἶμαι* (ἀποθετικόν, = νομίζω, θ. οἶ-, οἶε-), παρατ. ὠόμην ἢ ὠόμην, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) οἰήσομαι (= θὰ νομίζω ἢ θὰ νομίσω), παθ. ἀόρ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ὠήθην (= ἐνόμισα).

Οἶχομαι (ἀποθετικόν· ἐνεστῶς με σημασίαν παρακειμένου = ἔχω ἀπέλθει· θ. οἶχ-, οἶχε-), παρατ. (με σημασίαν ἀορίστου) ὠχόμην (= ἀπῆλθον), μέσ. μέλλ. οἰχίσομαι.

**Οἶλλυμι.* Βλ. Ἀπόλλυμι.

**Ὀμνυμι* (= ὀμνύω, ὀμόνω· θ. ὀμ-, ἐξ οὗ ὀμνυ-, § 239, 2, ὀμο-), παρατ. ὠμνυν, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ὀμοῦμαι (= θὰ ὀμνύω ἢ θὰ ὀμόσω), ἀόρ. ὠμοσα, παρακμ. ὀμώμοκα, ὑπερσ. ὠμωμόκειν.—*Ὀμνυμαι*, παρατ. ὠμνύμην, μέσ. ἀόρ. ὠμοσάμην, παθ. μέλλ. ὀμοσθήσομαι, παθ. ἀόρ. ὠμόσθην, παρακμ. ὀμώμοται, ὑπερσ. ὠμώμοτο, μετχ. ὀμωμοσμένος. (Βλ. § 190 καὶ § 236, 1.).

**Ὀνίημι.* Βλ. σελ. 141, § 251.

**Ὀράω-ῶ* (= βλέπω· θ. ὄρα-, ὄρα-, ὄπ-, Φειδ-, Φιδ-, ιδ-), παρατ. ἐώραν, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ὄρωμαι (= θὰ βλέπω ἢ θὰ ἴδω), ἀόρ. β' εἶδον (ὑποτ. ἴδω, εὐκτ. ἴδοιμι, προστ. ἰδέ, ἀπαρμφ. ἰδεῖν, μετχ. ἰδών), παρακμ. ἐώρακα ἢ ἐώρακα, ὑπερσ. ἐωράκειν.—*Ὀ-*

ρωμαι, παρατ. εωρώμην, μέσ. άόρ. β' ειδόμην (ύποτ. ἴδωμαι κτλ.), παθ. μέλλ. όφθήσομαι, παθ. άόρ. ώφθην, παρακμ. έόραμαι και ώμμαι (§ 188, 5, Σημ.).

Όφείλω (= χρεωστῶ· θ. όφελ-, έξ οὔ όφειλ-, έκ τοῦ όφελν-, § 216, 2, Σημ., και όφειλε-), παρατ. ώφειλον, μέλλ. όφειλήσω, άόρ. ώφείλησα και άόρ. β' ώφελον, παρακμ. ώφείληκα, ύπερσ. ώφειλήκειν. — Όφείλομαι, παρατ. ώφειλόμην, παθ. άόρ. (ώφειλήθην), μτχ. όφειληθεΐσα.

Όφλισκάνω (= καταδικάζομαι να πληρώσω πρόστιμον· θ. όφλ-, έξ οὔ όφλισκαν-, § 254, 3, β', και όφλε-), παρατ. ώφλίσκανον, μέλλ. όφλήσω, (άόρ. α' μτγν. ώφλήσα και) άόρ. β' ώφλον, παρακμ. ώφληκα, ύπερσ. ώφλήκειν.

Παίζω (θ. παιδ-, έξ οὔ παιζ-, έκ τοῦ παιδj-, § 210, 2, β', και παιγ-), παρατ. έπαιζον, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς με ένεργ. σημασίαν) παιξοῦμαι (= θά παιζω, ἤ θά παίζω), άόρ. έπαιξα. Παθ. παρακμ. πέπαισμαι.

Παίω (= κτυπῶ, θ. παι-), παρατ. έπαιον, μέλλ. παίσω, άόρ. έπαισα, παρακμ. πέπαικα. — Παθ. άόρ. έπαίσθην. Βλ. και τὰ συνώνυμα πατάσσω, πλήττω και τύπτω.

Πάσχω (θ. πενθ-, παθ-, πασχ-, έκ τοῦ παθ-σκ-, § 254, 2), παρατ. έπασχον, μέσ. μέλλ. πείσομαι (έκ τοῦ πένθ-σομαι), άόρ. β' έπαθον, παρακμ. πέπονθα, ύπερσ. έπεπόνθειν.

Πατάσσω (= κτυπῶ· θ. παταγ-), άόρ. έπάταξα. Βλ. και τὰ συνώνυμα παίω, πλήττω, τύπτω.

Πάνω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Πείθω (θ. πειθ-, πιθ-), παρατ. έπειθον, μέλλ. πείσω, άόρ. έπεισα, παρακμ. πέπεικα, ύπερσ. έπεπείκειν. — Πείθομαι, παρατ. έπειθόμην, μέσ. μέλλ. πείσομαι, άόρ. β' έπιθόμην, παθ. μέλλ. πεισθήσομαι, παθ. άόρ. έπείσθην, παρακμ. πέπεισμαι, ένεργ. παρκμ. β' (με μέσ. σημασίαν) πέποιθα (= έχω πεποίθησιν, θαρρῶ), ύπερσ. έπεποίθειν.

Πετάννυμι (= ανοίγω· εὔχρηστον σύνθετον άνα-πετάννυμι κτλ., θ. πετασ-, έξ οὔ πεταννυ-, έκ τοῦ πετασν-, § 239, 3, Σημ., και πτα-), παρατ. έπετάννυν, άόρ. έπέτασα. — Πετάννυμαι, παρατ. έπεταννύμην, παρακμ. πέπταμαι.

Πέτομαι (άποθετικόν, = πετῶ· θ. πετ-, πτε-, πτ-), μέσ. μέλλ. πτήσομαι, μέσ. άόρ. β' έπτόμην.

Πήγνυμι ἢ *πηγνύω* (= ἐμπήγγω· θ. πηγ-, ἐξ οὗ πηγνυ-, § 239, 2, καὶ παγ-), ἀόρ. ἔπηξα. — *Πήγνυμαι*, παρατ. ἐπηγνύμην, μέσ. ἀόρ. ἐπηξάμην, παθ. μέλλ. β' παγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐπάγην, ἐνεργ. παρακμ. β' (μετέσθη σημασίαν) πέπηγα (= εἶμαι πεπηγμένος), ὑπερσ. ἐπεπήγειν.

Πίμπλημι. Βλ. σελ. 141, § 251.

Πίμπρομι. Βλ. σελ. 141, § 251.

Πίνω (θ. πῖ-, πῖν-, πο-, πω-), παρατ. ἔπιον, μέσ. μέλλ. (ἄσιγμος, με ἐνεργ. σημασίαν) πίομαι (= θὰ πίνω ἢ θὰ πίω), ἀόρ. β' ἔπιον, παρακμ. πέπωκα. — *Πίνομαι*, παρατ. ἐπιόμην, παθ. ἀόρ. ἐπόθην, παρακμ. πέπομαι.

Πιπράσκω (= πωλῶ· θ. πρα-, ἐξ οὗ πιπράσκ-, § 254, 2), παρακμ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν. — *Πιπράσκομαι*, παθ. ἀόρ. ἐπράθην, παρακμ. πέπραμαι, ὑπερσυντ. ἐπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι. Βλ. καὶ *Πωλῶ*.

Πίπτω (θ. πέτ-, ἐξ οὗ πῖπτ-, ἐκ τοῦ πιπετ-, § 32, 1, καὶ πτω-), παρατ. ἔπιπτον, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς) πεσοῦμαι, ἀόρ. β' ἔπεσον, παρακμ. πέπτωκα, ὑπερσ. ἐπεπτώκειν.

Πλέκω. Βλ. σελ. 123, § 224, 2.

Πλέω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Πλήττω (= κτυπῶ· θ. πληγ-, πλαγ-), παρακμ. β' (μετέσθη σημασίαν ἐνεργ.) πέπληγα. — Παθ. μέλλ. β' πληγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐπλήγην, παρακμ. πέπληγμαι, τετελ. μέλλ. πεπλήξομαι. (Μόνον οὗτοι οἱ χρόνοι τοῦ ἀπλοῦ πλήττω με τὴν σημασίαν τοῦ κτυπῶ εἶναι εὐχρηστοί, καὶ ἀντ' αὐτῶν δὲ καὶ ἀντ' ἄλλων χρησιμοποιοῦνται οἱ ἀντίστοιχοι χρόνοι τῶν συνωνύμων ρημάτων παίω, πατάσσω καὶ τύπτω ἢ συνώνυμοι ἐκφράσεις, ὡς πληγὰς δίδωμι, πληγὰς ἐμβάλλω κ.ἄ.). Βλ. καὶ ἐκπλήττω.

Πνέω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Πράττω (θ. πρᾶγ-), παρατ. ἔπραττον, μέλλ. πράξω, ἀόρ. ἔπραξα, παρακμ. πέπραχα καὶ ἀμετάβ. πέπραγα, ὑπερσ. ἐπεπράχειν καὶ ἀμετάβ. ἐπεπράγειν. — *Πράττομαι* κτλ.

Πρίω (= πριονίζω, θ. πρι-,), ἀόρ. ἐπρίσα, παθ. παρακμ. πέπρισμα (§ 236, 2).

Πτόω, ἀόρ. ἔπτῶσα (§ 236, 1).

Πτάρομαι (ἀποθετικόν, = φτερνίζομαι· θ. πταρ-, ἐξ οὗ πταρνυ-, § 239, 2), ἐνεργ. ἀόρ. β' ἔπταρον.

Πυνθάνομαι (ἀποθετικόν, = πληροφοροῦμαι· θ. πυνθ-, πυθ-, ἐξ

οὐ πυνθαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐπυνθανόμεν, μέσ. μέλλ. πεύσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐπυνθόμην, παρακμ. πέπυσμαι, ὑπερσ. ἐπεπύσμην.

Πωλέω, -ῶ ἢ ἀποδίδομαι, παρατ. ἐπόλων ἢ ἀπεδιδόμην, μέλλ. πωλήσω ἢ ἀποδώσομαι, ἀόρ. ἀπεδόμην, παρακμ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν. — Πωλοῦμαι ἢ πιπράσκομαι, παρατ. ἐπωλούμην, παθ. ἀόρ. ἐπωλήθην ἢ ἐπράθην, παρακμ. πέπραμαι, ὑπερσ. ἐπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι.

ῥέω (θ. ῥε-, ῥεF-, ῥευ- ῥυ-, ῥυε-), παρατ. ἔρρεον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ῥυήσομαι, ἀόρ. ἔρρῶν, παρακμ. ἔρρῶκα (§ 33, 3 καὶ § 252, 2).

ῥήγνυμι (= σχίζω· θ. ῥήγ-, ἐξ οὗ ῥήγνυ-, § 239, 2, ῥωγ-, ῥαγ-, § 32, 5 καὶ 6), παρατ. ἔρρηγνον, μέλλ. ῥήξω, ἀόρ. ἔρρηξα. — **ῥήγνυμαι**, παρατ. ἔρρηγνύμην, μέσ. ἀόρ. ἔρρηξάμην, παθ. ἀόρ. β' ἔρρηγάμην, ἐνεργ. παρακμ. (με μέσην ἢ παθητ. σημασίαν) ἔρρωγα, ὑπερσ. ἔρρώγειν.

ῤιγῶ. Βλ. σελ. 127, § 233.

ῥώννυμι (= δυναμώνω· θ. ῥωσ-, ἐξ οὗ ῥωννυ-, ἐκ τοῦ ῥωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), μέλλ. ῥώσω, ἀόρ. ἔρρωσα. — Παθ. ἀόρ. (καὶ με μέσην σημασίαν) ἔρρώσθην, παρακμ. ἔρρωμαι (μτχ. ἔρρωμένος, ὡς ἐπίθετον = γερός, δυνατός, § 140, 1).

σβέννυμι (= σβήνω· θ. σβες-, ἐξ οὗ σβέννυ-, ἐκ τοῦ σβεσνυ-, § 239, 2, Σημ., σβη· συνήθ. σύνθετον : ἀπο-, κατα-σβέννυμι), παρατ. ἐσβέννυν, μέλλ. σβέσω, ἀόρ. ἔσβεσα. — **σβέννυμαι**, παρατ. ἐσβεννύμην, μέσ. μέλλ. σβήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐσβέσθην, ἐνεργ. ἀόρ. β' (με παθητ. σημασίαν) ἔσβην (πρβλ. § 252), ἐνεργ. παρακμ. (με παθ. σημασίαν) ἔσβηκα (= ἔχω σβησθῆ).

Σείω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Σήπω (= σαπίζω· θ. σηπ-, σᾶπ-, § 32, 5 καὶ 6). — **Σήπομαι**, παθ. μέλλ. β' σαπίσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐσάπην, ἐνεργ. παρακμ. β' (με παθ. σημασίαν) σέσηπα.

Σκοπέω, -ῶ ἢ σκοπέομαι, -οῦμαι (= παρατηρῶ, ἐξετάζω, σκέπτομαι· θ. σκεπ-, σκοπε-), παρατ. ἐσκόπων ἢ ἐσκοπούμην, μέσ. μέλλ. σκέψομαι, μέσ. ἀόρ. ἐσκεψάμην, παρακμ. ἔσκεμμαι, τετελ. μέλλ. ἐσκέψομαι.

Σπάω, -ῶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Στρώννυμι (= στρώνω· θ. στρω-, ἐξ οὗ στρωννυ-, § 239, 2,

Σημ., καὶ στορ-, ἐξ οὗ στορν-, στορεσ-), παρατ. ἐστρώνων, ἀόρ. ἐστόρεσα. — Στόρνωμαι, παρακμ. ἔστρωμαι.

Συλ-λέγω, παρατ. συν-έλεγον, μέλλ. συλ-λέξω, ἀόρ. συν-έλεξα, παρακμ. συν-είλοχα. — Συλλέγομαι, μέσ. μέλλ. συλλέξομαι, μέσ. ἀόρ. συν-ελεξάμην, παθ. μέλλ. β' συλ-λεγήσομαι, παθ. ἀόρ. α' (με μέσσην σημασίαν) συν-ελέχθην καὶ β' συν-ελέγην, παρακμ. συν-είλεγμαί. Βλ. καὶ λέγω καὶ διαλέγομαι καὶ § 189, 4.

Τελνώ. Βλ. σελ. 120, § 220.

Τελέω -ῶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Τέμνω (= κόπτω· θ. τεμ-, ἐξ οὗ τεμν-, § 254, 3, α', καὶ τμε-), παρατ. ἔτεμον, μέλλ. (συνηρημένος) τεμῶ, ἀόρ. β' ἔτεμον, παρακμ. τέτμηκα. — Τέμνομαι, παρατ. ἐτεμόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρ.) τεμοῦμαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐτεμόμην, παθ. μέλλ. τμηθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτμήθην, παρακμ. τέτμημαι, ὑπερσ. ἐτεμήμην, τετελ. μέλλ. τετμήσομαι.

Τήκω (= λειώνω· θ. τηκ-, τᾶκ-, § 32, 5 καὶ 6), παρατ. ἔτηκον, ἀόρ. ἔτηξα. — Τήκομαι, παθ. ἀόρ. α' ἐτήχθην καὶ β' ἐτάκην, ἐνεργητ. παρακμ. β' (με μέσσην ἢ παθ. σημασίαν) τέτηκα, ὑπερσ. ἐτετήκειν.

Τίθημι. Βλ. σελ. 134, § 242 κ.έ.

Τίκτω (= γεννώ· θ. τεκ-, τικτ-, ἐκ τοῦ τι-τκ-, τι-τεκ-, § 32, 1, τσκ-), παρατ. ἔτικτον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) τέξομαι (= θὰ γεννήσω ἢ θὰ γεννῶ), ἀόρ. β' ἔτεκον, παρακμ. τέτοκα.

Τίνω (= πληρώνω· θ. τει-, τῖ-, τῖ-, τῖν-), παρατ. ἔτεινον, μέλλων τεῖσω, ἀόρ. ἔτεισα, παρακμ. τέτεικα. — Τίνομαι, μέσ. μέλλων τεῖσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐτεισάμην; παθ. ἀόρ. ἐτείσθην, παρακμ. τέτεισμαι.

Τιτρώσκω (= πληγώνω· θ. τρωF-, τραυ-, τρω-, ἐξ οὗ τιτρωσκ-, § 268, 2), παρατ. ἐτίτρωσκον, μέλλ. τρώσω, ἀόρ. ἔτρωσα. — Τιτρώσκομαι, παρατ. ἐτιτρωσκόμην, παθ. μέλλων τρωθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτρώθην, παρακμ. τέτρωμαι, ὑπερσ. ἐτετρώμην.

Τρέπω. Βλ. σελ. 123, § 224, 2.

Τρέφω. Βλ. σελ. 123, § 224, 2.

Τρέχω (θ. θρεχ-, τρεχ-, § 37, 7, δραμ-, δραμε-), παρατ. ἔτρεχον, μέσος μέλλων (συνηρημένος με ἐνεργ. σημασίαν) δραμοῦμαι, ἀόρ. β' ἔδραμον, πκρακμ. δεδράμηκα, ὑπερσ. ἐδεδραμήκειν. Βλ. καὶ θέω.

Τυγχάνω (= ἐπιτυγχάνω, εὐρίσκω, τυχαίνω· θ. τευχ-, τυχ-, ἐξ οὗ τυγχαν-, § 254, 3, β', τυχε-), παρατ. ἐτύγγανον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ.

σημασίαν) τεύξομαι (= θα ἐπιτύχω), ἀόρ. β' ἔτυχον, παρακμ. τετύχηκα.

Τύπτω (= κτυπῶ· θ. τυπ-, τυπτ-, § 210, 1, τυπτε-), παρατ. ἔτυπτον, μέλλ. τυπτήσω, (ἀόρ. ἐπάταξα ἢ ἔπαισα ἢ πληγὰς ἔδωκα, παρακμ. πέπληγα ἢ πληγὰς δέδωκα). — Τύπτομαι (ἢ πληγὰς λαμβάνω, παρατ. πληγὰς ἐλάμβανον, παθητ. μέλλ. πληγὰς λήψομαι, παθ. ἀόρ. πληγὰς ἔλαβον), παρακμ. τέτυμμαι (ἢ πέπληγμαι ἢ πληγὰς εἴληφα). Βλ. καὶ παίω, πατάσσω, πλήττω.

Ἵπυ-ισχνέομαι, -οὔμαι (ἀποθετικόν, = ὑπόσχομαι· θ. σεχ-, σεχε-, σεχ-, ἐξ οὗ ισχ-, ἐκ τοῦ σισχ-, § 239, 1, καὶ ισχνε-, § 254, 3, γ'), παρατ. ὑπισχνόμην, μέσ. μέλλ. ὑποσχίσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ὑπεσχόμην (ὑπότ. ὑπόσχωμαι, εὐκτ. ὑποσχοίμην, ὑπόσχοιο κτλ.), παρακμ. ὑπέσχημαι, ὑπερσ. ὑπεσχίμην.

Φέρω (φερ-, οἰ-, ἐνεκ-, ἐγκ-, § 32, 1), παρατ. ἔφερον, μέλλων οἶσω, ἀόρ. α' (ἄσιγμος) ἤνεγκα καὶ β' ἤνεγκον, παρακμ. ἐνήροχα, ὑπερσ. ἐνηρόχειν. — Φέρομαι, παρατ. ἐφερόμην, μέσος μέλλ. οἶσομαι, μέσ. ἀόρ. (ἄσιγμος) ἤνεγκάμην, παθ. μέλλ. οἰσθήσομαι καὶ ἐνεχθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἤνεχθην, παρακμ. ἐνήνεγμαί, ὑπερσ. ἐνηρέγγμην (§ 190).

Φεύγω (= τρέπομαι εἰς φυγὴν, καταδιώκομαι, εἶμαι ἐξόριστος· θ. φευγ-, φυγ-), παρατ. ἔφευγον, μέσ. μέλλων (με ἐνεργητ. σημασίαν) φεύξομαι καὶ (δωρικὸς) φευξοῦμαι, ἀόρ. β' ἔφυγον, παρακμ. πέφευγα, ὑπερσ. ἐπεφεύγειν.

Φημί. Βλ. σελ. 144, § 253, 1.

Φθάνω (= προφθάνω, προλαμβάνω· θ. φθη-, φθα-, φθάν-), παρατ. ἔφθανον, μέσος μέλλων (με ἐνεργ. σημασίαν) φθήσομαι, ἀόρ. α' ἔφθασα καὶ β' ἔφθην (§ 252), παρακμ. ἔφθακα.

Φθείρω. Βλ. σελ. 120, § 220.

Φύω. Βλ. σελ. 142, § 252.

Χαίρω (= χαίρομαι· θ. χαρ-, ἐξ οὗ χαир-, § 216, 2, χαире-), παρατ. ἔχαιρον, μέλλ. χαιρήσω, ἀόρ. β' ἐχάρην (§ 252), παρακμ. γέγηθα.

Χαλάω, -ῶ. Βλ. σελ. 129, § 236, 3.

Χέω. Βλ. σελ. 129, § 236, 3.

Χόω ἢ χώννυμι. Βλ. σελ. 131, § 236, 3

Χράω, -ῶ (= χρησιμοδοτῶ· θ. χρη-, χρα-), ἀόρ. ἔχρησα. — *Χρῶμαι* (= ἐρωτῶ τὸ μαντεῖον, ζητῶ χρησμόν), μέσος ἀόρ. ἐχρησάμην, παθ. ἀόρ. ἐχρήσθην.

Χρή. Βλ. σελ. 146, § 253, 8.

Χρῖω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Χρῶμαι (= μεταχειρίζομαι). Βλ. σελ. 127, § 231.

᾽Ωθέω, -ῶ (= σπρώχνω· θ. Fωθ-, ὠθ-, ὠθε-), παρατ. ἐώθουν, μέλλ. ὤσω, ἀόρ. ἔωσα. — *᾽Ωθοῦμαι*, παρατ. ἐωθούμην, μέσος μέλλων ὤσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐωσάμην, παθ. μέλλ. ὠσθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐώσθην, παρακμ. ἔωσμαι (§ 188, 2).

᾽Ωνέομαι, -οῦμαι (ἀποθετικόν, = ἀγοράζω· θ. Fωνε-, ὠνε-, πρια-), παρατ. ἐωνούμην, μέσ. μέλλ. ὠνήσομαι, μέσ. ἀόρ. α' (ἄσιγμος) ἐπριάμην (= ἡγόρασα), παθ. ἀόρ. ἐωνήθην, παρακμ. ἐώνυμαι, ὑπερσ. ἐωνήμην (§ 188, 2 καὶ § 251).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ

- ***Ακατάληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 39, § 63, 1.
- ***Ακλιτα** μέρη τοῦ λόγου, σελ. 28, § 38, 2 — σελ. 150, § 257 κ.έ.
- ***Αναδιπλασιασμός** (ρήμάτων), σελ. 96, § 186 — ανώμαλος, σελ. 99, § 189 — Ἀττικός, σελ. 99, § 190 — ἐνεστωτικός, σελ. 132, § 239, 1.
- ***Ανάπτυξις** συμφώνου, σελ. 24, § 34.
- ***Ανομοίωσις** συμφώνου, σελ. 27, § 37, 7 — συλλαβῆς, σελ. 23, § 33, 7.
- ***Αντέκτασις**, σελ. 22, § 32, 6.
- ***Αντιμεταχώρησις**, σελ. 21, § 32, 4.
- ***Ανωουμιαί**, σελ. 77, § 147 κ.έ.
- ***Ανώμαλα** ἐπίθετα, σελ. 68, § 131 — παραθετικά, σελ. 73, § 141 κ.έ.
- ***Ανώμαλα** ῥήματα, σελ. 146, § 254 κ.έ. (Κατάλογος ανώμαλων ῥημάτων, σελ. 171 κ.έ.).
- ***Ἀόριστοι** δεῦτεροι κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 136, § 252.
- ***Ἀπαρέμφατον**, σελ. 92, § 178.
- ***Ἀποβολή** φωνέντου, σελ. 21, § 32 — συμφώνου, σελ. 22, § 33 κ.έ.
- ***Ἀποθετικά** ῥήματα, σελ. 149, § 256.
- ***Ἄρθρον**, σελ. 30, § 42.
- ***Ἀριθμητικά**, σελ. 86, § 164 κ.έ.
- ***Ἀριθμοὶ** ὀνομάτων, σελ. 30, § 41, 2 — ῥημάτων, σελ. 30, § 8, § 177.
- ***Ἄστονοι** λέξεις, σελ. 16, § 18.
- ***Ἀττικόκλιτα** οὐσιαστικά, σελ. 37, § 59 — ἐπίθετα, σελ. 62, § 117.
- Αὔξῃσις** ὁμαλή, σελ. 95, § 185 κ.έ. — ανώμαλος, σελ. 97, § 188.
- ***Ἀφομοίωσις** φωνήεντου, σελ. 21, § 32, 3 — συμφώνου, σελ. 22, § 37, 3, καὶ 6, γ'.
- ***Ἄφωνα**, σελ. 10, § 3, 1.
- ***Ἄφωνόληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 43, § 78 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 112, § 210 κ.έ.
- Γένος**, σελ. 29, § 41, 1 — σελ. 31, § 45 — σελ. 58, § 106 κ.έ.
- Γράμματα**, σελ. 9, § 1 κ.έ.
- Δεῦτεροι** χρόνοι ῥημάτων, σελ. 120, § 221 κ.έ.
- Διάθεσις** ῥήματος, σελ. 90, § 171.
- Δίγαμμα**, σελ. 5, § 1, Σημ.
- Διπλόθεμα** τριτόκλιτα, σελ. 39, § 64.
- Δίφθογγοί**, σελ. 11, § 6.
- Δυϊκὸς** ἀριθμὸς, σελ. 30, § 41, 2 — ὀνομάτων, σελ. 54, § 103 — ῥημάτων, σελ. 110, § 209.
- ***Ἐγκλίσεις** ῥήματος, σελ. 110, § 209.
- ***Ἐγκλίσεις** ῥήματος, σελ. 92, § 175.
- ***Ἐγκλισις** τόνου, σελ. 16, § 19.
- ***Ἐγκλιτικά** λέξεις, σελ. 16, § 20.
- Εἶμι** (βοηθητικόν), σελ. 100, § 191 κ.έ.
- ***Ἐκθλιψις**, σελ. 20, § 28.
- ***Ἐκτασις** φωνήεντου, σελ. 22, § 32, 6.
- ***Ἐνρινα** σύμφωνα, σελ. 10, § 5.
- ***Ἐνρινόληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 46, § 83 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 116, § 216 κ.έ.
- ***Ἐπίθετα**, σελ. 58, § 105, κ.έ. — παράγωγα, σελ. 158, § 271 κ.έ. — παραθετικά, σελ. 71, § 136 κ.έ.
- ***Ἐπιρρήματα**, σελ. 150, § 257 — ἀριθμητικά, σελ. 88, § 168 — παράγωγα, σελ. 161, § 271 — παραθετικά, σελ. 76, § 146.
- ***Ἐπιφωνήματα**, σελ. 151, § 261.
- ***Ἐτυμολογικόν**, σελ. 152, § 262 κ.έ.
- Εὐφωνικά** σύμφωνα, σελ. 20, § 31.

- *Ημίφωνα** σελ. 10, § 3, 2.
- *Ημιφωνόληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 46, § 83 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 116, § 216 κ.έ.
- Θέμα** (λέξεως ἐν γένει), σελ. 28, § 39, 1 — ἀσθενές, ἰσχυρόν, σελ. 39, § 64, καὶ σελ. 132, § 240 — ῥηματικόν, χρονικόν, σελ. 93, § 181.
- Καταληκτικά** τριτόκλιτα, σελ. 39, § 63, 1.
- Κατάληξις** (λέξεως ἐν γένει), σελ. 28, § 39, 1 — καταλήξεις πρωτοκλίτων, σελ. 33, § 47, δευτεροκλίτων, σελ. 36, § 54, τριτοκλίτων, σελ. 41, § 71, ῥημάτων, σελ. 102 — σελ. 41, § 194 κ.έ.
- Κλίσις** σελ. 28, § 38, 1 καὶ σελ. 29, § 41, 3 — πρώτη, σελ. 31, § 46 κ.έ., δευτέρα, σελ. 35, § 53, κ.έ., τρίτη, σελ. 38, § 61 κ.έ.
- Κλιτὰ μέρη** τοῦ λόγου, σελ. 28, § 38, 2.
- Κρᾶσις**, σελ. 19, § 26.
- Ληκτικά** (ἢ τελικά) σύμφωνα, σελ. 22, § 33, 1.
- Μέρη** τοῦ λόγου, σελ. 28, § 38 — ἄκλιτα, σελ. 150, § 257 κ.έ. — κλιτά, σελ. 28, § 38 κ.έ.
- Μετάθεσις** φωνήεντος, σελ. 21, § 32, 2 — συμφώνου, σελ. 24, § 35.
- Μετοχή**, σελ. 93, § 178, 2 — κλίσις μετοχῶν, σελ. 69, § 132 κ.έ.
- Μονόθεμα** τριτόκλιτα, σελ. 9, § 64, 1.
- Οὐσιαστικά**, σελ. 30, § 43 κ.έ. — παράγωγα, σελ. 155, § 268 κ.έ.
- Παραγωγή**, σελ. 152, § 262 κ.έ.
- Παραθετικά** ἐπίθετα, σελ. 71, § 136 κ.έ. — ἐπιρρήματα, σελ. 76, § 146.
- Παρασύνθετα**, σελ. 168, § 286.
- Παρεπόμενα** ὀνόματος, σελ. 30, § 41, 3, Σημ. — ῥήματος, σελ. 90, § 170.
- Πνεύματα**, σελ. 13, § 12 κ.έ.
- Προθέσεις**, σελ. 150, § 258 κ.έ. — ὡς πρώτα συνθετικά, σελ. 165, § 280, 2.
- Πρόσφυμα**, σελ. 108, § 198, 2.
- Πρόσωπα** (τοῦ λόγου), σελ. 77, § 148 — ῥήματος, σελ. 92, § 176.
- Πτώσεις**, σελ. 28, § 40.
- *Ῥῆμα**, σελ. 90, § 169 κ.έ.
- *Ῥήματα** ἀποθετικά, σελ. 149 § 256 — βαρύτονα, σελ. 101, § 193, 1 καὶ § 194 κ.έ. — περισπώμενα ἢ συνηρημένα, σελ. 101, § 193, 2 — ἀφωνόληκτα, σελ. 192, § 210 κ.έ. — ἐνρινόληκτα ἢ ὑγρόληκτα, σελ. 116, § 216 κ.έ. — εἰς -μι, σελ. 132, § 237 κ.έ. — κλινόμενα κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 140, § 251 κ.έ. — παράγωγα, σελ. 151, § 265 κ.έ.
- Σημεῖα** τοῦ γραπτοῦ λόγου, σελ. 17, § 22.
- Σιγμόληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 50, § 29 κ.έ.
- Συγκοπή** φωνήεντος, σελ. 21, § 32, 1.
- Συγκοπτόμενα** τριτόκλιτα, σελ. 49, § 89.
- Συζυγία** ῥημάτων, σελ. 90, § 172 — τῶν εἰς -μι, σελ. 132, § 237 κ.έ. — τῶν εἰς -ω, σελ. 101, § 193 κ.έ.
- Συλλαβή**, σελ. 12, § 8 — συλλαβισμός, σελ. 12, § 10.
- Συμπνευματισμός**, σελ. 25, § 37, 1.
- Σύμφωνα**, σελ. 10, § 3 κ.έ.
- Συμφωνόληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 43, § 78 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 112, § 210 κ.έ.
- Συναίρεσις**, σελ. 18, § 24.
- Σύνδεσμοι**, σελ. 151, § 260.
- Συνηρημένα** ὀνόματα, σελ. 34, § 51 — σελ. 37, § 57 — ῥήματα, σελ. 123, § 226 κ.έ.
- Σύνθεσις**, σελ. 152, § 262, 3 — σελ. 162, § 275, κ.έ.

Σύνθετα, σελ. 152, § 262, 3 — σελ. 162, § 275 κ.έ. — νόθα, σελ. 168, § 285 — συνθέτων σημασία, σελ. 169, § 289 — συνθέτων τονισμός, σελ. 164, § 287 κ.έ.

Συστολή φωνήεντος, σελ. 22, § 32, 6.

Τονισμός, τόνοι σελ. 14, § 14 κ.έ. — τονισμός συνθέτων, σελ. 168 § 287 κ.έ.

Ύγρα σύμφωνα, σελ. 10, § 5.

Ύγρόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 48, § 86 — ρήματα, σελ. 115, § 216 κ.έ.

Φθογγικά πάθη, σελ. 18, § 23 κ.έ.

Φωνή ρήματος, σελ. 90, § 173.

Φωνήεντα, σελ. 9, § 2 — θεματικά, σελ. 108, § 201 — έγκλιτικά, σελ. 100, § 208

Φωνηεντόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 66, 1 και § 67 κ.έ. — ρήματα, σελ. 94, § 183 — σελ. 123, § 226 κ.έ.

Χαρακτήρ θέματος, σελ. 28, § 39, 2 — ρηματικός, χρονικός σελ. 94, § 182 — σελ. 108, § 198 κ.έ.

Χρόνοι ρήματος, σελ. 91, § 174.

Τὰ αντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουσι τὸ κάτωθι βιβλιόσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἔφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕ', 1965 (ΙΙΙ) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 50.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1262/23.3.65

Ἐκτύποις - Βιβλιοδεσία : Γ. ΚΑΜΠΑΝΑ Ο.Ε. - Φιλαδελφείας 4 - ΑΘΗΝΑΙ

0020556771

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

